

مجموعه

قوانین موضوعه و مصوبات

دوره پانزدهم قانونگذاری

۶ مرداد ماه ۱۳۲۶ - ۶ مرداد ماه ۱۳۲۸

چاپخانه مجلس

مجموعه قوانین و مصوبات دوره پانزدهم قانونگذاری چاپ و تقدیم خواستاران میگردد.

کلیه مصوبات دوره پانزدهم در چهار قسمت بشرح زیر است :

قسمت اول - قوانین : مصوباتی که جنبه همگانی داشته و عموم مشمول مقررات آن میباشند.

قسمت دوم - عهدنامه‌ها و مقاولات : عهدنامه‌ها و قرار داد هائیکه بین سایر کشورها بسته شده و دولت شاهنشاهی ایران در آن شرکت یا قبول عضویت نموده است.

قسمت سوم - مصوبات مالی : بودجه‌ها - اعتبارات .

قسمت چهارم - تصمیمات و مطالبات تفرقه : ابراز رأی اعتماد بکابینه‌ها - بر نامه کابینه‌ها - معرفی اعضای کابینه‌ها - معرفی معاونین وزیران و نیز آئین نامه هائی که بموجب اختیارات حاصله از قوانین مربوطه بتصویب کمیسیون های پارلمانی رسیده است .

نکاتی که موقع چاپ قوانین ادوار گذشته در تنظیم فهرستها مورد نظر بوده در این مجموعه نیز رعایت گردیده منتها فهرست موضوعی که خود فهرستی جداگانه بوده است در این مجموعه ضمن فهرست تاریخی گنجانیده شده است با این ترتیب فهرست تنظیم شده دو قسمت است :

۱ - فهرست تفصیلی و آن نیز دو قسم است :

الف - فهرست کلی که در ابتدای مجموعه قرار گرفته و محل هریک از قسمتهای چهارگانه را تعیین میکند .

ب - فهرست جزئی که در ابتدای هر قسمت قرار گرفته و شامل کلیه قوانین مربوط به همان قسمت است .

۲ - فهرست تاریخی و موضوعی که در آخر این مجموعه قرار داده شده و کلیه مصوبات دوره پانزدهم قانونگذاری را بترتیب تاریخ تصویب نشان میدهد و ضمناً هریک از قوانین مصوبه که حاوی موضوع دیگری باشد آن موضوع ضمن فهرست تاریخی نشان داده شده که مراجعه کنند به سهولت تأمین منظور نماید .

اداره مطبوعات و اطلاعات

مرداد ماه ۱۳۲۹

نُزیر ممت

قوانین موضوعه و مصوبات

دوره پانزدهم قانونگذاری

(فهرست تفصیلی)

فهرست تقسیمی قوانین و مصوبات دوره پانزدهم قانونگذاری

شماره ردیف	شرح	صفحه	از	تا
۱	قسمت اول - قوانین	۱۸۴	۱	
۲	قسمت دوم - عهدنامه ها و مقاولات	۲۷۴	۱۸۵	
۳	قسمت سوم - بودجه ها و مصوبات مالی	۴۲۵	۲۷۵	
۴	قسمت چهارم - تصمیمات و مطالب مشرقه	۴۴۸	۴۲۶	

شماره هفتم

قسمت اول - قوانین

از صفحه ۱ تا صفحه ۱۸۴

---

۱ - قوانین فضائی و جزائی	۲ - قوانین مالی و اقتصادی
۳ - قوانین کشوری	۴ - قوانین استخدامی
۵ - قوانین فرهنگی	

فهرست قسمت اول : قوانین

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
	۱ - قوانین قضائی و جزائی :		
۱	قانون عفو عمومی مجرمین غائله آذربایجان و زنجان	۱	۲
۲	قانون اجازه اجرای لوایح دادگستری پس از تصویب کمیسیون فعلی قوانین دادگستری	۲	۳
۳	قانون راجع ضبط اموال اجزایی که باستاناد اصل ۲۱ متمم قانون اساسی منحل گردیده است	۳	۴
۴	قانون راجع تجدید نظر در سازمان وزارتخانه ها و تصفیه کارمندان دولت	۴	۶
۵	قانون اصلاح ماده ۲۷۵ قانون کیفر عمومی	۶	۸
۶	قانون مربوط به وحدت رویه قضائی	۸	۹
۷	قانون اصلاح ماده ۱۹ اصلاحی قانون کیفر عمومی	۹	۱۱
۸	قانون تشدید مجازات رانندگان	۱۲	۱۵
۹	قانون اصلاح بعضی از مواد قانون دیوان کیفر	۱۵	۱۷
۱۰	قانون راجع صلاحیت دادگاههای دائمی نظامی	۱۷	۱۸
۱۱	قانون اصلاح بعضی از مواد آئین دادرسی کیفری	۱۸	۲۱
	۳ - قوانین مالی و اقتصادی :		
۱۲	قانون الغاء قانون مصوبه ۲۸ آبان ۱۳۲۱	۲۱	—
۱۳	قانون اجازه فروش برنج شالیهای موجوده املاک واگذاری شمال بدون رعایت مقررات مزایده	۲۱	۲۲
۱۴	قانون اصلاح ماده دوم قانون مصوب ۱۸ خرداد ماه ۱۳۲۷	۲۲	۲۳
۱۵	قانون اجازه اجرای مقررات گزارش کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی	۲۳	۳۴
۱۶	قانون اجازه اجرای موقت برنامه هفت ساله	۳۴	۳۵

فهرست قسمت اول : قوانین

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه از تا
۱۷	قانون راجع به جمع آوری غله	۳۵ ۳۶
۱۸	قانون اجازه اجرای گزارش کمیسیون پیشه و هنر و بازرگانی مربوط بکارگران و کارفرمایان	۳۶ ۴۸
۱۹	قانون بازگشت املاک و مستغلات اعلیحضرت شاهنشاه فقید به ملکیت اعلیحضرت همایون محمدرضا شاه پهلوی	۴۸ ۴۹
۲۰	قانون اجازه اجرای شش فقره لایحه وزارت دارائی پس از تصویب کمیسیون قوانین دارائی	۵۰ —
۲۱	قانون مالیات املاک مهرودی و مالیات بردرآمد	۵۰ ۷۲
۲۲	قانون تعویض املاک	۷۲ ۷۳
۳ - قوانین کشوری :		
۲۳	قانون اصلاح مواد ۲۶ و ۶۴ قانون نظام وظیفه	۷۳ ۷۵
۲۴	قانون اجازه اجرای نظامنامه انتخابات مجلس سنا	۷۵ ۸۷
۲۵	تصمیم قانونی دائر با اجرای موقت آئین نامه مصوب کمیسیون اصلاح آئین نامه داخلی	۸۸ ۱۴۱
۲۶	قانون اعطای اختیار بکمیسیون کشور جهت اصلاح و تصویب لایحه مربوط بشهرداریها	۱۴۱ ۱۴۲
۲۷	قانون تشکیل شهرداریها وانجمن شهرها وقصبات	۱۴۲ ۱۶۳
۲۸	قانون اجازه اجرای لایحه هواپیمائی کشوری پس از تصویب کمیسیونهای راه وقوانین دادگستری	۱۶۴ ۱۶۳
۲۹	قانون هواپیمائی کشوری	۱۶۳ ۱۷۴

فهرست قسمت اول : قوانین

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
۴ - قوانین استخدامی :			
۳۰	قانون اصلاح مقررات بازنشستگی	۱۷۴	۱۷۶
۳۱	قانون اصلاح قانون استخدام پزشکان	۱۷۶	۱۷۷
۳۲	قانون اجازه استخدام پنج نفر از پزشکان عالیرتبه آلمانی و اطریشی برای تدریس در دانشکده پزشکی تبریز	۱۷۸	—
۳۳	قانون اجازه استخدام چهار نفر از اتباع کشور سوئد بعنوان کارشناس فنی شهربانی بمدت دو سال	۱۷۸	۱۸۱
۵ - قوانین فرهنگی :			
۳۴	قانون اصلاح قانون مطبوعات	۱۸۱	۱۸۳
۳۵	قانون تأسیس دانشگاههای شهرستانها	۱۸۳	۱۸۴

قسمت اول

قوانین

قوانین قضائی و جزائی

قانون

عفو عمومی مجرمین غائله آذربایجان و زنجان

مصوب ۲۶ مرداد ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - کلیه اشخاصی که در غائله سالهای ۱۳۲۴ و ۱۳۲۵ در استان آذربایجان و شهرستان زنجان مرتکب جنحه یا جنایت سیاسی یا جنحه و یا جنایت عادی مربوط به غائله مزبور شده اند (باستثنای مرتکبین قتل و یا غارت) و همچنین شرکاء و معاونین آنها اعم از اینکه تحت تعقیب بوده و یا بموجب حکم قطعی یا غیر قطعی محکوم شده اند و یا اساساً تاکنون مورد تعقیب قرار نگرفته اند از تعقیب و مجازات معاف میگردند و هیچگونه آثار کیفری بعمل آنان مترتب نمیشود.

شمول این قانون نسبت به کسانی از اشخاص مذکور در قسمت اول این ماده که فعلاً در ممالک خارجه هستند در هر مورد بخصوص موکول بتصویب هیئت وزیران و صدور فرمان همایونی خواهد بود.

هر گاه يك یا چند نفر از کسانی که بموجب این قانون مشمول عفو عمومی میگردند در ثانی مرتکب جرمی نظیر جرائم مذکور فوق شوند آثار عفو کان لم یکن گشته و جرائم سابق نیز قابل تعقیب و مجازات خواهد بود.

مقررات این قانون بهیچوجه در حقوق مدعیان خصوصی مؤثر نیست .
 کسانی که بر اثر خاتمه غائله آذربایجان خاك ایران را ترك کرده اند و طبق این ماده باید مورد تعقیب قرار گیرند نمی توانند از مقررات مربوط بمرور زمان استفاده کنند .

تبصره ۱ - عده ای که بنام وزیر در حکومت قلابی پیشه وری شرکت داشته مشمول این معافیت نخواهند بود .

تبصره ۲ - دولت مکلف است بلافاصله پس از تصویب این قانون هیئت مورد اعتمادی را مأمور نماید که در آذربایجان و زنجان بتحقیق پردازند چنانچه از طرف مأمورین دولت بنام متجاسر و یا عضویت فرقه دموکرات و یا نظائر آن و جوهری از مردم دریافت داشته اند با تسلیم مأمورین دولت بداد گاههای مربوطه وجوه مأخوذه را باهالی مسترد داشته و گزارش نهائی خود را توسط دولت به مجلس شورای ملی تقدیم نمایند .

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و ششم مردادماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون اجازه اجرای

لوايح وزارت دادگستری پس از تصویب کمیسیون فعلی قوانین دادگستری

مصوب ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - وزارت دادگستری مجاز است لوايح قانونی را که به مجلس شورای ملی پیشنهاد نموده یا هیئتمایند (باستثنای لوايح مربوط بدعاوی اشخاص علیه

دولت) پس از تصویب دوثلث اعضاء حاضر در کمیسیون فعلی قوانین دادگستری بموقع اجرا گذارده و بعد از آزمایش آنها در عمل چنانچه نواقصی در لوایح مزبور مشهود گردد رفع و قوانین مزبور را تکمیل و مجدداً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید - لوایح مزبور در کمیسیون مطرح و پس از شور اول چاپ و پخش خواهد شد تا نمایندگان نظریات خود را در موضوع لایحه ظرف هشت روز بکمیسیون بدهند و شور دوم پس از گذشتن هشت روز بعمل خواهد آمد .

تبصره ۵ - بکمیسیون فعلی قوانین دادگستری شش نفر منتخب از شعب (هر شعبه یک نفر) اضافه میشود .

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه بیستم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

راجع به ضبط اموال احزابیکه باستناد اصل ۲۱ متمم

قانون اساسی منحل گردیده است

مصوب اول تیر ماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دادگستری)

ماده واحده - اموال متعلق بهر حزب یا دسته یا جمعیت یا شعبه جمعیتی که بهر نحوی از انحاء مشمول مواد ۱ و ۲ و ۳ و ۵ قانون مصوب خورداد ماه ۱۳۱۰ بوده و از طرف دولت باستناد اصل ۲۱ متمم قانون اساسی منحل شده یا میشود ضبط میگردد و قیمت حاصل از فروش یا خود اموال بمصرف تعلیمات ابتدائی بخانی خواهد رسید .

طریقه ضبط اموال و فروش آنها بموجب آئین نامه ای که بتصویب هیئت وزیران میرسد تعیین خواهد شد .

چون بموجب قانون بیستم اردیبهشت ماه ۱۳۲۸ (وزارت دادگستری بخاز است
لوايح قانونی را که به مجلس شورای ملی پیشنهاد نموده یا می نماید) به استثنای لوايح
مربوط بدعاوی اشخاص علیه دولت « پس از تصویب دو نایب اعضا حاضر در کمیسیون
فعالی قوانین دادگستری بموقع اجرا گذارده و بعد از آزمایش آنها در عمل چنانچه
نواقصی در لوايح مزبور مشهود گردد رفع وقوانین مزبور را تکمیل و مجددا برای تصویب
بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید) بنابراین (قانون راجع به ضبط اموال احزابیکه
باستناد اصل ۲۱ متمم قانون اساسی منحل گردیده است) مشتمل بر يك ماده که در
تاریخ اول تیرماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون قوانین دادگستری
مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

راجع بتجدید نظر درسازمان وزارتخانه ها و تصفیه کارمندان دولت

مصوب اول تیرماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دادگستری)

ماده ۱ - بدولت اختیار داده میشود که هیئتی مرکب از هفت نفر از اشخاص
بصبر و مورد اعتماد را تعیین نماید که درسازمان وزارتخانه ها و ادارات و شهردارها و
بنسگاههایی که با سرمایه دولت تشکیل شده تجدید نظر نموده و تکلیف کارمندان آنها
را بطریق زیر معین نماید:

الف - تعیین عده لازم و ضروری کارمندانی که با رعایت احتیاجات واقعی
سازمانهای دولتی باید در خدمت باقی باشند.

ب - تغییر کارمندانیکه وجود آنها فعلا در خدمات دولت لازم نیست ولی ممکن

است بعداً در کارهای تولیدی و انتفاعی و فرهنگی از آنها استفاده شود.

ج - تعیین کارمندانیکه برای دولت مفید نبوده و شایستگی برای خدمات دولتی ندارند و مشمول قانون بازنشستگی هم نیستند.

بکارمندان مشمول بند (ب) ناوقتیکه در کارهای تولیدی و انتفاعی و فرهنگی مورد استفاده واقع نشده‌اند حقوق فعلی آنها داده خواهد شد.

بخدمت کارمندان مشمول بند (ج) بااسترداد کسوری که بابت بازنشستگی در مدت خدمت پرداخته اند خساتمه داده میشود و باین طبقه از کارمندان در آینده بهیچ صورتی شغل دولتی رجوع نخواهد شد.

تبصره - هیئت مزبور عمل تصفیه را از شاغلین مقامات بالای وزارتخانه ها و ادارات و شهرداریها و بنگاههای دولتی شروع مینمایند.

ماده ۲ - درهر وزارتخانه یا بنگاه ازطرف وزیر مربوطه سه نفر از کارمندان بصیر و با تقوی و مورد اعتماد تعیین میشوند. این سه نفر صورت جامعی از کلیه اعضاء وزارتخانه ها و بنگاهها و شهرداریها تهیه نموده نظر خود را نسبت بهریك صریحاً اظهار و بهیئت هفت نفری مذکور در ماده فوق ارسال میدارند.

ماده ۳ - هیئت میتواند هر گونه تحقیقاتی که ازوزارتخانه ها و شهرداریها و بنگاههای مذکور در ماده اول لازم میداند بنماید وزارتخانه ها و شهرداریها و بنگاههای فوق مکلفند کلیه اطلاعات و اوراقی را که خواسته اند در اختیار هیئت بگذارند و هر گونه دستوری را که هیئت برای انجام وظایف مذکور در این قانون میدهد اجرا نمایند.

ماده ۴ - دولت مکلف است کلیه مساعدتهای لازمه را برای اجرای وظایف هیئت بنماید و بهریك از افراد این هیئت ماهیانه مبلغی که متناسب بازحمات آنان

باشد از اعتبار دولت بپردازد و در صورتیکه عهده‌دار مشاغل دولتی باشند پرداخت حق الزحمه باریکیت تناسب علاوه بر حقوق خواهد بود.

ماده ۵ - این هیئت به پیشنهاد دولت و فرمان همایونی تعیین میشوند و مدت اختیار هیئت یکسال خواهد بود لااقل حضور پنج نفر از اعضاء برای رسمیت هیئت لازم است و تصمیمات هیئت با کثرت معتبر و پس از ابلاغ باید بموقع اجرا گذاشته شود. چون بموجب قانون بیستم اردیبهشت ماه ۱۳۲۸ (وزارت دادگستری مجاز است لوایح قانونی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد نموده یا مینماید " باستثنای لوایح مربوط بدعای اشخاص علیه دولت " پس از تصویب دولتی اعضاء حاضر در کمیسیون فعلی قوانین دادگستری بموقع اجرا گذارده و بعد از آزمایش آنها در عمل چنانچه نواقصی در لوایح مزبور مشهود گردد رفع و قوانین مزبور را تکمیل و مجدداً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید) بنا بر این (قانون راجع بتجدید نظر درسازمان وزارتخانه‌ها و تصفیه کارمندان دولت) مشتمل بر پنج ماده که در تاریخ اول تیر ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون قوانین دادگستری مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اصلاح ماده ۲۷۵ قانون کیفر عمومی

مصوب ۷ تیرماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دادگستری)

ماده واحده - ماده ۲۷۵ قانون کیفر عمومی بطریق زیر اصلاح میشود :

۱ - هر کس علناً استعمال تریاک یا شیره تریاک یا مرفین یا هروئین یا کوکائین

یا بنگ و یا چرس بنماید و یا متجاهراً مشروبات الکلی استعمال کند بحسب تأدیبی از سه ماه تا شش ماه محکوم خواهد شد.

۲ - دایر کردن شیر کشخانه و پیاله فروشی برای استعمال مشروبات الکلی و دایر کردن محل برای استعمال بنگ و چرس ممنوع است و مرتکب به ششماه تا سه سال حبس تأدیبی محکوم میشود.

۳ - کلیه ادوات و آلات و اثاثیه مربوط به تریاک کشی و شیر کشی و قمار و مرفین و هروئین و بنگ و چرس و کوکائین که در اماکن عمومی موجود باشد از طرف ضابطین دادگستری توقیف و دادگاه مکلف است ضمن حکم خود دستور ازین بردن اشیاء مزبور را ولدی الاقتضاء ضبط آنها را بدهد.

۴ - اشخاصیکه در قمارخانه و یا پیاله فروشی یا در اماکنی که برای استعمال شیر یا تریاک یا مرفین یا هروئین یا کوکائین یا بنگ یا چرس دائر گردیده قبول خدمتی کرده یا در دایر کردن آنها بنحوی از انحاء شرکت یا کمک نمایند از قبیل پرداخت هزینه محل یا کرایه دادن اثاثیه معاون مجرم محسوب خواهند شد.

۵ - هرگاه معلوم شود یکی از ضابطین دادگستری و سایر مأمورین صلاحیتدار از وجود اماکن نامبرده یا اشخاص مذکور در بند چهارم مطلع بوده و مراتب را بدادسرا اطلاع ندهند بحسب تأدیبی از سه ماه تا یکسال محکوم میشوند.

همین مجازات درباره مأمورین مذکور مقرر است در صورتیکه گزارش برخلاف واقع داده باشند.

چون بموجب قانون بیستم اردیبهشت ماه ۱۳۲۸ (وزارت دادگستری مجاز است لوایح قانونی را که به مجلس شورای ملی پیشنهاد نموده یا مینماید «باستثنای لوایح مربوط بدعای اشخاص علیه دولت» پس از تصویب دوثلث اعضاء حاضر در کمیسیون

فعالی قوانین داد گستری بموقع اجرا گذارده و بعد از آزمایش آنها در عمل چنانچه نواقصی در لوایح مزبور مشهود گردد رفع و قوانین مزبور را تکمیل و مجدداً برای تصویب به مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید) بنابر این (قانون اصلاح ماده ۲۷۵ قانون کیفر عمومی) مشتمل بر ماده واحده که در تاریخ هفتم تیرماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون قوانین داد گستری مجلس شورای رسیده قابل اجرا است .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

مربوط بوحدت رویه قضائی

مصوب ۷ تیر ماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین داد گستری)

ماده واحده - هر گاه در شعب دیوان عالی کشور نسبت بموارد مشابه رویه های مختلف اتخاذ شده باشد بتقاضای وزیر داد گستری یارئیس دیوان مزبور و یادادستان کل هیئت عمومی دیوان عالی کشور که در اینمورد لااقل باحضور سه ربع از رؤساء ومستشاران دیوان مزبور تشکیل می یابد موضوع مختلف فیه را بررسی کرده و نسبت بآن اتخاذ نظر مینمایند در اینصورت نظر اکثریت هیئت مزبور برای شعب دیوان عالی کشور وسایر داد گاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است وجز بموجب نظر هیئت عمومی یا قانون قابل تغییر نخواهد بود .

چون بموجب قانون بیستم اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ (وزارت داد گستری مجاز است لوایح قانونی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد نموده یا مینماید « باستثنای لوایح مربوط بدعای اشخاص علیه دولت » پس از تصویب دو ثلث اعضاء حاضر در کمیسیون فعلی قوانین داد گستری بموقع اجرا گذارده و بعد از آزمایش آنها در

عمل چنانچه نواقصی در لوایح مزبور مشهود گردد رفع و قوانین مزبور را تکمیل و مجدداً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید) بنا بر این (قانون مربوط بوحدت رویه قضائی) مشتمل بر يك ماده که در تاریخ هفتم تیرماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون قوانین داد گستری مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اصلاح ماده ۱۹ اصلاحی قانون کیفر عمومی

مصوب ۷ تیرماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین داد گستری)

ماده واحده - ماده ۱۹ اصلاحی قانون کیفر عمومی مصوب اسفند ماه ۱۳۱۲

بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۱۹ - الف - کیفرهای تبعی و تکمیلی ازقرار ذیل است:

۱ - محرومیت از حقوق اجتماعی.

۲ - ممنوعیت از اقامت در محل مخصوص.

۳ - اقامت اجباری در محل مخصوص.

تبصره - کیفر تبعی اثر ناشی از حکم است بدون قید در حکم و کیفر تکمیلی همان کیفر تبعی است با این تفاوت که مثل کیفر اصلی در حکم دادگاه قید میشود.

ب - کسی که بموجب حکم قطعی بحبس جنائی محکوم شود و یا کیفر اعدام او در نتیجه اعمال ماده ۵۵ قانون مجازات عمومی تبدیل بحبس جنائی شود از کلیه حقوق اجتماعی تبعاً محروم خواهد شد بعلاوه دادگاه میتواند مقرر دارد که محکوم - علیه پس از اتمام کیفر اصلی در مدتی که از ده سال تجاوز نکند از اقامت در نقطه معینی

ممنوع بوده و یا باقامت در نقطه و یا نقاط معینی مجبور باشد .

ج - هر کس که بموجب حکم قطعی و بعثت ارتکاب یکی از جنحه های ذیل و یا بعثت ارتکاب جنایت بارعایت کیفیت مخففه به بیش از یکماه حبس تأدیبی محکوم شود در صورتیکه یکی از مجازات های اصلی او انفصال ابد از خدمات دولتی نباشد در مدت پنج سال از حق استخدام دولتی و مملکتی محروم میشود .

هرگاه مدت حبس تأدیبی تا یکماه باشد مدت محرومیت از حق استخدام دولتی و مملکتی دو سال خواهد بود .

۱ - کلیه جنحه های مضر بمصالح عمومی که در باب دوم قانون مجازات عمومی بیش بینی و یا جنحه هائیکه از این حیث مشابه آنهاست و بموجب قوانین جدا گانه تعیین گردیده است .

۲ - سرقت های جنحه .

۳ - کلاهبرداری و یا جنحه که بموجب قانون مجازات کلاهبرداری برای آن تعیین شده است .

۴ - خیانت در امانت و یا جنحه که بموجب قانون مجازات خیانت در امانت برای آن تعیین شده است .

داد گاه جنحه میتواند علاوه بر مجازات اصلی که بموجب قانون مقرر است مجرم را در مدتی که از پنج سال تجاوز ننماید به محرومیت از بعضی از حقوق مذکور در ماده ۱۵ نیز محکوم کند و همچنین داد گاه میتواند در ضمن حکم خود مقرر دارد که محکوم علیه پس از اجرای کیفر اصلی در مدتی که از پنج سال تجاوز ننماید از اقامت در نقطه یا نقاط معینی ممنوع بوده و یا باقامت در نقطه یا نقاط معینی مجبور باشد .

۵ - هر گاه مستخدمینی که از بودجه کشور و شهرداری ها و بنگاههایی که

باسرمایه دولت اداره میشود حقوق دریافت میدارند و همچنین مأمورین بخدمات عمومی و مستخدمین افتخاری دولتی و مملکتی با اتهام بزه جنائی مطلقاً و با جنحه های فوق مورد تعقیب قرار گیرند از تاریخ اعلام کیفر خواست بوزارتخانه یا قسمت مربوطه که مستخدم مزبور در آن انجام وظیفه مینماید از شغل خود معلق میگردد و در صورتیکه بموجب حکم قطعی برائت حاصل نمود ایام تعلیق جزء خدمت او محسوب و مقرری مدتی را که بعلت تعلیق نگرفته دریافت خواهد کرد.

تبصره ۱ - کلیه دادسراها مکلفند که در موارد فوق بمحض ارسال کیفرخواست بدادگاه بدون فوت وقت مراتب را بوزارتخانه یا قسمت مربوطه بمتهم اطلاع دهند.

تبصره ۲ - ماده ۴۱ قانون استخدام کشوری از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

چون بموجب قانون بیستم اردیبهشت ماه ۱۳۲۸ (وزارت دادگستری مجاز است لوایح قانونی را که به مجلس شورای ملی پیشنهاد نموده یا مینماید « باستثنای لوایح مربوط بدعای اشخاص علیه دولت » پس از تصویب دو ثلث اعضاء حاضر در کمیسیون فعلی قوانین دادگستری بموقع اجرا گذارده و بعد از آزمایش آنها در عمل چنانچه نواقصی در لوایح مزبور مشهود گردد رفع و قوانین مزبور را تکمیل و مجدداً برای تصویب به مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید) بنابراین (قانون اصلاح ماده ۱۹ اصلاحی قانون کیفر عمومی) مشتمل بر ماده واحده که در تاریخ هفتم تیرماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون قوانین دادگستری مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

تشدید مجازات رانندگان

مصوب ۱۴ تیرماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دادگستری)

ماده ۱ - هر گاه قتل غیر عمدی بواسطه بی احتیاطی یا عدم مهارت راننده (اعم از وسائط نقلیه زمینی یا آبی) و یا مقصدی وسیله موتوری یا عدم رعایت نظامات دولتی واقع شود مجازات مرتکب از دو سال تا سه سال حبس تأدیبی و غرامت از پنجاه هزار ریال الی پنجاه هزار ریال خواهد بود .

ماده ۲ - در مورد ماده فوق هرگاه راننده یا مقصدی وسائط موتوری مست بوده و یا پروانه نداشته و یا زیادتر از سرعت مقرر حرکت میکرده و یا آنکه دستگاه موتوری را با وجود نقص و عیب مکانیکی بکار انداخته و یا در محلهائی که برای عبور پیاده رو علامات مخصوص گذارده شده مراعات لازم ننماید و یا از محلهائی که عبور از آن ممنوع گردیده رانندگی نموده بحبس مجرد از دو سال تا پنج سال و تأدیه غرامت از ده هزار ریال الی پنجاه هزار ریال محکوم میشود و نیز مرتکب برای مدت از پنج الی ده سال از حق رانندگی و یا تصدی بوسائط موتوری محروم میگردد .

ماده ۳ - هرگاه راننده یا مقصدی وسیله موتوری بواسطه بی احتیاطی و یا عدم رعایت نظامات دولتی و یا عدم مهارت موجب صدمه بدنی شود که معالجه آن کمتر از دو ماه یا دو ماه بطول انجامد و یا موجب سلب قدرت کار از مصدوم در مدت کمتر از دو ماه گردد بحبس تأدیبی از دو ماه تا شش ماه محکوم و با گذشت مدعی خصوصی تعقیب مجرم موقوف میگردد .

ماده ۴ - هرگاه راننده بواسطه بی احتیاطی و یا عدم رعایت نظامات دولتی و یا عدم مهارت موجب صدمه بدنی شود که معالجه آن بیش از دو ماه بطول انجامد

و یا موجب سلب قدرت از کار زائد بر دو ماه بشود و یا باعث ضعف دائم یکی از حواس ظاهر یا یکی از اعضاء بدن شود و یا باعث از بین رفتن قسمتی از عضو مصدوم گردد بدون آنکه عضو از کار بیفتد و یا باعث وضع حمل زن قبل از موعد طبیعی شود مرتکب بجس تأدیبی از سه ماه الی دو سال و جزای نقدی از دو هزار ریال الی ده هزار ریال محکوم و با گذشت مدعی خصوصی تعقیب مجرم موقوف میشود.

ماده ۵ - هر گاه صدمه بدنی غیر عمدی که بجهات مندرج در ماده ۴ واقع شود موجب مرض جسمی یا دماغی که غیر قابل علاج باشد و یا از بین رفتن یکی از حواس ظاهر و یا نقصان یا از کار افتادن دست و یا از کار افتادن عضو دیگری از اعضاء بدن که یکی از وظایف ضروری زندگی انسانی را انجام میدهد و یا از بین رفتن قوه تناسلی یا نقصان دائم در نطق یا تغییر شکل دائم عضو و یا صورت شخص یا سقط جنین شود مرتکب بجس تأدیبی از شش ماه تا سه سال و غرامت از سه هزار ریال الی سی هزار ریال محکوم میشود.

ماده ۶ - رانندگان و سائیل نقلیه که روی ریل حرکت میکنند در صورتی مشمول این قانون خواهند بود که برای عمل آنان در قانون کیفر بزه های مربوط برآه آهن مصوب فروردین ۱۳۲۰ مجازاتی معین نشده باشد.

ماده ۷ - داد گاه در موارد مواد قبل بنا بتقاضای مدعی خصوصی مکلف است نسبت به جبران خسارات مادی و معنوی وارده بر متضرر از جرم رسیدگی و حکم دهد.

تبصره - دادستان مکلف است بهر وسیله که مقتضی بداند تا قبل از جلسه اول بشاکی اطلاع دهد که اگر راجع بضرر و زیان خود تقاضائی دارد دادخواست خود را با دلائل بداد گاهی که بامر کیفری رسیدگی مینماید تقدیم کند و داد گاه این دادخواست را در طول مدت دادرسی تا قبل از صدور حکم خواهد پذیرفت ولی اگر

دادخواست تاختم رسیدگی داده نشد و داد گاه از رسیدگی بازر کیفری فراغت یافته باشد بتقاضای دادستان میتواند حکم دعوای عمومی را قبلاً صادر نماید و راجع بدعوای ضرر و زیان پس از تکمیل رسیدگی حکم دهد.

ماده ۸ - در تمام موارد مذکور در این قانون هر گاه راننده مصدوم را بنقاطی برای معالجه و استراحت برساند و یا مأمورین مربوط را از واقعه آگاه کند و یا بهر نحوی موجبات معالجه و استراحت و تخفیف آلام مصدوم را فراهم کند داد گاه مقررات تخفیف را در باره او رعایت خواهد نمود.

ماده ۹ - کسانی که بدون پروانه رسمی اقدام برانندگی و سائط نقلیه موتوری نمایند و همچنین کسانی که بموجب حکم داد گاه از رانندگی و سائط نقلیه موتوری ممنوع شده اند برانندگی و سائط نقلیه موتوری اقدام کنند بحسب تأدیبی از یازده روز تا دو ماه و جزای نقدی از دوست ریال الی دوازده هزار ریال محکوم خواهند شد.

ماده ۱۰ - هر يك از مأمورین دولت که متصدی تشخیص مهارت و دادن گواهینامه رانندگی هستند اگر بکسی که واجد شرایط رانندگی نبوده پروانه بدهند از سه ماه تا یکسال حبس تأدیبی و به انفسال پنج سال از خدمت دولت محکوم خواهند شد و همین مجازات مقرر است در باره کسانی که گواهینامه مزبور را مورد استفاده قرار دهند.

ماده ۱۱ - در مورد مواد ۳ و ۴ و ۵ هر گاه راننده یا متصدی وسائل موتوری در موقع وقوع جرم مست بوده و یا پروانه نداشته و یا زیاده تر از سرعت مقرر حرکت میکرده و یا آنکه دستگاه موتور را با وجود نقص و عیب مکانیکی بسکار انداخته باشد بجدا کثر مجازات مذکور در موارد فوق محکوم خواهد شد.

ماده ۱۴۵ - هر يك از افسران و اعضاء شهربانی و ژاندارمری و ارتش و رؤساء و اعضاء شهرداری که بطور مستقیم یا غیر مستقیم در بکار انداختن و سائل تقلیه و در امور رانندگی عمومی و حمل و نقل بهر عنوان اعم از مالکیت یا اجاره یا شرکت دخالت نمایند بسه ماه الی یکسال حبس تأدیبی و ده هزار ریال الی پنجاه هزار ریال غرامت محکوم خواهند شد.

چون بموجب قانون بیستم اردیبهشت ماه ۱۳۲۸ (وزارت دادگستری مجاز است لوایح قانونی را که به مجلس شورای ملی پیشنهاد نموده یا مینماید « باستثنای لوایح مربوط بدعاوی اشخاص علیه دولت » پس از تصویب دوثلث اعضاء حاضر در کمیسیون فعلی قوانین دادگستری بموقع اجرا گذارده و بعد از آزمایش آنها در عمل چنانچه نواقصی در لوایح مزبور مشهود گردد رفع وقوانین مزبور را تکمیل و مجدداً برای تصویب به مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید) بنابر این (قانون تشدید مجازات رانندگان) مشتمل بر دوازده ماده که در تاریخ چهاردهم تیرماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون قوانین دادگستری مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اصلاح بعضی از مواد قانون دیوان کیفر

مصوب ۲ مردادماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دادگستری)

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون دیوان کیفر منحصرأً بجرائم اختلاس و ارتشاء و کلاهبرداری (بسبب شغل دولتی) کلیه مستخدمین و مأمورینی که در قوانین دیوان کیفر پیش بینی شده در صورتیکه مبلغ مورد اختلاس یا کلاهبرداری از پنجاه

هزار ریال و مبلغ رشوه از ده هزار ریال بیشتر باشد رسیدگی خواهد نمود و لکن در صورتیکه استانداران و فرمانداران و رؤساء ادارات استانها و قضات و دادستان استان و دیوان کشور مرتکب اختلاس و ارتشاء و کلاهبرداری (بهر مبلغی که بالغ شود) شوند رسیدگی باتهام آنها در دیوان کیفر بعمل خواهد آمد.

ماده ۲- رسیدگی باتهام رؤساء ادارات شهرستانها و قضات و دادستان و دادیار و بازپرس شهرستان و قضات دادگاه بخش در صورتیکه میزان اختلاس و کلاهبرداری از پنجاه هزار ریال کمتر و میزان رشوه از ده هزار ریال کمتر باشد در دادگاههای عمومی مرکز استان مربوطه بعمل خواهد آمد. طرز تعقیب و رسیدگی باین جرائم در دادرها و دادگاهها مطابق قواعد عمومی معمول در دادگاههای عادی خواهد بود.

ماده ۳- در صورتیکه مستخدمین و یا مأمورین علاوه بر ارتکاب اختلاس و یا ارتشاء و یا کلاهبرداری مرتکب يك یا چند بزه دیگر شوند رسیدگی باتهامات مزبور در دادگاهی بعمل خواهد آمد که صلاحیت رسیدگی به مهمترین جرم را دارد.

ماده ۴- پس از تصویب این قانون پرونده های متهمینی که بموجب این قانون رسیدگی باتهام آنها خارج از صلاحیت دیوان کیفر است در صورتیکه هنوز منتهی بصدور کیفر خواست نشده و یا کیفر خواست صادر شده و هنوز رسیدگی نشده باشد بمراجع صلاحیتدار فرستاده خواهد شد.

ماده ۵- مقرراتی که مخالف این قانون باشد ملغی است و این قانون از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

چون بموجب قانون بیستم اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ (وزارت دادگستری مجاز است لوایح قانونی را که به مجلس شورای ملی پیشنهاد نموده یا می نماید « باستثنای لوایح مربوط بدعای اشخاص علیه دولت » پس از تصویب دو نلت اعضاء حاضر در

کمیسیون فعلی قوانین دادگستری بموقع اجرا گذارده و بعد از آزمایش آنها در عمل چنانچه نواقصی در لوایح مزبور مشهود گردد رفع وقوانین مزبور را تکمیل و مجدداً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید) بنابراین (قانون اصلاح بعضی از مواد قانون دیوان کیفر) مشتمل بر پنج ماده که در تاریخ دوم امرداد یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون قوانین دادگستری مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

راجع بصلاحت دادگاههای دائمی نظامی

مصوب ۲ مردادماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دادگستری)

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون رسیدگی بجرائم مذکور در قانون مجازات مقدمین بر علیه امنیت و استقلال مملکت مصوب ۲۲ خرداد ۱۳۱۰ در آن قسمت که مربوط به تشکیلات و مرام و رویه اشتراکی است از صلاحیت دادگاههای دائمی نظامی خواهد بود.

ماده ۲ - حکم مرور زمان نسبت باحکام غیابی که از دادگاههای نظامی صادر شده و تا این تاریخ مشمول مرور زمان نشده است جاری نخواهد بود.

چون بموجب قانون بیستم اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ (وزارت دادگستری مجاز است لوایح قانونی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد نموده یا می نماید « باستثنای لوایح مربوط بدعای اشخاص علیه دولت » پس از تصویب دو ثلث اعضاء حاضر در کمیسیون فعلی قوانین دادگستری بموقع اجرا گذارده و بعد از آزمایش آنها در عمل چنانچه نواقصی در لوایح مزبور مشهود گردد رفع وقوانین مزبور را تکمیل و مجدداً

برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید) بنابراین (قانون راجع به صلاحیت دادگاههای دائمی نظامی) مشتمل بر دو ماده که در تاریخ دوم امردادماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون قوانین دادگستری مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اصلاح بعضی از مواد دادرسی کیفری

مصوب ۶ امرداد ماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دادگستری)

ماده ۱ - در کلیه امور خلافی دادگاه میتواند در غیاب متهم باستناد گزارش وسایر مدارك موجود در پرونده رأی مقتضی صادر نماید و این حکم قابل اعتراض خواهد بود .

در صورتیکه محکوم علیه بحکم تسلیم باشد حکم مزبور فوراً اجرا خواهد شد و اگر بحکم غیابی اعتراض نماید و اعتراض او غیر وارد تشخیص شود معترض بتأدیه سی الی دویست ریال بعنوان جریمه دادرسی محکوم خواهد شد و همچنین در مورد اعتراض بر امرنامه مذکور در ماده ۵۹ مکرر قانون اصول محاکمات جزائی اگر اعتراض غیر وارد تشخیص شد معترض بدویست و یک ریال الی هزار ریال بعنوان جریمه دادرسی محکوم خواهد شد .

ماده ۲ - در هر مورد که شاکی خصوصی بر علیه شخصی با اتهام ارتکاب جنحه یا جنایت شکایت کرده و ثابت شود که شکایت او دروغ و خالی از حقیقت بوده و یا با سوء نیت دعوی حقوقی را بصورت شکایت کیفری طرح کرده است شاکی بتأدیه مبلغی که از هزار ریال کمتر و از پنجاه هزار ریال بیشتر نباشد بعنوان هزینه دادگستری

محکوم خواهد شد در این صورت اگر دعوای جزائی او نزد بازپرس بمنع تعقیب منتهی شود بازپرس ضمن قرار خود مبلغی که بموجب مقررات این ماده باید متهم بپردازد تعیین می نماید و اگر امر در دادگاه جنحه یا استان منتهی به برائت متهم شود دادگاه جنحه یا استان بادر نظر گرفتن مقررات این قانون شاکی را بتأدیه هزینه دادرسی محکوم خواهد کرد. چرائم نقدی مذکور در فوق پس از قطعیت حکم یا قرار بدستور دادستان شهرستان اخذ خواهد شد.

ماده ۳ - احکام صادر در امور جنحه در مرحله بدوی و پژوهشی در موارد ذیل غیر قابل اعتراض است :

- ۱ - وقتی که متهم اسقاط حضور نماید و دادگاه حضور او را لازم نداند.
- ۲ - در صورتیکه حضور متهم در دادگاه لازم باشد و بعلت مرض یا علت دیگر متهم نتواند حاضر شود و بر حسب قرار دادگاه مدافعات متهم بوسیله رئیس دادگاه یا عضو علی البدل در محل سکونت او استماع شود.
- ۳ - در صورتیکه متهم کتباً دفاع کند ولو تکمیل دفاع خود را موکول ببعد نماید.

- ۴ - در صورتیکه دادرسی با دخالت و کیل متهم انجام گیرد.
  - ۵ - در صورتیکه متهم در بعضی جلسات دادرسی حاضر باشد.
- ماده ۴ -** محکوم علیه علاوه بر خساراتی که بموجب مواد ۴۹۲ و ۴۹۳ اصول محاکمات جزائی باید بپردازد بعنوان هزینه دادرسی نیز مبلغی که در ماده ۲ ذکر شده محکوم خواهد شد و بعلاوه در صورت تقاضای متضرر از جرم دادگاه با توجه بنوع جرم و میزان تأثیر آن و حیثیت طرف بعنوان خسارت معنوی محکوم علیه را بپرداخت مبلغی که متناسب بداند محکوم خواهد نمود که بمشارایه بپردازد.

ماده ۵ - حبس در امور خلاقی مطلقاً و همچنین حبسی که مدت آن دو ماه

تشخیص داده شود بدون رعایت مقررات مزایده بشرخی که مقتضی بدانند بنمایند گانی که از طرف استandarان مازندران و گیلان تعیین و معرفی میشوند در مقابل وجه نقد بفروش برسانند تا بوسیله کمیسیون نهائی که زیر نظر استandاری مرکب از فرماندار و رؤسای ادارات دولتی و کارخانجات هر محل تعیین میگردد شالی تبدیل به برنج شده با منظور کردن هزینه هائی که تعلق میگیرد بین کارمندان ادارات و کارگران و اشخاص بی بضاعت مقیم هر محل خورده فروشی شود.

تبصره ۱ - مقدار فروش بهر تقاضا کننده نباید بیشتر از یکصد کیلو و برای یک دفعه باشد.

تبصره ۲ - پس از فروش برنج مورد نیازمندی ساکنین محل گزارش آن باصورت فروش به مجلس برای اطلاع داده شود.

ماده دوم - از تاریخ تصویب این قانون دولت مکلف است اجازه ورود کلیه کالاهای وارداتی را در حدود سهمیه هر سال منحصرأً باتباع ایرانی و شرکت هائی که سرمایه آنها متعلق باتباع ایرانی است بدهد.

این قانون که مشتمل بر دو ماده است در جلسه هیجدهم خرداد ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اصلاح ماده دوم قانون تصویب ۱۸ خرداد ماه ۱۳۲۷

مصوب ۳۱ تیرماه ۱۳۲۷

ماده واحده - کالاهائی که تا تاریخ تصویب قانون ۱۸ خرداد ماه ۱۳۲۷ اعتبار آن بوسیله بیگانگان در بانکهای مجاز باز شده و یا اسناد وصولی آن به بانکهای مجاز

رسیده و یا بموجب اسناد حمل کشتی بمقصد ایران برای بیگانگان حمل شده مشمول ماده ۲ قانون مصوب ۱۸ خردادماه ۱۳۲۷ نخواهد بود.

تبصره ۱ - کالاهائی که با ارز دولتی وارد کشور شده است یا میشود باید باسود صدی پانزده در اختیار مصرف کننده گذاشته شود - متخلفین مشمول قانون کیفر گرانفروشان خواهند شد.

تبصره ۲ - هر کس برای ورود کالا ارزی ازدولت دریافت دارد و بمصرفی که دولت برای آن ارز داده است نرساند و یا بقیمت آزاد در بازار سیاه بفروشد و یا از طرق دیگر سوء استفاده نماید و یا جنسی که با ارز دولتی تهیه میکند از قیمت مقرر قانونی گرانتر بفروشد کلاهبردار محسوب و طبق ماده ۲۳۸ قانون مجازات عمومی قابل تعقیب کیفری است.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه سی و یکم تیر ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه اجرای مقررات گزارش کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی

مصوب ۲۶ بهمن ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - دولت مکلف است گزارش شماره ۱ مورخه ۴/۶/۲۷ کمیسیون برنامه محتوی ۱۵ ماده و یک تبصره را بموقع اجرا گذارده و طبق ماده دوم گزارش نامبرده برنامه عملی هفت ساله را در ظرف سه ماه بتصویب کمیسیون برنامه برساند.

تبصره ۱ - شورای عالی و هیئت نظارت و مدیر عامل مطابق دستور ماده ۹

بر حسب پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای ملی بموجب فرمان همایونی منصوب میشوند.

تبصره ۲- مطالب راجع به نفت جنوب که در مقدمه و متن لایحه برنامه مسطور است تأثیرش موقت و نتیجه منوط بمذاکرات دولت باشد کت نفت است.

تبصره ۳- از مبلغ اعتبار اجراء برنامه جز بمستخدمین فنی که کار فنی انجام میدهند دیناری بعنوان حقوق یا اضافه حقوق یا پاداش و امثال آن پرداخت نخواهد شد و دولت مکلف است برای سازمانهای اداری اجراء برنامه از کارمندان اختصاصی وزارتخانهها با اعتبار حقوقی خودشان استفاده نماید.

تبصره ۴- دولت مکلف است در تنظیم برنامه کارهای کشاورزی و بهداشت عمومی را مقدم داشته بعلاوه برنامه عمرانی مخصوصاً کشاورزی را بوسیله مردم اجرا نماید.

این قانون که مشتمل بر یک ماده و چهار تبصره (و متن مواد گزارش کمیسیون برنامه ضمیمه آن است) در جلسه بیست و ششم بهمن ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

متن مواد گزارش شماره ۱- ۲۷/۶/۴ کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی

ماده ۱- بمنظور افزایش تولید و تکثیر صادرات و تهیه مایحتاج مردم در داخله کشور و ترقی کشاورزی و صنایع و اکتشاف و بهره برداری معادن و ثروتهای زیرزمینی خصوصاً نفت و اصلاح و تکمیل وسائل ارتباط و اصلاح امور بهداشت عمومی و انجام هر نوع عملیاتی برای عمران کشور و بالا بردن سطح معلومات و زندگی افراد و بهبود

وضع معیشت عمومی و تنزل دادن هزینه زندگانی دولت مکلف است در ظرف مدت هفت سال از تاریخ تصویب این قانون عملیاتی را که مجموع آنها برنامه هفت ساله عمرانی کشور نامیده میشود بانجام برساند.

ماده ۲- برای اجرای برنامه هفت ساله عمرانی کشور وجوهی که اختصاص داده میشود در هر يك از رشته های مختلف امور اقتصادی و اجتماعی بقرار ذیل بکار خواهد رفت :

فصل اول - کشاورزی

مطالعات و تأسیسات علمی	۳۰۰	میلیون ریال
دفع آفات نباتی و امراض حیوانی و دامپروری	۱۱۰۰	« «
حفظ ثمر و نهال ملی از قبیل جنگلها و مراتع و غیره	۴۵۰	« «
توسعه محصولات و اصلاحات کشاورزی	۴۵۰	« «
آبیاری و سد سازی	۱۸۵۰	« «
پرداخت ببانك کشاورزی برای مقاصد زیر :		
از دیاد سرمایه سهامی بانك	۱۵۰	« «
اعتبار وام بکشاورزان	۴۰۰	« «
شاركت در سرمایه شرکتهای تعاونی	۲۵۰	« «
ماشین آلات کشاورزی و کودهای شیمیائی	۳۰۰	« «

جمع فصل اول ۵۲۵۰ میلیون ریال

فصل دوم - راههای شوسه و راه آهن و بنادر و فرودگاهها

راه آهن	۲۵۰۰	میلیون ریال
ساختمان و اسفالت راههای شوسه	۱۸۵۰	« «

۲۵۰ میلیون ریال

بنادر

» » ۴۰۰

فرودگاهها

جمع فصل دوم ۵۰۰۰ میلیون ریال

فصل سوم - صنایع و معادن

۱۲۰۰ میلیون ریال

صنایع نساجی

» » ۴۵۰

قند

» » ۴۵۰

ذوب آهن

» » ۲۵۰

صنایع شیمیائی

» » ۱۵۰

صنایع سفالی

» » ۲۵۰

صنعت فرش و صنایع متفرقه

» » ۲۵۰

معادن

جمع فصل سوم ۳۰۰۰ میلیون ریال

فصل چهارم - نفت

۱۰۰۰ میلیون ریال

سرمایه برای ایجاد شرکت سهامی نفت ایران

جمع فصل چهارم ۱۰۰۰ میلیون ریال

فصل پنجم - پست و تلگراف و تلفن

۲۵۰ میلیون ریال

تکمیل دستگاههای پست

» » ۵۰۰

تکمیل دستگاههای تلگراف بی سیم و پخش صدا و تلفن

جمع فصل پنجم ۷۵۰ میلیون ریال

فصل ششم - اصلاحات اجتماعی و شهری

ساختن خانه های ارزان	۱۵۰۰	میلیون ریال
وام بشهرها برای لوله کشی آب و استفاده از آبهای معدنی		
و ایجاد دستگاههای برق	۱۰۰۰	» »
عملیات پرو فیلا کسی بمنظور ترقی دادن سطح		
بهداشت عمومی	۱۵۰۰	» »
کماش بمؤسسات فنی بمنظور تربیت کارمندان فنی و		
اشتغال بیکاران بکارهای سفید و بالا بردن سطح معلومات		
فنی صنعتگران و کشاورزان	۱۰۰۰	» »
نقشه کشی و آمار	۳۰۰	» »
ساختن زندان در شهرهای مهم	۲۰۰	» »
سایر عملیات عام المنفعه	۵۰۰	» »

جمع فصل ششم ۶۰۰۰ میلیون ریال

جمع فصول ششگانه ۲۱۰۰۰ میلیون ریال

و جوهیکه در این ماده بفصول مختلف تخصیص داده شده صرفاً بمصرف همان عملیات خواهد رسید هر گاه رقم اعتباریکه برای فصلی پیش بینی شده کفاف احتیاجات را ندهد و یا علاوه بر احتیاجات باشد دولت میتواند بنابر پیشنهاد سازمان برنامه تا میزان ده درصد آنها را افزایش یا تقلیل دهد دولت مکلف است در مدت چهارماه از تاریخ تصویب این قانون برنامه عمل هفت ساله را در حدود مبالغ اعتباریکه در هر سال و برای هر رشته طبق این قانون منظور شده بوسیله سازمان برنامه تهیه

و بتصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی برساند.

تبصره - دولت مکلف است در ضمن برنامه تفصیلی اولاً تدابیری برای تبدیل زراعت تریاک بزرایعهای مفید و منع کشت و مصرف تریاک اتخاذ کند و ترتیب اجرای آنها را بدهد ثانیاً برای ساختن مهمانخانه و جلب سیاحان خارجی و تأمین آسایش آنها در مدت توقف در ایران نقشه مفیدی طرح و اجرا کند.

ماده ۳ - وجوه مذکور در ماده ۲ بطریق ذیل فیما بین سنوات هفتگانه تقسیم خواهد شد :

۱۰۰۰	میلیون ریال	نیمه آخر سال ۱۳۲۷
۲۰۰۰	»	سال ۱۳۲۸
۲۸۰۰	»	» ۱۳۲۹
۳۳۰۰	»	» ۱۳۳۰
۳۵۰۰	»	» ۱۳۳۱
۳۶۰۰	»	» ۱۳۳۲
۳۶۰۰	»	» ۱۳۳۳
۱۲۰۰	»	نیمه اول سال ۱۳۳۴

جمع ۲۱۰۰۰ میلیون ریال

دولت مجاز است عنداللزوم بنابه پیشنهاد سازمان برنامه تا میزان ده درصد از اعتبارات یکسال کسر و بهمان میزان باعتبارات سنوات دیگر علاوه نماید .
هر مبلغ از اعتبارات یکسال که بمصرف نرسیده باعتبارات سال بعد افزوده خواهد شد .

ماده ۴ - وجوه مذکور در ماده ۲ با رعایت استعداد و احتیاجات هر محل بطور

متمناسب فیما بین شهرستانهای مختلف کشور تقسیم خواهد شد بنحویکه حصه مجموع شهرستانهای هریک از استانها در ظرف هفت سال از یکهزار میلیون ریال کمتر نباشد.

ماده ۵ - در سال ۱۳۲۷ ششصد میلیون ریال و در سنوات بعد تا انتهای دوره هفت ساله کلیه درآمدهای دولت از محل پرداخت های شرکت سهامی نفت ایران و انگلیس باجرای برنامه تخصیص داده خواهد شد. پس از انقضای دوره هفت ساله درآمدهای مشروح در این ماده جهت پرداخت بهره و استهلاك وامهائی که بموجب قانون برای اجرای برنامه اخذ میشود تخصیص داده خواهد شد.

ماده ۶ - برای تکمیل و جوهیکه بجهت اجرای برنامه ضرورت دارد دولت مجاز است در صورتیکه در اول هر سال بتواند آن مبالغ را نیز از جوهیکه در اختیار خود خواهد داشت تأمین نماید **اولاً** - تامیزان چهار هزار و پانصد میلیون ریال در مدت هفت سال با بهره صدی دو در سال از بانك ملی ایران استقراض نماید. مبلغ این قرضه در هیچ سالی از هفتصد و پنجاه میلیون ریال تجاوز نخواهد کرد.

ثانیاً - با بانك بین المللی توسعه و ترمیم داخل مذاکره شود بمنظور اینکه برای انجام عملیاتی که مستقیماً مولد درآمد باشد حداکثر دوست و پنجاه میلیون دلار باقسط و شرایطی که مورد موافقت طرفین باشد دریافت دارد لکن قطعیت هر قرار دادی که در این باب تنظیم میشود موکول بتصویب مجلس شورای ملی خواهد بود.

ثالثاً - از مؤسسات داخلی غیر دولتی یا مؤسسات تجار تی خارجی بمنظور تکمیل وسائل مالی این برنامه تحصیل اعتبار نماید.

ماده ۷ - عوایدی که بتدریج از انجام عملیات مذکور در برنامه بدست میآید بدو از بابت جوهیکه برای اجرای برنامه در نظر گرفته شده است محسوب خواهد

شد و پس از انجام برنامه تا وقتی که قروض دولت از این بابت بکلی مستیلاک نشده باشد فقط به این مصرف خواهد رسید.

۴۵۵۵ - نظارت و مراقبت در اجرای برنامه بوسیله سازمان مخصوصی که باسم سازمان برنامه تأسیس میشود انجام خواهد گرفت.

وظائف سازمان برنامه عبارت خواهد بود از:

اول - تهیه نقشه ها و طرحها و بودجه های تفصیلی و آئین نامه ها و مقررات اجرائی طبق برنامه عملی که قبلاً بتصویب کمیسیون برنامه مجلس رسیده باشد و نظارت در اجرای عملیاتی که جزو برنامه قرار داده شده از لحاظ فنی و مالی و مراقبت در هم آهنگی و همکاری بین دستگاههای اجرا کننده.

دوم - تمرکز و جوهریکه تخصیص ببرنامه داده شده و پرداخت هزینه هائی که از محل بودجه برنامه انجام میگردد و تنظیم ترانزنامه عمل هر سال.

عملیات اجرائی برنامه تا آنجا که مربوط بدولت است با رعایت وظایف سازمان برنامه بوسیله وزارتخانه ها یا ادارات یا دستگاهها یا شرکت های دولتی انجام خواهد گرفت.

در اموریکه اجرای برنامه بوسیله افراد و مؤسسات خصوصی بیشتر بمصلحت باشد سازمان برنامه باموافقت هیئت دولت از طریق تهیه طرحها و فراهم کردن اعتبارهای لازم در راهنمایی ها و سایر کمکهای فنی موجبات تشویق آنها و بکار افتادن سرمایه های خصوصی را در این قبیل امور فراهم خواهد آورد.

۴۵۵۶ - سازمان برنامه مرکب خواهد بود از يك شورای عالی يك هیئت نظارت و يك مدیر عامل.

شورای عالی مرکب از هفت نفر عضو خواهد بود که برای مدت برنامه بر حسب پیشنهاد دولت بموجب فرمان همایونی منصوب میشوند. در صورت فوت یا استعفاء و یا

احراز عدم صلاحیت هریک از اعضای شورای عالی جانشین او به پیشنهاد دولت و فرمان همایونی منصوب خواهد شد.

این شورای عهده دار تصویب نقشه ها و طرحها و بودجه ها در حدود برنامه عملی که بتصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی رسیده باشد و نیز عهده دار تدوین آئین نامه ها و تصویب قراردادها و بطور کلی مأمور مراقبت در انجام کلیه وظائفی است که بعهد سازمان برنامه قرار داده شده است.

هیئت نظارت مرکب از شش نفر عضو خواهد بود که مجلس شورای ملی از میان فهرست هیجده نفری که از طرف دولت بمجلس پیشنهاد شده بطریقی که قانون برای انتخاب مستشاران دیوان محاسبات مقرر داشته برای مدت دو سال انتخاب خواهد نمود.

هیئت نظارت حق رابطه مستقیم با هیئت دولت دارد و مکلف است در اموریکه از طرف هیئت دولت بآن مراجعه میشود رسیدگی نموده و نتیجه تحقیقات خود را مستقیماً گزارش دهد.

مدیر عامل بر حسب پیشنهاد دولت بموجب فرمان همایونی برای مدت سه سال منصوب میشود و پس از ختم دوره مأموریت ممکن است مجدداً بهمان سمت تعیین شود. در صورت فوت یا استعفاء و یا احراز عدم صلاحیت مدیر عامل قبل از انقضای دوره مأموریت جانشین او به پیشنهاد هیئت دولت و فرمان همایونی منصوب خواهد شد. مدیر عامل بر دفتر فنی و ادارات تابعه سازمان برنامه ریاست دارد و در مقابل هیئت دولت و وزارتخانه ها از طرف سازمان نمایندگی خواهد داشت و بطور کلی مسئول حسن اجرای وظائفی که بعهد سازمان برنامه قرار داده شده خواهد بود. اعضای شورای عالی و هیئت نظارت و مدیر عامل موظفاً انجام خدمت خواهند

کرد و جز انجام این وظیفه هیچگونه شغل عمومی یا اجتماعی یا آزاد دیگری، انجام نداشتند و دارا باشند.

سازمان برنامه دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی خواهد بود. طرز کار و حدود وظائف آن بموجب اساسنامه ای خواهد بود که باموافقت هیئت دولت تنظیم میشود و بتصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی خواهد رسید.

ماده ۱۰ - اجرای برنامه از لحاظ امور مالی و محاسباتی و معاملات ارزی و طرز عقد قرار داد ها تابع آئین نامه ها و مقررات خاصی خواهد بود که شورای عالی سازمان پس از شور با هیئت نظارت بمنظور حداکثر سرعت در کار و صرفه جوئی در خرج و تحصیل بهترین نتیجه تدوین مینماید این آئین نامه ها و مقررات پس از تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۱۱ - وزارتخانه ها و ادارات و دستگاههای دولتی مکلفند وظایفی را که در اجرای برنامه بعهده آنها قرار داده شده مطابق شرایط و دستور العمل هائیکه از طرف سازمان برنامه تهیه شده اجرا نمایند در صورت تأخیر و تخلف از شرایط یا مسامحه در کار سازمان برنامه مراتب را به هیئت دولت گزارش خواهد داد و هیئت دولت مکلف است در مدت ۱۵ روز از تاریخ دریافت گزارش سازمان برنامه اقدامات مقتضی بعمل آورد بنحویکه موضوع ایراد و شکایت مرتفع شود.

وزارتخانه ها و دستگاههای دولتی مکلفند کلیه اوراق و اسناد خرج و دفاتر مربوط با اجرای برنامه ای که بعهده آنها قرار داده شده در اختیار سازمان برنامه بگذارند و وسائل نظارت و رسیدگی دقیق سازمان را از هر حیث فراهم کنند.

ماده ۱۲ - سازمان برنامه مکلف است در پایان هر سه ماه گزارش کامل عملیات اجرایی سه ماهه و در آخر هر سال ترازنامه عمل یکساله را از حیث درآمد

و هزینه افزایشی که در نتیجه اجرای برنامه در امر تولید و درآمد ملی حاصل شده تنظیم نماید.

هیئت نظارت این ترانزنامه را مورد رسیدگی قرار داده و در صورتیکه ایرادی بآن وارد ندید برای تصویب تسلیم هیئت دولت خواهد نمود تصویب هیئت دولت بمنزله مفاصای دوره عمل تلقی خواهد شد. سازمان برنامه گزارش سه ماهه و ترانزنامه سالیانه مصوب را برای اطلاع عموم منتشر خواهد نمود.

ماده ۱۳ - سازمان برنامه برای تهیه طرحها و نظارت فنی و مالی و انجام سایر وظایف محوله بقدر احتیاج متخصص و کارمند در اختیار خواهد داشت و مخارج آن در ضمن بودجه اداری برنامه که باموافقت هیئت وزیران تنظیم میشود منظور و بتصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی خواهد رسید کلیه اعضاء و کسانی که برای اجرای برنامه و همچنین برای انجام مرجوعات سازمان برنامه مورد احتیاج باشند در درجه اول از میان مستخدمین فعلی و منتظرین خدمت دولت دعوت خواهند شد مگر اینکه عده کافی مستخدمین فنی و متخصص در میان کارمندان دولت یافت نشود.

سازمان برنامه میتواند کارشناسان خارجی را برای مدتی که بیش از یکسال از انقضای دوره اجرای برنامه تجاوز نکند استخدام نماید. استخدام این کارشناسان با تصویب هیئت دولت و در حدود تعداد و فهرست مشاغل خواهد بود که قبلاً بتصویب کمیسیون برنامه مجلس رسیده است.

ماده ۱۴ - شرکتهای تعاونی که بتجویز سازمان برنامه و برای انجام بعضی عملیات عام المنفعه مذکور در برنامه تأسیس میشوند پیشنهاد سازمان برنامه و تصویب

هیئت وزیران از پرداخت حق الثبت و عوارض نمبر و مالیات بر درآمد در مدت پنج سال از تاریخ تأسیس معاف خواهند بود.

ماده ۱۵ - این قانون بفاصله یک هفته پس از تصویب برنامه عمل در کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی بترتیب مقرر در ماده ۲ بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

اجازه اجرای مواد فوق بموجب ماده واحده مصوب ۲۶ بهمن ۱۳۲۷ از طرف مجلس شورای ملی داده شده است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه اجرای موقت برنامه هفت ساله

مصوب ۱۳ تیر ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - بدوات اجازه داده میشود:

عملیاتی را که سازمان برنامه در ظرف یکسال از تاریخ تصویب این قانون مفید و بتدریج قابل اجرا میدانند در حدود اعتبارات قانونی مصوب برای سالهای ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ تصویب نموده و اجازه اجرای آنها بسازمان بدهد و در پایان سال گزارش عملیات را بضمیمه برنامه عملی سالهای بعد که توسط سازمان تهیه شده باشد بکمیسیون برنامه مجلس شورای ملی برای تصویب بفرستد.

تبصره - برای تسریع در انجام عملیات موضوع این ماده سازمان برنامه مجاز خواهد بود اساسنامه و آئین نامه های مالی و استخدامی و بودجه خود را بترتیبی که برای حسن انجام کار لازم تشخیص شود بدون رعایت تبصره ۳ ماده واحده ۲۶ بهمن ماه ۱۳۲۷ تهیه و پس از تصویب شورای عالی برنامه بطور آزمایش بموقع اجرا گذارد.

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه دوشنبه سیزدهم تیرماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

مربوط به جمع آوری غله

مصوب ۱۲ خرداد ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - وزارت دارائی میتواند تا میزان سه برابر گندم و يك برابر جو مالیائی که بر اساس ممیزی که طبق قانون مالیات املاک اربابی از ۱۳۰۵ تا ۱۳۱۳ بعمل آمده مازاد از مالکین و مستأجرین مطالبه و قیمت آنرا مطابق نرخ رسمی پرداخت نماید . و نیز وزارت دارائی میتواند استثنائاً در سال ۱۳۲۸ در نقاط حاصلخیز کشور که محصول خوب باشد میزان مازاد را تا پنج برابر گندم و سه برابر جو مالیاتی ترقی داده و قیمت آنرا بنرخ رسمی پرداخت نماید . سهم زارع از پرداخت مازاد معاف است و خورده مالکینی هم که بهره مالکانه آنها از دوتن تجاوز نخواهد نمود از پرداخت مازاد معاف میباشند و مالکین مکلف هستند در تاریخی که برای تحویل جنس هر يك از نقاط وزارت دارائی تعیین و اعلام خواهد نمود جنس تعهدی را تحویل و در صورت تأخیر و یا عدم تحویل مشمول جرائم قانونی که آئین نامه آن بر اساس آئین نامه اسناد رسمی از تصویب کمیسیون قوانین دارائی و کمیسیون داد گستری مجلس شورای ملی خواهد گذشت خواهند بود . مالکین املاکی که ممیزی نشده است و همچنین املاکی که به ممیزی آنها اعتراض شده مطابق آخرین تعهدی که بابت مازاد غله داشته اند در سال جاری باید مازاد خود را پرداخت نمایند .

تبصره ۵ قانون دو دوازدهم مصوب ۲۹ فروردین ۱۳۲۸ از تاریخ تصویب این قانون ملغی میشود.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه سه شنبه دوازدهم خردادماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه اجرای گزارش کمیسیون پیشه و هنر و بازرگانی

مربوط بکارگران و کارفرمایان

مصوب ۱۷ خردادماه ۱۳۲۸

ماده واحده - دولت مکلف است گزارش شماره ۱/ ۴ مورخه ۱۱/ ۱۲/ ۱۳۲۷ کمیسیون پیشه و هنر و بازرگانی و کمیسیون داد گستری مربوط بکارگران و کارفرمایان را که مشتمل بر ۲۱ ماده و ۱۵ تبصره است بموقع اجراء گذارده و آئین نامه های مربوط بگزارش فوق را هر چه زودتر بتصویب کمیسیونهای مقرر در آن برساند.

تبصره - مدت آزمایش این قانون یکسال است و بعد از انقضای این مدت دولت مکلف است لایحه جدید قانون کار را با در نظر گرفتن مواردیکه ضمن عمل پیش میآید تقدیم مجلس شورای ملی نماید و تا زمان تصویب لایحه جدید قانون فعلی موقتاً بحری خواهد بود.

این قانون که مشتمل بر یک ماده و متن گزارش کمیسیون (با اصلاح قسمت آخر تبصره دوم ماده شانزدهم) ضمیمه است در جلسه سه شنبه هفدهم خردادماه

یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

متن

گزارش شماره ۴/۱ مورخه ۱۱/۱۲/۱۳۲۷

کمیسیون پیشه و هنر و بازرگانی

عوامل کار

ماده ۱ - کارگر از لحاظ این قانون کسی است که بدستور کارفرما در مقابل دریافت مزد (دستمزد یا کارمزد) کار میکند . دستمزد عبارت از وجهی است که در مقابل ساعات کار و کارمزد عبارت از مبالغی است که در مقابل محصول کار روزانه بکارگر تأدیه میشود . کارفرما هر شخص حقوقی یا حقیقی است که کارگاهی را که کارگر در آن مشغول است بکار بیاورد .

کارگاه عبارتست از اماکن و مؤسسات صنعتی و معدنی و ساختمانی و بازرگانی و باربری و مؤسسات صنعتی کشاورزی و امثال آن .

تبصره ۱ - کارگاههاییکه مشمول این قانون خواهند بود بوسیله وزارت کار تشخیص و با تصویب شورای عالی کار تعیین میگردد .

تبصره ۲ - دولت مکلف است برای کارگران کشاورزی در ظرف ششماه قانون مخصوصی تهیه و تقدیم مجلس شورای ملی نماید .

تبصره ۳ - کارگران و صاحبان حرف که تبعه خارجه باشند در صورت مجاز بودن اقامت در ایران وقتی میتوانند بکار مشغول شوند که دارای پروانه کار باشند و این

پروانه از طرف وزارت کار با رعایت آئین نامه مربوطه برای مدت معین و حرفه مخصوصی صادر خواهد شد.

مدت کار - تعطیل و مرخصی

ماده ۲۴ - ساعات کار نباید در کارگاههای مشمول این قانون از هشت ساعت در يك شبانه روز و یا چهل و هشت ساعت در هفته تجاوز نماید.

در مورد خردسالان بین ۱۳ و ۱۶ سال تمام مدت کار هفت ساعت به علاوه يك ساعت کار آموزی است و ارجاع کار اضافی بآنان ممنوع است.

کارفرما میتواند با موافقت کارگر در ایام راحتی هفتگی و تعطیلات مندرج در این قانون با علاوه بر هشت ساعت کار مقرر از کارگر کار اضافی بخواهد. میزان دستمزد کار اضافی ۳۵٪ بیش از میزان دستمزد دریاقتی (بدون مزایا) خواهد بود. در هر حال مجموع ساعات کار عادی و اضافی نباید بیش از ۱۲ ساعت در شبانه روز باشد و بطور کلی مجموع ساعات کار اضافه برای صنایع فصلی نباید از شصت ساعت و برای صنایع دیگر از چهارصد ساعت در سال تجاوز نماید (صنایع فصلی عبارت از صنایعی است که دوره بهره برداری محدودی در سال دارد مانند کارخانجات پنبه قند و امثال آنها).

تبصره ۱ - مقصود از ساعات کار مدتی است که کارگر برای انجام کار در اختیار کارفرما میباشد و اوقات استراحت و صرف غذا جزو ساعات کار محسوب نمیشود.

تبصره ۲ - دستمزد کارگرانی که در تمام ماه بطور نوبتی کار میکنند ۱۰٪ بیش از دستمزد عادی آنها برای کار در روز خواهد بود. بدستمزد کارگران غیر نوبتی برای انجام کار در شب ۳۵٪ و متناسب ساعات کار انجام شده در شب اضافه میشود.

توضیح آنکه از لحاظ این قانون ساعات کار شب بین ساعات ۲۲ تا ۶ صبح خواهد بود.

ماده ۳ - در هر هفته کار گری باید روز جمعه را با استفاده از دستمزد استراحت نماید. بکار گر نوبتی که روز جمعه کار میکند یکروز دیگر از ایام هفته مرخصی داده میشود. کار گران غیر نوبتی که بعلل فنی یا مقتضیات کار روز جمعه کار کنند در صورتیکه روز دیگری از هفته بآنها استراحت داده شود ۳۵٪ اضافه کار برای روز جمعه دریافت خواهند نمود و هر گاه روز استراحت دیگری بآنها داده نشود ۱۳۵٪ علاوه بر دستمزد معمولی روزانه بآنها پرداخته خواهد شد.

ماده ۴ - هر کار گر در مقابل ششماه کار متوالی در یک گاه حق پنج روز در مقابل یکسال کار متوالی در همان کار گاه حق ده روز مرخصی با استفاده از دستمزد دارد.

علاوه بر مرخصی سالیانه و تعطیل هفتگی تعطیلات رسمی کار گران که با استفاده از حقوق خواهد بود ایام زیر است :

عید نوروز - جشن مشروطیت - عاشورا - ۲۱ رمضان - عید قربان - عید کار گران (اول مه) - ۱۳ فروردین .

ماده ۵ - بکار گماردن اطفالی که سن آنها به دوازده سال تمام نرسیده ممنوع است مگر در موارد کار آموزی .

ماده ۶ - در هر کار گاه که کار گر زن دارد کار فرما مکلف است محلی برای نگاهداری و شیر دادن کودکان آنها طبق دستور وزارت کار تخصیص دهد .

بمادران شیرده که سن اطفال آنها کمتر از یکسال و نیم باشد بایستی پس از هر سه ساعت و نیم کار نیم ساعت فرجه برای شیر دادن بطفل داده شود و این مدت جزو ساعات کار آنها محسوب خواهد شد .

کار فرما مکلف است بزنان باردار در اوان وضع حمل هشت هفته مرخصی با استفاده

از حقوق بدهد حقوق و مزایای زنان باردار در دو هفته اول مرخصی تماماً از طرف کارفرما و در ۶ هفته بعد تماماً از صندوق تعاون کارگاه پرداخته میشود. اگر مدت لازم برای استراحت بتجویز طبیب از هشت هفته تجاوز کند تا چهار هفته اضافی فقط نصف حقوق کارگر و آنهم از صندوق تعاون کارگاه با پرداخته خواهد شد.

تبصره ۱ - برای کارگران کوچکتر از ۱۶ سال و زنان کارهای سخت و خطرناک و غیرمتناسب باقوای جسمانی آنان طبق آئین نامه‌ای که بعداً تدوین خواهد شد ممنوع است.

تبصره ۲ - کار در شب بین ساعات ۲۲ تا ۶ صبح برای کارگران کوچکتر از ۱۶ سال و زنان ممنوع است.

قرارداد کار

ماده ۷ - پیمانهای دسته جمعی مربوط بکار که از تاریخ تصویب این قانون بین کارگران و کارفرما یا بین اتحادیه های کارگران و کارفرمایان منعقد میشود و همچنین قراردادها نیکه بین مقاطعه کار باسرکارگر برای بکارگماردن عده ای کارگر منعقد میشود باید کتبی بوده و مغایرتی با این قانون و قانون بیمه کارگران و آئین نامه های مربوطه نداشته باشد.

شرایط اخراج یا ترك كار

ماده ۸ - کارگر میتواند ۷ روز پس از اخطار کتبی کار خود را ترك نماید و کارفرما نیز حق دارد پس از پرداخت دستمزد هفت روز کارگر را مرخص کند. فقط کارگری مشمول این ماده خواهد بود که دوماء متوالی در آن کارگاه کار کرده باشد.

بکار گرانیکه بیش از یکسال سابقه خدمت متوالی داشته باشند و از طرف کارفرما اخراج شوند علاوه بر دستمزد مدت اخطار قبلی مذکور فوق در مقابل هریک سال کار متوالی حقوق هفت روز مطابق آخرین دستمزد از محل صندوق تعاون آن کارگاه پرداخته خواهد شد.

تبصره ۱ - کارگر مرخص شده در صورتیکه تا تاریخ خاتمه خدمت خود اقلاً دو ماه متوالی سابقه کار در آن کارگاه داشته باشد میتواند از عمل کارفرما در مدت پانزده روز از تاریخ خاتمه خدمت بطریق مذکور در ماده ۱۴ (فصل حل اختلاف) این قانون شکایت نماید.

مراجع مربوط بشکایت کارگر مرخص شده رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهد نمود.

بهداشت و حفاظت کارگران

ماده ۹ - کارفرما مکلف است مقررات مربوط به بهداشت و حفاظت کارگران و مقررات راجع بکارهای سخت و خطرناک را که بتصویب شورای عالی کار خواهد رسید در کارگاه خود معمول و مجری دارد.

مزد

ماده ۱۰ - مزد باید در آخر هر هفته یا پانزده روز یکبار در محل کار و در غیر این روزهای تعطیل بپول رایج کشور تماماً بخود کارگر پرداخت شود. جز در مواردیکه بین کارفرما و کارگران طبق قرارداد طرز خاصی پیش بینی شده باشد. مستثنیات این ماده بموجب آئین نامه‌ای که بتصویب شورای عالی کار خواهد رسید تعیین میگردد.

حقوق بازنشستگی و هر نوع انعام پایان خدمت که پرداخته میشود اعم از اینکه

دفعتا یا با قسط تأدیه شده باشد و همچنین هزینه و فوق العاده مسافرت و عیدی و وجوه بیمه و غرامت از بابت خسارت بدنی و امثال آن و مزایای غیر نقدی کارگران از پرداخت مالیات معاف خواهد بود.

حداقل مزد کارگر ساده باید طوری تعیین شود که تأمین هزینه زندگی او و یکزن و دو طفل را بنماید. میزان حداقل دستمزد در نقاط مختلف کشور و یا برای صنایع مختلف هر سال یکبار و عندالاقضا بنا به پیشنهاد هیئتی مرکب از فرماندار - رئیس انجمن شهر و رئیس بانک ملی محل و یا نمایندگان آنها و نماینده وزارت کار و دو نفر نماینده از طرف کارفرمایان و دو نفر نماینده از طرف کارگران تعیین و پس از تصویب شورای عالی کار برای اجرا ابلاغ خواهد شد.

تبصره - مزد کارگر زن و مرد در شرایط متساوی کار یکسان خواهد بود.

ماده ۱۱ - مزد کارگران در عداد دیون ممتازه کارفرما بوده و باید قبل از سایر قروض حتی دیون مالیاتی تأمین و پرداخت شود. بستانکار کارگر نمیتواند بیش از یک چهارم مزد کارگر را در مقابل طلب خود توقیف کند و همچنین خود کارگر نمیتواند تقاضای کسر بیش از یک چهارم دستمزد خود را در مقابل هر گونه بدهی بنماید مگر در موارد بدهی کارگر در مقابل اجناس ضروری زندگی که از شرکت های تعاونی خریداری نموده باشد.

نفقه و کسوه زن و اطفال و واجب النفقه کارگر از قاعده فوق مستثنی و تابع مقررات عمومی است.

سندیکا

ماده ۱۲ - کارگران و کارفرمایان مربوط بیک حرفه و یا یک کارگاه میتوانند برای حفظ منافع حرفه ای خود سندیکا تشکیل دهند و مکلفند طبق آئین نامه مربوطه

آنها به ثبت برسانند. اعضاء هیئت مدیره سندیکاها بایستی ایرانی باشند. اجبار و عطف و تهدید کارگران بقبول عضویت سندیکاها منع آنان از قبول عضویت در سندیکاها ممنوع است.

سندیکاهاى مربوطه بد يك حرفه ميتوانند اتحاديه حرفه‌ای تشكيل دهند اين اتحاديه تابع شرايط قانونی سندیکاها خواهد بود و از مزایای قانونی سندیکاها استفاده خواهد کرد.

حل اختلاف

ماده ۱۳ - در صورت بروز اختلاف بین کارگر یا کارگران يك کارگاه با کارفرما یا بالعکس بترتیب زیر عمل میشود:

الف - طرفین اختلاف بدو مکلفند در کمیسیون بنام کمیسیون سازش مرکب از نماینده کارگران آن کارگاه و نماینده کارفرمای همان کارگاه اختلاف را رسیدگی براضی رفع اختلاف نمایند.

ب - چنانچه بترتیب بالا اختلاف حل نشود هیئتی بنام شورای توافق مرکب از نمایندگان کارگران و کارفرمای همان کارگاه و یک نفر نماینده وزارت کار با اختلاف رسیدگی و در ظرف يك هفته نظر خود را اعلام خواهد نمود.

رای شورای توافق در صورتیکه باتفاق آراء صادر شده باشد قطعی و لازم الاجرا خواهد بود جز در مورد اخراج کارگر که در این مورد و در صورت عدم صدور رای باتفاق شاکی میتواند به هیئت حل اختلاف مراجعه نماید.

هیئت حل اختلاف مرکب از فرماندار یا نماینده او - رئیس دادگستری شهرستان یا یکی از قضات بنمایندگی او و نماینده وزارت کار و دو نفر نماینده از طرف کارفرمایان و دو نفر از طرف کارگران میباشد.

نمایندگان دولت و نمایندگان کارفرمایان و نمایندگان کارگر هر دسته فقط دارای یک رأی خواهند بود.

ریاست این هیئت با فرماندار یا نماینده او و منشی هیئت نماینده وزارت کار خواهد بود.

رأی هیئت حل اختلاف بایستی حداکثر در ظرف یکماه از تاریخ ارجاع صادر شود. رأی صادره با اتفاق یا اکثریت قطعی و لازم الاجرا خواهد بود.

تبصره - مدتهای مذکور فوق باتوافق نمایندگان کارفرما و کارگران برای یکمرتبه قابل تمدید است.

ماده ۱۴ - قبل از انقضاء مدتهای مذکوره در ماده ۱۳ کارفرما حق تعطیل کار را ندارد و کارگران حق اعتصاب ندارند.

اعتصاب نباید موجب جرح و ضرب و تخریب و اختلال نظم یا امنیت یا بزه دیگری باشد که در تمام این صور مسبب و مرتکب بکیفرهای مقرر در قوانین جزائی محکوم خواهد شد.

شورای عالی کار

ماده ۱۵ - هیئتی بنام شورای عالی کار مرکب از اعضاء زیر برای مدت یکسال انتخاب میشوند:

الف - نمایندگان دولت و مشاورین:

وزیر دارائی یا معاون او.

وزیر اقتصاد ملی یا معاون او.

وزیر کشاورزی یا معاون او.

وزیر راه یا معاون او.

وزیر یا معاون وزارت کار .

سه نفر مشاور اقتصادی و فنی و حقوقی با انتخاب وزارت کار .

مدیر کل بانک صنعتی و معدنی یا معاون او .

رئیس بانک ملی یا معاون او .

رئیس اطاق بازرگانی یا معاون او .

رئیس انجمن شهر تهران یا معاون او .

ب - نمایندگان کارگران :

سه نفر نمایندگان کارگران که بترتیب زیر انتخاب خواهند شد :

وزارت کار هر سال یکبار کنگره ای در مرکز از نمایندگان سندیکاهای کارگران

کشور که بر طبق ماده ۱۲ این قانون ثبت رسیده مشروط باینکه هریک از سندیکاهای مزبور لا اقل صد نفر کارگر عضو داشته باشند دعوت خواهد نمود .

کنگره مزبور از بین خود سه نفر را بعضویت شورای عالی کار انتخاب خواهد کرد .

هریک از سندیکاهای مشمول ماده فوق حق اعزام یک نفر نماینده خواهد داشت .

ج - نمایندگان کارفرمایان :

سه نفر نمایندگان کارفرمایان بترتیب زیر انتخاب خواهند شد :

وزارت کار هر سال یکبار کنگره ای در مرکز از نمایندگان کارفرماوسندیکاهای

کارفرمایان غیر دولتی کشور که بر طبق ماده ۱۲ این قانون به ثبت رسیده مشروط

باینکه هر کارفرما یا نماینده سندیکای کارفرمایان مزبور لا اقل پانصد نفر کارگر

داشته باشند دعوت خواهد نمود .

هر کارفرما یا هریک از انجادهای کارفرمایان مزبور حق اعزام یک نماینده

به کنگره خواهند داشت .

تبصره ۱ - طرز دعوت و حد نصاب رأی برای انتخاب نمایندگان کارگران

یا کارفرمایان در شورای عالی کار طبق آئین نامه‌ای که بتصویب شورای مزبور خواهد رسید رسید تعیین میشود.

تبصره ۲ - تصمیمات شورای عالی کار با اکثریت آراء معتبر و نمایندگان کارگران و کارفرمایان و دولت مجموعاً سه رأی یعنی هر دسته فقط يك رأی دارد.

تبصره ۳ - شورای عالی کار میتواند در مورد لزوم شوراهای فرعی بشرح زیر برای حرفه‌های مختلف مرکب از سه نفر کارگر و سه نفر کارفرمای مربوط بآن حرفه با صنعت با حضور نمایندگان دولت و مشاورین مذکور فوق دعوت نماید:

۱ - شورای مربوط باصناف.

۲ - شورای مربوط بمؤسسات صنعتی و معدنی دولتی.

۳ - شورای مربوط بمؤسسات صنعتی و معدنی که بموجب امتیاز عمل میکنند.

۴ - شورای مربوط بصنایع و کارخانجات غیر دولتی.

انخاذ تصمیم نسبت به موضوعات مربوط بهريك از حرف و صنایع که در شورای عالی کار مطرح میشود با استحضار از نظریات شوراهای فرعی مربوط بعمل خواهد آمد.

صندوق تعاون و تهیه بیمه کارگران

ماده ۱۶ - از تاریخ تصویب این قانون صندوقی بنام صندوق تعاون و بیمه کارگران برای معالجه و پرداخت غرامات و مساعدت به کارگران بترتیب زیر تشکیل میشود:

۱ - حوادث و امراض ناشی از کار.

۲ - حوادث و امراض غیر ناشی از کار.

۳ - حوادث و امراض خانواده بلا فصل کارگر.

۴ - بیری و از کار افتادگی کارگر.

۵ - ازدواج و حاملگی عائله مندی و وضع حمل و هزینه کفن و دفن و کمک بیازماندگان قانونی کارگر در موارد عسرت و استیصال .

صندوق مزبور زیر نظر هیئتی مرکب از سه نفر که بوسیله شورای عالی کار از نمایندگان وزارت کار و کارگر و کارفرما انتخاب میشوند اداره میشود .

کارفرما مکلف است از تاریخ تصویب این قانون معادل ۲ درصد از دستمزد و مزایای کارگر کسر نموده و معادل ۴ درصد از دستمزد و مزایای مزبور را خود بر آن افزوده و بشعبه صندوق تعاون و بیمه کارگران در شهرستان خود بپردازد .

نظارت در امور این صندوق در تمام کشور با شورای عالی کار و در هر کارگاهی با کمیسیون توافق آن کارگاه مشروح در ماده ۱۳ این قانون خواهد بود .

تبصره ۱ - اساسنامه این صندوق و آئین نامه مربوط بطرز وصول حق بیمه ها و چگونگی و میزان و شرایط لازم و کافی برای استحقاق دریافت هریک از مستمریها و کمکهای مندرج در بالا بوسیله وزارت کار با موافقت شورای عالی کار تهیه و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید .

تبصره ۲ - کلیه موجودیهای صندوقهای تعاون و صندوقهای احتیاط کارگاهها و هر آنچه از این بابت در اختیار خزانه داری کل و بانک صنعتی و معدنی و بشکاه رفاه اجتماعی میباشد بصندوق تعاون و بیمه کارگران منتقل میشود .

ماده ۱۷ - صندوق تعاون و بیمه کارگران از پرداخت مالیات بر درآمد معاف خواهد بود و هزینه اداره این صندوق نباید حداکثر از ده درصد میزان درآمد جاری آن تجاوز نماید .

بنگاههای کاریابی

ماده ۱۸ - وزارت کار میتواند در طرز عمل بنگاههای کاریابی خصوصی و همچنین

شرکتهای تعاون کاریبایی نظارت نموده مکلف است مراکز کاریبایی دولتی بجهانی ایجاد نماید.

شرکتهای تعاونی

ماده ۱۹ - آئین نامه های راجع بشرکت های تعاونی مذکور در این قانون را وزارت دادگستری با مشارکت وزارت کار تهیه و پس از تصویب کمیسیون قوانین دادگستری مجلس شورای ملی اجرا خواهند نمود.

در آئین نامه های مزبور تصویب شرائط و مقرراتی که با قواعد مصوب درسازمان بین المللی کار مطابق بوده و مقررات قانون تجارت راجع بشرکت های تعاونی را تکمیل نماید مجاز میباشد.

ماده ۲۰ - وزارت کار کلیه آئین نامه های مربوط با اجرای این قانون را در ظرف ششماه از تاریخ تصویب این قانون به تصویب شورای عالی کار رسانیده و پس از تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا خواهد گذارد.

ماده ۲۱ - وزارت دادگستری و کار آئین نامه های راجع بتخلقات از مقررات این قانون و تبصره های مربوط بآنرا تهیه نموده پس از تصویب کمیسیون دادگستری مجلس شورای ملی بموقع اجرا خواهد گذارد.

متن گزارش فوق ضمیمه قانون اجازه اجرای مقررات مربوط بکار بوده و صحیح است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

بازگشت املاک و مستغلات اعلیحضرت شاهنشاه فقید بملکیت

اعلیحضرت همایون محمد رضا شاه پهلوی

مصوب ۲۰ تیرماه ۱۳۲۸

ماده واحده - املاک و مستغلات اعلیحضرت شاهنشاه فقید که مطابق فرمان

همایونی مورخ بیستم شهریور ماه ۱۳۲۰ بدولت واگذار شده است تا بمصارف خیریه برسد (باستثناء اراضی که در آنها کارخانه تأسیس شده و ابنیه و ساختمانهای توابع آنها و همچنین املاك و مستغلاتی که بموجب حکم دادگاههای مربوطه باستناد قانون املاك واگذاری مصوب خرداد ۱۳۲۱ ملك اشخاص شناخته شده و یا منبهد میشود) از این تاریخ بملکیت اعلیحضرت همایون محمد رضا شاه پهلوی بر میگردد که بنابتصمیمی که اتخاذ فرموده اند بنام موقوفه خاندان پهلوی نامیده شود و عواید آن بمصرف امور خیریه برسد .

اداره بهره برداری املاك و مستغلات مزبور بعهده سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی خواهد بود و سازمان آنها را بهر نحو که صلاح بداند بهره برداری نموده و عواید حاصله را بتحتویکه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در وقفنامه قید خواهند فرمود بمصرف میرساند .

این واگذاری در مورد املاك و مستغلاتیکه تا این تاریخ ملك قطعی دولت شناخته شده فوراً و در مورد بقیه بلافاصله پس از صدور حکم قطعی دادگاههای مربوطه بر له دولت نسبت بهر يك از آنها انجام خواهد گرفت .

برای استفاده مجانی از ابنیه ای که مورد استفاده قطعی ادارات دولتی است ترتیب خاصی بین سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی و ادارات دولتی داده خواهد شد .

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه دوشنبه بیستم تیر ماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه اجرای شش فقره لایحه وزارت دارائی پس از تصویب کمیسیون

قوانین دارائی

مصوب ۲۸ تیرماه ۱۳۲۸

ماده واحده - وزارت دارائی اجازه داده می شود لوایح مالیات املاک مزروعی و مالیات بر درآمد - منابع کف دریا - فروش خالصجات - دیوان محاسبات - تعویض املاک - معافیت ماشین آلات کشاورزی را پس از تصویب کمیسیون قوانین دارائی بموقع اجرا گذارده و اگر در عمل نواقصی مشاهده شد اصلاح آنرا بعداً از مجلس شورای ملی بخواهند.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه سه شنبه بیست و هشتم تیرماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

مالیات املاک مزروعی و مالیات بر درآمد

مصوب ۲۹ تیرماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دارائی)

۱۵۵۱ - از درآمد مشمولین این قانون طبق مقررات زیر مالیات بر درآمد دریافت میشود :

مشمولین پرداخت مالیات عبارتند از :

الف - کلیه حقوق بگیران و مزدوران نسبت بحقوق و دستمزد خود.

- ب - کسبه و پیشه وران .
- ج - صنعتگرانی که منحصراً دستمزد دریافت میدارند .
- د - بازرگانان و کسانی که از هر نوع عملیات بازرگانی تحصیل در آمد مینمایند .
- ه - صاحبان حرف و مشاغل آزاد از قبیل و کلاء داد گستری - کار گشیان - پزشکان - دلالان و امثال آنها .
- و - هر نوع شرکت یا شخصیت حقوقی که مرکز اصلی آن در ایران است نسبت بمجموع درآمد خود ولو آنکه قسمتی از آن در خارج تحصیل شده باشد و هر نوع شرکت یا شخصیت حقوقی که مرکز اصلی آن در خارج بوده و در ایران دارای شعبه یا نماینده و امثال آن باشد نسبت بدرآمدی که در ایران تحصیل مینماید .
- ز - صاحبان مستغلات و املاک مزروعی .
- ح - دارندگان درآمد سهام شرکتهای خارجی و سهم الشرکه شرکتهای بامسئولیت محدود خارجی .
- ط - مقاطعه کاران و مستأجرین و صاحبان وسائط رانندگی .
- ی - صاحبان درآمد معاملات رهنی و بیع شرطی و استقراضی و خرید و فروش اراضی و اموال غیر منقول و هر نوع درآمدهای اتفاقی از قبیل لوطا و بخت آزمائی و شرط بندی و حق عضویت در هیئت های مدیره و هیئت بازرسی شرکتهای غیره .
- ک - هر کس که در ایران اقامت داشته و در آمدی از خارج تحصیل نماید .
- ل - صاحبان هر نوع درآمدی که بطور مستمر یا اتفاقی در ایران بدست آید اعم از آنکه ساکن ایران باشند یا خارجه .
- ماده ۴۵ - اشخاص زیر از پرداخت مالیات بخشوده اند :

الف - سفراء کبار و وزراء مختار و نمايندگان فوق العاده و ساير نمايندگان سياسی خارجه که دولت ايران سمت آنانرا برسميت شناخته باشد .

ب - سرکنسولها و کنسولها و وکلاء کنسولی و وابسته های بازرگانی و کارمندان سفارتخانه ها و کنسولگریها نسبت بحقوقی که از دولت خود ميگيرند مشروط بر اينکه دارای تابعيت دولتی که نماينده آن هستند بوده و دولت ايران آنها را برسميت شناخته باشد و بشرط معامله متقابله .

ج - کارمندان سفارتخانه ها و کنسولگریهای دولت شاهنشاهی ايران در خارجه مشروط بر اينکه دارای تابعيت دولت خارجی باشند که در آنجا انجام وظيفه و خدمت مينمايند .

د - زارعين نسبت بدرآمدهای حاصله از کشت و برداشت .

ماده ۳۵ - درآمدهای زیر از تاديه مالیات بخشوده است :

الف - حقوق بازنشستگی - حقوق پايان خدمت - هزينه و فوق العاده مسافرت وعیدی سالیانه - وجوه حاصله از بیمه و جبران خسارات بدنی و امثال آن - مزایای غير نقدي کارگران کارگاهها و کارخانه ها .

ب - درآمد بنسگاهائی که منحصرأ بمنظور امور خيريه و عام المنفعه و آموزش و پرورش تشکيل و صرف کارهای عمومی ميشود مشروط بر اينکه عام المنفعه بودن مقاصد آنها طبق اساسنامه محرز و رسماً به ثبت رسیده و ترازنامه خود را که بتصديق فرماندار محل رسیده باشد مرتباً منتشر نمايند .

ج - املاک و عوائد و مؤسسات آستانه قدس رضوی و املاک موقوفه مسجد گوهرشاد و آستانه حضرت معصومه و آستانه حضرت عبدالعظيم و شاه نعمت الله ولی و شاه چراغ و مدرسه عالی سپهسالار و املاک و مؤسسات شير و خورشيد سرخ و سلطان عليشاه گنابادی .

د - املاک موقوفه که بمصرف امور خیریه و عام المنفعه از قبیل بیمارستان - دبستان - دبیرستان - دانشکده - کود کستان - پرورشگاه یتیمان و آموزشگاهها میرسد نسبت بآن قسمت از در آمد که منحصرأ باین قبیل مصارف میرسد و بشرط اینکه عام المنفعه بودن آنها با رعایت نظر واقف بموجب تصویبنامه هیئت وزیران قبول شده باشد .

ه - تامیزان ده درصد عایدات هر شخص یا شخصیت حقوقی که برای مصارف بنکاههای خیریه یا هیئت های جمع آوری اعانه که دولت برسمیت شناخته باشد پرداخته شده و از آن بنکاهها یا هیئت ها قبض یاسندی در دست داشته باشد .

و - درآمدهای حاصله از صنایع یدی ساکنین دهات و ماشین آلات و کارخانجات روستائی واقع در دهستانها که بمنظور توسعه کشاورزی ایجاد شده باشد .

ز - در آمد کارخانجات مولد برق که در دهات و قصبات ایجاد شود بطور دائم و در شهر هائی که هنوز کارخانه برق دائر نشده برای مدت هفت سال از تاریخ اجراء این قانون .

ح - در آمد دبستانها و دبیرستانها و دانشکده ها و کلاسه های تعلیم و تربیت و ورزش که از طرف مردم تأسیس شود بشرط تصدیق وزارت فرهنگ .

ط - اشخاص و یا مؤسساتی که بوسیله تلمبه یا ساختمان سد و حفر قنات جدید تهیه آب مینمایند نسبت بدر آمد حاصله از فروش آب بغير .

ی - کارخانجات کمپوت سازی - میوه خشک کنی - تهیه لبنیات - پنبه پاک کنی - پيله کشی - پشم شوئی - چای سازی - جوجه کشی از تاریخ اجراء این قانون تا مدت هفت سال .

ک - در آمد اراضی خالصه خوزستان که طبق قانون و آئین نامه های مربوطه

باشخاص واگذار شده یا میشود نامدت ده سال از تاریخ اجراء این قانون .

ل - شرکتهای تعاونی تولید که در دهستانها برای تولید محصولات کشاورزی یا بهبود آنها تشکیل میشود .

م - شرکتهائی که برای استفاده از ماشینهای فلاحتی برای شخم - خرمن کوبی - بذر افشانی تشکیل میشود و در مقابل کار انجام شده یا اجاره یا دستمزد دریافت میدارند منحصرأ برای درآمدهای حاصله از استفاده از ماشینهای فلاحتی .

ن - کارمندان ادارات دولتی و مجلس شورای ملی و شهرداریها نسبت بحقوق دریافتی وسایر مزایای خدمت .

ماده ۴ - درآمد نقدی و مزایای غیر نقدی حاصله از حقوق و یا دستمزد بفرخ زیر مشمول مالیات خواهد بود :

تا ۲۴۰۰۰ ریال بخشوده .

از ۲۴۰۰۱ ریال تا ۱۰۰۰۰۰ ریال	نسبت بمازاد ۲۴۰۰۰ ریال	پنج درصد .
از ۱۰۰۰۰۱ » » ۲۰۰۰۰۰ »	» ۱۰۰۰۰۰ »	ده درصد .
از ۲۰۰۰۰۱ » » ۳۰۰۰۰۰ »	» ۲۰۰۰۰۰ »	۱۵ درصد .
از ۳۰۰۰۰۱ » » ۴۰۰۰۰۰ »	» ۳۰۰۰۰۰ »	۲۰ درصد .
از ۴۰۰۰۰۱ » » ۵۰۰۰۰۰ »	» ۴۰۰۰۰۰ »	۲۵ درصد .
از ۵۰۰۰۰۱ » » ۶۰۰۰۰۰ »	» ۵۰۰۰۰۰ »	۳۰ درصد .
از ۶۰۰۰۰۱ » » ۷۰۰۰۰۰ »	» ۶۰۰۰۰۰ »	۳۵ درصد .
از ۷۰۰۰۰۱ » » ۸۰۰۰۰۰ »	» ۷۰۰۰۰۰ »	۴۰ درصد .
از ۸۰۰۰۰۱ » » ۱۰۰۰۰۰۰ »	» ۸۰۰۰۰۰ »	۴۵ درصد .

از ۱۰۰۰۰۰۱ ریال بیالا نسبت بمازاد ۱۰۰۰۰۰۰ ریال ۵۰ درصد .

و جوهیکه پرداخت کنندگان حقوق بیمه یا حقوق بازنشستگی یا بهر عنوان دیگری که بعداً عاید مستخدم میگردد پرداخت و تخصیص دهند بر حقوق ماهیانه افزوده شده و مشمول مالیات بر حقوق خواهد بود.

بنگاههای دولتی که کارمندان آنها مشمول مالیات بر حقوق میباشند نمیتوانند این مالیات را از درآمد خود بپردازند در بنگاههای خصوصی مالیات پرداختی جزو هزینه مورد قبول در مورد محاسبه مالیات پذیرفته نخواهد شد.

تبصره ۱ - مزایای غیر نقدی طبق آئین نامه هیئت وزیران تقویم خواهد گردید.

تبصره ۲ - کسانی که در ایران از شرکتهای و بنگاههای مقیم خارجه که در ایران شعبه یا نمایندگی یا اداره ندارند حقوق یا حق العمل دریافت مینمایند مکلفند از تاریخ دریافت منتها در ظرف سی روز مالیات متعلقه را با اداره دارائی محل اقامت خود بضمیمه سیاهه ریز وجوه دریافتی تسلیم دارند مگر اینکه گیرنده بعمل بازرگانی مشغول و این قبیل درآمدها را در دفاتر خود ثبت و بحساب درآمد بازرگانی خود مطابق مقررات مربوطه منظور نموده باشد.

ماده ۵۵ - مالیات کسبه و پیشه واران و صنعتگرانی که منحصرأ دستمزد دریافت

میدارند بطور مقطوع دریافت و به شش طبقه بترتیب زیر تقسیم میشوند:

طبقه اول	۲۵۰	ریال
طبقه دوم	۵۰۰	"
طبقه سوم	۱۰۰۰	"
طبقه چهارم	۲۰۰۰	"
طبقه پنجم	۴۰۰۰	"
طبقه ششم	۸۰۰۰	"

تشخیص طبقه هر مؤدی با کمیسیون صنفی است که در هر محل از نمایندگان همان صنف یا اصناف تشکیل میگردد طرز تشکیل کمیسیون صنفی و انجام وظیفه و طرز تشخیص طبقه هر مؤدی بموجب آئین نامه مصوبه کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی معین میشود.

کسبه و پیشه‌وران و صنعتگرانی که مشمول این ماده هستند بموجب آئین نامه مصوبه کمیسیون قوانین دارائی معین خواهند شد و مشمولین این ماده در صورت اشتغال بکسب یا پیشه یا صنعت دیگری غیر از آنچه که در این آئین نامه معین شده موظف خواهند بود که مالیات مربوط بدان شغل یا کسب یا صنعت یا پیشه را علیحده طبق مقررات مربوط پرداخت نمایند.

ماده ۶۵ - هر بازرگانی مکلف است منتها تا آخر خرداد ماه هر سال اظهارنامه مالیاتی خود را که حاکی از کلیه درآمد عملیات بازرگانی او در سال پیش باشد با اداره دارائی محل اقامت خود تسلیم و مالیات متعلقه را پرداخت نماید ملاک تشخیص درآمد بازرگانان دفاتر بازرگانی آنها است بشرط آنکه دفاتر نامبرده طبق مقررات قانون تجارت نگاهداری شود.

درآمد مؤدیانی که دارای دفاتر نبوده یا از ارائه دفاتر قانونی که ملزم بنگهداری آن هستند خودداری کنند و همچنین مؤدیانی که از تسلیم اظهارنامه در سر رسید مقرر کسونهی نموده و در آمد کسانی که اظهارنامه تسلیمی آنها ناقص یا دفاتر ابرازی آنها مخدوش باشد رأساً از طرف ادارات دارائی تعیین میشود تشخیص و بمؤدی ابلاغ خواهد شد.

نرخ مالیات بازرگانان همان نرخ مقرر در ماده ۴ بارعایت حداقل بخشودگی است. اثبات مخدوش بودن دفاتر باید در کمیسیون تشخیص بعمل آید.

ماده ۷ - شرکتهای مشمول مالیات موظفند تا پایان تیرماه هر سال ترازنامه و حساب سود و زیان سال پیش خود را که بتصویب مقامات صلاحیتدار شرکت رسیده باشد بدارائی محل که مرکز شرکت در آنجا واقع است تسلیم و مالیات متعلقه را پرداخت نمایند. شرکتهائی که سال محاسباتی آنها با سال شمسی تطبیق نکند و همچنین شرکتهای برچیده شده موظف هستند منتها تا چهارماه پس از انقضاء دوره عمل یا خاتمه عملیات شرکت ترازنامه خود را تسلیم و مالیات متعلقه را پرداخت نمایند.

مالیات شرکتهای انتفاعی که مرکز اداری آنها در ایران نیست از سود کلیه عملیاتی که در ایران خواه بحساب شرکت اصلی و خواه بحساب دیگری انجام داده اند وصول میشود شرکتهای نامبرده باید برای معاملات فوق حساب جداگانه نگهدارند و درحسابه هزینه های عادی و اداری این شرکتهای فقط هزینه مؤسسات واقع در ایران قابل قبول خواهد بود. نرخ مالیات شرکتهای همان نرخ مقرر در ماده ۴ بدون رعایت حد اقل بخشودگی خواهد بود.

در مواردیکه شرکتهای برای تمام یا قسمتی از عملیات خود از تسلیم ترازنامه خود داری نموده و یا ترازنامه تسلیمی مخدوش و قابل قبول نباشد ادارات دارائی حق خواهند داشت که طبق ماده ۶ بهمان ترتیبی که نسبت به بازرگانان عمل میشود در مورد شرکتهایز رفتار نمایند.

تبصره ۱ - سود و بهره شرکتهای سهامی نامیزان پنج درصد سرمایه پرداخته شده از مالیات معاف است.

تبصره ۲ - مأخذ مالیات آخرین سال عملیات شرکتهای قیمت حقیقی دارائی شرکت است منهای سرمایه پرداخته شده و ذخیره هاییکه مالیات آنها قبلاً پرداخت

شده در صورتیکه دارائی شرکت در اثر انحلال یا علل دیگر تقسیم شود باز هم قبل از تقسیم بترتیب بالامالیات آخرین سال عملیات شرکت محسوب و وصول خواهد شد.

ماده ۸ - کلیه مستغلات از قبیل خانه ها - دکا کین - مغازه ها - کاروانسراها -

مهمانخانه ها - نمایشگاهها - یخچالها - قهوه خانه ها و حمامها - میدانهای شهر و بطور کلی هر ساختمان و بنائی واقع در شهرها و مرکز بخشها که مالک آن بطریق اجاره در آمدی از آن تحصیل مینماید مشمول مالیات مستغلات میباشد که نرخ ده درصد از میزان نود درصد درآمد مطلق مال الاجاره وصول میگردد و در مورد کرمابه های عمومی مالیات از میزان هفتاد درصد درآمد مطلق کرمابه وصول میشود.

مستغلاتیکه محل کسب و کار شخص مالک میباشد و مستغلاتیکه محل سکونت شخص مالک یا عیال یا فرزند یا پدر یا مادر یا برادر یا خواهر مالک میباشدند و همچنین مؤسسات فرهنگی مشمول مالیات مستغلات نخواهد بود.

درآمد مستغلات مذکوره در فوق از روی اجاره نامه رسمی و چنانچه اجاره نامه تنظیم نشده یا ارائه نگردد از روی ممیزی که اداره دارائی هر محل بعمل میآورد تعیین خواهد گردید. مأخذ ممیزی و تعیین مال الاجاره از روی موقعیت مستغل با در نظر گرفتن مال الاجاره مستغلات مشابه معلوم خواهد گردید.

تبصره ۱ - مستغلات زیر از دادن مالیات معاف خواهند بود :

۱ - مستغلات متعلق بدولت.

۲ - مستغلات متعلق بشهردارها.

۳ - خانه هائیکه مالک آن در قسمتی سکونت داشته و قسمت دیگری را به اجاره داده باشد بشرط اینکه مال الاجاره آن قسمت که باجاره رفته از ماهی سیصد ریال تجاوز نکند.

تبصره ۲ - مستغلات جدید البناء و مستغلاتیکه بواسطه حوادث غیر مترقبه مانند زلزله و حریق و امثال آن محتاج به تجدید بنا گردد (در مورد آن قسمتی که محتاج به تجدید بنا است) از تاریخ اختتام بنا تا مدت سه سال از ادای مالیات معاف خواهد بود بشرط اینکه مالک موقعیکه ساختمان در شرف اتمام است مراتب را کتباً بطور مستقیم و یا بایست سفارشی بدارائی محل اطلاع داده و مورد گواهی دارائی واقع شده باشد .

تبصره ۳ - مؤدیان مالیات مستغلات مکلفند اظهار نامه مالیاتی خود را بطور مستقیم و یا بایست سفارشی تا آخر تیر ماه هر سال تنظیم و با قسط سه گانه مساوی زیر بپردازند :

قسط اول	تا آخر تیر ماه .
قسط دوم	تا آخر آبان ماه .
قسط سوم	تا آخر اسفند ماه .

ماده ۹ - مالیات اموالک مزروعی بر اساس میزری که طبق قانون مالیات اموالک اربابی مصوب ۲۰ دیماه ۱۳۰۴ که از ۱۳۰۵ تا ۱۳۱۳ بعمل آمده مطابق اوراق میزری و جزو جمع مشخصه تا ۱۳۱۳ از سال ۱۳۲۸ شمسی تا مدت ده سال بطور ثابت از مالک یک برابر جنسی و دو برابر ونیم نقد دریافت خواهد شد .

تبصره ۱ - خورده مالکینی که مالیات مشخصه آنها مجموعاً نقداً و جنساً از دوهزار و چهارصد ریال تجاوز نکنند از پرداخت مالیات معاف خواهند بود .

تبصره ۲ - از املاکی که سهم مالکانه محصول آنها کمتر از ربع کل محصول ملک باشد و در اوراق میزری سابق منعکس است نصف مالیات جنسی جزو جمعی تخفیف داده میشود .

تبصره ۳ - مؤدیان مالیاتی مکلفند از موقع برداشت محصول تا آخر بهمن ماه هر سال مالیات جنسی خود را عیناً بنزد یک‌تکترین انبار دولتی هر بخش تحویل و مالیات نقدی را به ادارات دارائی محل پرداخت نمایند و اداره دارائی مکلف است مفاد حساب قطعی سال مالیاتی را تسلیم دارد. هزینه و کرایه حمل جنس بعهدہ مؤدیان مالیاتی خواهد بود و در صورت تأخیر جریمه دیر کرد بآن تعلق خواهد گرفت.

تبصره ۴ - اگر املاکی یافت شود که تا ۱۳۱۳ میزی نشده باشد و یا مال‌کینی از میزی سابق بهر جهتی ناراضی باشند و تقبل پرداخت هزینه میزی را بنمایند میزی شده و از عوائد خالص مالکانه ده در صد مالیات دریافت خواهد شد. در صورتی که مالک نسبت بمیمیزی دولت اعتراض داشته باشد هیئتی مرکب از یک‌کنفر خبره از طرف مالک و یک‌کنفر خبره از طرف وزارت دارائی و یک‌کنفر خبره مشترک برای رسیدگی و میزی مجدد اعزام میشوند. نظر هیئت مزبور قطعی خواهد بود. هزینه میزی بعهدہ مالک است و همچنین هر یک از املاک شش‌دانگی که مالیات جزو جمعی ملک مزبور طبق میزی ۱۳۱۳ بیشتر از بیست هزار ریال بوده و وزارت دارائی نظر بازدید عواید معترض باشد میتواند بخرج دولت تجدید میزی نموده و ده در صد از عواید خالص مالکانه مالیات دریافت دارد ولی تازمانی که تجدید میزی بعمل نیامده طبق جزو جمعی سابق مالیات دریافت میگردد.

تبصره ۵ - املاک خالصه دولتی که بعد از ۱۳۱۳ بفروش رسیده یا تعویض یا واگذار شده از عواید متوسطه سال قبل از فروش که در پرونده هر ملک موجود است ده درصد از عواید خالص مالکانه مالیات دریافت میگردد ولی هر گاه نظر بازدید عواید دارائی میزان مشخصه را کافی نداند میتواند مانند املاک میزی نشده اقدام بمیمیزی نماید.

تبصره ۶ - اموالک خالصه دولتی و مسلوب المنفعه از پرداخت مالیات معاف میباشند و در املاکی که بوسیله حفیر قنات - نصب تلمبه یا ایجاد سد تحصیل آب شود بعواید حاصله تا آخر مدت دهسال مالیات اضافی تعلق نخواهد گرفت و از املاکی که از این تاریخ بعد بعلت عدم توجه مالک مسلوب المنفعه شوند مالیات مقرر دریافت میگردد .

تبصره ۷ - در مواردیکه درآمد ملکی بعلت بروز آفت و یا پیش آمد خسارتی که ناشی از قصور یا غفلت مالک نباشد کاهشی حاصل شود مالک میتواند قبل از برداشت محصول تقاضای رسیدگی و تخفیف مالیاتی نماید و ادارات دارائی مکلفند باظهارات مالک رسیدگی و تصمیم مقتضی اتخاذ نمایند در صورتی که نتیجه رسیدگی اداره دارائی مورد قبول مالک واقع نشود رسیدگی مجدد بوسیله هیئت سه نفری مرکب از نماینده اختصاصی اداره دارائی - نماینده مالک و یک خبره مرضی الطرفین بعمل خواهد آمد و رأی این هیئت قطعی است .

تبصره ۸ - دارائی میتواند علاوه بر مالیات مقرر تا میزان سه برابر گنشم مالیاتی و یک برابر جو مالیاتی مازاد از مالکین مطالبه نماید و قیمت آنرا مطابق نرخى که با پیشنهاد وزارت دارائی و تصویب هیئت محلی معین میشود پرداخت نماید .

هیئت محلی مرکب است از رئیس دارائی محل - فرماندار - نماینده بانک ملی یا بانک کشاورزی و دو نفر معتمد محل و یا نماینده مالکین .

تبصره ۹ - بقایای مالیاتهای قانونی مؤدیان اموالک مزروعی که تا کنون مالیات خود را نپرداخته باشند بیاخذ مواد مند رجه در این قانون که قسمت جنسی آن بنرخ رسمی سالهای مربوطه تسعیر خواهد گردید وصول میشود .

ماده ۱۰ - از کلیه سود سهام شرکتهای سهامی خارجی و سهم الشرکه شرکتهای

با مسئولیت محدود خارجی که در ایران پرداخت میشود بنرخ ثابت ده در صد بدون رعایت حداقل بخشودگی مالیات وصول میشود.

پرداخت کننده و دریافت کننده متضامناً مسئول پرداخت مالیات میباشند.

ماده ۱۱ - از درآمد کلیه مشاغل آزاد بنرخ مقرر در ماده ۴ این قانون مالیات اخذ میشود صاحبان مشاغل آزاد نیز مکلف هستند که اظهارنامه مالیات خود را بنسبت درآمد سال قبل تا آخر اردیبهشت ماه هر سال تسلیم نمایند و مالیات متعلقه را بپردازند.

ماده ۱۲ - از هر نوع عمل مقاطعه کاری و اجاره که در ظرف سال مالیاتی انجام میشود مالیات مقطوع بترتیب زیر دریافت میشود:

تا ۲۵۰۰۰۰۰ ریال بهای کل مقاطعه یا مال الاجاره صدی دو.

از ۲۵۰۰۰۰۱ ریال تا پنج میلیون ریال صدی سه از مبلغ کل مقاطعه یا مال الاجاره.

از پنج میلیون و یک ریال به بالا صدی چهار از مبلغ کل مقاطعه یا مال الاجاره.

در مورد هر عمل مقاطعه دهنده در موقع پرداخت مالیات مقرر را بشرخی که بجمع عمل مقاطعه در سال مالیاتی تعلق میگردد کسر نموده و در ظرف مدت سی روز به اداره دارائی پرداخت و رسید دریافت مینماید.

مستأجرین موظفند در سال مالیاتی تا آخر همان سال مالیات اجاره داری خود را بداره دارائی پرداخت و قبض رسید دریافت دارند.

هر شخص یا شخصیت حقوقی و همچنین دوایر دولتی و شهرداریها که ساختمان یا محل و نقل یا راهسازی یا تهیه و تدارك کالا یا انجام عملی را که به بهاء یا مزد معینی بمقاطعه و اگذار مینمایند مکلفند بطرز بالا رفتار نمایند.

موجر و مستأجر موظف هستند که در ظرف سی روز از تاریخ تنظیم سند اجاره

رونوشت سند را با دارا دارائی محل تسلیم و رسید دریافت دارند در صورتیکه مقاطعه کاران و مستأجرین بغیر از امور مقاطعه کاری بکارهای تجارتنی دیگر نیز اشتغال داشته باشند بایستی حساب کارهای دیگر خود را جدا گانه نگهداری نموده و مالیات مقرر نسبت بآن درآمدها را جدا گانه طبق مقررات این قانون پرداخت نمایند.

ماده ۱۳ - مالیات صاحبان وسائط را اندکی بطور مقطوع بنرج هائیکه بتصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی خواهد رسید وصول میگردد.

ماده ۱۴ - نرخ مالیات بر درآمد های حاصله از استفاده سرمایه از قبیل معاملات رهنی و بیع شرطی و استقراضی و بهره معاملات بهر طریق و عنوانی که تحصیل شود و خرید و فروش ساختمان و املاک مزروعی و هر نوع درآمدهای اتفاقی از قبیل لایطاری بخت آزمائی و شرط بندی بقرار مقطوع دوازده درصد بدون رعایت حداقل بخشودگی خواهد بود. راجع بخرید و فروش ساختمان و املاک مزروعی تعلق مالیات مشروط بر آنستکه فاصله بین تاریخ خرید و فروش کمتر از پنج سال باشد. نرخ مالیات بر درآمد حاصله از خرید و فروش اراضی بطور ثابت بدون رعایت فاصله بین خرید و فروش بیست درصد میباشد. سود بهره بانکهها از پرداخت مالیات معاف خواهد بود.

تبصره ۱ - وزارت دارائی میتواند مالیات بر درآمد معاملات رهنی و بیع شرطی و استقراضی و خرید و فروش اراضی و اموال غیر منقول را بوسیله محاضر در مواقع تنظیم اسناد و بر طبق آیین نامه ایکه بتصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی رسیده باشد وصول نماید و حداکثر تا میزان صدی شش از میزان مالیات وصولی را بصاحبان محاضر بعنوان حق الزحمه بپردازد.

تبصره ۲ - کسانیکه در اراضی خریداری يك عشر آنرا ساختمان قابل سکونی نمایند در موقع فروش زمین و ساختمان از مالیات معاف خواهند بود.

محصور ساختن زمین و بر گرداندن و غرس اشجار در زمین های واقع در شهر ساختمان تلقی نمیشود.

تبصره ۳ - تفاوت قیمت املاک مزروعی که مشمول مالیات میگردد بعد از وضع مخارجی است که برای آبادی ملک بتصدیق خبره رسمی خرج شده باشد و مالیات بر درآمد باراضی شهرهائی تعلق خواهد گرفت که از متری پنجاه ریال بیشتر قیمت داشته باشد.

تبصره ۴ - شهرداری هر محل باید حدود هر شهر و اراضی شامل شهر را معین و اعلام نماید.

ماده ۱۵ - مالیات بر درآمد های حاصله از عضویت در هیئت های مدیره و بازرسی شرکتها - حق داوری و پاداش و هر نوع درآمد دیگری که بطور غیر مستمر و یا اتفاقی عاید شود معادل دوازده درصد بدون رعایت حداقل بخشودگی خواهد بود در مواردیکه مالیات مقرر بوسیله پرداخت کتفیه کسر نمیشود دریافت کتفیه وجه موظف به تسلیم اظهار نامه در مدت سی روز از تاریخ دریافت و پرداخت مالیات مقرر میباشد.

ماده ۱۶ - موعد تسلیم اظهار نامه برای مؤدیانی که ملزم به تسلیم آن هستند باستثنای موعد مقرر در ماده ۷ و ۸ و ۱۲ و ۱۵ تا آخر خرداد ماه هر سال خواهد بود و نسبت بمؤدیانی که در اثناء سال ترك پيشه میکنند چهار ماه پس از خاتمه عمل است. وزارت دارائی میتواند موعد تسلیم اظهار نامه یا تراز نامه را تعدیل نماید.

مؤدیانی که در خارج از ایران اقامت دارند باید اظهار نامه مالیاتی خود را تا آخر خرداد ماه هر سال بابت درآمد سال قبل در تهران بداره مالیات بر درآمد تسلیم و در همان موقع مالیات متعلقه را بپردازند.

تبصره - تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات اشخاصیکه در خارجه اقامت دارند و همچنین شرکتهائیکه مرکز اصلی آنها در خارجه است و در ایران دارای شعبه یا نماینده یا امثال آن نیستند بعهده کسانی است که واسطه تحصیل درآمد آنها در ایران میباشند و موعد آن تا آخر تیرماه سال بعد میباشد.

ماده ۱۷ - سال مالیاتی عبارت است از سال شمسی که در آن تحصیل درآمد شده باشد مگر در مواردیکه دوره عمل سالیانه مؤدی مالیاتی سال شمسی نباشد و در این صورت سال مالیاتی همان دوره عمل سالیانه مؤدی خواهد بود که در آن مؤدی تحصیل درآمد کرده است.

ماده ۱۸ - در کلیه مواردیکه وصول مالیات بعهده پرداخت کننده درآمد مشمول مالیات واگذار شده پرداخت کنندگان مکلفند مالیات متعلقه را حتی در مواردیکه گیرندگان وجوه معترض باشند بمحض پرداخت یا تخصیص کسر و منتهای در ظرف سی روز پسایاه ریز و ذکر مشخصات دریافت کننده بدارائی محل تسلیم نمایند تاخیر در پرداخت مالیات از طرف پرداخت کننده بداراره دارائی مشمول زیان دیر کرد طبق ماده ۱۹ این قانون خواهد بود.

ماده ۱۹ - برای تأخیر در پرداخت مالیات زیان دیر کرد بمیزان یک درصد در ماه وصول میگردد مدت کمتر از پانزده روز پانزده روز و مدت کمتر از یکماه و بیشتر از پانزده روز یکماه محسوب میشود برای عدم تسلیم اظهارنامه و یا تاخیر در تسلیم اظهارنامه و یا تسلیم اظهارنامه مخدوش و عدم اجراء سایر مقررات این قانون بموجب آئین نامه مصوب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی جرائمی که هر یک از یک برابر مالیات تأدیه نشده تجاوز نمی نماید معین خواهد شد در مواردیکه پرداخت کننده وجه و دریافت کننده آن متضامناً مسئول پرداخت مالیات باشند جرائم هم مثل اصل مالیات بعهده آنها میباشد و ادارات دارائی میتوانند بهر ترتیبی مقتضی بدانند

تمام یا قسمتی از جرائم را از هر يك مطالبه و وصول نمایند در مورد مؤدیانی که مالیات خود را طبق اظهارنامه پرداخت نموده اند و ادارات دارائی باظهار نامه آنها معترض باشند پس از رسیدگی و تعیین مالیات قطعی نسبت بمابه التفاوت متعلقه و زیان دیرکرد از تاریخ سر رسید تسلیم اظهارنامه محسوب خواهد شد نسبت بتخلف از مقررات مربوط بتحویل و فروش مازاد غله نیز وزارت دارائی جرائمی بموجب آئین نامه مصوب کمیسیون قوانین دارائی معین و بموقع اجرا خواهد گذاشت.

ماده ۲۰ - از اصل کلیه مالیاتهای موضوع این قانون باستثناء مالیات اموال منقول و مستغلات و مالیات حقوق و مالیات بنگاههای دولتی که سرمایه آنها متعلق بدولت است يك مالیات اضافی بمیزان ده درصد بوسیله وزارت دارائی وصول و به شهرداری محل پرداخته میشود يك درصد از اصل مالیاتی که از بازرگانان و شرکتهای وصول میشود علاوه بر مالیات مقرربنفع اطاقهای بازرگانی وصول میگردد پنجاه درصد مالیات مستغلات موضوع ماده ۸ این قانون متعلق بشهرداری همان محل است.

از وصول مالیات مستغلات سهم شهرداری هاءمبلغ هشت درصد و در سایر مالیاتها سهم شهرداری هاءسه درصد بعنوان هزینه وصول دریافت میگردد. سهم اطاقهای بازرگانی هر محل بعد از وضع سه درصد هزینه وصول مستقیماً از طرف اداره دارائی محل باطاق بازرگانی پرداخته خواهد شد.

ماده ۲۱ - ادارات دارائی مجازند برای رسیدگی بصحت میزان مالیات بکلیه دفاتر و اسناد مؤدیان مراجعه و رسیدگی نمایند و کلیه اطلاعات مورد حاجت خود را بخواهند مؤدی مکلف است وسائل این رسیدگی را فراهم ساخته و کلیه اطلاعات مورد تقاضا را تسلیم نماید. مؤدی مکلف است هر نوع اطلاعات و آماری که ادارات دارائی در خصوص عملیات بازرگانی و کسب و کار مؤدی بخواهند در اختیار آنها گذارده و وسائل رسیدگی را از حیث مراجعه به اسناد و دفاتر فراهم آورد.

ماده ۲۲ - چنانچه مؤدی نسبت به میزان مالیات مشخصه معترض باشد میتواند در ظرف یکماه پس از تاریخ ابلاغ پیش آگهی اعتراض کتبی خود را با ذکر دلیل مستقیماً یا بوسیله پست سفارشی یا تلگرافی به اداره دارائی مربوطه تسلیم نماید در صورتیکه مؤدی در ظرف مدت مقرر اعتراض ندهد مالیات مشخصه قطعی خواهد بود مگر آنکه در اعمال ضریب یا محاسبه اشتباه شده باشد ادارات دارائی میتوانند اختلافات حاصله را از طریق توافق حل و فصل نمایند در صورت حصول توافق برای طرفین قطعی خواهد بود برای رسیدگی به اعتراضات مؤدیان مالیاتی نسبت به میزان مالیات مشخصه در هر يك از نقاطی که اداره دارائی دایر باشد يك یا چند کمیسیون بدوی تشخیص مرکب از سه نفر تشکیل میشود کارمندان کمیسیون نامبرده عبارت خواهد بود:

- ۱ - فرماندار یا بخشدار یا نماینده او .
  - ۲ - رئیس دارائی یا نماینده او .
  - ۳ - نماینده اطاق بازرگانی برای رسیدگی به اختلافات کسبه و تجار و شرکتهای .
  - ۴ - نماینده شورای کشاورزی یا یکی از مالکین معتمد محل برای رسیدگی به اختلافات املاک مزروعی در موضوع آفت یا خسارت .
  - ۵ - نماینده انجمن شهر و یا شورای بخش برای رسیدگی به سایر اختلافات .
- کمیسیون تشخیص باظهارات و دلائل طرفین رسیدگی ورأی خود را با کثرت اعلام خواهد داشت این رأی پس از ابلاغ بطرفین قطعی و لازم الاجراست مگر در مواردیکه مابه الاختلاف بین مالیات مشخصه از طرف کمیسیون و مبلغی که مورد تصدیق مؤدی یا مطالبه دارائی است بیش از بیست و پنج درصد باشد در این صورت میتوان در ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ رأی بکمیسیون تجدید نظر اعتراض نمود کمیسیون تجدیدنظر

مرکب خواهد بود از فرماندار یا بخشدار یا نماینده او - رئیس دارائی یا نماینده او و دو نفر از رؤسا یا کارمندان ارشد ادارات دولتی در محل - یک نفر از نمایندگان اطاق بازرگانی برای بازرگانان و کسبه و تجار و شرکتهای یک نفر از نمایندگان انجمن شهر برای سایر مؤدیان و یک نفر نماینده شورای کشاورزی یا مالکین معتمد محلی برای اموال مزروعی. رأی کمیسیون تجدید نظر غیر قابل اعتراض است مگر در مواردیکه مابه الاختلاف بین مالیات مشخصه از طرف کمیسیون و مبلغی که مورد قبول مؤدی است از سیصد هزار ریال تجاوز نماید در چنین صورت ادارات دارائی یا مؤدی می توانند به محکمه تجدید نظر دیوان دادرسی دارائی در ظرف مدت سی روز از تاریخ ابلاغ رأی مراجعه نمایند رأی دیوان دادرسی قطعی و لازم الاجرا است هرگاه مراجعه بادیوان دادرسی دارائی از طرف مؤدی بشود قبلاً باید معادل مبلغ مابه الاختلاف وجه نقد و دیعه سپرده و یا تضمین معتبر که قابل قبول اداره دارائی باشد بپردازد.

ماده ۲۳ - پس از گذشتن سه سال از سر رسید پرداخت مالیات هر سال نسبت به بزرگ از مؤدیان موضوع این قانون هیچگونه مالیاتی که بموجب مقررات این قانون بدرآمد اشخاص تعلق میگیرد قابل مطالبه و وصول نخواهد بود مگر آنکه از طرف دارائی در مدت مزبور تشخیص و بمؤدی ابلاغ شده باشد.

تبصره - وزارت دارائی مکلف است نسبت به ارسال مالیاتی بعد از تصفیه قطعی حساب مالیاتی بمؤدی مفاصا تسلیم نماید.

ماده ۲۴ - در موقع وصول مالیات و جرائم آن از درآمد و اموال مؤدیان یا ضامن آنها وزارت دارائی نسبت بسایر طلبکاران حق تقدم خواهد داشت.

تبصره - ادارات دارائی میتوانند برای مالیات کلیه مؤدیانی که در ایران دارائی ثابتی ندارند یا دارائی ثابت آنها مکفی نیست مطالبه تضمین نموده و کلیه

تدابیری که برای تأمین وصول مالیات دولت لازم است اتخاذ نماید.

ماده ۲۵ - وزارت دارائی برای وصول کلیه مالیاتهای موضوع این قانون و مازاد غله آئین نامه هائی تهیه و بعد از تصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی بموقع اجرا خواهد گذارد هزینه های قابل قبول در مورد محاسبه بعضی از مالیاتها ضمن این آئین نامه ها معین خواهد شد.

ماده ۲۶ - وزارت دارائی میتواند با تقسیط بقایای مالیاتهای سنوات قبل از ۲۸ موافقت نماید بشرط اینکه مؤدیان مالیاتی مالیات قابل پرداخت در سال ۱۳۲۸ خود را نقداً پرداخت و بموجب سند رسمی تعهد نمایند که بقایای مالیاتی خود را در سال ۲۹ و ۳۰ با قسط متساوی پرداخت نماید در صورتیکه مؤدیان مالیاتی بقایای خود را بدین ترتیب تصفیه نمایند جرائم مقرر از آنها وصول نخواهد شد.

ماده ۲۷ - مؤدیانی که درآمدهای مختلف مشمول مالیات دارند از هر يك از درآمدهای آنها جدا گانه مالیات وصول میشود و درآمدهای مختلف جمع نشده و با آنها مابه التفاوت تعلق نخواهد گرفت.

ماده ۲۸ - وزارت دارائی برای وصول مالیاتهای موضوع این قانون و خرید و تحویل مازاد غله آئین نامه اجرایی براساس آئین نامه اسناد ثبتی و یا مطابق اصولی که برای وصول این مالیاتها و مازاد غله مقتضی بداند تنظیم و بعد از تصویب کمیسیونهای قوانین دارائی و داد گستری مجلس شورای ملی بموقع اجرا گذاشته خواهد شد.

ماده ۲۹ - مأمورین ادارات دارائی موظف هستند که کلیه اطلاعات مربوط بموضوع کسب و تجارت و دارائی مشمولین این مالیاتها را که در نتیجه رسیدگی بدست میآورند محرمانه تلقی نموده و از افشاء آن خودداری نمایند در صورت تخلف مورد تعقیب اداری واقع خواهند شد.

ماده ۳۰ - در هر موقعی که انجمن محاسبین و کارشناسان قسم خورده در کشور تشکیل شود وزارت دارائی مکلف است نتیجه رسیدگی محاسبین قسم خورده را در مورد حساب یا ترازنامه هر بازرگان یا شرکت بپذیرد و در اینصورت برای تشخیص مالیات مؤدی دیگر حاجت رسیدگی بدفاتر و اوراق مؤدی نخواهد بود.

در مورد تشخیص درآمد اموالک مزروعی و یا آفت زراعت آنها همچنین در مورد تشخیص مالیات مستغلات در صورت وجود انجمن کارشناسان قسم خورده وزارت دارائی مکلف است در صورت تقاضای مؤدی تشخیص آنها را بپذیرد آئین نامه طرز کار و انتخاب محاسبین و کارشناسان قسم خورده را وزارت دارائی تهیه و بعد از تصویب کمیسیون قوانین دارائی بموقع اجرا خواهد گذاشت.

تبصره - در هر نقطه که حسابداران و کارشناسان قسم خورده تعیین و بوسیله آگهی اعلان میشود بتدریج در حدود توانائی آنها رسیدگی و محاسبه مالیات مؤدیان بآنها مراجعه خواهد شد در مورد بازرگانان و کسبه و شرکتها رسیدگی محاسبین قسم خورده محدود بمواردی است که مؤدیان مالیاتی صاحبان دفاتر رسمی باشند.

ماده ۳۱ - وزارت دارائی میتواند نسبت بمؤدیانی که قادر بپرداخت مالیات خود یکجا نیستند قرار تقسیط باقساطی که از یکسال تجاوز ننماید بدهد.

ماده ۳۲ - این قانون از اول سال ۱۳۲۸ بموقع اجرا گذارده میشود و کلیه قوانین و مقررات مخالف این قانون و قانون مالیات بر درآمد مصوبه ۱۹ بانامه ۱۳۲۲ و تصویبنامه های مالیاتی کلاً ملغی است.

ماده ۳۳ حقوق و عوارض ورودی داروهای زیر از تاریخ تصویب این قانون بشرح زیر تعیین میشود:

الف - پنی سیلین و ترکیبات آن و داروهای مخصوص بیماری جذام (به تشخیص

وزارت بهداشتی) که فعلاً مشمول شماره (۶۶۰) تعرفه قانونی مصوب ۲۲ تیرماه ۱۳۲۰ میباشد از پرداخت حقوق گمرکی و مالیات راد و شش درصد تمهیدات و ده درصد عوارض موقتی بخشوده خواهد بود.

ب - عبارت شماره ۶۵۵ تعرفه قانونی مصوب ۲۲ تیرماه ۱۳۲۰ بدین طریق اصلاح میگردد:

گنه گنه و سایر الکا لوثیدهای کنسینما بانضمام آتیرین و پالودین و ارالن بشکل گرد - قرص - حب - کپسول - کاشد - محلول - آمپول و سایر اشکالی که داروهای نامبرده برای خورده فرورشی یا غیر آن آمده باشد.

ماده ۴۴ - از هواپیماها و قطعات یدکی و قطعات منفصله آن مشمول شماره های ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۹ تعرفه قانونی مصوب ۲۲ تیرماه ۱۳۲۰ بجای حقوق فعلی و مالیات راه و شش درصد تمهیدات و ده درصد اضافه عوارض موقتی از تاریخ تصویب این قانون فقط پنج درصد از روی ارزش سیف حقوق و عوارض ورودی دریافت خواهد شد.

مفاد تبصره قسمت ۱۲ قانون نامبرده در مورد این اجناس اجرا نخواهد شد.
تبصره ۹ - هواپیما و قطعات یدکی و قطعات منفصله آن که قبل از این قانون وارد کشور شده و هنوز حقوق و عوارض آنها تصفیه نشده است مشمول این قانون میباشد.

تبصره ۲ - بنزین هواپیمائی از هر نوع مالیات و عوارض که بنفع دولت یا شهر داریها وصول میشود معاف خواهد بود.

چون بموجب قانون مصوب ۲۸ تیرماه ۱۳۲۸ اجازه اجرای لایحه مالیات اموال مزروعی و مالیات بر درآمد پس از تصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس داده شده است بنابراین این قانون مزبور که در تاریخ بیست و نهم تیرماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت

بتصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

تعویض املاک

مصوب ۲ مرداد ماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دارائی)

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود که :

۱- رسیدگی دعاوی ناشی از اجرای قانون تعویض املاک که هنوز بطور قطع تصفیه نشده و همچنین دعاوی کسانی که املاک ضبطی یا تعویضی را خریداری نموده و بوسیله یکی از طرفین معامله از تصرف مالک خارج شده و همچنین دعاوی کسانی که بنا بر مقتضیات املاک بلاعوض از دولت دریافت کرده اند و بعداً مالک از تصرف آنها خارج گردیده باستثناء دعاوی ناشی از غبن و دعاوی مشمول قانون املاک و گذاری را بکمیسیون مرکب از رئیس و دادستان دیوان محاسبات و رئیس دیوان دادرسی دارائی و دو نفر از مستشاران دیوان کشور بتعیین دیوان کشور واگذار نموده و رأی کمیسیون مزبور را که مبنی بر اقاله معاملات گذشته یا ابطال و تغییر اسناد مالکیت و دادن عین یا عوض املاک آنها و احتساب و تصفیه در آمد سنواتی با پرداخت نقدی از محل در آمد عمومی یا واگذاری ملک از املاک خالصه بموقع اجرا گذارده و مدت اختیار این کمیسیون دو سال از تاریخ این قانون خواهد بود .

۲- در مقابل املاک کربت واقع در لرستان که ایل پایی در آن اسکان شده از خالصجات دولتی بعنوان معاوضه باشخاصی که سند مالکیت آن املاک را در دست دارند انتقال دهد و املاک مورد معاوضه را که بملکیت دولت مستقر میشود مجاناً بایل پایی واگذار نماید .

۳ - وزارت دارائی مکلف است شش دانگ قریه ده چشمه بامزارع و لواحق آن واقع در چهار محال اصفهان را با آقای امیر حسین ظفر مالک قبلی آن بقیمتی که در موقع تعویض و تقویم معین و مورد تعویض واقع گردیده بفروشد و بهای آنرا نقد دریافت دارد. چون بموجب قانون مصوب ۲۸ تیر ماه ۱۳۲۸ اجازه اجرای لایحه تعویض املاک پس از تصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس داده شده است بنابراین قانون مزبور که در تاریخ دوم امرداد ماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرای است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قوانین کشوری

قانون

اصلاح مواد ۲۶ و ۶۴ قانون نظام وظیفه

مصوب ۱۵ اسفند ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - الف - مواد ۲۶ مصوب خرداد ماه ۱۳۱۷ و ۶۴ مصوب اسفند ۱۳۲۱ قانون نظام وظیفه ملغی و بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۲۶ - ترتیب احضار افراد در ادوار مختلفه خدمتی و همچنین معافیت موقت و دائم يك یا چند طبقه و یا قسمت از طبقات بنابر پیشنهاد وزارت جنگ و صدور فرمان همایونی انجام میگردد.

ماده ۶۴ - هیچکس تا قبل از دخول به سن ۲۳ سالگی حق معافیت از خدمت زیر پرچم را بعنوان داشتن عیال و یا اولاد ندارد ولی پس از دخول به سن مزبور اشخاصی که دارای عیال یا اولاد باشند موقتاً از خدمت زیر پرچم معاف خواهند بود

(باستثناء کسانی که در این تاریخ مشغول انجام خدمت زیر پرچم میباشند که بایستی در صورت احتیاج وزارت جنگ خدمت مقرر را بانمام رسانند).

مشمولین محصل از مقررات این ماده مستثنی بوده و پس از فراغت از تحصیل و یا ترك تحصیل فقط در صورت استفاده از معافیت نخستین قرعه مقرر در ماده واحده آبان ماه ۱۳۲۴ قانون اصلاحی قانون نظام وظیفه که هر گاه دارای عیال و اولاد باشند از مزایای فوق الذکر استفاده خواهند نمود.

ب - مشمولین نظام وظیفه که چهار سال متوالی طبق مقررات قانون نظام وظیفه عمومی متکفل و یا معاف موقت پزشکی گردیده و یا در آئمه تشخیص داده شوند در پایان این مدت بکلی از خدمت زیر پرچم معاف و جزء طبقات مربوطه در احتیاط و ذخیره منظور خواهند گردید.

ج - حد نصاب سنی معافیت متکفل موضوع ماده ۶۳ از بیست و نه سالگی به بیست و پنج سالگی تقلیل می یابد.

د - مشمولینی که برای انجام خدمت زیر پرچم احضار شده و در موقع معینید بدون عذر موجه حاضر نشوند از مقررات تکفل بهره مند نخواهند شد.

ه - مشمولینی که قبل از اسفند ۱۳۲۷ متأهل شده اند متکفل شناخته میشوند.

و - مشمولین نظام وظیفه که خدمات سربازی خود را انجام داده اند چنانچه قبل از ورود بخدمت نظام دریکی از دوایر دولتی و یا بنسکاهای ملی و یا هر مؤسسه غیر دولتی مشغول کار بوده اند پس از پایان خدمت نظام وظیفه بلا درنگ بمحل سابق خود گماشته خواهند شد.

ز - وزارت جنگ مکلف است در مدت دو سال خدمت سربازی موجبات باسواد شدن سربازان را فراهم نماید بطوریکه خواندن و نوشتن را بیاموزند.

ح - کارگيرانی که خدمت سربازی خود را انجام میدهند میباید بکار اولیه خود مشغول شوند و کارفرماها اعم از دولتی و غیردولتی موظفند آنها را بکار قبول نمایند.

ط - کسانی که خدمت وظیفه خود را انجام داده‌اند از لحاظ استخدام در دستگاههای دولتی در صورت تساوی شرایط حق تقدم خواهند داشت.

این قانون از تاریخ تصویب بمورد اجرا گذارده خواهد شد.

اینمقانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه پانزدهم اسفندماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه اجرای نظامنامه انتخابات مجلس سنا

مصوب ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - مجلس شورای ملی لایحه انتخابات مجلس سنا را که خبر آن ضمن شماره ۱۵ از کمیسیون کشور به مجلس داده شده و مشتمل بر ۳۹ ماده است تصویب و بدولت اجازه میدهد آنرا بموقع اجرا گذارد.

این قانون که مشتمل بر یک ماده و متن گزارش شماره ۱۵ کمیسیون کشور ضمیمه است در جلسه چهاردهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

متن گزارش شماره ۱/۵ کمیسیون کشور

فصل اول

در کلیات

ماده ۱ - عده اعضاء مجلس سنا مطابق اصل ۴۳ قانون اساسی عبارت از شصت نفر

که سی نفر از آنها مطابق اصل ۴۵ قانون مزبور بموجب فرمان از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی معین و سی نفر دیگر از طرف ملت انتخاب میگردد.

ماده ۳ - مطابق اصل ۴۵ قانون اساسی پانزده نفر از اعضاء مجلس سنا که از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی معین میشوند باید از اهالی تهران و پانزده نفر دیگر از اهالی سایر استان یا شهرستانها معین گردند.

ماده ۳ - تقسیم سی نفر دیگر از اعضاء مجلس سنا که از طرف ملت انتخاب میشوند بطریق زیر خواهد بود :

پانزده نفر از طرف اهالی تهران و پانزده نفر از طرف اهالی سایر استان یا شهرستانها مطابق جدولی که باخراین قانون منضم میباشد.

ماده ۴ - انتخاب اعضاء مجلس سنا در کلیه کشور بطور دو درجه خواهد بود . در انتخابات درجه اول اکثریت نسبی و در انتخابات درجه دوم اکثریت تام مناط اعتبار است مگر در مورد قسمت اخیر ماده ۲۴ این قانون .

در صورت تساوی آراء بین دو یا چند نفر هر عده که در انتخابات درجه اول محل حاجت باشد بحکم قرعه معین خواهد شد .

ماده ۵ - انتخاب کنندگان مجبور نیستند عضوی را که برای مجلس سنا انتخاب مینمایند از ساکنین محل خود انتخاب کنند.

فصل دوم

در شرایط انتخاب کنندگان

ماده ۶ - اتباع ذکور ایران با شرایط زیر حق انتخاب دارند :

- ۱ - لا اقل ۲۵ سال تمام داشته باشند .
- ۲ - در حوزة انتخابیه مقیم بوده یا لا اقل از شش ماه قبل از موقع انتخاب در آنجا ساکن باشند .

ماده ۷- کسان ذیل از حق انتخاب کردن محرومند اگر چه دارای شرایط

مذکور در ماده ۶ باشند :

- ۱ - کسانی که در تحت ولایت یا قیمومت میباشند .
- ۲ - کسانی که بمجازات جنائی و یا بمجازات جنحه یا محرومیت از حقوق اجتماعی محکوم شده و هنوز اعاده حیثیت نکرده اند .
- ماده ۸-** افراد و افسران ارتش زمینی و دریایی و هوائی و افراد و افسران شهربانی و ژاندارمری باستثنای افسران بازنشسته جزء انتخاب کنندگان نمیباشند .

فصل سوم

در شرایط انتخاب شوندگان

ماده ۹- اتباع ذکور ایران بداشتن شرایط زیر قابل انتخاب شدن هستند :

- ۱ - در محل انتخاب خود معروف یا اهل محل باشند .
- ۲ - سن آنها کمتر از چهل سال نباشد .
- ۳ - معروف باهانت و درستکاری بوده و در امور کشور بصیر باشند .
- ۴ - مسلمان باشند .
- ماده ۱۰-** اشخاصی میتوانند برای مجلس سنا انتخاب شوند که علاوه بر شرایط مقرر فوق در زمره یکی از طبقات ذیل باشند :
- طراز اول از علماء روحانی - کسانی که لا اقل سه دوره سابقه نمایندگی مجلس شورای ملی داشته باشند - کسانی که بمقام وزارت یا سفارت کبری یا استانداری یا مقام ریاست یا دادستانی یا ریاست شعبه دیوان کشور رسیده و لا اقل ۲۰ سال سابقه خدمت قضائی دارند - امرای بازنشسته ارتش (سرتیپ - سرانگ - سپهبد) - کسانی که بمقام استادی دانشگاه رسیده و لا اقل ده سال سابقه استادی داشته باشند .

کسانیکه بالاقل ۲۰ سال سابقه خدمت بمقام وزیر مختاری یا کفالت و یا معاونهت وزارتخانه رسیده اند .

مالکین و تجار که بالاقل سالیانه پانصد هزار (۵۰۰،۰۰۰) ریال مالیات مستقیم بدهند - و کلاهی پایه یك داد گستری بشرط داشتن لاقل پانزده سال سابقه و کالت اگر گسواهینامه دکتر ا داشته باشند و الا با داشتن بیست سال سابقه خدمت قضائی یا و کالت .

ماده ۱۱ - کسان ذیل از انتخاب شدن محرومند اگر چه شرایط مذکور در ماده ۹ و ۱۰ را دارا باشند :

- ۱ - مأمورین دولتی در قلمرو مأموریت خود .
- ۲ - کسانیکه بمجازات جنائی و یا بمجازات جنحه یا محرومیت از حقوق اجتماعی محکوم شده و او با اعاده حیثیت .
- ۳ - کسانیکه تحت قیمومت یا ولایت هستند .

مقررات این ماده باستثنای فقره اول آن و همچنین مقررات ماده ۹ و ۱۰ در مورد کسانی هم که از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی معین میشوند رعایت خواهد شد .

فصل چهارم

در تشکیل انجمن نظارت

ماده ۱۲ - در مرکز هر حوزه انتخابیه مطابق جدولی که باخر این قانون منضم است فرماندار محل بمحض وصول دستور وزارت کشور کمیسیونی مرکب از خود و رئیس عالیترین دادگاه محل و رئیس انجمن شهر تشکیل میدهد این کمیسیون ۲۵ نفر از طبقات ششگانه (علماء - اعیان - ملاکین - تجار - اصناف - زارعین)

و دوازده نفر از معتمدین اهل محل را که دارای شرایط انتخاب کردن باشند معین نموده تا از طرف فرماندار دعوت شوند اگر در محل انجمن شهر موجود نباشد رئیس انجمن سابق و یا یک نفر از معارف محل دعوت خواهد شد.

همینکه مدعوین حضور بهم رسانیدند در همان جلسه از میان خود و یا از خارج برای مخفی و اکثریت نسبی ۹ نفر را بعنوان عضو اصلی و ۹ نفر را بعنوان عضو علی البدل انتخاب مینمایند در انتخاب مزبور حضور دو نلث از مدعوین کافی است.

تبصره ۱ - همینکه اعضای انجمن تعیین گردیدند کمیسیون نامبرده منحل میشود.

تبصره ۲ - فرماندار محل باید در ظرف پنج روز از تاریخ رسیدن دستور وزارت کشور انجمن نظارت مرکزی را تشکیل داده اعضاء آنرا بوزارت کشور معرفی نماید.

تبصره ۳ - هیچیک از اعضای اصلی انجمن نظارت مرکزی و علی البدل و فرعی و شعب نمیتوانند داوطلب نمایند کی در آن حوزه باشند.

تبصره ۴ - در محلهائی که انجمن ایالتی یا ولایتی قانوناً برقرار است چهار نفر از ۹ نفر اعضای انجمن نظارت از اعضاء انجمن ایالتی خواهند بود که با انتخاب خود انجمن ایالتی یا ولایتی معین میشوند.

ماده ۱۳ - انجمن نظارت مرکزی پس از تعیین هیئت رئیسه خود بلا تأخیر با در نظر گرفتن جدول منضم باین قانون بتشکیل انجمن های فرعی که متصدی و مسئول انتخابات محل خود خواهند بود اقدام مینماید و در هر شهرستانی که انجمن نظارت اصلی تشکیل شعب دیگری را لازم بدانند میتوانند با موافقت فرماندار برای هر شعبه ۹ نفر از معتمدین اهل محل را انتخاب و دعوت نمایند.

ماده ۱۴ - مفاد ماده ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸

قانون فعلی انتخابات مجلس شورای ملی در مورد انتخابات مجلس سنا مرعی خواهد بود

ولی در هیچ نقطه مدتی که برای دادن تعرفه و گرفتن رأی معین میشود نباید کمتر از يك و بیشتر از سه روز باشد.

فصل پنجم

در کیفیت دادن تعرفه و گرفتن رأی

ماده ۱۵ - همینکه انجمن نظارت مرکزی تشکیل گردید و انجمن های فرعی را معین نمود اعلانی مرتب نموده بمناسبت اهمیت محل از سه الی پنج روز قبل از شروع بانخابات بتوسط مأمورین فرمانداری در تمام حوزه انتخابیه اشاعه میدهد اعلان مزبور مطالب زیر را حاوی خواهد بود :

- ۱ - محل انعقاد انجمن و اوقاتی که برای دادن تعرفه و اخذ رأی معین میشود.
- ۲ - شرائط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان.
- ۳ - عده نمایندگان که باید انتخاب شوند.
- ۴ - ترتیب گرفتن تعرفه و دادن رأی باتوضیح این نکته که دادن رأی باید مخفی باشد بنابراین همینکه رأی دهند باطابق انجمن وارد شد پس از ارائه شناسنامه و مشخص شدن هویت او یکی از اوراق آراء باعلامت مخصوصی که قبلاً از طرف وزارت کشور بقدر کافی تهیه و در اختیار انجمن های اصلی و فرعی و شعب گذاشته شده و بمهر انجمن مرکزی میباشد از انجمن دریافت مینماید و سپس در محلی که در اطاق انجمن برای نوشتن رأی معین شده رأی خود را نوشته و تسلیم نموده و بعد ورقه را در حضور انجمن در صندوق انداخته خارج میشود.

فصل ششم

کیفیت استخراج آراء و تشخیص انتخاب شدگان

ماده ۱۶ - مجموع عده منتخبین درجه اول برای هر يك از حوزه های انتخابی

منضم باین قانون در تهران پنج برابر و در سایر حوزه‌ها ده برابر عده عضو یا اعضای خواهد بود که باید از آن حوزه برای سنا انتخاب گردند.

وزارت کشور مکلف است ضمن آئین‌نامه اجرایی این قانون که باید بتصویب هیئت وزیران برسد عده منتخبین درجه اول را بین حوزه های فرعی بادر نظر گرفتن جمعیت حوزه هر شهرستان طوری تقسیم کند که مجموع منتخبین درجه اول يك حوزه انتخابی باختلاف مورد مساوی پنج یاده برابر عده عضو یا اعضاء باشد که باید از آن حوزه انتخاب شوند.

ماده ۱۷ - ترتیب استخراج آراء بهمان طریق خواهد بود که بموجب مواد (۲۹ و ۳۰ و ۳۱ و ۳۲ و ۳۳) قانون انتخابات فعلی مجلس شورای ملی مقرر است.

ماده ۱۸ - بلافاصله بعد از شماره و استخراج آراء رئیس انجمن نظارت منتخبین درجه اول را که باید در آن حوزه انتخاب شوند و دارای اکثریت نسبی هستند معین و بصدای بلند اعلام میدارد.

اوراق انتخاب تا موقع انحلال انجمن محفوظ مانده و در آن هنگام با حضور فرماندار و حضور جمعی از وجوه محل آنها را معدوم مینمایند باستثناء اوراقیکه باید ضمیمه صورت مجلس گردد.

ماده ۱۹ - انجمنهای نظارت فرعی نیز بطریقیکه برای انجمنهای مرکزی مقرر است رأیها را استخراج کرده بلافاصله رئیس انجمن منتخبین درجه اول را معادل عدهای که باید در آن حوزه انتخاب گردند و دارای اکثریت نسبی میباشند معین و بصدای بلند اعلام میدارد.

صورت مجلس انتخابات باید با امضای اعضای انجمن نظارت رسیده و بانجمن مرکزی فرستاده شود تا در آنجا با ملاحظه صورت مجلس های انتخابات کلیه نقاط مشترك آن حوزه منتخبین درجه اول معین و اعلام گردند.

انجمن نظارت و فرماندار محل اعتبارنامه داده شود این اعتبارنامه بدیبرخانه مجلس سنا تسلیم خواهد شد.

ماده ۲۹ - مدت عضویت مجلس سنا خواه برای اعضائیکه از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی معین میشوند و خواه برای آنهائیکه از طرف ملت انتخاب میگردند شش سال شمسی است (باستثنای عده ای که پس از سه سال اول بحکم قرعه خارج میشوند) در آخر سه سال اول نصف از اعضاء تجدید میشوند باین طریق که در پایان اولین دوره سه ساله نصف از اعضاء سنا که از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی معین و نصف از آنهائیکه از طرف ملت انتخاب شده اند بحکم قرعه خارج و جانشین آنها بر طبق این قانون معین یا انتخاب میگردند پس از آن تعیین یا انتخاب هر عضوی که مدت عضویت شش ساله او پایان میرسد تجدید میگردد. مقررات این ماده در موردی نیز رعایت خواهد شد که مجلس سنا پس از انحلال مجدداً افتتاح مییابد.

ماده ۳۰ - هر يك از اعضاء مجلس سنا که بموجب ماده پیش از عضویت مجلس مزبور خارج میشود میتواند مجدداً معین یا منتخب گردد.

ماده ۳۱ - همینکه دو ثلث از کلیه اعضاء مجلس سنا در تهران حاضر شدند مجلس سنا از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی افتتاح میشود و رأی آنان با کثرت مناط اعتبار خواهد بود.

ماده ۳۲ - مدت دوره شش ساله از روز افتتاح مجلس سنا شروع میشود. مگر در مورد اعضائیکه بموجب ماده ۲۹ معین یا انتخاب میشوند که مدت عضویت شش ساله آنها از روز تصویب اعتبارنامه آنها محسوب خواهد شد.

ماده ۳۳ - همینکه مجلس سنا افتتاح شد و هیئت رئیسه موقتی خود را انتخاب نمود شروع بر رسیدگی با اعتبارنامه های اعضاء انتخابی خود مینماید.

ماده ۳۴ - هر گاه یک نفر یا چند نفر از سناتورهای انتخابی زودتر از یکسال با آخر دوره عضویت باقی مانده فوت کنند یا استعفا دهند در این صورت کسیکه پس از سناتور مستعفی یا متوفی در فهرست انتخاب درجه دوم اکثریت نسبی دارد بجای سناتور مستعفی یا متوفی و برای بقیه مدت عضویت انتخاب میشود.

هر گاه عضو متوفی یا مستعفی از سناتورهایی باشد که از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی معین شده است مراتب را فوراً وزارت کشور مستقیماً یا بنا بر درخواست رئیس مجلس سنا بعرض ملوکانه میرساند تا در صورتیکه بیش از یکسال با آخر عضویت دوره سناتور متوفی یا مستعفی باقی مانده باشد جانشین او معین گردد.

در این صورت مدت عضویت این شخص برای بقیه مدت عضویت متوفی یا مستعفی معتبر خواهد بود.

ماده ۳۵ - مجلس سنای میتواند با هر عده ای که موقع افتتاح جلسه حضور دارند شروع بمذاکره نماید ولی گرفتن رأی وقتی ممکن خواهد بود که بیش از نصف اعضاء حاضر در مرکز حضور داشته باشند تصمیمات با اکثریت آراء اعضاء رأی دهندم گرفته خواهد شد.

ماده ۳۶ - اعضای مجلس سنای مشمول مصونیت مذکور در اصل ۱۲ قانون اساسی خواهند بود.

ماده ۳۷ - اعلیحضرت همایون شاهنشاهی دوره اجلاس مجلس سنا را که همه

ساله در ۱۴ مهر ماه شروع و در آخر خرداد ماه تمام میشود افتتاح میفرمایند در هر دوره اجلاسیه ممکن است مجلس سنا يك دفعه ومنتها برای مدت یکماه از طرف اعلیحضرت همایونی امر به تعطیل شود.

ماده ۳۸ - نمایندگان مجلس سنا (سناتور) میتوانند افتخاراً با پیشنهاد دولت و فرمان اعلیحضرت همایونی تصدی مأموریت دولتی بنمایند.

ماده ۳۹ - مجلس سنا آئین نامه داخلی خود را تصویب کرده و بموقع اجرا خواهد گذاشت.

شماره ترتیب	حوزه های انتخابی	عده منتخبین	مراکز انجمنهای اصلی
۱	تهران	۱۵	تهران
۲	قزوین - زنجان - قم - ساوه - محلات - گلپایگان	۱	قزوین
۳	تبریز - اهر - اردبیل - خلخال - مراغه - مشکین	۲	تبریز
۴	رضائیه - مهاباد - خوی - ماکو	۱	رضائیه
۵	کرمانشاهان - سنندج - شاه آباد - ایلام - گروس - سقز	۱	کرمانشاهان
۶	همدان - اراک - ملایر - نهاوند	۱	همدان

شماره ترتیب	حوزه های انتخابی	عده منتخبین	مراکز انجمنهای اصلی
۷	خرم آباد - بروجرد - اهواز - شوشتر - دزفول - دشت میشان - خرمشهر - آبادان - بهبهان	۱	اهواز
۸	شیراز - کازرون - فیروز آباد - بوشهر - فسا - آباد - لار - جهرم - اصطهبانات	۲	شیراز
۹	کرمان - بندرعباس - سیرجان - بم - جیرفت - زاهدان - ایرانشهر - سراوان - چاه بهار - رفسنجان	۱	کرمان
۱۰	رشت - بندر پهلوی - لاهیجان - فومنات - طوالش	۱	رشت
۱۱	ساری - بابل - آمل - شاهی - شهنسوار - کیرکان - سمنان - دامغان - شاهرود - دماوند	۱	ساری
۱۲	مشهد - سبزوار - بیرجند - تربت حیدریه - نیشابور - قوچان - بجنورد - کناباد - فردوس - کاشمر - زابل	۲	مشهد
۱۳	اصفهان - شهرکرد - شهرضا - فریدن - یزد - نائین - کاشان	۱	اصفهان

متن گزارش فوق ضمیمه قانون اجازه اجرای نظامنامه انتخابات مجلس سنا بوده و صحیح است.
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی دائر باجرائ

موقت آئین نامه مصوب کمیسیون اصلاح آئین نامه داخلی

مصوب ۲۵ اردی بهشت ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - آئین نامه داخلی مجلس که بتصویب کمیسیون مخصوص رسیده با اصلاحات بعنوان آزمایش موقتاً بموقع اجرا گذارده میشود.

تصمیم قانونی بالا در جلسه یکشنبه بیست و پنجم اردی بهشت ماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

متن آئین نامه مصوب کمیسیون اصلاح آئین نامه

آئین نامه داخلی

فصل اول

ریاست سنی - اقتراع شعب - رسیدگی باعتبار نامه ها

ریاست سنی

ماده ۱ - در نخستین جلسه مجلس که بلافاصله در تعقیب جلسه افتتاحیه هر دوره تقنینیه منعقد میشود از بین سه نفر مسن ترین نمایندگان اگر کسی سابقه نمایندگی داشته باشد آنکه سابقه اش بیشتر است بریاست سنی انتخاب میشود و اگر هیچکدام سابقه نمایندگی نداشته باشند آنها سابقه سنی منظور خواهد بود همچنین در همان جلسه شش نفر از جوانترین نمایندگان بسمت منشی معین میشوند.

ماده ۲ - تشخیص هیئت رئیسه سنی بر طبق شرایط فوق با اداره قانونگذاری مجلس است.

ماده ۳ - هیئت رئیسه سنی تا انتخاب هیئت رئیسه دائمی کلیه وظایف هیئت رئیسه دائمی را بهعهده خواهد داشت.

اقتراع شعب

ماده ۴ - پس از جلوس رئیس سنی و اجرای مراسم تحلیف بشرح ماده ۱۱ نمایندگان حاضر در مرکز بحکم قرعه مساویاً به شش شعبه تقسیم میشوند و پس از تقسیم هر چند نفری که باقی بمانند یا بعداً برسند مرتباً از شعبه اول يك يك شعبه افزوده میشوند مقصود عمده از تشکیل این شعب رسیدگی باعتبارنامه ها و انتخاب کمیسیونهای مخصوص و فوق العاده است رئیس و نایب رئیس و مخبر و منشی هر شعبه مطابق ترتیبی که در ماده ۱۹ مقرر است بارأی مخفی و با ورقه انتخاب میشوند.

رسیدگی باعتبارنامه ها در شعب

ماده ۵ - شعب بدون فوت وقت (طبق صورتیکه از اسامی حوزه های انتخابیه بترتیب حروف تهجی تنظیم شده) شروع برسیدگی اعتبارنامه ها و تشخیص صحت و سقم انتخابات منتخبین بر طبق شرایط مندرجه در قانون انتخابات میکنند و گزارش آنرا تقدیم مجلس میدارند.

هر شعبه برای تسهیل امر و سرعت عمل میتواند از میان اعضاء خود بحکم قرعه يك يا چند شعبه فرعی که هر يك مرکب از سه نفر باشد معین کند ولی رسیدگی نهائی در خود شعبه اصلی بعمل میآید و گزارش آن توسط مخبر شعبه بمجلس شورای ملی داده میشود. مخبریکه بدون مجوز غایب باشد یا از دفاع گزارش شعبه یا کمیسیون تحقیق خودداری نماید در حکم مستعفی خواهد بود و تا انتخاب مخبر جدید رئیس یا نایب رئیس و یا منشی شعبه یا کمیسیون از گزارش دفاع خواهد نمود.

ماده ۶ - هیچ شعبه ای نمیتواند تقدیم گزارش رایش از ده روز بتعویق بیندازد

در صورتیکه تأخیر بحکم ضرورت بعمل آمده باشد رئیس شعبه مکلف است هیئت رئیسه مجلس را مطلع سازد و هر گاه هیئت رئیسه علت را موجه دانست موضوع را دو باره بهمان شعبه و در غیر این مورد بشعبه دیگر یا بیک کمیسیون مخصوص منتخب از شعب ارجاع مینماید.

ماده ۷۵ - هر شعبه باید در هر جلسه بتوسط منشی صورت مجلس خود را تنظیم کند و گزارش جلسات شعبه را باقید اسامی حاضرین و غائبین بسوسیله دفتر مجلس شورای ملی تقدیم هیئت رئیسه مجلس نماید.

رسیدگی باعتبار نامه ها در مجلس

ماده ۸۵ - گزارش شعبه اعم از قبول یا رد در مجلس قرائت میشود و در صورتی که مخالفی نباشد تصویب شده محسوب میگردد و اگر مخالفی باشد بکمیسیون تحقیق هیجده نفری مرکب از نمایندگان منتخب از شعب ششگانه که قبل از رسیدگی باعتبار نامه ها بنسبت سه نفر از هر شعبه بطور ثابت انتخاب میشوند ارجاع میگردد. این کمیسیون بدلائل و توضیحات نماینده مخالف و مدافعات طرف رسیدگی میکند و رأی میدهد. رأی کمیسیون که باید مدلل و موجه باشد در صورتیکه مبنی بر تصویب اعتبار نامه باشد قطعی خواهد بود.

گزارش کمیسیون تحقیق که تهیه و تقدیم آن نباید بیش از ده روز طول یابد طبع و بیست و چهار ساعت قبل از طرح در مجلس بین نمایندگان توزیع میگردد این گزارش در مجلس قرائت میشود و فقط در موردیکه رأی کمیسیون مبنی بر رد اعتبار نامه باشد بشرطی که صاحب اعتبار نامه درخواست کند در خود مجلس رسیدگی میشود یعنی صاحب اعتبار نامه اعتراضات خود را نسبت برآی کمیسیون باطلاع مجلس میرساند خبر هم اگر توضیحی دارد میدهد سپس مجلس اعتبار نامه را رد یا قبول میکند.

ماده ۹ - اخذ رأی در مورد اعتبار نامه های مورد اعتراض که در مجلس رسیدگی میشود باید با ورقه و علنی باشد .

ماده ۱۰ - نمایندگان که هنوز صحت و سقم انتخابشان محقق نشده است حق نطق و دادن رأی در مجلس دارند ولی در شعبه یا کمیسیون تحقیق موقع رسیدگی باعتبار نامه آنها نه حق حضور دارند و نه حق رأی ولی در صورتیکه از طرف شعبه یا کمیسیون چه بتقاضای خودشان و چه بتصمیم شعبه یا کمیسیون برای توضیح دعوت شده باشند حق حضور کسب میکنند .

فصل دوم

مراسم سوگند و انتخاب هیئت رئیسه دائمی

مراسم سوگند

ماده ۱۱ - بلافاصله پس از تعیین هیئت رئیسه سنی نمایندگان حاضر در مجلس به هیئت اجتماع قسم یاد مینمایند بدین ترتیب که رئیس سنی سوگند نامه مندرج در اصل یا زدهم قانون اساسی را که بر ورقه مخصوص نوشته میشود قرائت میکند و سایرین جماعتین آنرا تکرار و پس از ختام ذیل سوگند نامه را امضاء مینمایند . مراسم سوگند باید در حال قیام و خضوع و توجه مخصوص جریان یابد .

ماده ۱۲ - نمایندگان گانی که بعداً وارد مجلس میشوند قبل از حضور در جلسه علنی مکلفند در حضور هیئت رئیسه سوگند یاد و ذیل سوگند نامه را امضاء کنند .

هیئت رئیسه دائمی

ماده ۱۳ - هیئت رئیسه دائمی مجلس بلافاصله بعد از تصویب اعتبار نامه سه ربع از نمایندگان حاضر در تهران برای مدت یکسال انتخاب و در موقع تجدید انتخاب نیز بلافاصله بعد از اختتام مدت بهمان ترتیب رفتار میشود .

ماده ۱۴ - هیئت رئیسه دائمی مرکب است از يك رئیس و دو نایب رئیس و شش

منشي وسه كارپر داز نواب و ممشيان و كارپر دازان هر كدام بطور جمعي انتخاب ميشوند
رئيس مجلس بر ساير اعضاء هيئت رئيسه و تمام دوائر مجلس سمت رياست دارد .

ماده ۱۵ - از شش نفر منشي چهار نفر كه داراي رأي بيشتر باشند وظيف
منشيگري را انجام ميدهند و در صورت غيبت بعضي از آنان در جلسه علمي رئيس
بجاي آنان از دو نفر ديگر استفاده ميكند .

ماده ۱۶ - انتخاب رئيس با كثریت تام و انتخاب ساير اعضاء هيئت رئيسه
با كثریت نسبي و جملگي برأي مخفي خواهد بود - در صورتيكه در انتخاب رئيس دفته
اول اكثريت تام حاصل نشود دفته دوم اكثريت نسبي كافي خواهد بود .

خطابه بحضور اعلیحضرت همایون

ماده ۱۷ - در آغاز هر دوره تقنينيه پس از انتخاب هيئت رئيسه دائمي مجلس
شورای ملي بر طبق اصل دهم قانون اساسي خطابه ای بحضور اعلیحضرت همایون عرض
و آمادگي خود را بكار اعلام ميدارد .

استعفاء يافوت رئيس

ماده ۱۸ - اگر رئيس مجلس پيش از انقضاء مدت رياست استعفاء داد يافوت
نمود يكي از نواب رئيس بترتيب تقدم سني و در صورت غيبت آنان رئيس سني مجلس
جلسه را منعقد ميسازد و استعفا نامه را قرائت يافوت را اعلام ميدارد و در مورد فوت
احتراما جلسه را ختم ميكند و در جلسه بعد يكي از نواب رئيس و در صورت غيبت
آنان رئيس سني جلسه را تشكيل ميدهد و رئيس جديد انتخاب ميشود و در مورد
استعفا بعد از اعلام و قرائت آن در مجلس بلافاصله انتخاب رئيس جديد بعمل ميآيد .

فصل سوم

تشكيل شعب و انتخاب كميسيونها - گزارش شعب و كميسيونها

شعب

ماده ۱۹ - انتخاب شعبي كه بر طبق ماده ۴ تشكيل ميآيد هر يكسال

مقارن انتخاب هيئت رئيسه بطور اقتراع تجديد ميشود و رئيس و نايب رئيس و مخبر و منشي هر شعبه مطابق ترتيبی كه برای انتخاب هيئت رئيسه مجلس مقرر است انتخاب ميشوند .

حدنصاب تشكيل شعب و كميسيونها

ماده ۲۰ - مناط اعتبار برای تشكيل هريك از شعب و كميسيونها بيش از نصف اعضاء حاضر در مركز و برای گرفتن نتيجه و اخذ رأي بيش از نصف حاضرین در جلسه خواهد بود . و در مواردیكه رأي كميسيون مستقلاً قابل اجرا باشد يعنی برای تصويب بمجلس نرود تشكيل آن منوط بحضور بيش از نصف كليۀ اعضاء كميسيون خواهد بود .

ماده ۲۱ - شعب موظفند بلافاصله پس از اقتراع هيئت رئيسه خود و اعضاء كميسيون تحقيق را انتخاب كنند و نتيجه را در جلسه بعد بمجلس گزارش دهند .

كميسيونها و طرز انتخاب آنها

ماده ۲۲ - كميسيونها بعهده وزارتخانهها بانضمام كميسيونهای عرايض و بودجه و كميسيون محاسبات مجلس و كميسيون امور استخدام و كميسيون امور اجتماعی در هر سال مقارن انتخاب هيئت رئيسه در مجلس با رأي مخفی و اكثريت نسبی برای مدت يك سال انتخاب ميشوند عده اعضاء كميسيونها باستثنای كميسيون عرايض و محاسبات كه شش نفر خواهند بود مطابق تشخيص هيئت رئيسه ازدوازه الي هيچده نفر خواهد بود . علاوه بر كميسيونهای مذکور مجلس ميتواند در مورد احتياج كميسيونهای فوق العاده و مخصوص برای وظائف معين انتخاب نمايد .

ماده ۲۳ - هيچيك از اعضاء هيئت رئيسه نمیتواند بيه عضويت كميسيون محاسبات انتخاب شود .

ماده ۲۴ - برای نظارت در انتخاب كميسيونها و استخراج آراء شش نفر از

نمایندگان در مجلس با قرعه تعیین و سه نفر دیگر از منشیان با انتخاب رئیس آنان ملحق میشوند.

ماده ۲۵ - استخراج آراء برای کمیسیونها با حضور هیئت نظارت بعمل میآید و نباید بیش از سه روز بطول انجامد - هر نماینده ای ملزم است حداقل عضویت یکی از کمیسیونهای دائمی را که انتخاب و تعیین میشود قبول نماید.

ماده ۲۶ - هیچک از نمایندگان حق عضویت بیش از سه کمیسیون دائمی را نخواهد داشت و در صورتیکه اتفاقاً برای عضویت بیشتر از سه کمیسیون دائمی انتخاب شد هیئت نظارت انتخاب کمیسیونها با رضایت نماینده منتخب نام او را از کمیسیون یا کمیسیونهای اضافی حذف و نماینده ای را که بعد از او اکثریت دارد بجای وی معین میکند.

ماده ۲۷ - برای تعیین نامزدهای کمیسیونهای دائمی هر سال در موعد مقرر از هر شعبه دو نفر تعیین میشوند که هیئتی تشکیل دهند و آن هیئت با رعایت تناسب و تمایل نمایندگان عده ای را برای هر يك از کمیسیونها نامزد و صورتی از اسامی آنانرا تهیه و پیشنهاد و اسامی اشخاص را که در هر شعبه خودشان داوطلب شده اند نیز در ذیل آن اضافه میکند این صورت طبع و بین نمایندگان توزیع میگردد و هر يك از نمایندگان موقع انتخاب در جلسه علنی اسامی را که موافق نباشد خط میکشد و بقیه با اضافه اشخاصی که ممکن است اسامی آنها را علاوه کرده باشد منتخبین او محسوب میشوند. هر گاه اشخاصی از عضویت یا نمایندگی مجلس استعفا کنند یا فوت نمایند کسانی بجای آنان بعضویت کمیسیونی که عضو آنها بوده اند انتخاب نمیشوند مگر موقعیکه عده آنان بیش از ربع عده اعضاء کمیسیون باشد.

هیئت رئیسه کمیسیونها

ماده ۲۸ - هر يك از کمیسیونها پس از انتخاب بیدرنگ یک بریاست منس ترین عضو

خود منعقد میگردد و يك رئیس و دونایب رئیس و يك مخبر و بتناسب كمی و یازمادی كاریك یا دومنشی با رأی مخفی و اكثريت نسبی انتخاب میشود .

ماده ۲۹ - درغیاب رئیس و نایب رئیس کمیسیون برپاست مسمن ترین عضو تشكيل میشود .

دفتر کمیسیونها

ماده ۳۰ - هر يك از کمیسیونها برای حفظ دفاتر و تنظیم صورت مجلس و بایگانی اوراق و اسناد و سرعت جریان امور دفتری يك منشی از اعضای اداری مجلس در اختیار خواهد داشت تهیه صورت مجلسهای کمیسیونها و ثبت اسامی اعضاء حاضر و غایب و گزارش عملیات ماهانه کمیسیون بعهده منشی اداری است كه پس از ملاحظه و امضای رئیس کمیسیون بهیئت رئیسه مجلس داده شود .

ارجاع لوایح و طرحها بكمیسیونها

ماده ۳۱ - رئیس مجلس مكلف است لوایح عادی و يك شوری را اعم از لوایح بودجهای و لوایحی كه فوریت آنها در مجلس تصویب شده و همچنین طرحهایی را كه قابل توجه شده باشد بلافاصله در مجلس علنی به کمیسیونهای صلاحیتدار ارجاع و اعلام نماید در صورت تردید در تشخیص صلاحیت کمیسیون نظر رئیس قاطع خواهد بود .

مدت تقدیم گزارش بمجلس

ماده ۳۲ - هر طرح یا لایحه كه بكمیسیون ارجاع میشود باید گزارش آن متنها در ظرف يكماه از تاریخ وصول بدفتر کمیسیون بمجلس شورای ملی داده شود و گرنه هر يك از نمایندگان یا دولت حق دارد از مجلس تقاضا نماید كه آنرا جزو دستور مجلس قرار دهد و حق تقدم طبق ماده (۸۰) تعیین خواهد شد ولی در مورد لوایح مفصل هر گاه کمیسیون نتوانست رسیدگی بآنها در این مدت تمام کند باید بمجلس گزارش دهد و برای اتمام مطالعات و اتخاذ تصمیم تقاضای تمديد نماید ولی بهر حال این تمديد

نباید بیش از یکمرتبه و طولانی تر از دو ماه باشد و در هر صورت درخواست تمدید باعث وقفه کار کمیسیون نخواهد شد و اگر کمیسیون پس از انقضای مهلت باز هم نتیجه نگرفته باشد رئیس مجلس مکلف است لایحه را در مجلس مطرح سازد.

ماده ۳۳ - گزارش کمیسیونها بر رئیس مجلس داده میشود و رئیس مجلس مکلف است ماه بماه صورتی از گزارشهای مزبور و فهرستی از کلیه کارهایی که بهر کمیسیون ارجاع شده و هنوز خاتمه نیافته باشد تهیه و در معرض ملاحظه نمایندگان بگذارد.

ماده ۳۴ - گزارش کمیسیونها باید لااقل چهل و هشت ساعت قبل از موقع طرح در مجلس طبع و توزیع شده باشد.

ماده ۳۵ - در کلیه کمیسیونها نمایندگان که عضویت ندارند نمیتوانند حاضر گردند و مذاکرات را استماع نمایند ولی حق دادن رأی ندارند همچنین در مذاکرات کمیسیونها نمیتوانند شرکت کنند مگر آنکه از طرف کمیسیون برای این منظور دعوت شده باشند هرگاه رئیس کمیسیون مصلحت و مقتضی نداند هیچکس غیر از اعضاء کمیسیون حق حضور در کمیسیون نخواهد داشت.

ماده ۳۶ - هر کمیسیون باید ماه بماه گزارشی از عملیات خود به مجلس شورای ملی تقدیم دارد و این گزارش پس از قرائت در مجلس بدون مذاکره در روزنامه رسمی چاپ خواهد شد.

اسناد و اوراق کمیسیونها

ماده ۳۷ - تمام اسناد و اوراق مربوط به اموریکه باید در کمیسیونها مباحثه شود بتوسط رئیس مجلس بآن کمیسیون ارجاع میشود - نمایندگان گسان میتوانند آن اسناد را با اجازه رئیس کمیسیون ملاحظه کنند لیکن اسناد مزبور بهیچوجه نباید از کمیسیون خارج شود.

ماده ۳۸ - پس از آنکه مجلس در باب طرح یا لایحه رأی نهائی را داد اسناد و اوراق و صورت جلسات مربوط بآن در مجلس ضبط میشود .

لوايح مربوط بچند کمیسیون

ماده ۳۹ - در مورد لوايح و طرحهائی که ارتباط اساسی آن بکمیسیون خاصی روشن نبوده و جنبه های مختلفی داشته باشد رئیس مجلس میتواند کمیسیون خاصی از کمیسیونهای مربوطه تشکیل دهد و طرح یا لایحه را بآن کمیسیون ارجاع نماید کمیسیون مزبور مانند کمیسیونهای دیگر از بین اعضاء خود رئیس و منشی و مخیر انتخاب میکند و پس از شور نتیجه رأی خود را به مجلس گزارش میدهد .

ماده ۴۰ - مجلس بملاحظه اهمیت هر طرح یا لایحه قانونی میتواند بجای ارجاع بکمیسیون دائمی مربوطه با درخواست رئیس مجلس یا پیشنهاد پنج نفر از نمایندگان رأی بدهد که از هر شعبه یا کمیسیون دو یا سه نفر برای عضویت کمیسیون مخصوصی جهت رسیدگی بآن طرح یا لایحه انتخاب شود و هرگاه طرح یا لوايح قانونی جدید مشابهی پیشنهاد شود توسط رئیس بهمان کمیسیون ارجاع میگردد بلزوم انتخاب مزبور بعد از توضیح مختصر رئیس یا یکی از امضا کنندگان و نطق مختصر يك مخالف رأی گرفته میشود .

لوايح و طرحهای دوره سابق

ماده ۴۱ - در اول هر دوره تقنینیه هیئت رئیسه صورتی از طرحها و لوايحی را که در دوره سابق معوق مانده در اختیار نمایندگان میگذارد و صورتی نیز برای دولت ارسال میدارد هر يك از آن طرحها یا لوايح که لزوم تجدید آن بوساطت پانزده نفر از نمایندگان بابت درخواست دولت تقاضا شود بشر تیب مندرج در آئین نامه بکمیسیونهای مربوطه ارجاع و مورد شور قرار میگیرد .

گزارش کمیسیونهای سابق

ماده ۴۲ - لوایح و طرحهایی که در کمیسیونهای مربوطه خاتمه یافته و گزارش آن به مجلس داده شده ولی قبل از طرح در مجلس دوره یکساله آن کمیسیونها منقضی گردیده باشد آن لوایح و طرحها بکمیسیونهای جدید ارجاع نخواهد شد و مخیر همان کمیسیون و در صورت غیبت او رئیس یا منشی کمیسیون از گزارش مربوط دفاع خواهند کرد.

فصل چهارم

وظایف کمیسیونها

کمیسیون بودجه

ماده ۴۳ - وظایف کمیسیون بودجه بقرار ذیل است :

- (۱) - رسیدگی ببودجه سال بعد .
- (۲) - تعیین تکلیف لوایح و اعتبارات مربوط بسال جاری .
- (۳) - رسیدگی بلوایح و طرحهای قانونی که موجب تغییر در آمد و هزینه همان سال است که بودجه آن بکمیسیون ارجاع شده .
- (۴) - رسیدگی به لایحه تفریغ بودجه .
- (۵) - رسیدگی بدیون و مطالبات دولت و انتقالات اموال دولتی و امتیازات (از لحاظ مالی) .

تبصره - مقصود از رسیدگی مذکور در ماده ۴۳ عبارت است از بررسی دقیق در اقلام عواید مملکتی و صحت ارقام هر قلم و مطابقت آن با قوانین موضوعه و در مورد اقلام هزینه بررسی دقیق ارقام و تطبیق صورتهای ریز و مطالعه دلائل بودجه های هزینه هر وزارتخانه و پیشنهاد صرفه جوئی از راه تقلیل یا حذف اقلامی که غیر ضروری تشخیص داده شود .

ماده ۴۴ - کمیسیون بودجه بلائحه یا طرح قانونی که مستلزم مخارج مستمر در چند سال باشد رسیدگی میکند در این صورت مبلغی که متعلق به سال است در بودجه همان سال پیش بینی میشود.

ماده ۴۵ - مجلس همیشه میتواند رسیدگی بلوایح و طرحهای قانونی را مطابق ماده ۴۰ بکمیسیون مخصوص دیگری ارجاع کند ولی این کمیسیون فقط میتواند گزارش کلی بدهد بدون آنکه بتواند در باب هزینه عقیده ای پیشنهاد کند. هرگاه رأی کمیسیون مخصوص بالاوجه موافق باشد باید نتیجه ملاحظات خود را بکمیسیون بودجه اطلاع دهد و این کمیسیون در ظرف ده روز عقیده خود را در باب تصویب خرج اظهار میکند و در این صورت عقیده و رأی کمیسیون بودجه که باید مستند بدلائل موجه بوده باشد طبع و ضمیمه گزارش کمیسیون مخصوص میشود.

مواردیکه بموجب آیین نامه فوری نامیده میشود از قواعد فوق مستثنی است.

ماده ۴۶ - پیشنهادهائی در کمیسیون بودجه مطرح و مورد اخذ رأی تواند بود که مستقیماً با بودجه و صرفه جوئی ارتباط داشته باشد و پیشنهاد تغییر یا حذف در سازمان دولتی هم منحصرأ از همین لحاظ بودجه ای قابل طرح است ولی پیشنهادهائی که مستقل از امور بودجه و یا با قوانین تشکیلات یا استخدام سروکار داشته باشد و همچنین پیشنهادهائی که مستلزم ازدیاد مخارج باشد قابل طرح در کمیسیون بودجه نخواهد بود. هیچگونه پیشنهاد خرج و مطلبی که خارج از لایحه بودجه باشد قابل طرح در کمیسیون بودجه نیست مگر در صورتیکه از مجلس ارجاع شده باشد.

کمیسیون دادگستری

ماده ۴۷ - وظایف کمیسیون دادگستری عبارت است از :

- (۱) - رسیدگی بلوایح و طرحهای قانونی راجع بامور حقوقی (اعم از مدنی و جزائی و ثبتی و غیره).

(۲) - رسیدگی باعلام جرمهای مربوط بوزراء (طبق قانون محاکمه وزراء) و مربوط بنمایندگان مجلس (مطابق فصل دوازدهم این آئین نامه).

کمیسیون دارائی

ماده ۴۸ - وظایف کمیسیون دارائی عبارت است از رسیدگی بلوایح و طرحهای قانونی راجع بوضع مالیاتها وعوارض ونقل وانتقال اموال دولتی و امتیازات ومعادن ویا تأسیس و ایجاد بانکها وهر آنچه در عایدات دولت مؤثر است (باستثنای آنچه بموجب قوانین از مختصات انجمنهای ایالتی وولایتی وشهرداریهاست) وپیشنهاد الغاء وتخفیف وتغییر تعرفه یانرخ مالیاتها وعوارض .

کمیسیون کشور

ماده ۴۹ - وظایف کمیسیون کشور عبارت است از رسیدگی بلوایح و طرحهای قانونی راجع بانظمامات عمومی وژاندارمری وشهربانی وامور مربوط بتقسیمات کشور وامور مربوط بقانون عمران واسکان عشایر وشهرداریها وآمار وثبت احوال وقوانین مربوط بانتخابات وانجمن های ایالتی وولایتی وامثال آنها .

کمیسیون فرهنگ

ماده ۵۰ - وظایف کمیسیون فرهنگ عبارت است از رسیدگی بلوایح و طرحهای قانونی راجع بآموزش وپرورش وفرهنك عمومی وکلیه امور علمی مربوط بمدارس دولتی وخصوصی اعم از قدیم وجدید ودانشگاهها وآموزشگاهها وتشکیلات مذهبی واراقف و امتیازات علمی وگواهینامه ها ونشانها وامور مربوط بشورای عالی فرهنگ و جراید و نشریات و کتابخانه ها وموزه ها وحفريات وعتیقات وهنرهای زیبا وتربیت بدنی وامثال آنها .

کمیسیون بهداری

ماده ۵۱ - وظایف کمیسیون بهداری عبارت است از رسیدگی بکلیه لوايح و

طرحهای قانونی مربوط به بهداشت عمومی و بیمارستانها و تیمارستانها و زایشگاهها و درمانگاهها و داروخانهها و قرنطینهها و بهداری زندانها و کلیه امور مربوط به بهداشت و امور مربوط به معاونت عمومی کشور.

کمیسیون راه

ماده ۵۲ - وظایف کمیسیون راه عبارت است از رسیدگی به بلوایح و طرحهای قانونی مربوط به ساختمان راه آهن و راههای شوسه و یلها و بندرها و حفر تونل و کلیه امور مربوط به طرق و شوارع کشور و همچنین هواپیمائی کشوری و کشتیرانی.

کمیسیون کشاورزی

ماده ۵۳ - وظایف کمیسیون کشاورزی عبارت است از رسیدگی به بلوایح و طرحهای مربوط به کشاورزی و مزارع نمونه و امور آبیاری و سد سازی و دفع آفات نباتی و حیوانی و تبدیل و اصلاح بذر و امور راجع به کشاورزی عمومی و جنگلبانی و باغداری و دامپروری و صید و همچنین بانکهای کشاورزی و کلیه امور دیگر که مربوط به توسعه و ترقی کشاورزی باشد.

کمیسیون اقتصادی و بازرگانی و پیشه و هنر

ماده ۵۴ - وظایف کمیسیون بازرگانی و پیشه و هنر عبارت است از رسیدگی به بلوایح و طرحهای مربوط به امور اقتصادی و بازرگانی از قبیل شرکتها و بانکها و اطاقهای بازرگانی و کلیه کارخانجات کشور و صنایع و امتیازات داخلی و معادن و معاهدات بازرگانی و امثال آن.

کمیسیون پست و تلگراف و تلفن

ماده ۵۵ - وظایف کمیسیون پست و تلگراف و تلفن عبارت است از رسیدگی به بلوایح و طرحهای مربوط به پست زمینی و هوایی و دریائی و تلگراف و تلفن و بی سیم و رادیو و رادار و امثال آن.

کمیسیون نظام

ماده ۵۶ - وظایف کمیسیون نظام عبارت است از رسیدگی به لوایح و طرحهای مربوط به نیروی زمینی و دریائی و هوائی و امور مربوط به سربازگیری و هر آنچه مربوط به وظایف و صلاحیت وزارت جنگ از قبیل استخدام افسران و امور آموزشگاهها و دانشکده های نظامی و امثال آن باشد بغیر از قوانین محاکمات نظامی که داخل حدود صلاحیت کمیسیون داد گستری است .

کمیسیون خارجه

ماده ۵۷ - وظایف کمیسیون خارجه عبارت است از رسیدگی به لوایح و طرحهای قانونی مربوط به عهدنامه ها و مقاوله نامه ها و قراردادها با ممالک خارجه و امتیازات خارجی و استخدام اتباع خارجه و گذرنامه ها و تابعیت و تأسیس سفارتخانه ها و کنسولخانه ها و هر نوع هیئت های اعزامی و مسائل مربوط به سازمان وزارت خارجه و سایر امور راجع به روابط با دول خارجه و اصول سیاست خارجی ایران و نظارت در سیاست خارجی دولت و استماع گزارش وزیر امور خارجه راجع به جریان سیاست خارجی مملکت لااقل يك مرتبه در هر ماه .

تبصره ۵ - در مورد استخدام اتباع خارجه گذشته از کمیسیون خارجه نظر کمیسیونهای مربوطه هم شرط است .

کمیسیون امور استخدامی

ماده ۵۸ - وظایف کمیسیون امور استخدامی عبارت است از رسیدگی به لوایح قانونی مربوط به قوانین استخدامی و تصویب سازمان وزارتخانه ها با جلب نظر هر يك از کمیسیون های مربوطه .

کمیسیون امور اجتماعی

ماده ۵۹ - وظایف کمیسیون امور اجتماعی عبارت است از رسیدگی به لوایح مربوط به کار و بیمه کارگران و حدود وظایف و تکالیفی که قانون برای کارفرما و کارگر

و مالک و زارع و روابط آنها باهم معین کرده است و سایر امور اجتماعی کشور از قبیل امور مربوط به سینماها و تئاترها و تبلیغات و بیمه اجتماعی و اخلاقیات و بیکاری و فحشاء و جنایات و امثال آن .

کمیسیون عرایض

ماده ۶۰ - وظیفه کمیسیون عرایض عبارت است از رسیدگی و ترتیب اثر دادن بعرایض و شکایات که از ناحیه مردم بمجلس میرسد و همچنین انجام تکالیفی که بموجب قوانین خاص بآن کمیسیون محول است .

ماده ۶۱ - عرایض باید کتبی و با امضاء یا مهر و یا اثر انگشت و حتی الامکان توأم بامدارك باشد و صاحب عریضه (اعم از عریضه مستقیم یا پستی یا تلگرافی) باید خود و محل اقامت خود را بطور وضوح معرفی و معین کند و در صورت تعدد شاکیان لااقل باید نشانی و امضاء یا مهر یا اثر انگشت یکی از آنان قید شده باشد .

ماده ۶۲ - عرایض ممکن است بعنوان مجلس یا رئیس مجلس یا کمیسیون عرایض یا سایر کمیسیونها نوشته شود و در صورتیکه توسط یکی از نمایندگان فرستاده شود آن نماینده در حاشیه عریضه تاریخ تسلیم آنرا بدفتر مجلس قید و امضاء میکند .

ماده ۶۳ - تمام عرایض وارده بلافاصله در دفتر مخصوص ثبت کل تحت شماره و تاریخ و نام و نشانی عارض و خلاصه مطلب ثبت میشود و شماره ثبت بصاحب آن داده میشود و اگر عریضه توسط یکی از نمایندگان داده شده باشد نام آن نماینده نیز در دفتر مخصوص ثبت میشود .

ماده ۶۴ - تمام عرایض پس از ثبت بوسیله دبیرخانه بکمیسیون عرایض برای رسیدگی ارجاع میشود مگر عرایض و شکایاتی که مربوط بموضوعاتی که در کمیسیونهای دیگر یا شعب تحت شور و مذاقه است برسد که در اینصورت عرایض مزبور را رئیس مجلس بکمیسیونها یا شعب مربوطه ارجاع خواهد نمود .

ماده ۶۵ - هر يك از نمايندگان كه بخواهد از مفاد عريضه‌ای مستحضر بشود بكميسيون عرايض يا كميسيون و شعبه‌ای كه عريضه بآنجا فرستاده شده است (يا مراعات ماده ۳۷) مراجعه خواهد نمود .

ماده ۶۶ - درباره عرايض و شكايات واصله هر يك از كميسيونها كه مرجع شكایت باشد يکی از تصميمات زيرين را اتخاذ مي‌نمايد :

(۱) - ارجاع امر با ارسال رونوشت عريضه بوزارتخانه مربوطه برای رسيدگی بموضوع و اقدام قانونی بمنظور احقاق حق شاکی .

(۲) - راهنمایی شاکی بتعقيب شکایت خود در مراجع صالحه قضائی يا اداري .

(۳) - در صورت لزوم احضار نماينده وزارتخانه مربوطه و خواستن سوابق امر حتی خواستن توضيحات از شخص وزير .

(۴) - ضبط عريضه در صورتیكه كميسيون آنرا بيموضوع و ارجاع آنرا بي‌فايده تشخيص دهد .

ماده ۶۷ - دبیرخانه مجلس هر يك از تصميمات متخذه را بصاحب عريضه اطلاع مي‌دهد و در هر صورت جواب عريضه بايد در کوتاهترين مدت داده شود .

ماده ۶۸ - هر گاه وزير يا معاون وزارتخانه مربوطه نسبت بموضوع شكايات رسيدگی ننمود و بدون عذر موجه در جواب دادن تاخير کرد يا جواب او مقنع نبود كميسيون گزارش جريان کار را با اظهار نظر بمجلس مي‌دهد و مجلس اتخاذ تصميم مي‌کند .

ماده ۶۹ - كميسيونها و شعبی كه طبق ماده ۶۴ عرايض بآنها رجوع ميشود بايد در گزارش خود متذکر اين نوع عرايض بشوند .

نسبت بعرايضی كه علاوه بر ارجاع يکی از وزارتخانه‌ها كميسيون صلاح بداند كه بملاحظه مجلس برسد گزارش خاصی مي‌دهد كه در جلسه علنی قرائت شود .

کمیسیون محاسبات مجلس

ماده ۷۰ - وظایف کمیسیون محاسبات و بودجه مجلس عبارت است از :

(۱) - تحقیق و تصفیه کلیه محاسبات و رسیدگی در بودجه سالیانه و مخارج و اعتبارات اضافی مجلس که از طرف مجلس ارجاع میشود و تقدیم گزارش آن برای تصویب مجلس شورای ملی .

(۲) - رسیدگی و مذاقه در لایحه تفریغ بودجه مجلس که باید حتماً پس از تطبیق بودجه با اسناد خرج گزارش آنرا تا چهارماه پس از خاتمه دوره عمل سال مالی به مجلس شورای ملی تقدیم نماید .

(۳) - نظارت و مراقبت در اجرای مقررات بودجه مصوب مجلس .

(۴) - بازرسی و رسیدگی دقیق و نظارت در مورد کلیه اموال و اشیاء منقول و غیر منقول مجلس شورای ملی از هر نوع و هر قبیل .

(۵) - تقدیم گزارش های سه ماهه راجع به امور محاسباتی و وضع اموال و اشیاء منقول و غیر منقول مجلس شورای ملی .

(۶) - تقدیم گزارش جامع سالیانه راجع بانجام وظایف محوله .

(۷) - رسیدگی بامور مرخصی و جرائم نمایندگان مجلس بترتیبی که در فصل ۱۳ مربوطه بمرخصی و غیبت مندرج است .

(۸) - رسیدگی بحساب صندوق جرائم .

ماده ۷۱ - صدی پنجاه وجوه حاصله از جرایم مجلس برای خرید کتاب و ساختمان محل کتابخانه بکتابخانه مجلس تخصیص داده خواهد شد و صدی پنجاه دیگر جهت تأسیس بیمارستان مجلس اختصاص داده میشود .

فصل پنجم

ترتیب جلسات

تشکیل جلسه و جریمه تأخیر ورود یا غیبت

ماده ۷۲ - نمایندگان باید در روزی که قبلاً برای تشکیل جلسه معین شده متنها تا پانزده دقیقه بعد از ساعت معین در تالار جلسه حاضر شوند در صورتیکه در آخر پانزده دقیقه اکثریت برای شروع مذاکره حاصل نشود رئیس مجلس را تعطیل میکند و غائبین بی اجازه معادل حقوق تمام روز جریمه میشوند و اسامی آنان در جلسه علنی بعد جداگانه اعلام میشود و در صورتیکه عده کافی برای شروع مذاکره حاصل شده باشد غائبین در مقابل هر پانزده دقیقه معادل یک عشر حقوق روزانه جریمه میشوند اگر اشخاصی در موقع رأی غایب شوند معادل نصف حقوق روزانه جریمه میشوند و نام آنان نیز در جلسه بعد اعلام میشود.

اسامی همه آنها که بترتیب فوق جریمه شده اند برای نشر بجزراید یومیه داده خواهد شد.

ماده ۷۳ - حداقل مدت هر جلسه سه ساعت است مگر اینکه هیچ مطلبی چه برای مذاکره و چه برای رأی موجود نباشد و در صورتیکه قبل از انقضاء وقت رئیس جلسه خصوصی اعلام کند در اینصورت غیبت از جلسه خصوصی هم مشمول ماده فوق خواهد بود و اگر جلسه علنی در وسط کار بعنوان تنفس تعطیل شود مدت تنفس نباید از نیم ساعت تجاوز کند و رئیس مکلف است جلسه را ثانیاً تشکیل دهد و غائبین مشمول جرائم مقرر خواهند بود.

جریمه غیبت و تأخیر حضور در کمیسیون

و شعب و هیئت رئیسه

ماده ۷۴ - نمایندگان باید در جلسات کمیسیونها و شعب و هیئت رئیسه در ساعتی که قبلاً تعیین میشود حاضر شوند و در صورت عدم حضور برای هر پانزده دقیقه

غیبت يك سدس حقوق روز آنها كسر خواهد شد .
حفظ نظام جلسات

ماده ۷۵ - افتتاح جلسات و حفظ ترتیب مذاکرات و اجرای آئین نامه و حفظ نظم بعهدہ رئیس مجلس است .

اخطار نظام نامه

ماده ۷۶ - هر يك از نمایندگان در صورتیکه تخلف در اجرای آئین نامه مجلس مشاهده نماید حق دارد مورد تخلف را با استناد بماده مربوطه در همان جلسه بوجه اختصار وبدون خروج از موضوع اخطار کند و در صورتیکه از موضوع خارج شود مورد اخطار واقع میشود و در صورت ادامه بیانات خارج از موضوع حق نطق او در آن جلسه سلب خواهد شد .

تشخیص عده حضار

ماده ۷۷ - تشخیص عده حضار بعهدہ منشیان و اعلام آن باریس مجلس است .
خلاصه مذاکرات و تصمیمات مجلس

ماده ۷۸ - صورت کامل مذاکرات هر جلسه با مصوبات و اسامی غائبین و دیرآمدگان آن جلسه بلافاصله طبع و قبل از انعقاد جلسه بعد بین نمایندگان توزیع میشود و هر گاه در صورت مشروح مجلس مطلبی صریحاً برخلاف اظهارات نماینده ای ثبت شده باشد آن نماینده بطور اختصار میتواند فقط نسبت بهمان مورد اعتراض نماید و بر رئیس تذکر دهد و بعد از آنکه صورت مذاکرات بتصویب رسید برای درج بروزنامه رسمی ارجاع میگردد و اگر نماینده بعنوان اعتراض بصورت مجلس مطالبی اظهار دارد که مربوط بموضوع نباشد نطق او قطع و در صورت تمرد مورد اخطار رئیس واقع میگردد صورت مجلس مذاکرات باید باعضای رئیس مجلس یا نواب او برسد .

مطالب راجع بمجلس

ماده ۷۹ - در ابتدای هر جلسه قبل از ورود در دستور رئیس مجلس مطالب مهمی

را که آگاهی مجلس از آنها ضروری باشد با اطلاع نمایندگان میرساند ولی این مطالب مورد بحث واقع نخواهد شد مگر با اجازه ورأی مجلس .

دستور مجلس

ماده ۸۰ - دستور مجلس بطور مرتب و با تعیین تقدّم و تاخیر قبلاً برای هر دو هفته از طرف هیئتی مرکب از رئیس و نواب رئیس و رؤسای کمیسیونهاییکه گزارش لوایح ارجاع شده را بمجلس داده باشند باحضور یکی از وزیران بتعیین نخست وزیر تهیه و بیست و چهار ساعت قبل از انعقاد اولین جلسه طبع و بین نمایندگان توزیع و بر لوحه دستور نیز نصب میشود .

این دستور بهیچوجه قابل تغییر نیست مگر در موردی که بحکم فوریت و ضرورت از طرف دولت یا سی نفر از نمایندگان کتباً تقاضا شود و در اینصورت بشرط تصویب مجلس دستور تغییر خواهد یافت .

حدنصاب برای مذاکره ورأی

ماده ۸۱ - برای افتتاح جلسات و شروع مذاکرات حدنصاب بر طبق اصل هفتم قانون اساسی حضور دو نلث نمایندگان حاضر در تهران در تالار جلسه است ولی برای ادامه مذاکرات و نطق قبل از دستور و تمام مباحثات و سؤال و استخراج آراء و ادای قسم و نظایر آن تعداد لازم حضور نصف بعلاوه يك خواهد بود بدیهی است در موقع رأی حضور سه ربع نمایندگان حاضر در تهران شرط است .

ماده ۸۲ - هر يك از نمایندگان برای نطق باید قبلاً از رئیس مجلس تحصیل اجازه کند و بنوبت خود روی کرسی خطابه مطلب خود را اظهار نماید مطالب مختصر را ممکن است نمایندگان در محل خود ایراد نمایند مگر ایشکه رئیس اجازه نطق در غیر از کرسی خطابه را ندهد .

ماده ۸۳ - هر يك از نمایندگان که مطلب مهمی داشته باشد و بخواهد باستحضار مجلس برساند میتواند قبل از شروع بدستور و یا آخر جلسه با اجازه رئیس و رعایت

نوبت بعنوان نطق قبل از دستور یا بعد از دستور مطلب خود را اظهار نماید و مجموع این قبیل نطقها در يك جلسه بطور کلی نباید از یکساعت تجاوز کند و در هر جلسه بیش از چهار نفر نمیتوانند در اول یا آخر جلسه صحبت نمایند و هر کدام از دارندگان اجازه نطق میتواند حق خود را بنطاق دیگر واگذار نماید.

ثبت اسامی ناطقینی که اجازه نطق میخواهند

ماده ۸۴ - موضوعهاییکه طبق دستور در مجلس مطرح میشود باید یکساعت قبل از موقع انعقاد جلسه در ورقه مخصوصی که خارج از جلسه نصب میشود ثبت شود - مخالف و موافق در آنورقه درستون مخصوص شخصاً ثبت اسم مینمایند و در جلسه حق تقدم با کسانی است که در ورقه مزبور ثبت اسم کرده باشند که بترتیب مخالف و موافق نطق میکنند و بعد از آنان کسانی که در جلسه اجازه خواسته اند بهمان ترتیب صحبت خواهند کرد اسامی نمایندگانی را که در جلسه اجازه میخواهند منشیان ثبت میکنند و بر رئیس میدهند.

اجازه نطق وزراء و مخبرین

ماده ۸۵ - درباره وزراء و معاونین و مخبرین کمیسیونها و شعب ثبت اسامی لازم نیست و هر وقت اجازه نطق بخواهند داده خواهد شد.

خروج از موضوع و آثار آن

ماده ۸۶ - ناطق نباید از موضوع مباحثه خارج شود در صورتیکه از موضوع خارج شود رئیس او را متذکر میسازد و اگر بخواهد توضیحاتی بدهد که از موضوع خارج نشده است یا آنکه خروج او از موضوع دلائلی داشته است اجازه داده نخواهد شد.

ماده ۸۷ - هر گاه رئیس در ضمن يك نطق دو نوبت بنطاق اخطار انحراف از موضوع را نماید و باز ناطق ادامه دهد در دفعه سوم رئیس مجلس ناطق را از تکلم در آن موضوع در تمام جلسه منع مینماید.

ماده ۸۸ - قطع کلام و استعمال الفاظ زشت و توهین و توضیحات خصوصی

شخصی و هر گونه حرکات و تظاهراتی که موجب بی نظمی مجلس باشد ممنوع است و مرتکب مشمول مجازات مندرجه در مواد ۹۵ الی ۱۰۷ خواهد گردید .

ترتیب و مدت نطق

ماده ۸۹ - الف - حداکثر مدت نطق در جلسه علنی بقرار ذیل خواهد بود :

۱ - برای استیضاح سه ساعت .

۲ - برای اظهارات مخالف و موافق نسبت بلوایح و طرحها و توجیه طرح قانونی یا توضیحات مخبری که از لایحه دفاع مینماید و همچنین برای اظهارات مخالف و موافق نمایندگان در موقع تقاضای رأی اعتماد از طرف دولت که بلافاصله بعد از تشکیل کابینه بعمل خواهد آمد نیم ساعت .

۳ - برای دفاع از توهین یا تحریف نطق و توجیه پیشنهاد کفایت مذاکرات و یا مخالفت با آن پیشنهاد و یا فوریت و عدم فوریت یا سؤال از وزیر و توضیح ثانوی در مقابل جواب وزیر و توضیح در باب پیشنهاد اصلاحی پانزده دقیقه .

ب - در موارد استثنائی ممکن است مدت نطق در موارد فوق برای مجلس اضافه شود ولی این رأی بدون مذاکره بعمل میآید .

ج - برای مذاکره در باب لایحه بودجه سالیانه کشور و عهدنامه ها و مقاوله نامه ها و امتیازات مدت نطق غیر محدود خواهد بود .

اجازه نطق برای رد تهمت و رفع سوء تفاهم

ماده ۹۰ - اگر در ضمن مذاکرات صریحاً یا تلویحاً نسبت سوئی بیکی از نمایندگان داده شود یا عقیده و اظهار او را برخلاف واقع جلوه دهند و نماینده مذکور برای رد آن نسبت یا رفع اشتباه اجازه نطق بخواهد بدون رعایت نوبت باو اجازه داده میشود و نطق او نباید از مسدئیکه در فقره ۳ بند الف ماده قبل معین شده تجاوز نماید .

کفایت مذاکرات

ماده ۹۱ - بعد از آنکه در موضوعی رئیس مذاکرات را کافی بداند میتواند با تصویب مجلس مذاکرات را ختم نماید هر یک از نمایندگان نیز میتواند پیشنهاد کفایت مذاکرات تقدیم دارد در آن صورت پیشنهاد دهنده باختصار بر طبق فقره ۳ بند الف ماده ۸۹ دلایل خود را اظهار و اگر مخالفی باشد فقط یک نفر باختصار علل مخالفت خود را بیان میکند و رأی گرفته میشود.

در صورتی که نسبت به مطلبی پیشنهاد کفایت مذاکرات تصویب نشد و بعداً دوباره پیشنهاد کفایت مذاکرات داده شد در باب آن بدون توضیح و مباحثه رأی گرفته میشود.

ماده ۹۲ - پس از رأی بکفایت مذاکرات دیگر بکسی اجازه نطق داده نمیشود.

دستور جلسه بعد

ماده ۹۳ - رئیس قبل از اینکه جلسه را ختم کند روز و ساعت تشکیل جلسه آینده را طبق ماده ۸۰ اعلام و با اطلاع وزارتخانه ها میرساند و در روزنامه رسمی اعلان میشود.

فصل ششم

در باب انتظام مجلس و مواخذه از نمایندگان

همهمه و غوغا در مجلس و تعطیل یا ختم جلسه

ماده ۹۴ - در صورتیکه در مجلس همهمه و غوغائی برپا شود بقسمی که رئیس نتواند از آن جلوگیری نماید از جای خود قیام مینماید هر گاه برخاستن رئیس موجب اسکات نشود اعلام میکند که جلسه را تعطیل خواهد کرد و با وجود این اگر سکوت و نظم حاصل نشود جلسه را یک ربع ساعت تعطیل میکند و نمایندگان از اطاق

جلسه خارج میشوند و پس از انقضاء یکربع مجدداً جلسه تشکیل میشود هرگاه اغتشاش و غوغا عود کند رئیس جلسه را ختم و آنرا بروز دیگر موکول مینماید.

مؤاخذه از نمایندگان

ماده ۹۵ - مؤاخذاتی که از لحاظ حفظ نظم نسبت بنمایندگان میتوان مجری داشت از اینقرار است :

۱ - تذکر .

۲ - اخطار .

۳ - توبیخ .

ماده ۹۶ - رئیس نسبت بنمایندگانی که از موضوع مذاکره و از حدود نظم خارج میشوند و یا بدون اجازه صحبت میکنند و همچنین نسبت بنمایندگانی که بواسطه عدم رعایت ماده ۸۶ یا به اقسام دیگر باعث بی نظمی میشوند تذکر میدهد .

ماده ۹۷ - در صورتیکه یکی از نمایندگان برای دفعه سوم مستحق تذکر شد رئیس با اخطار میکند و ربع حقوق یکماهه از او کسر میشود .

ماده ۹۸ - توبیخ بر سه قسم است :

توبیخ عادی - توبیخ مؤکد - توبیخ بامنع حضور .

ماده ۹۹ - توبیخ عادی در موارد ذیل اجرا میشود :

۱ - در صورتیکه نماینده ای پس از اخطار در همان جلسه مجدداً از حدود نظم خارج شود .

۲ - در صورتیکه نماینده ای در ظرف مدت یکماه چهار مرتبه متوالی یا شش مرتبه متناوب مورد تذکر واقع شده باشد .

۳ - در صورتیکه نماینده ای در مجلس باعث بی نظمی و همه و غوغا شود یا دیگران را باین عملیات و یا خروج از جلسه تحریک کند .

۴ - در صورتیکه نماینده ای يك يا چند نفر از نمایندگان را تهدید یا نسبت به آنان اهانت نماید و یا کلمات و عبارات خلاف ادب اظهار کند .

ماده ۱۰۰ - توبیخ مؤ کد در موارد ذیل بعمل خواهد آمد :

۱ - اگر نماینده ای پس از توبیخ عادی در همان جلسه مجدداً از دائره نظم خارج شود .

۲ - اگر نماینده ای بیک يا چند نفر از وزراء و معاونین توهین یا آنان را تهدید نماید .

ماده ۱۰۱ - توبیخ با منع حضور موقت در موارد ذیل مقرر میشود :

۱ - اگر نماینده ای در ظرف ششماه اخیر برای مرتبه دوم مورد توبیخ مؤ کد واقع شده باشد .

۲ - اگر نماینده ای در مجلس علنی دیگران را با اعمال قوه قهریه وزد و خورد و یا نزاع داخلی و یا بضدیت با قوانین اساسی و تخلف از آن دعوت و ترغیب نماید .

۳ - اگر نماینده ای نسبت به مجلس یا قسمتی از مجلس یا رئیس مجلس توهین کند .

ماده ۱۰۲ - در مورد توبیخ با منع حضور درباره نماینده باید رئیس از مجلس

رأی بخواهد و در صورت تصویب نماینده مزبور در آن جلسه و جلسه بعد حق ورود باطاق جلسه علنی و همچنین جلسات شعب و کمیسیونها و شرکت در امور مجلس را ندارد .
همینکه مجازات تصویب شد رئیس مجلس نماینده مزبور را دعوت بخروج از جلسه میکند و هر گاه اطاعت ننماید رئیس جلسه را ختم میکند و تشکیل جلسه ثانی در همان روز نیز ممکن است .

ماده ۱۰۳ - در صورت عدم اطاعت نماینده برای خروج از جلسه و همچنین

در صورتیکه بتوبیخ با منع حضور درباره نماینده رأی داده شده و ظرف شش ماه قبل همین مجازات درباره او اجرا شده باشد مجازات فوق مضاعف خواهد گردید .

ماده ۱۰۴ - در صورتیکه نماینده قبل از انقضاء مدت منع حضور داخل در جلسه علنی بشود رئیس حضور او را در مجلس اعلام و جلسه را تعطیل میکند و کاربرد ازان به امر رئیس نماینده مزبور را در محل مخصوص در مدتی که متجاوز از سه روز نباشد توقیف میکنند و همینطور است اگر بکمیسیونها و شعب داخل شود.

ماده ۱۰۵ - توبیخ یا منع حضور در جلسات باید بمقتضای رئیس مجلس باشد اخذ رأی در این موارد در همان جلسه و بدون هیچ نوع مذاکره از طرف سایر نمایندگان خواهد بود مفاد این رأی در صورت مشروح مجلس و روز نامه رسمی درج خواهد شد.

ماده ۱۰۶ - نماینده‌ای که درباره او توبیخ یا منع حضور تقاضا شده است حق دارد قبل از رأی مجلس برای دفاع خود باختصار اظهاراتی بنماید یا بتوسط یک نفر از نمایندگان از طرف خود آن اظهارات را به مجلس عرضه دارد.

ماده ۱۰۷ - توبیخ عادی موجب کسر ثلث حقوق و توبیخ مؤکد و توبیخ یا منع حضور مستلزم کسر نصف مقرری یکماه نماینده است.

فصل هفتم

لوايح و طرحهای قانونی

لوايح قانونی

ماده ۱۰۸ - لوايح قانونی که از طرف دولت پیشنهاد به مجلس شورای ملی میشود باید دارای موادی متناسب با اصل موضوع باشد و دلائل لزوم آن در مقدمه لایحه بطور وضوح درج و عنوان قانون نیز در آن معین شده باشد.

هر گاه لایحه‌ای دارای چند ماده یا ماده واحده مشتمل بر اجزائی باشد باید ارتباط و تناسب کامل با اصل موضوع محفوظ و عنوان لایحه قانونی داشته باشد و در غیر اینصورت باید برای هر موضوعی لایحه جدا گانه تنظیم و با ذکر دلائل تقدیم مجلس شورای ملی شود.

تقديم لوايح

ماده ۱۰۹ - لوايح قانونی بايد در جلسه علنی مجلس شورای ملی بمتوسط یکی از وزراء یا معاونین پارلمانی آنان تقديم گردد .

ماده ۱۱۰ - کلیه لوايح مالی برای اینکه در مجلس مطرح شود باید علاوه بر امضاء وزیر مسئول و نخست وزیر امضاء وزیر دارائی را هم داشته باشد .

ماده ۱۱۱ - لوايح قانونی مذکور پس از تقديم در جلسه علنی چاپ و بوسیله رئیس مجلس بکمیسیونهای مربوطه ارجاع میشود .

ماده ۱۱۲ - وزراء یا معاونین پارلمانی آنان میتوانند برای ادای توضیحات در کمیسیونهای مجلس حاضر شوند - کمیسیونها نیز میتوانند وزراء یا معاونین یا اشخاص دیگری را که مقتضی بدانند برای دادن توضیحات یا اظهار نظر دعوت نمایند .

طرح قانونی

ماده ۱۱۳ - طرح قانونی مطلبی است که از طرف نمایندگان مجلس لایحه یا امضای پانزده نفر پیشنهاد و در مجلس بر رئیس داده میشود و رئیس پس از اعلام وصول آن در جلسه علنی آنرا بکمیسیون مربوط ارجاع مینماید .

تبصره - نمایندگان دولت نمیتوانند تصویب مطالب و مواد يك لایحه یا طرح قانونی یا گزارش را بعنوان طرح یا لایحه بصورت ماده واحده پیشنهاد نمایند - در این موارد هر مطلبی که بعنوان طرح یا لایحه پیشنهاد میشود باید مواد و تبصره های آن جزء طرح باشد .

ماده ۱۱۴ - امضا کنندگان طرح قانونی حق دارند در کمیسیون مربوطه که طرح آنها مطرح است حاضر شوند و توضیحات بدهند .

ماده ۱۱۵ - پیشنهاد کنندگان طرح قانونی یا امضا کنندگان آن پس از

اینکه طرح در مجلس اعلام شد حق استرداد اعضای خود را ندارند و غیبت امضا کنندگان مانع اعلام طرح در مجلس و شور درباره آن نخواهد بود.

ماده ۱۱۶- در غیر مواردی که طرح قانونی مربوط به امور داخلی مجلس باشد باید بوزیر مسئول اطلاع داده شود که خود یا معاون او در جلسه علنی حاضر شود و مذاکرات در حضور او بعمل آید و اظهار عقیده نماید در صورت عدم حضور وزیر یا معاون او صاحبان طرح حق دارند او را مورد اخطار قرار دهند.

ماده ۱۱۷- اگر طرحی مورد تصویب مجلس واقع نشد تا شش ماه دیگر نمیتوان آنرا به مجلس پیشنهاد نمود.

ترتیب شور در لوایح و طرحهای قانونی

ماده ۱۱۸- بطور کلی تمام لوایح باستثنای لایحه بودجه کل کشور و لوایح مربوط بتقاضای اعتبارات برای مخارج مخصوص و لوایح مربوط بمنافع محلی بر طبق اصل بیست و نهم قانون اساسی دو شوری خواهند بود مگر اینکه فوریت آن تقاضای تصویب شده باشد لوایح دو شوری را نمیتوان تصویب نمود مگر اینکه دو مرتبه و اقلاً بمفاصله پنج روز درباره آنها در مجلس شورای ملی شور شده باشد.

ماده ۱۱۹- موقعیکه گزارش کمیسیونهای مربوط راجع بلایحه یا طرح عادی (جز در مورد عهود و مقاوله نامه ها که طبق مواد ۱۲۸ تا ۱۳۳ ترتیبات خاصی برای آن مقرر است) برای شور اول در جلسه علنی مجلس مطرح گردد باید قبلاً در کلیات آن از لحاظ رد و قبول و منافع و مضار آن (بدون ورود در مواد) مذاکره شود پس از ختم شور در کلیات یعنی تصویب کفایت مذاکرات در آن باب رئیس نسبت بورود در شور مواد از مجلس اخذ رأی میکند و در صورتیکه رأی داده نشد رئیس رد لایحه را اعلام مینماید و هرگاه رأی موافق داده شد شروع بمذاکره در مواد

میشود و بعد پیشنهاد های واصله نسبت بهر يك از مواد و همچنین مواد الحاقیه كه هر دو باید كاملاً مربوط بموضوع مواد لایحه باشد جدا گانه قرائت و بدون بحث بكمیسیون ارجاع و در ضمن بلافاصله طبع و توزیع میشود.

پیشنهاد های اصلاحی از طرف نمایندگان ضمن شور اول

ماده ۱۲۰ - نمایندگان حق دارند نسبت بهر يك از مواد اصلاحاتی پیشنهاد نمایند مشروط بر اینکه آن پیشنهاد كاملاً مربوط بموضوع لایحه باشد کلیه اصلاحاتی كه از طرف يك یا چند نفر از نمایندگان پیشنهاد میشود باید کتبی باشد و ماده ای را كه اصلاح پیشنهادی مربوط بآن است تصریح نماید باصلاحاتی كه بتمشخیص رئیس مجلس خارج از موضوع لایحه باشد ترتیب ائرداده نمیشود و بقرائت آن اکتفا نمیکردد.

ماده ۱۲۱ - اصلاحاتی كه در ضمن شور اول و یابین شور اول و دوم پیشنهاد میشود باید بوسیله رئیس مجلس بكمیسیون مربوطه ارجاع و لااقل ۲۴ ساعت قبل از شروع شور دوم در مجلس طبع و توزیع شده باشد.

حضور پیشنهاد دهنده در کمیسیون

ماده ۱۲۲ - کلیه پیشنهاد دهندگان شور اول و فاصله بین شور اول و دوم میتوانند در کمیسیون مربوط حاضر شوند و توضیحات لازمه را در باره پیشنهاد خود بدهند کمیسیون نیز میتواند در صورت لزوم پیشنهاد دهندگان را در جلسات کمیسیون دعوت کند و لااقل ۲۴ ساعت قبل از طرح پیشنهاد بآنان اطلاع دهد و در صورت عدم حضور پیشنهاد دهنده پس از دعوت کمیسیون حق او ساقط میشود.

شور ثانی

ماده ۱۲۳ - در شور ثانی لوایح و طرح های قانونی در صورتیکه اصلاحات و پیشنهاد هائی در اثنای شور اول یا فاصله بین دو شور رسیده و بكمیسیون ارجاع شده باشد گزارش کمیسیونهای مربوطه نسبت بآن اصلاحات و پیشنهاد ها مطرح و در باره

هر يك از آن اصلاحات و پيشنهادها جدا گانه در مجلس اخذ رأی بعمل میآید در ضمن شور نانی پيشنهاد تازه ای نمیشود داد ولی پيشنهاد هائی كه در شور اول یا بين دوشور بعمل آمده و مورد توجه و تصویب کمیسیون واقع نشده ممكن است از طرف پيشنهاد دهنده تجديد شود (جز در مواردی كه پيشنهاد دهنده دعوت کمیسیون را برای حضور در آنجا اجابت ننموده و حضور بهم نرسانیده باشد) در این صورت پيشنهاد دهنده با یکی از پيشنهاد دهندگان (در مورد پيشنهاد جمعی) بطور اختصار یعنی منتها مدت پنج دقیقه توضیح تواند داد و علاوه بر خبر و یکی از اعضای کمیسیون مربوطه و وزیر یا معاون او یکی از نمایندگان دیگر حق مخالفت و جواب دارد و اعم از اینکه خبر یا دولت آن پيشنهاد را قبول کرده یا نکرده باشد نسبت بآن اخذ رأی بعمل میآید و در صورت تصویب ضمیمه لایحه یا طرح میشود.

ماده ۱۲۴ - پس از خاتمه شور در مواد هر يك از نمایندگان بعنوان شور آخر در کلیات میتواند دلائلی را كه بطور کلی در رد و قبول لایحه یا طرح دارد اظهار نماید و همچنین مجلس میتواند قبل از رأی دادن بمجموع لایحه یا طرح مذکور آنرا بکمیسیون رجوع نماید تا کمیسیون در آن تجديد نظر کرده باریات تناسب فصول و مواد آنرا مرتب نماید سپس رأی قطعی نسبت بلایحه و عنوان قانون اخذ میشود و در صورت تصویب رئیس آنرا اعلام و برای اجرا بمقامات مربوطه ابلاغ مینماید.

ماده ۱۲۵ - اصلاحاتی كه ضمن مذاکره شور نهائی طبق ماده ۱۲۳ نسبت بلوايح پيشنهاد میشود در صورت تقاضای خبر یا وزیر یا معاون او بکمیسیون ارجاع میگردد و کمیسیون مكلف است در ظرف يك هفته نظر خود را به مجلس اطلاع دهد و نیز مجلس میتواند اصل طرح یا لایحه و کلیه پيشنهادها را بدون تفكيك بکمیسیون ارجاع نماید.

پیشنهاد های مشابه

ماده ۱۳۶ - در مورد پیشنهاد های مشابه در شور دوم فقط پیشنهادی که با تشخیص رئیس مجلس جامعتر باشد قرائت و مطرح خواهد گردید.

ماده ۱۳۷ - اصلاحاتی که در موضوعی پیشنهاد میگردد قبل از خود موضوع در باره آنها رأی گرفته میشود.

ترتیب شور عهود و مقاولات و قرارداد ها با دول خارجه

ماده ۱۳۸ - هرگاه دولت لایحه قانونی به مجلس تقدیم و تصویب عهد نامه یا مقاوله نامه و یا قراردادی را که با یکی از دول خارجه بسته میشود تقاضا نماید مواد عهدنامه یا مقاوله نامه و یا قرار داد مزبور بلا لایحه ضمیمه و بر طبق اصل بیست و چهارم قانون اساسی بمجلس شورای ملی پیشنهاد میشود.

ماده ۱۳۹ - مواد عهدنامه یا مقاوله نامه و یا قرار داد مذکور در ماده فوق چاپ و در مجلس طبق مقررات این آئین نامه بموقع شور اول و ثانی گذارده میشود ولی در باب مواد آن رأی گرفته نمیشود.

ماده ۱۴۰ - در ضمن شور اول نسبت به کلیات میتوان بحث نمود ولی در صورتیکه بعضی از شرایط و مواد قرار داد اعتراضاتی در مجلس بشود باید بعنوان رجوع بکمیسیون در مجلس عنوان شود و بدون مذاکره به کمیسیون ارجاع گردد ولی در هر حال این قبیل اعتراضات باید ۲۴ ساعت قبل از طرح در مجلس طبع و توزیع شود.

ماده ۱۴۱ - در موقع شور ثانی کمیسیون گزارشی در باب مواد اعتراض تنظیم و طبع و توزیع میکند و در ضمن آن عقیده خود را در باب تصویب یا رد یا تصدیق لایحه دولت نسبت بمواد مورد اعتراض بعرض مجلس شورای ملی میرساند و این گزارش در مجلس مورد بحث قرار میگیرد و نسبت بآن رأی قطعی داده میشود.

ماده ۱۳۳ - در صورت ردّ یا تعویق لایحه مجلس بدین طریق رأی میدهد :
 « مجلس شورای ملی بدولت تکلیف میکند که در باب مسائل معترض علیها مجدداً با دولت متعاقد داخل مذاکره و گفتگو شود »

ماده ۱۳۳ - هرگاه در شور ثانی نیز نسبت ببعضی از شرایط اعتراض بشود نسبت با اعتراضات مربوط به يك از مواد فی المجلس مذاکره بعمل میآید و در صورت قبول بترتیب ماده فوق مجلس بدولت تکلیف میکند که در باب شرایط مجدداً با دولت متعاقد داخل مذاکره و گفتگو بشود و در صورت ردّ اعتراض و یا نبودن اعتراض رأی قطعی خود را نسبت بلایحه پیشنهادی دولت خواهد داد .

ترتیب اخذ رأی نسبت بلایحه

ماده ۱۳۴ - بطور کلی در تمام طرحها و لوایح قانونی اول باید ماده بماده و بعد بکلیه طرح یا لایحه رأی گرفته شود .

پیشنهاد حذف و تجزیه

ماده ۱۳۵ - به پیشنهاد حذف ماده مستقلاً نمیتوان رأی گرفت و پیشنهاد حذف قسمتی از ماده در حکم تجزیه ماده است .

لوایح يك شوری

ماده ۱۳۶ - نسبت بلایحه بودجه و لوایح مربوط بمخارج مملکتی فقط يك شور کافی است و کلیه اصلاحات و یا مواد الحاقیه که در این موارد پیشنهاد میشود بطور اختصار و در حدود پیشنهاد مورد مذاکره واقع خواهد گردید در صورت قبول مجلس ضمیمه ماده یا لایحه خواهد شد .

مجاز نبودن پیشنهاد خرج از طرف نمایندگان

ماده ۱۳۷ - هیچيك از نمایندگان نمی تواند بهیچ عنوان چه مستقلاً و چه در ضمن لوایح و طرحها پیشنهاد خرج یا پیشنهادی که بالواسطه مستلزم خرج باشد بنماید .

شور در لایحه بودجه

ماده ۱۳۸ - وقتی لایحه بودجه در مجلس مطرح شد جلسات مجلس بلا انقطاع هر روز هفته غیر از جمعه و دوشنبه و ایام تعطیلات رسمی متوالیاً روزی حد اقل مدت پنجاه ساعت منعقد میگردد و تا موقعیکه شور و مذاکره پایان نیافته و رأی مجلس اخذ نشده است از دستور خارج نمیشود و هیچ لایحه دیگر یا طرح و یا استیضاح نمیتواند مطرح شود مگر لایحه دوازدهم بودجه در صورت ضرورت.

هیچگونه پیشنهاد یا تبصره یا ماده الحاقیه چه در حین تقدیم از طرف دولت و چه در موقع مذاکرات از طرف نمایندگان راجع به دوازدهم بودجه محاز نخواهد بود و موقع طرح آن هم بعد از توضیحات مختصر پیشنهاد کننده و جواب مختصر بکنفر مخالف اخذ رأی بعمل خواهد آمد.

تبصره - اگر مطالب خیلی فوری و فونی اعم از لوایح و طرحهای دو فوری و غیره پیش آید که تأخیر آن موجب زیان جبران نا پذیر باشد در این صورت در آخر جلسه موضوع مطرح و موقعی برای طرح و تصویب آن اضافه بر روز هائی که برای طرح بودجه تعیین شده معین میشود.

فصل هشتم

موارد فوری

موارد دو فوری

ماده ۱۳۹ - لوایح و طرحهای فوری آنها است که فقط يك شور در آنها لازم باشد و لوایح و طرحهای دو فوری آنها است که پس از تصویب دو فوریت بلافاصله بطبع و توزیع آن اقدام و پس از ۲۴ ساعت از موقع توزیع در مجلس مطرح شود.

تقاضای دو فوری بودن طبق ماده ۸۰ در حکم تقاضای تغییر دستور است تقاضای يك فوریت مستلزم آن نیست که بلافاصله فوریت لایحه یا طرح در مجلس مطرح شود

لیکن درموقعی که دو فوری بودن تقاضا شود باید در آخر همان جلسه در لزوم وعدم لزوم فوریت بحث ورأی گرفته شود .

اگر تقاضای فوریت یا دو فوری بودن در ضمن لایحه یا طرحی که در مجلس مطرح است درج نشده باشد و پنج نفر از نمایندگان کتباً تقاضای فوریت یا دو فوریت آن لایحه یا طرح را بنمایند بدون مباحثه در باب فوریت اخذ رأی بعمل میآید .

ماده ۱۴۰ - فوریت لوایح یا طرحها باید مستند بدلائل قطعی برای لزوم سرعت تصویب باشد و دو فوری بودن لوایح و طرحها موقعی مطرح میشود که تصویب آن از لحاظ امکان وقوع خسارت و فوت فرصت وجهات مشابه مستلزم سرعت فوق العاده باشد و در غیر اینصورت قابل طرح در مجلس نخواهد بود .

ماده ۱۴۱ - در موقع طرح لوایح و طرحهایی که دو فوریت آن تصویب شده باشد بدو در کلیات آن مباحثه میشود و پس از آن ورود در شور مواد رأی گرفته میشود و راجع به ریک از مواد جدا گانه مذاکره بعمل میآید سپس رأی قطعی گرفته میشود در اینگونه لوایح و طرحهای دو فوری هر اصلاح یا ماده الحاقیه که ضمن مباحثات پیشنهاد گردد باید دلائل آن بطور اختصار از طرف پیشنهاد دهنده بیان شود و اگر مخالفی باشد مخالف نیز نظر خود را باختصار اظهار کند و پس از اظهار نظر مخیر کمیسیون یا وزیر و قائم مقام او نسبت بآن اصلاح یا ماده الحاقیه اخذ رأی بعمل میآید و در صورت قابل توجه شدن ضمیمه لایحه یا طرح میگردد .

ماده ۱۴۲ - جریان کار لوایح و طرحهای یک شوری در صورتیکه تقاضای فوریت در باب آنها بعمل آمده باشد مثل لوایح و طرحهای دو فوری است .

موارد يك فوری

ماده ۱۴۳ - در موارد لوایح یا طرح هایی که یک فوریت آن تصویب شده باشد موضوع بکمیسیون مربوطه ارجاع میشود و پس از وصول گزارش کمیسیون بکنوبت

درباره آن شور بعمل میآید بدین ترتیب که بدواً در کلیات و پس از آن در باب مواد فرداً فرد مذاکره و اخذ رأی بعمل میآید - هر گاه ورود در شور مواد تصویب نشد آن طرح یا لایحه رد شده محسوب خواهد گردید .

رد یا سلب فوریت

ماده ۱۴۴ - در صورتیکه مجلس فوریت لایحه یا طرحی را تصویب نکند یا پس از تصویب در اثر تقاضای دولت یا یکی از نمایندگان قبل از شور در مواد سلب فوریت آنرا رأی دهد مذاکره در آن بطور عادی صورت خواهد گرفت .

ماده ۱۴۵ - در لوایح و طرحهای يك فوری بجز دوازدهم بودجه هر اصلاح یا ماده الحاقیه که در ضمن مباحثات پیشنهاد گردد باید دلائل آن بطور اختصار از طرف پیشنهاد دهنده بیان شود و اگر مخالفی باشد مخالف نیز نظر خود را باختصار اظهار کند و پس از اظهار نظر مخبر کمیسیون یا وزیر وقائم مقام او نسبت بآن اصلاح یا ماده الحاقیه اخذ رأی بعمل میآید و در صورت قابل توجه شدن ضمیمه لایحه میگردد.

فصل نهم

در باب بعضی ترتیبات راجع بمذاکرات

موارد اخطار قانونی

ماده ۱۴۶ - اخطار راجع بمنافی بودن لوایح و طرحها با قوانین کشور یا اخطار راجع به نظامنامه داخلی مجلس مقدم بر اظهارات دیگر است و مذاکرات در موضوع اصلی را متوقف میکنند و باید در نهایت اختصار بعمل آید .

ماده ۱۴۷ - هر يك از نمایندگان حق دارد از مجلس کتباً تقاضا نماید که طرح یا لایحه قانونی که بمجلس مراجعه شده است موقتاً یا دائماً مسکوت بماند در این قبیل موارد در خصوص ردّ یا قبول این تقاضا قبل از آنکه در موضوع اصلی بحث شود پس از توضیح مختصر پیشنهاد کننده و پاسخ آن از طرف يك مخالف که باید

با رعایت اختصار کامل بعمل آید و محدود به بحث در موضوع باشد رأی گرفته میشود و در صورتی که تقاضاهای متعددی بشود و منجر باخذ رأی گردد تعیین حق تقدّم و تأخر با رئیس مجلس است مگر در مواردی که تقدّم آن مطلب در نظامنامه تصریح شده باشد. ماده ۱۴۸ - در مسائل و مواردی که مشتمل بر فقرات مختلف است هرگاه تجزیه آن از طرف يك نماینده خواسته شود باید آن ماده یا مطلب تقسیم و جزء بجزء بدون توضیح و بحث رأی گرفته شود و در پایان مجدداً در باب فقرانی که قبول شده است اخذ رأی بعمل آید.

ماده ۱۴۹ - نتیجه رأی مجلس را رئیس با صدای بلند اعلام میکند از این قرار که: « مجلس فلان مطلب را قبول یا رد کرد ».

فصل دهم

طریقه اخذ رأی

ماده ۱۵۰ - رأی دادن در مجلس بر سه قسم است:

- (۱) - با قیام و قعود.
- (۲) - رأی علنی یا ورقه.
- (۳) - رأی مخفی یا مهره یا ورقه.

ماده ۱۵۱ - بطور کلی در تمام مسائل با قیام و قعود رأی گرفته میشود مگر در موارد ذیل که اخذ رأی با ورقه حتمی است:

- (۱) - مواقعی که بوسیله قیام و قعود نتیجه رأی مشکوک باشد.
- (۲) - در تمام لوایح قانونی که مالیات یا عوارضی را برقرار یا مالیات و عوارضی را که برقرار بوده منقح میکند یا تغییر میدهد.
- (۳) - در لایحه بودجه و کلیه لوایح اعتبارات اضافی و فوق العاده و کلیه انتقالات املاک و اموال دولتی و وامها و امتیازات.

(۴) - در موردی که پنج نفر از نمایندگان حاضر در مجلس اخذ رأی با ورقه را کتباً تقاضا نمایند .

(۵) - در مورد اخذ رأی اعتماد بدولت .

تبصره ۵ - اسامی تقاضا کنندگان رأی با ورقه و همچنین اسامی رأی دهندگان اعم از موافق یا مخالف یا ممتنع بدون اینکه در همان جلسه قرائت شود در صورت مشروح مذاکرات مجلس ثبت و يك نسخه از صورت اسامی هم در سرسرای مجلس بر لوحه مخصوص نصب میشود .

ماده ۱۵۲ - به مجرد اعلام رأی رئیس عده حضار را از روی لوحه که در مجلس نصب است اعلام مینماید .

ماده ۱۵۳ - ترتیب اخذ رأی با اوراق بقرار ذیل است :

هر نماینده دارای دو نوع ورقه یعنی ورقه سفید و کبود است که اسم آن نماینده روی آن چاپ شده ورقه سفید علامت قبول و ورقه کبود علامت رد است . هنگام اخذ رأی که حتماً باید در محل نطق بعمل آید اسامی نمایندگان يك يك بوسیله یکی از منشیان از ردیف اول سمت راست رئیس خوانده میشود و پس از آنکه حضور او در مجلس معین شد مقابل اسم او علامت گذارده و از طرف هیئت منشیان ثبت میگردد و نماینده ای که اسم او قرائت شد در محل نطق حاضر میشود و رأی موافق یا مخالف خود را به منشی میدهد که پس از ملاحظه آنرا در ظرفی که در محل نطق گذارده شده بیندازد .

اشخاصی که به محل نطق نروند یا بروند ولی ورقه ندهند و یا بعد از اعلام رأی از تالار جلسه خارج شوند ممتنع محسوب میگردند .

تبصره ۵ - هیئت رئیسه بعد از سایرین باید رأی بدهند .

در مواردیکه اخذ رأی باقیام و قعود حتمی است

ماده ۱۵۴ - در موارد ذیل تقاضای رأی باورقه ممنوع و اخذ رأی باقیام و قعود

حتمی است :

(۱) - در صورتیکه در تفسیر و توضیح یکی از مواد این آئین نامه اختلافی حاصل

و منجر باخذ رأی شود .

(۲) - در مورد مطالبی که در مجلس قرائت و تقاضای بحث در آن شود .

(۳) - در تغییر دستور بر طبق ماده ۸۰ .

(۴) - در مورد کفایت و عدم کفایت مذاکرات .

(۵) - در مورد رأی به تجزیه .

(۶) - در مورد مسکوت ماندن بحث در لوایح .

(۷) - در مورد حق تقدّم .

(۸) - در مورد ورود مطالبی در دستور .

(۹) - در مورد سلب حق نطق از ناطق .

(۱۰) - در مورد توییح نماینده در مجلس .

ماده ۱۵۵ - نتیجه رأی باقیام و قعود را منشیها تشخیص میدهند و رئیس طبق

آن اعلام مینماید هر گاه نتیجه در دفعه اول مشکوک شد باورقه رأی گرفته میشود در این صورت در فاصله بین اخذ رأی دفعه اول و دوم کسی حق نطق ندارد مگر در مورد اخطار نظامنامه ای .

اخذ رأی مخفی و ترتیب آن

ماده ۱۵۶ - در مواردی که اخذ رأی با اوراق ممکن یا حتمی است اگر پانزده

نفر از نمایندگان حاضر در جلسه کتباً تقاضا نمایند رأی مخفی مجاز است جز در مورد

رأی اعتماد بدوات که حتماً باید باورقه و علنی رأی گرفته شود اسامی اشخاصی که

تقاضای رأی مخفی نموده‌اند در صورت مشروح مجلس ثبت خواهد شد.

ماده ۱۵۷- اخذ رأی مخفی بترتیبی است که در باب اخذ رأی علنی با اوراق ذکر شده منتهی در این مورد بدو آسه نفر برای نظارت در اخذ و استخراج آراء بقرعه معین میشوند که با دو نفر از منشیان (بمشخص رئیس) انجام وظیفه نمایند. در صورتیکه رأی مخفی باورقه باشد اوراق رأی را در ظرف مخصوصی و مهره تفقیشیه را در ظرف دیگر می‌اندازند و در صورتیکه با مهره باشد مهره های سفید و سیاه استعمال خواهد شد که مهره سفید علامت قبول و مهره سیاه علامت رد است.

ماده ۱۵۸- در مورد اخذ رأی مخفی با مهره هریک از نمایندگان بترتیبی که در ماده ۱۵۳ مقرر است در محل نطق حاضر می‌شود و مهره رأی خود را در داخل کیسه مخصوص رأی می‌اندازد و مهره دیگر را نیز که نزد خود دارد بطور مخفی در کیسه دیگر برنگ دیگر که برای این مقصود در محل مخصوص قرار داده شده می‌اندازد و مهره تفقیشیه را که منشی در موقع اخذ رأی از هر فرد برای تعیین تعداد رأی دهندگان باو داده بطرف مخصوصی می‌اندازد و اگر رأی دهنده رأی خود را کاملاً مخفی نکند و بطریقی آنرا بنمایاند رأی آن یک نفر باطل محسوب میشود.

ماده ۱۵۹- پس از خاتمه رأی هیئت نظارت آراء مأخوذه را در داخل جلسه در ظرف دیگری میریزند و آنرا بطور آشکار شماره میکنند و مهره های سفید و سیاه را از یکدیگر جدا می‌سازند و با عده اسامی ثبت شده تطبیق مینمایند و نتیجه را با اطلاع رئیس میرسانند و رئیس فوراً نتیجه را اعلام میدارد.

ماده ۱۶۰- پیشنهاد کنندگان اخذ رأی مخفی یا اخذ رأی باورقه مادام که پیشنهادشان در جلسه علنی خوانده نشده حق دارند آنرا جزأاً یا کلاً استرداد کنند ولی پس از قرائت پیشنهاد در مجلس دیگر حق استرداد امضای خود را نخواهند داشت.

طرز انتخاب هیئت رئیسه

ماده ۱۶۱ - انتخاباتی که در جلسه علنی برای تعیین هیئت رئیسه بعمل میآید و همچنین انتخاباتی که برای تعیین اعضاء کمیسیونها میشود و نیز سایر انتخابات راجع باشخاص و همچنینطور انتخاب هیئت رئیسه کمیسیون های مجلس باید با رأی مخفی و با ورقه باشد.

عدم حضور در موقع رأی

ماده ۱۶۲ - نمایندگانی که در جلسه حاضر بوده و موقع اخذ رأی غایب باشند جزو غائبین بی اجازه آنروز محسوب و مطابق این آئین نامه جریمه میشوند و نمایندگانی که در موقع اعلام رأی خارج شوند یا کسانی که در این موقع در خارج جلسه باشند و با وجود دعوت رئیس حضور بهم نرسانند علاوه بر جریمه فوق در جلسه بعد نامشان با حروف درشت بر لوحه مخصوص ثبت و در تالار جلسه نصب میشود و بجزراید نیز داده میشود.

تشخیص حصول اکثریت

ماده ۱۶۳ - تشخیص منشیان نسبت بحصول اکثریت قاطع است و نتیجه بوسیله رئیس اعلام میشود.

اکثریت تام ونسبی

ماده ۱۶۴ - کلیه انتخاباتی که در مجلس و کمیسیونها و شعب بعمل میآید اعم از اینکه فردی باشد یا جمعی باستثنای انتخاب رئیس مجلس که باید با اکثریت تام باشد با اکثریت نسبی خواهد بود - در مورد رئیس مجلس اگر دفعه اول اکثریت تام حاصل نشد در دفعه دوم اکثریت نسبی ملحوظ میگردد و در صورت تساوی آراء یکی از منتخبین بحکم قرعه تعیین میشود.

ماده ۱۶۵ - در انتخاباتی که با کثرت نسبی از طرف مجلس بعمل آمده است هر گاه یکی از منتخبین استعفا دهد بجای او شخص بعدی منتخب محسوب خواهد شد.

امتناع

ماده ۱۶۶ - هر يك از نمایندگان در کلیه مسائل مطروحه که منتهی باخذ رأی میشود باید رأی خود را نفیاً یا اثباتاً اظهار کند در صورتیکه امتناع نماید جزء موافق یا مخالف محسوب نخواهد شد و در هر مطلبی طبق قانون اساسی باید نصف بعلاوه يك عده حاضرین در جلسه نسبت به ردّ یا قبول آن مطلب صریحاً رأی دهند و در غیر این صورت آن مطلب بلا تکلیف میماند.

فصل یازدهم

تذکر - سؤال - استيضاح

تذکر

ماده ۱۶۷ - در صورتیکه نماینده ای صلاح اندیشیهائی داشته باشد و یا در یکی از سازمانهای دولتی یا بسته بدولت یا مؤسساتی که با سرمایه یا بکمک مالی دولت اداره میشود همچنین هر نوع سازمان و مؤسسه که بعضاً یا کلاً از وجوه عمومی اداره میشود عملیاتی مخالف اصول یا بر خلاف قانون و مقررات قانونی مشاهده نماید یا از سوء اداره ای اطلاع پیدا کند حق دارد راجع بآن موضوع قبل یا بعد از دستور در مجلس یا کتباً توسط رئیس بوزیر مسئول یا نخست وزیر بطور اختصار تذکر دهد و یا از مقام ریاست تقاضا نماید که بدولت تذکر دهد.

سؤال و موعد پاسخ آن

ماده ۱۶۸ - هر يك از نمایندگان میتواند در بدو یا ختم جلسه راجع بمسائل مملکتی چه مربوط بامور داخلی و چه مربوط بمسائل خارجی بترتیب مقرر در ماده ۱۶۷ سؤال نماید و پس از جواب وزیر نماینده ای که سؤال نموده حق دارد در تعقیب

سؤال خود مجدداً نسبت بهمان سؤال بوجه اختصار اظهاراتی نماید.

ماده ۱۶۹- دولت مکلف است جواب سؤال نماینده را منتهای تأیید و رد در صورتیکه بعد از یک هفته حاضر به جواب نباشد از طرف رئیس باز خواست میشود مگر در مورد مطالبی که دولت استتار آنها را لازم بداند در آن صورت در جواب سؤال لزوم استتار را اظهار میدارد.

ماده ۱۷۰- وکیل باید موضوع سؤال خود را قبل از طرح در مجلس بطور صریح و اختصار کتباً بوسیله رئیس مجلس برای وزیر بفرستد همچنین میتواند با اجازه رئیس سؤال خود را فی المجلس ایراد کند.

استیضاح

ماده ۱۷۱- هر نماینده ای که نقض قانون و یا مساعده در اجرای آن مشاهده نماید حق دارد بر طبق اصل ۲۷ و اصل ۴۲ قانون اساسی وزیر یا هیئت دولت را مورد استیضاح قرار دهد. نیز ممکن است استیضاح در باب سوء اداره و سوء سیاست داخلی و خارجی دولت بعمل آید.

ماده ۱۷۲- هر نماینده ای که از وزیر یا وزیران بخواهد استیضاح نماید باید تقاضای خود را کتباً در جلسه علنی بر رئیس بدهد و در آن تقاضا موضوع استیضاح را صریحاً و با ذکر موارد معین نماید. تقاضای مزبور در آن جلسه یا جلسه بعد قرائت میشود و مجلس باید آن تقاضا را قبول نماید و پس از آنکه از اظهارات وزیر یا وزیران درباره تعیین روزی که استیضاح باید بعمل آید مستحضر شد بدون مباحثه در اصل موضوع قرار روز استیضاح را بدهد.

ماده ۱۷۳- پس از ابلاغ ورقه استیضاح بوزیر یا وزراء مورد استیضاح در اولین جلسه مجلس شورای ملی وزیر یا وزیران مزبور در مجلس حاضر میشوند و مجلس پس از

اصحاء نظر آنان راجع بتعیین وقت بدون مذاکره در اصل موضوع روز استیضاح را که نباید بیش از یکماه بتأخیر افتد معین مینماید.

تعیین وقت در مدت مقرر در این ماده حتمی است و تأخیر آن ممکن نخواهد بود مگر باموافقت استیضاح کننده و دولت.

ماده ۱۷۴ - استیضاح کننده مجاز نخواهد بود در ضمن استدلال و توضیحات خود موضوعهای دیگری را غیر از موضوعی که اعلام کرده مورد بحث قرار دهد.

ماده ۱۷۵ - استیضاح کننده حق دارد پس از پاسخ وزیر یا وزیران مورد استیضاح در باب بیانات آنان توضیحات تکمیلی بدهد بشرطیکه آن توضیحات مختصر باشد.

انواع رأی و تصمیمات در مورد استیضاح

ماده ۱۷۶ - پس از آنکه وزیر یا وزیران در مجلس حاضر شدند و استیضاح بعمل آمد و مذاکرات خاتمه یافت هر يك از نمایندگان حق دارد کتباً نسبت بوزیر یا وزیران تقاضای رأی مثبت یا منفی و یا ساکت نماید.

رأی مثبت آن است که مجلس توضیحات وزیر یا وزیران مورد استیضاح را تصدیق و اظهار اعتماد نماید.

رأی منفی آن است که توضیحات دولت را در موضوع استیضاح تصدیق ننماید.

رأی ساکت آن است که مجلس درباره تصدیق یا عدم تصدیق موضوع استیضاح

ساکت باشد.

ماده ۱۷۷ - در صورتیکه رأی ساکت از طرف یکی از نمایندگان تقاضا شود

طرح آن مقدم بر رأی مثبت و منفی است و اگر رأی ساکت تصویب نشود هر يك از نمایندگان حق دارد پیشنهاد نماید موضوع به کمیسیون شش نفری منتخب از شعب

مراجعه شود در صورتیکه این پیشنهاد تصویب شود کمیسیون مزبور مکلف است در ظرف یک هفته گزارش خود را بمجلس تقدیم نماید و مجلس پس از اصفای گزارش رأی خود را خواهد داد و اگر پیشنهاد ارجاع به کمیسیون نرسد و یا تصویب نشود رأی مثبت یا منفی گرفته میشود.

ماده ۱۷۸ - عدم پیشنهاد رأی مثبت یا منفی و یا ساکت از طرف هیچیک از نمایندگان در صورتیکه دولت هم رأی اعتماد نخواهد در حکم رأی ساکت است.

ماده ۱۷۹ - در موقعی که استیضاح در دستور مجلس است تغییر دستور مجلس بهیچوجه جایز نیست و باید جلسات مجلس تا اختتام استیضاح متوالیاً تشکیل گردد.

ماده ۱۸۰ - سؤال یا تذکر و استیضاح نماینده از نماینده دیگر ممنوع است.

فصل دوازدهم موجبات تعقیب نمایندگان

ماده ۱۸۱ - نمایندگان مجلس شورای ملی طبق اصل ۱۲ قانون اساسی مصون از هر گونه تعرض و تعقیب میباشد مگر در موارد و شرائط مذکور در مواد ذیل :

ماده ۱۸۲ - هرگاه نماینده ای بارتکاب جنحه یا جنایتی متهم شود اعم از اینکه تاریخ عمل منشاء اتهام زمان نمایندگی یا قبل از آن باشد وزیر داد گستری باید گزارشی مشتمل بر موضوع اتهام و دلائل و مدارك قانونی آن بمجلس شورای ملی تقدیم نماید. گزارش مزبور در اولین جلسه علنی مجلس قرائت و بدون مباحثه بکمیسیون قوانین داد گستری ارجاع خواهد شد.

ماده ۱۸۳ - اگر نماینده ای در حین ارتکاب جنایت در خارج از محوطه مجلس دستگیر شود نظر باصل ۱۲ قانون اساسی متهم باید فوراً به مجلس شورای ملی اعزام گردد و در اینمورد گزارش جریان در اولین جلسه علنی مجلس قرائت و بدون مباحثه بکمیسیون قوانین داد گستری رجوع میشود.

این حکم نسبت بنماینده ای که در محوطه مجلس شورای ملی در حین ارتکاب جنحه یا جنایت بامر رئیس مجلس دستگیر شود نیز جاری است .

ماده ۱۸۴ - در کلیه موارد مذکور در مواد ۱۸۲ و ۱۸۳ توقیف موقت متهم به حکم رئیس مجلس بعمل خواهد آمد و ادامه توقیف یا استخلاص متهم منوط بر رأی کمیسیون قوانین دادگستری است .

تبصره ۵ - در تمام موارد مذکور در فوق اگر نماینده متهم بخواهد در جلسه علنی مجلس شورای ملی توضیحاتی بیان نماید اجازه داده خواهد شد ولی پس از دادن توضیح بحکم رئیس از مجلس خارج شده و بمحل توقیف خواهد رفت و در صورتیکه اطاعت ننماید یا اینکه در مجلس غوغائی بشود رئیس جلسه را ختم مینماید .

ماده ۱۸۵ - در هر يك از موارد فوق کمیسیون دادگستری پس از وصول گزارش و پرونده امر مکلفست همه قسم تحقیقات از قبیل مراجعه باسناد و مدارك و خواستن توضیحات از شخص متهم و تحقیقات از اشخاص دیگری که لازم بداند بعمل آورد و در اسرع اوقات گزارش خود را تقدیم مجلس شورای ملی نماید .

این گزارش خواه دائر به برائت متهم و خواه مبنی بر مجرمیت او باشد در جلسه علنی مجلس شورای ملی طرح میشود و در این باب فقط يك مخالف و يك موافق میتواند اظهار نظر کند در صورتیکه رأی مجلس بر برائت متهم باشد رئیس مجلس برائت او را اعلام مینماید و هرگاه مبنی بر تعقیب باشد از او مصونیت سلب و پرونده از طریق وزارت دادگستری به محکمه صلاحیتدار ارجاع میشود .

ماده ۱۸۶ - اگر موضوع اتهام ارتکاب جرم بر علیه استقلال و تمامیت ارضی کشور باشد طرح اعلام جرم و رسیدگی بگزارش کمیسیون دادگستری در جلسه سرّی مجلس شورای ملی بعمل خواهد آمد .

رسیدگی محاکم صالحه

ماده ۱۸۷ - محاکم صالحه مکلفند در اسرع اوقات بموضوع اتهام رسیدگی کنند و رأی بدهند .

ماده ۱۸۸ - پس از قطاعت رأی وزیر داد گستری مکلف است در اولین فرصت آنرا به اطلاع مجلس شورای ملی برساند هر گاه مبنی بر تبرئه باشد مصونیت قانونی نماینده را اعاده میکند و در صورتیکه محکومیت و کیل از نوع محکومیت هائی باشد که بموجب قانون انتخابات مانع حق انتخاب شدن است از مقام نمایندگی منعزل میگردد و نسبت بان انتخاب نماینده دیگر بر طبق قانون انتخابات اقدام میشود .

اظهار عقیده نمایندگان در مجلس

ماده ۱۸۹ - هیچک از نمایندگان برای اظهاراتی که در جلسات مجلس شورای ملی یا کمیسیونها مینمایند یا رأیی که میدهند قابل تعقیب نخواهند بود .

اقامه دعوی حقوقی بر نمایندگان

ماده ۱۹۰ - موارد فوق ناظر بدعای حقوقی بر نمایندگان نیست و امور حقوقی مستقیماً و طبق مقررات عمومی مربوط بمراجع صالحه قضائی است جز بازداشت نماینده در قبال وجه محکوم به که با اجازه مجلس شورای ملی خواهد بود .

اعلام جرم نسبت بنمایندگی که سابقاً وزیر بوده

ماده ۱۹۱ - هرگاه نسبت به نماینده ای که سابقاً وزیر بوده اعلام جرمی مربوط بزمان وزارتش بشود اوراق و مدارك مربوطه بر طبق قانون محاکمه وزراء از طرف مجلس به کمیسیونهای عرایض و داد گستری ارجاع خواهد شد و در صورتیکه کمیسیون داد گستری آن نماینده را از نظر ارتکاب جرم زمان وزارت قابل تعقیب داند گزارش کمیسیون در مجلس مطرح میشود و اگر مجلس موضوع را قابل تعقیب بداند از نماینده سلب مصونیت نموده و پرونده را بدیوان کشور ارجاع مینماید .

فصل سیزدهم

تعطیل - غیبت - مرخصی

ایام تعطیل مجلس

ماده ۱۹۲ - دوره اجلاسیه مجلس شورای ملی طبق اصل هشتم قانون اساسی در هر سال چهاردهم مهر ماه آغاز میشود - مدت و موقع تعطیل تابستان در هر سال موکول بتصمیم ورای مجلس شورای ملی است .

در ظرف دوره اجلاسیه فقط بیست و پنج روز یعنی از بیست و پنجم اسفندماه تا بیستم فروردین ماه سال بعد تعطیل خواهد بود .

رئیس مجلس بتقاضای چهل نفر از نمایندگان یا درخواست دولت در اوقات تعطیل میتواند مجلس را بطور فوق العاده دعوت بانعقاد نماید .

مرخصی

ماده ۱۹۳ - در دوره اجلاسیه مجلس بهیچ نماینده ای بیش از بیست روز مرخصی متوالی یا متناوب با استفاده از حقوق داده نخواهد شد مگر اینکه بنا بمقتضای در تابستان مجلس تعطیل نشود در این صورت در هر دوره اجلاسیه تا یکماه مرخصی با استفاده از حقوق ممکن است داده شود .

غیبت

ماده ۱۹۴ - هیچیک از نمایندگان قبل از تحصیل مرخصی قبلی بر طبق ماده ۱۹۳ نمیتوانند غیبت نمایند مگر در صورت عذر موجه از قبیل بیماری یا حوادث غیر مترقبه . تبصره - عذر موجه باید مستند بذلایل مورد تصدیق کمیسیون محاسبات باشد .

ماده ۱۹۵ - به غیبت بی اجازه حقوق و مقرری تعلق نمیگیرد و مدت غیبت تمام ایام محسوب میشود نه ایام انعقاد جلسات مجلس .

ماده ۱۹۶ - اجازه مرخصی از جلسات هر شعبه یا کمیسیون یا جلسات هیئت

رئیس برای يك جلسه با تصویب رئیس کمیسیون یا شعبه یا رئیس مجلس و بیش از یکمرتبه با تصویب خود شعبه یا کمیسیون یا هیئت رئیس خواهد بود مگر آنکه شخص نماینده قبلاً در مرخصی باشد .

ماده ۱۹۷ - اعطاء اجازه غیبت يك جلسه یا یکروز یا کمتر از یکروز از جلسات مجلس با شخص رئیس مجلس و اعطاء مرخصی بیش از يك جلسه با کمیسیون محاسبات است .

ماده ۱۹۸ - کمیسیون محاسبات مجلس برای اعطای مرخصی به نمایندگان باید ترتیبی اتخاذ نماید که مجلس از اکثریت نیفتد و نمایندگان نیز مکلفند در صورت غیبت از تهران مراتب را به هیئت رئیس مجلس اطلاع دهند .

ماده ۱۹۹ - ترتیبات راجع بغیبت های جلسات کمیسیونها و شعب و هیئت رئیس و جلسات علنی هنگام اخذ رأی و دیرآمدگی و امثال آن بقسمی است که در فصل پنجم این آئین نامه مقرر است .

فصل چهاردهم

هیئت هایی که از مجلس انتخاب میشوند

ماده ۲۰۰ - در هر موقعی که مجلس صلاح بداند میتواند هیئتی از نمایندگان را انتخاب کند که مأمور امری بشوند یا در محلی حضور بهر رسانند عده اعضاء و طرز انتخاب آن هیئت منوط به تعیین مجلس است .

برای عرض تبریک بحضور اعلیحضرت همایونی و انجام امور تشریفاتی هیئت رئیس مجلس سمت نمایندگی را خواهند داشت .

فصل پانزدهم

انتظام محوطه مجلس و اختیارات رئیس

ماده ۲۰۱ - حفظ انتظام و امنیت محوطه مجلس بمعهد رئیس مجلس و در غیاب

او بهمهده نایب رئیس است و هیچ مقام و قوه ای بدون اجازه رئیس حق مداخله در محوطه وامور مجلس را ندارد .

ماده ۲۰۲ - رئیس و درغیاب او نایب رئیس ازطرف مجلس حافظ و مجری کلیه نظامات مقررہ در مجلس هستند و بطور کلی تمام وظائف رئیس در موقع غیبت او بهمهده یکی از نواب رئیس خواهد بود .

ماده ۲۰۳ - بغیر از وزراء و معاونین آنها و معاون اداری رئیس مجلس و رئیس و کارمندان اداره قوانین و رئیس دفتر کمیسیونها و رئیس دفتر مجلس و رئیس اداره مطبوعات و تند نویسان و رئیس اداره تند نویسی و رئیس بازرسی و متصدی حضور و غیاب نمایندگان و پیشخدمت های مخصوص (با علائم مشخصه) هیچکس دیگر بهیچ عنوان در موقع تشکیل جلسه حق ورود بتالار را ندارد مگر از اعضاء اداری مجلس که رئیس او را احضار کرده باشد .

مخبرین جراید و تماشاچیان

ماده ۲۰۴ - مخبرین جرائد و تماشاچیان با داشتن بلیط مخصوص همان جلسه که با مهر اداره کاربردازی و امضای یکی از کارپردازان صادر شده باشد و نیز مأمورین انتظامی بدستور رئیس مجلس در محل های مخصوص حق حضور خواهند داشت و باید در تمام مدت جلسه ساکت باشند و از هرگونه تظاهر خودداری کنند و گرنه بامر رئیس از مجلس اخراج میشوند .

تبصره ۱ - نمایندگان فقط باشخاصی میتوانند بلیط ورودی به تالار مجلس بدهند که در باب رعایت نظم مجلس اعتماد کامل بآنان داشته باشند .

تبصره ۲ - برای مخبرین جرایدی که روزنامه های آنها مرتباً منتشر میشود ممکن است بلیط های سه ماهه صادر نمود ولی در هر حال این بلیط ها قابل انتقال نخواهد بود .

ماده ۲۰۵ - حل هر نوع اسلحه برای کسانی که وارد محوطه مجلس میشوند با استثنای مأمورین انتظامی ممنوع است .

تخلقات تماشاچیان و مجازات آنان

ماده ۲۰۶ - هر يك از تماشاچیان و نمایندگان جرأید که باعث اغتشاش یا اختلال نظم مجلس شود و یا نسبت بر رئیس یا نمایندگان مجلس و یا وزراء و معاونین و یا سایر افراد توهین و یا تهدید نماید بامر رئیس مجلس از تالار جلسه اخراج و توقیف میشود و در صورتی که عمل او مستوجب تعقیبات کیفری باشد در ظرف بیست و چهار ساعت بمراجع صالحه تسلیم خواهد شد .

جایگاه وزراء و مخبرین شعب و کمیسیونها

ماده ۲۰۷ - صندلیهای ردیف اول مقابل جایگاه هیئت رئیسه بموجب اصل ۳۱ قانون اساسی اختصاص بوزراء و معاونین آنها و مخبرین شعب و کمیسیونها دارد و هیچیک از سایر نمایندگان حق جلوس در آن ردیف را ندارند و در صورت تخلف مورد اخطار رئیس واقع میشوند .

فصل شانزدهم

ادارات مجلس و تمرکز کلیه امور مالی و اداری و قانونگذاری

اختیارات هیئت رئیسه

ماده ۲۰۸ - کلیه امور اداری اعم از مالی و سازمانی و استخدامی و نقل و انتقالات و غیره بمعهد هیئت رئیسه است و تحت نظر رئیس اداره میشود و نیز کلیه احکام صادره اعم از ترفیع و اضافه و نقل و انتقالات باید باعضای رئیس مجلس برسد .

وظایف منشیان و کارپردازان

ماده ۲۰۹ - منشیان مجلس مراقبت در تحریر صورت مذاکرات و طبع و توزیع آن خواهند داشت نیز قرائت لوایح و طرحها و نوشتحات و مطالبی که راجع به مجلس

است و باید با اطلاع مجلس برسد همچنین تنظیم پیشنهاد های واصله از طرف نمایندگان بترتیب وصول باقید شماره و ثبت و ترتیب اجازاتی که نمایندگان برای نطق میخواهند با رعایت حق تقدم وقید شماره ترتیب بعهدہ آنان است .

ماده ۲۱۰ - وظایف کارپردازان عبارت است از تهیه بودجه سالیانه بترتیبی که در ماده بعد مقرر است و مراقبت در حفظ و اداره و ثبت ابنیه و اموال و مؤسسات مجلس و نظارت در اجرای بودجه و پرداخت ها و امضای کلیه حوالجات که باید از صندوق مجلس پرداخته شود .

تبصره - کارپردازان از میان خود دو نفر را برای امضاء حوالجات انتخاب و معرفی خواهند نمود .

بودجه مجلس

ماده ۲۱۱ - کارپردازان بودجه سالیانه مجلس را تهیه میکنند که پس از تصویب هیئت رئیسه در جلسه علنی تقدیم مجلس شورای ملی بشود و از آنجا بکمیسیون محاسبات ارجاع گردد کمیسیون پس از رسیدگی گزارش آن را بمجلس شورای ملی تقدیم مینماید و بعد از تصویب مجلس اجازه اجرای آن بکارپردازی داده میشود .

ماده ۲۱۲ - سازمان اداری مجلس اعم از قانونگذاری و مالی و غیره مطابق آئین نامه ایست که هیئت رئیسه برحسب احتیاجات مجلس مکلف است تا دو ماه پس از تصویب این آئین نامه آنرا تهیه و تصویب و بمرحله اجرا بگذارد .

فصل هفدهم

استعفاي نماینده و جریان آن

ماده ۲۱۳ - هر نماینده که نسبت بانتهاب او رسیدگی بعمل آمده و صحت آن معلوم شده باشد میتواند از مقام نمایندگی استعفا دهد و هر گاه این استعفا قبل از جریان رسیدگی و تصویب اعتبارنامه باشد باعث توقیف رسیدگی در مجلس و آثار قانونی آن نخواهد بود .

ماده ۲۱۴ - نماینده استعفانامه خود را بعنوان رئیس مجلس منویسد و رئیس مجلس آنرا در اولین جلسه علنی با اطلاع مجلس می‌رساند شخص مستعفی در ظرف پانزده روز از تاریخ قرائت استعفانامه در مجلس میتواند آنرا مسترد دارد والا پس از خاتمه این مدت وکیل مزبور مستعفی شناخته میشود و مراتب طبق قانون انتخابات از طریق هیئت رئیسه بوزارت کشور اعلام میگردد تا نسبت بانتخاب نماینده دیگر از همان حوزه اقدام یاطبق قسمت اخیر ماده ۵۲ قانون انتخابات خود مجلس شورای ملی رأساً اقدام بانتخاب جانشین نماینده مستعفی بنماید.

فصل هیجدهم

متفرقه

طبع مذاکرات مجلس

ماده ۲۱۵ - کلیه مذاکرات مشروح مجلس شورای ملی باید قبل از جلسه تالی چاپ و بین نمایندگان توزیع شود.

مقرری رئیس

ماده ۲۱۶ - مقرری رئیس مجلس شورای ملی دو برابر مقرری نماینده مجلس خواهد بود.

مقرری نمایندگان

ماده ۲۱۷ - مقرری نمایندگان مجلس شورای ملی از تاریخی که اعتبار نامه آنان تصویب شود محسوب خواهد گردید و تعیین میزان آن در هر سال بسته بتصویب مجلس و تأمین اعتبار آن ضمن بودجه مجلس خواهد بود.

ماده ۲۱۸ - هر گاه مجلس در رسیدگی باعتبار نامه نماینده بیش از حد مقرر تأخیر کند در صورتیکه نماینده مرتباً در مجلس حاضر شده باشد حقوق زمان تأخیر را

پس از تصویب اعتبارنامه میتواند دریافت نماید.

فصل نوزدهم

تفسیر قوانین - آئین نامه مجلس

ماده ۴۱۹ - جریان تفسیر قوانین مانند جریان وضع قوانین خواهد بود.

ماده ۴۲۰ - در مواردیکه در مفاد این آئین نامه اختلافی حاصل شود حل اختلاف بامهیت رئیس است و در حین انعقاد جلسه نظر رئیس قاطع خواهد بود.

ماده ۴۲۱ - آئین نامه سابق مجلس شورای ملی مصوب ۲۳ ذی حجه ۱۳۲۷ هجری قمری و اصلاحاتی که بعداً نسبت بآن شده از تاریخ تصویب این آئین نامه ملغی است. این آئین نامه که مشتمل بر دو بیست و بیست و یک ماده است ضمیمه تصمیم قانونی متخذ در جلسه یکشنبه بیست و پنجم اردی بهشت ماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت مجلس شورای ملی بوده و صحیح است. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون اعطای اختیار

کمیسیون کشور جهت اصلاح و تصویب لایحه مربوط به شهرداریها

مصوب ۲۰ تیر ماه ۱۳۲۸

ماده واحد - وزارت کشور مجاز است لایحه قانونی شماره ۲۳۵۷۳-۲۸/۳ ضمیمه راجع به شهرداریها را پس از اصلاح و تصویب دو ثلث اعضای حاضر کمیسیون فعلی کشور بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش مدت دو سال در عمل چنانکه نواقصی در آن مشهود گردد رفع و قانون مزبور را تکمیل نموده مجدداً برای تصویب مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید. مادام که این قانون بر اثر لایحه جدید دولت تغییر نکرده است باعتبار خود باقی خواهد بود.

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه دوشنبه بیستم تیر ماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بمصوب مجلس شورای ملی رسید . رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

تشکیل شهرداریها و انجمن شهرها و قصابات

مصوب ۴ مردادماه ۱۳۲۸ (کمسیون کشور)

فصل اول - کلیات

ماده ۱- علاوه بر شهرها و قصاباتی که تا بحال در آنجا شهرداری تأسیس شده است در هر شهر و قصبه که وزارت کشور با توجه بجمعیت - وضع اقتصادی و نیازمندی مقتضی بداند و هیئت وزیران نیز تصویب کند شهرداری دایر میگردد .

ماده ۲- منظور از تشکیل شهرداری تدارك وسائل آسایش و تأمین نیازمندیهای عمومی مربوط باهالی شهر و قصبه است .

ماده ۳- شهرداری بنگاهی است ملی و دارای شخصیت حقوقی .

ماده ۴- هر شهرداری انجمنی خواهد داشت که از طرف اهالی مستقیماً و با رأی مخفی و با کثرت نسبی برای مدت چهار سال انتخاب میشود - عده آنها در مرکز شهرستانها و قصباتی که عده نفوس آن از ده هزار نفر تجاوز نکنند شش نفر و حداکثر تعداد نمایندگان يك شهر از بیست و پنج نفر تجاوز نمیکند مگر شهر تهران که سی نفر نماینده خواهد داشت .

نمایندگان هر شهر بتناسب جمعیت از سی هزار نفر ببالا بمحلات مختلف تقسیم و هر محل نماینده خود را تعیین و برای تشکیل انجمن شهر اعزام میدارد .

وزارت کشور تعداد نمایندگان هر شهر را با توجه بجمعیت تعیین و همچنین نقشه محلات شهر را ترسیم و نواحی را اعلام میدارد .

ماده ۵۵ - انتخاب کنندگان باید واجد شرایط ذیل باشند :

- ۱ - تابعیت ایران .
  - ۲ - داشتن لااقل بیست سال تمام .
  - ۳ - توطن در محل انتخاب و لااقل سکونت در محل انتخاب از شش ماه قبل از انتخابات و یا اینکه شخصاً در آن محل بکسب و یا حرفه و کاری اشتغال داشته باشند .
  - ۴ - عدم محکومیت بجنایت یا جنحه که موجب محرومیت از حقوق اجتماعی است .
  - ۵ - عدم ورشکستگی به تقصیر و حجر .
- ماده ۵۶ -** شرائط انتخاب شوندگان همان شرایط انتخاب کنندگان است ولی انتخاب شونده باید حداقل سی سال شمسی تمام سن داشته و بیش از هفتاد سال تمام نداشته باشد و بعلاوه در انتساب بآن محل معروف بوده و لااقل پنج سال در آنجا سکونت نموده و خواندن و نوشتن زبان فارسی را بداند .

ماده ۵۷ - اشخاص زیر از انتخاب کردن و انتخاب شدن محرومند مگر اینکه قبل از آگهی انتخابات از شغل خود استعفاء دهند :

- ۱ - نخست وزیر و وزیران و معاونین آنها از تمام کشور - استانداران و فرمانداران و بخشداران و معاونین آنها و رؤسای محاکم و دادستان و بازپرس و رؤساء ادارات محلی در حوزه مأموریت خود .
  - ۲ - عمال و مأمورین شهربانی - ژاندارمری و نظامیان از هر دسته موقعیکه در خدمت هستند لیکن در مرخصی میتوانند در رأی دادن شرکت نمایند .
- تبصره ۱ -** نمایندگان مجلس شورای ملی و مجلس سنا در تمام کشور - اعضای انجمنهای ایالتی و ولایتی و اعضای انجمن نظارت انتخابات انجمن شهر در دوره اینکه دارای این سمت هستند و کلیه کارمندان ادارات و شهرداری از انتخاب شدن در حوزه مأموریت خود محرومند .

تبصره ۲ - در مرکز بخش‌ها و قصبات از اشخاصیکه بایکدیگر قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم دارند در آن واحد فقط یک نفر میتواند عضویت يك انجمن را دارا باشد.

ماده ۸۵ - برای تعیین داوطلب عضویت انجمن ده روز قبل از دعوت اعضای انجمن انتخابات اعلانی از طرف فرماندار یا بخشدار در شهر یا قصبه منتشر میشود باین مضمون :

کسانیکه داوطلب بوده یا حاضر هستند عضویت انجمن شهرداری انتخاب شوند باید داوطلب بودن خود را برای شهر یا قصبه یا محله شخصاً یا بوسیله اشخاص دیگر فرمانداری یا بخشداری کتباً اطلاع دهند ضمناً به نسبت جمعیت محل بامضاء ۱۰۰ نفر در حوزه‌هایی که از یکصد هزار نفر بیشتر جمعیت دارند و پنجاه نفر در حوزه‌هایی که از پنجاه هزار نفر بیشتر و سی نفر در حوزه‌های از پانزده هزار نفر بیشتر و پانزده نفر در حوزه‌هایی که کمتر از پانزده هزار نفر جمعیت داشته باشد معرفی نامه ضمیمه نماید.

فرماندار یا بخشدار اسامی داوطلبان را در شهر یا محله و قصبه اعلان میکند و رأی دهندگان در موقع رأی دادن فقط میتوانند با آنها رأی بدهند.

ماده ۹۵ - قبول مشاغل دولتی از طرف رئیس و اعضاء انجمن موجب استعفای آنان از عضویت انجمن خواهد بود همچنین رئیس و اعضای انجمن نمیتوانند ریاست و مدیریت عامل شرکتها و بنسگاههایی که مربوط بحوزه شهر یا قصبه است داشته باشند مگر سازمانهایی که از طرف شهرداری تأسیس و تصدی بمشاغل مزبور از طرف انجمن تکلیف شده باشد همچنین یک نفر نمیتواند در آن واحد در بیش از يك انجمن عضویت و یا ریاست داشته باشد.

فصل دوم - در تشکیل انجمن نظارت

ماده ۱۰ - در کرسی شهرستان فرماندار و در قصبات بخشدار کمیسیونی از خود و مأمور اول داد گستری تشکیل داده و پانزده نفر از طبقات پنجگانه (علماء - ملاکین - بازرگانان - اصناف - کشاورزان) از هر طبقه سه نفر و ۱۲ نفر از معتمدین محل را معین نموده و توسط فرماندار یا بخشدار دعوت میشوند تا ۹ نفر از بین خود یا خارج برای تشکیل انجمن اصلی نظارت انتخابات و نه نفر علی البدل با کثرت و با رأی مخفی انتخاب نمایند.

تبصره ۱ - در صورتیکه در بخش مأمور داد گستری مستقلى نباشد یکی از مأمورین قضائی از طرف رئیس داد گستری شهرستان بمرکز بخش و یا قصبه اعزام میشود.

تبصره ۲ - در محلی که انجمن ایالتی یا ولایتی باشد سه نفر از اعضاء انجمن بانتخاب خود انجمن جزء هیئت نظارت خواهند بود و بنابر این مدعوین فقط شش نفر را انتخاب میکنند و نه نفر هم برای عضویت علی البدل انتخاب مینمایند.

در هر حال اعضاء کمیسیون و یا اعضاء انجمن نظارت باید واجد شرایط انتخاب کردن باشند.

تبصره ۳ - کسانی که داوطلب نمایندگی هستند نمیتوانند در کمیسیون دو نفری و در عده ۲۷ نفری شرکت داشته باشند و نیز نمیتوانند عضویت انجمن نظارت اصلی و شعب را داشته باشند.

تبصره ۴ - در جاهائیکه يك یا چند طبقه از طبقات بالا موجود نباشد از طبقات دیگر تکمیل میکنند.

تبصره ۵ - حضور دو نلث از مدعوین برای تشکیل جلسه کفایت میکند.

تبصره ۶ - کمیسیون بالا پس از تشکیل انجمن منحل میگردد .

ماده ۱۱ - اعضاء انجمن نظارت پس از انتخاب شدن تحت ریاست مسن ترین اعضاء تشکیل جلسه داده یکتفر رئیس و یکتفر نایب رئیس و دو نفر منشی از بین خود با رأی مخفی با کثرت انتخاب مینمایند نظم جلسات انجمن و رعایت قوانین و مقررات بارتیس و درغیاب رئیس بانایب رئیس خواهد بود . نوشتن صورت مذاکرات و خلاصه اقدامات هر جلسه بعهد منشی است .

تبصره ۱ - برای تسهیل و تسریع در امر انتخابات انجمن اصلی نظارت میتواند عده لازم شعب فرعی جداگانه مرکب از پنج نفر تشکیل داده انتخابات محلهای نامبرده را انجام دهد .

تبصره ۲ - دخول در محل انجمن باسلحه ممنوع است کسانیکه برخلاف نظم ومقررات رفتار نمایند بامر رئیس بوسیله مأمورین انتظامی از انجمن خارج و در صورت لزوم بداد گاه تسلیم میشوند .

ماده ۱۲ - انجمن نظارت وشعب آن غیر قابل انحلال است مگر آنکه اسباب تعطیل و تعویق انتخابات را فراهم نمایند و در اینصورت اگر اخلال از طرف شعب باشد رئیس انجمن با موافقت فرماندار یا بخشدار شعبه مزبور را منحل مینمایند و اگر از طرف انجمن اصلی باشد فرماندار یا بخشدار مراتب را بوزارت کشور مراجعه وانحلال انجمن وتجديد آنرا تقاضا مینماید - رأی وزارت کشور قاطع است .

ماده ۱۳ - هر گاه در حین جریان انتخابات يك یا چند نفر از اعضاء انجمن از حضور در جلسات تعلل یا استنکاف نمایند مادام که اکثریت باقی است جریان امر تعقیب وبعضو یا اعضاء مستنکف اخطار میشود که حضور یابد چنانچه تا دو جلسه در استنکاف وتعلل خود باقی باشد انجمن با اطلاع فرماندار یا نماینده او یا بخشدار يك یا چند نفر از اعضاء علی البدل رابحکم قرعه برای عضویت انجمن دعوت مینماید اگر

اکثریت اعضاء انجمن نظارت از حضور در انجمن استنکاف نمایند یا پس از ختم انتخابات از دادن اعتبارنامه خودداری کنند فرماندار یا بخشدار علل و موجبات آنرا تحقیق و در رفع محظور اهتمام مینماید و هرگاه در استنکاف خود باقی باشند باحضور باقی اعضاء کسری عده را از بین اعضاء علی البدل دعوت مینماید.

ماده ۱۴ - همینکه انجمن نظارت تشکیل شد و شعب فرعی را تعیین نمود اعلانی ترتیب میدهد و نسبت با اهمیت محل از سه تا پنج روز قبل از شروع باخذ رأی در تمام شهر منتشر میسازد اعلان مزبور حاوی مطالب ذیل خواهد بود :

۱ - محل انعقاد انجمن و شعب آن و ساعات دادن رأی که باید در يك روز جمعه و کمتر از ده ساعت نباشد.

۲ - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان.

۳ - عده نمایندگانی که باید در هر حوزه یا تقسیمات آن انتخاب شوند.

۴ - اسامی داوطلبان و معرفی شدگان برای عضویت انجمن شهر.

ماده ۱۵ - دادن رأی باید مخفی باشد و همینکه رأی دهنده باطاق انجمن یا شعبه وارد و صلاحیت او بدادن رأی تشخیص داده شد رأی خود را که نباید از یکبرگ بیشتر باشد زیر نظر انجمن در صندوق انداخته خارج میشود.

تبصره - در انجمن اصلی و شعب فرعی اسامی و عده رأی دهندگان با شماره شناسنامه باید در دفتر مخصوص ثبت شده و شناسنامه آنها ممهور شود.

ماده ۱۶ - در پایان ساعتی که برای اخذ آراء معین گردیده است درب ورود بمحل انجمن یا شعبه بسته میشود اگر عده از کسانی که حق رأی دادن دارند در داخل محل حاضر باشند رأی خود را بترتیب بالا در صندوق انداخته و انجمن یا شعبه برای گرفتن خاتمه میدهد و بعد از آن دیگر از کسی رأی قبول نمیشود.

ماده ۱۷ - پس از اعلام ختم اخذ آراء رئیس انجمن یا شعبه بفاصله ۲۴ ساعت صندوق رأی را در حضور اکثریت اعضاء و حاضرین باز نموده و آراء را شماره میکنند سپس قرائت اوراق رأی شروع میشود اگر عده آراء زیاده از عده ای که رأی داده اند باشد زبانی را از مجموع برداشته باطل میکنند حداکثر مدت استخراج آراء پنج روز است در آخر هر روز اگر قرائت آراء خاتمه نیافته باشد بقیه آراء و دفاتر مربوط در صندوقی گذاشته لاك و مهر شده تحویل مأمورین انتظامی میگردد و روز بعد پس از معاینه صحت لاك و مهر بقرائت آراء ادامه خواهند داد و انجمن موظف است در مدت مذکور آراء مأخوذه را قرائت نماید.

تبصره ۵ - نظارت معتمدین محلی در حفاظت صندوقها مانعی نخواهد داشت ولی حق مداخله در کار انجمن را ندارند.

ماده ۱۸ - اوراق رأی را یکی از اعضاء بصوت بلند یکی یکی خوانده بیک نفر دیگر از اعضاء میدهد و اسامی را بترتیب که خوانده میشود در دفتری که برای اینکار تخصیص داده شده است مینویسند.

تبصره ۵ - از اوراق رأی آنچه سفید و لایقراء باشد یا اینکه انتخاب شده را درست معرفی نکنند و یا امضاء انتخاب کننده را داشته باشد محسوب نشده و عیناً ضمیمه صورت مجلس میشود هر گاه در اوراق رأی علاوه بر عده ای که باید انتخاب شود اسامی نوشته شده باشد عده زائد از آخر ورقه خوانده نمیشود.

ماده ۱۹ - صورت مجلس استخراج آراء را هر شعبه در ورقه مخصوص باز کن تمام اسامی وعده آراء هر يك نوشته اعضاء شعبه آنرا امضاء مینمایند پس از آن در پاکت گذاشته با مهر شعبه لاك کرده بانجمن مرکزی میفرستند انجمن مرکزی اسامی مندرجه در صورت مجلس شعب را با آرائیکه خود استخراج نموده است در

ورقه جداگانه جمع کرده و کسانی را که از مجموع آراء دارای اکثریت هستند معلوم میکنند.

تبصره ۱۵ - اوراق رأی هر شعبه تا خاتمه قرائت آراء و انحلال انجمن در صندوق شعبه یا انجمن که لاک شده و بمهر اعضاء مهور میشود باقی مانده و پس از گذشتن مدت اعتراض باحضور عده از رای دهندگان آنها را معدوم میسازند (باستثنای آنچه در موارد قبل ذکر شده که باید ضمیمه صورت مجلس باشد).

تبصره ۲ - هرگاه بعضی از شعب فرعی نتیجه انتخابات خود را در مدتی که انجمن نظارت مرکزی معین کرده نفرستند انجمن نظارت مرکزی با توجه ب نتیجه آراء مأخوذه از سایر شعب و رسیدگی و تحقیقات لازم تصمیم مقتضی اتخاذ خواهد نمود. در صورتیکه نسبت بتصمیم متخذ انجمن شکایتی بشود مرجع رسیدگی انجمن ولایتی و درغیاب انجمن ولایتی وزارت کشور خواهد بود.

ماده ۲۰ - منشی انجمن نظارت مرکزی صورتمجلس انتخابات را در سه نسخه حاضر کرده بامضاء فرماندار یا بخشدار و اعضاء انجمن میرساند يك نسخه در بخشداری یا فرمانداری و يك نسخه بتوسط فرماندار بوزارت کشور ارسال میگردد نسخه سوم با کتابچه ثبت اسامی در انجمن ولایتی و در صورت نبودن انجمن ولایتی در خود انجمن بایگانی میشود اسامی انتخاب شدگان از طرف بخشدار یا فرماندار فوراً در محل اعلان میشود.

تبصره ۱ - اگر از انتخاب کنندگان یا انتخاب شوندگان کسی در حین جریان انتخاب شکایت یا ایرادی داشته باشد مانع انجام انتخابات نخواهد بود ولی شرح آن باید در صورت مجلس نوشته شود.

تبصره ۲ - انجمن نظارت تا يك هفته بعد از ختم انتخابات شکایات را میپذیرد

پس از آن دیگر شکایت از کسی قبول نمیشود و منتها در ظرف یکهفته بشکایات واصله رسیدگی میکنند نتیجه رسیدگی و انحلال انجمن اعلام میشود.

تبصره ۳ - شکایت کنندگان از انتخابات میتوانند شکایات خود را در هفته اول تشکیل انجمن شهرداری با انجمن مزبور اظهار کنند - تصمیم انجمن قطعی است.

تبصره ۴ - کسانی که عضویت انجمن شهر انتخاب میشوند باید اعتبارنامه به امضاء فرماندار یا بخشدار و رئیس و اعضاء و مهر انجمن مرکزی در دست داشته باشند و بدفتر شهرداری بدهند و رونوشت آنرا بگیرند فرماندار و بخشدار و اعضاء انجمن نظارت نباید بدون عذر موجه در صدور اعتبارنامه تأخیر نمایند.

فصل سوم - در تشکیل انجمن

ماده ۲۱ - همینکه انتخابات خاتمه یافت و اعتبارنامه منتخبین صادر و بآنها داده شد فرماندار یا بخشدار مکلف است در ظرف یکهفته وسائل تشکیل انجمن را فراهم سازد اولین جلسه تحت ریاست مسن ترین اعضاء انجمن تشکیل و یک نفر رئیس و یک نفر نایب رئیس و دو نفر منشی باری مخفی با کثرت برای یکسال انتخاب میشود هرگاه در مورد انتخاب رئیس تساوی آراء حاصل شود مسن ترین آنها بر ریاست انتخاب خواهد شد.

ماده ۲۲ - نظم جلسات باری رئیس و در غیاب او بانایب رئیس است و کسانی که محل نظم باشند بامر رئیس اخراج میشوند و در صورت وقوع جنحه یا جنایت مرتکب با صورتمجلس بدادگاه تسلیم میشود.

ماده ۲۳ - برای رسمیت جلسات لااقل حضور دوثلث از کلیه اعضاء لازم است و تصمیماتشان با کثرت بیش از نصف حاضرین معتبر است و در صورت تساوی آراء طرفی که رئیس موافقت دارد مناط اعتبار است هرگاه برای مذاکره و اخذ رأی در مطلبی عده لازم در جلسه حاضر نشد در جلسات بعد حضور بیش از نصف کلیه اعضاء

کافی خواهد بود ولی در مسائل مهم از قبیل تغییر نقشه شهر - احداث خیابان - لوله کشی آب - ساختن زیرابها - وضع عوارض و نظایر آن لا اقل حضور دو ثلث لازم است .

ماده ۲۴ - عضویت انجمن افتخاری است و چنانچه عضوی بدون عذر موجه سه جلسه متوالی یا چهار جلسه متناوب غیبت نمود مستعفی محسوب و در صورتیکه بیش از یکسال بیابان دوره مانده باشد برای انتخاب تعداد کسری طبق این قانون اقدام خواهد شد و اگر کمتر از یکسال باقی مانده باشد از شخصی که در فهرست منتخبین حائز اکثریت و واجد شرایط باشد دعوت بعمل میآید و در صورت تساوی آراء بقید قرعه تعیین خواهد شد و در مورد فوت یا استعفا بطریق فوق تعیین جانشین بعمل خواهد آمد .

ماده ۲۵ - بعد از تعیین هیئت رئیسه در جلسه رسمی و علنی رئیس و اعضاء انجمن قسم یاد خواهند کرد که وظائف خود را مطابق قانون با کمال راستی و درستی انجام خواهند داد .

ماده ۲۶ - انجمن شهر ماهی یکبار در محل شهرداری تشکیل میشود مگر اینکه تشکیل جلسه بیش از ماهی یکبار ضرورت داشته باشد . ضرورت تشکیل جلسه فوق العاده موکول بنظر رئیس انجمن یا تقاضای سه نفر از اعضاء انجمن یا تقاضای شهردار یا فرماندار یا بخشدار خواهد بود .

تبصره ۱ - بودجه سال بعد شهرداری قبل از اسفند هر سال و تفریغ بودجه هر سال منتها تامام چهارم سال بعد باید بتصویب انجمن برسد .

تبصره ۲ - جلسات انجمن در غیر محل و موعد مقرر رسمیت نداشته و تصمیماتش معتبر نخواهد بود .

ماده ۲۷ - جلسات انجمن علنی و با حضور تماشاچی خواهد بود ولی بتقاضای شهرداری یا فرماندار و بخشدار و یا نلث اعضاء حاضر ممکن است جلسه سری تشکیل شود رأی در جلسات انجمن علنی بوده و باقیام و قعود یا باورقه اخذ میشود ولی بتقاضای نلث اعضاء حاضر ممکن است رأی مخفی گرفته شود مگر در امور مالی و در انتخابات که رأی مخفی خواهد بود .

ماده ۲۸ - صورت مذاکرات و تصمیمات هر جلسه انجمن با تاریخ در دفتر مخصوص ثبت میشود و صورت جلسات را رئیس و منشی انجمن باید امضاء نمایند .

فصل چهارم - در تشکیل اداره شهرداری و رفع اختلافات

ماده ۲۹ - انجمن شهر بارأی مخفی از اهالی محل و یا از بین کارمندان دولت و شهرداران سه نفر را برای ریاست شهرداری بوسیله فرماندار بوزارت کشور پیشنهاد مینماید و وزارت کشور برای یکی از آنان که صلاح بداند حکم ریاست شهرداری صادر میکند برای ریاست شهرداری تهران فرمان همایونی صادر میشود مدت ریاست شهرداری دو سال است و ممکن است مجدداً بطریق بالا پیشنهاد و منصوب شود .

تبصره ۱ - کلیه ادارات کشوری مکلفند در صورت رضایت کارمند با انتقال نامبرده موافقت نموده و مستخدم مزبور را باختیار انجمن بگذارند .

تبصره ۲ - در صورتیکه شهردار از بین مستخدمین رسمی انتخاب شده باشد و کشور باز نشستگی خود را بصندوق تقاعد بپردازد مدت خدمت او در شهرداری جزء سابقه خدمت محسوب میشود و همچنین سایر مستخدمین رسمی شهرداری در صورتی که کشور تقاعد خود را مطابق مقررات قوانین باز نشستگی و استخدام کشوری بپردازند مشمول قوانین استخدام کشوری خواهند شد .

تبصره ۳ - حقوق شهردار متناسب اهمیت محل و در آمد شهرداری از طرف انجمن در بودجه معین میشود .

تبصره ۴ - حقوق رئیس و کارمندان شهرداری اعم از پزشکان و مأمورین بهداری و مستخدمین بایایه و جزء و غیره و منتظرین خدمت بجز مأمورین رفت و روب و آتش نشانی و مأمورین جزء آبیاری در موقع تنظیم بودجه سالیانه نسبت بشهرداریهائیکه در آمد وصول آنها کمتر از یکمیلیون ریال است از بیست و پنج درصد و نسبت بشهرداریهائیکه زیاد تر از یک میلیون ریال میباشد از بیست درصد نباید تجاوز کند .

ماده ۳۰ - وزارت کشور مجاز است همه ساله ده نفر از بین کارمندان مرکز و شهرستانها و ادارات تابعه خود که حد اقل دارای تحصیلات معادل دوره دوم دبیرستان باشند و یک زبان خارجی بدانند برای مطالعه و کسب اطلاعات در امور شهرسازی واداری بادیافت حقوق و مزایای ریالی خود که قابل تبدیل بارز باشد حدا کثر برای مدت دو سال بخارجه اعزام دارد .

ماده ۳۱ - چنانچه اکثریت انجمن اظهار عدم اعتماد نسبت بشهردار نمود شهردار از کار بر کنار خواهد شد و فوراً گزارش لازم را بوزارت کشور خواهند داد .

ماده ۳۲ - برای شهرداری یک معاون به پیشنهاد شهردار از طرف انجمن با موافقت و حکم فرماندار و یا بخشدار معین میگردد که در غیاب شهردار یا ایام تعلیق او تا تعیین شهردار جدید انجام وظیفه نماید شهردار میتواند قسمتی از وظایف خود را بموجب دستور کتبی باو محول نماید .

ماده ۳۳ - در مواردیکه بین انجمن شهر و شهردار اختلافات نظری در انجام وظایف مربوط با تصمیمات متخذه ایجاد شود نظر انجمن مرجع است .

ماده ۳۴ - در صورتیکه تصمیم انجمن با قوانین موضوعه تناقض پیدا کند و یا

خارج از حدود وظایف انجمن باشد و یا آنکه بعضی از اعضاء انجمن شخصاً یا به نمایندگی در آنکار ذینفع باشند و در رأی شرکت کرده باشند و یا در غیر موعد و محل رسمی انجمن اتخاذ شده باشد فرماندار یا بخشدار بانجمن تذکر داده که در تصمیم متخذه تجدید نظر شود چنانچه تجدید نظر شد قبها والا بانجمن ولایتی و در صورت نبودن بوزارت کشور مراجعه میشود.

فصل پنجم - وظایف انجمن شهر و قصبه

ماده ۳۵ - وظایف انجمن بقرار ذیل است :

- ۱ - نظارت در اداره کردن و حفظ سرمایه و دارائی نقدی و جنسی اموال منقول و غیر منقول متعلقه بشهر یا قصبه و نگاهداری حساب در آمد و هزینه شهر .
- ۲ - تصویب بودجه سالیانه و متمم و اصلاحی شهرداری و بیمارستانها و بیمارستان و پرورشگاه و یا سایر بنگاههای وابسته بشهرداری و تصویب برنامه ساختمانی که از طرف شهرداری پیشنهاد میشود و تصویب لایحه تفریغ بودجه و وضع مقرراتی برای بنگاههای خیریه که از طرف شرکتها یا افراد تأسیس میگردد .
- ۳ - تصویب و نظارت در معاملات اعم از خرید و فروش و مقاطعه و اجاره و استیجار بنام شهر یا در نظر گرفتن صرفه و صلاح شهر و رعایت اصول مزایده و مناقصه .
- ۴ - نظارت در اقامه دعوی در دادگاههای ذیصلاحیت در مسائل حقوقی که یکطرف دعوی شهرداری باشد .
- ۵ - رفع اختلافات صنفی در صورت مراجعه از طرف شهرداری یا اصناف .
- ۶ - مراقبت برای اجراء وظایف شهرداری در امور بهداشت حوزه شهر و نظارت در امور بیمارستانهای شهرداری و بیمارستان و دارالایتام و سایر مؤسساتی که از طرف شهرداری ایجاد میشود .

- ۷ - نظارت در جمع آوری و لکردان - گدایان و کودکان بی سرپرست و دستور تهیه مشاغل برای آنها و تأسیس نوانخانه و دارالمعزّه و پرورشگاه و شیرخوار گاه .
- ۸ - مراقبت در توسعه امور تعلیمات عمومی و ابتدائی و حرفه ای بوسیله تأسیس دبستان و کلاسهای اکابر و استفاده از رادیو و مجلات و دستور برای ایجاد کتابخانه و قرائتخانه و موزه و جلسات سخنرانی و حفظ ابنیه و آثار عتیقه .
- ۹ - اظهار نظر برای دائر کردن نمایشگاه های صنعتی و تجاری .
- ۱۰ - تصویب لوایح برقراری یا الغاء یا تغییر نوع میزان عوارض شهرداری و تصویب آئین نامه های پیشنهادی شهرداری .
- ۱۱ - مراقبت برای ایجاد رختشوی خانه های عمومی و آبریز ها و گورستان و مرده شویخانه و حمل اموات مطابق اصول بهداشت .
- ۱۲ - نظارت در تأسیس نمایشگاه - سینما و امثال آن در حوزه شهر در صورتیکه از طرف اشخاص یا شرکت های خصوصی اقدام نشود یا اگر اقدام شود کافی و کامل نباشد .
- ۱۳ - نظارت در حفر مجرا برای فاضل آب شهر یا لوله آب یا برق و تصویب قراردادهای مربوط بآنها .
- ۱۴ - ایجاد و اجازه تهیه وسایل اتوبوس رانی و برق برای شهر از طریق تأسیس شرکتها و مؤسسات و غیره از این تاریخ ببعد و سایر نیازمندیهای عمومی .
- ۱۵ - تصویب نرخ خواربار .
- ۱۶ - تصویب نرخ سایر نیازمندیهای عمومی و خدمات با موافقت وزارت کار و اقتصاد .
- ۱۷ - تدوین مقررات انتظامی برای عبور و مرور و وسائط نقلیه در شهر و تصویب نرخ کرایه وسائط نقلیه با موافقت شهر بانی .

۱۸ - تصویب مقررات برای تنظیم آبهای شهری و اجاره و استیجار آبهای که برای مصرف شهر ضروری است با رعایت قوانین و مقررات .

۱۹ - موافقت با ایجاد و توسعه معابر و خیابان ها و میادین و باغهای عمومی .

۲۰ - اظهار نظر نسبت بموضوعاتی که از طرف مقامات دولتی ارجاع میشود .

ماده ۳۶ - ارتکاب باعمال زیر در صورت ثبوت در مراجع قانونی علاوه بر مجازاتی که در قوانین برای اینگونه اعمال مقرر گردیده مرتکب را از حق عضویت در انجمن شهر نیز محروم خواهد کرد .

۱ - در مورد ثبانی با مقاطعه کاران و اشخاص طرف معامله با شهرداری اعم از اینکه ثبانی مستقیم باشد یا مع الواسطه .

۲ - در مورد اعمال اغراض شخصی در کارهای شهرداری که بالنتیجه باعث اختلال امور و موجب اضرار شهر و شهرداری شود .

ماده ۳۷ - استانداران و فرمانداران و بخشدارها حق نظارت در کارهای انجمن شهر و شهرداری دارند چنانچه یکی از آنان یا اهالی محل اعتراضی بتصمیمات انجمن شهر داشته باشند در ظرف ده روز از تاریخ اعلام نظر انجمن بخود انجمن اظهار و تقاضای تجدید نظر مینمایند در صورتی که انجمن در رأی اولیه خود باقی باشد برای رفع اختلاف با انجمن ولایتی و در صورت عدم تأسیس انجمن ولایتی بوزارت کشور مراجعه و رفع اختلاف را میخواهند رأی انجمن ولایتی یا وزارت کشور قاطع خواهد بود .

ماده ۳۸ - مدلول مقررات شهرداری که جنبه عمومی دارد پس از اعلام و انتشار بر تمام افراد لازم الرعایه است و اگر تصمیمی راجع بشخص معینی اتخاذ شود پس از ابلاغ در صورتی که آن شخص بتصمیم متخذ تسلیم نباشد میتواند ابتدا با انجمن شهر در ثانی با انجمن ولایتی در ظرف ده روز مراجعه و رأی انجمن ولایتی قاطع خواهد

بود و در صورت نبودن آن بوزارت کشور مراجعه میشود این تصمیم باید در حدود قوانین و وظایف مربوط بانجمن و امور مربوط بشهر باشد .

فصل ششم - وظایف شهرداری

ماده ۳۹ - وظایف شهرداری بشرح ذیل است :

- ۱ - ایجاد و توسعه و نظیف خیابانها و انهار عمومی و مجاری آبها و کوچه ها و میدانها و باغهای عمومی و تأمین روشنائی شهر بوسائل ممکنه .
- ۲ - تأمین آب آشامیدنی بمقدار احتیاج اهالی و جلوگیری از آلودگی آن بکثافات .
- ۳ - مراقبت در اجرای نرخ های مصوب انجمن و مراقبت کامل در ارزانی و فراوانی مواد مورد احتیاج عمومی و جلوگیری از فروش اجناس فاسد و معدوم نمودن آنها .
- ۴ - مراقبت در امور بهداشت و سلامت سکنه شهر و ایجاد و وسائل برای آبله کوبی و سرم و واکسن زدن برای جلوگیری از امراض مسریه منجمله حصبه و دیفتری .
- ۵ - جلوگیری از تکدی و واداشتن کدایان بکارهای صنعتی و غیره .
- ۶ - تأسیس مسکین خانه و نوانخانه - دارالعبزه برای جمع آوری مستمندان و عبزه بارعایت اعتبارات موجوده .
- ۷ - تأسیس شیر خوار گاه و پرورشگاه برای جمع آوری اطفال بی بضاعت و بی صاحب و نگهداری و تربیت آنها در حدود اعتبارات شهرداری و مساعدت با اولیای اطفالی که استطاعت تأمین هزینه تربیت اولاد خود را ندارند .
- ۸ - تأسیس بیمارستان برای نگهداری و معالجه مجانین .
- ۹ - مساعدت در بسط و توسعه فرهنگ و پیشرفت تعلیمات اجباری و تأسیس

کلاسهای اکابر و حرفه ای و تشریک مساعی با فرهنگ شهر در کلیه امور فرهنگی و کمک مالی بانجمن تربیت بدنی .

۱۰ - تأسیس کتابخانه ها و موزه ها و مراقبت در حفظ و مرمت ابنیه تاریخی و آثار باستانی .

۱۱ - اداره کردن دارائی منقول و غیر منقول متعلق بشهر .

۱۲ - تعیین میزان درآمد شهر داری و هزینه آن .

۱۳ - تنظیم بودجه در حدود اعتبارات و تسلیم آن برای تصویب انجمن شهر که پس از تصویب انجمن شهر و انجمن ولایتی بوسیله فرمانداری برای اطلاع بوزارت کشور ارسال گردد و تنظیم برنامه ساختمانی و تسلیم آن بانجمن شهر که پس از تصویب انجمن بموقع اجرا گذارده شود .

۱۴ - خرید و فروش اموال منقول و غیر منقول برای شهر پس از تصویب انجمن شهر .

۱۵ - قبول اعانه بنام شهر .

۱۶ - نظارت در صحت اوزان و مقیاسها .

۱۷ - تهیه آمارهای مربوط بامور شهری .

۱۸ - مراقبت در انتظام امور مرده شوی خانه ها و گورستانها .

۱۹ - حفظ شهر از آفات سیل و حریق و جلوگیری از شیوع امراض ساریه حیوانی و انسانی و اطلاع دادن بشهر داری های مجاور در موقع بروز امراض و اعدام و بر طرف نمودن حیواناتیکه مبتلا بامراض ساریه بوده و یا در شهر بلا صاحب بوده و مضر هستند .

۲۰ - مدعی و مدعی علیه واقع شدن در داد گاه ها نسبت بامور شهر .

۲۱ - تهیه و تکمیل مقررات صنفی و پیشنهاد آن بانجمن شهر و مراقبت در امور صحی آنها .

۲۲ - پیشنهاد تغییر نقشه شهر و تعیین قیمت عادلانه اراضی و ابنیه متعلق باشخاص که مورد احتیاج شهر باشد و تأمین محل پرداخت آن مطابق قانون توسعه معابر و ایجاد و توسعه معابر و خیابان ها و میدانها و باغهای عمومی .

۲۳ - تهیه و تعیین میدانهای عمومی برای خرید و فروش ارزاق و توقف وسائط نقلیه و غیره .

۲۴ - تصدی در جمع آوری عایدات شهرداری و مراقبت در رساندن آن بمصرف خود در حدود بودجه مصوب .

۲۵ - تهیه قرار دادهای لازم برای تسهیل امر خبازی و قصابی و اداره نمودن آن .

۲۶ - شهرداری چهار ماه بآخر هر سال مانده بودجه سال آینده خود را باید تنظیم نموده بانجمن شهر بدهد انجمن شهر در ظرف دو هفته مطالعات خود را در بودجه بعمل آورده پس از تصویب بانجمن ولایتی ارسال میدارد و انجمن ولایتی نیز مکلف است در ظرف ۱۵ روز مطالعات خود را نموده اگر نظری نباشد با موافقت انجمن شهر و شهردار در اصلاح آن اقدام و پس از تصویب نسخه ای از بودجه را لااقل در اول اسفند برای اطلاع وزارت کشور بوسیله فرمانداری بفرستد .

۲۷ - جلوگیری از گذاردن اشیاء در ایوانها و پنجره های مشرف بمعابر عمومی از نظر مخاطره پرت شدن بمعبر و صدمه رسانیدن بعابرین .

۲۸ - جلوگیری از نصب ناودانهاییکه موجب ریختن آب بسر عابرین باشد و تبدیل آن بناودانهای لوله که بکف خیابان یا کوچه ها برسد .

۲۹ - جلوگیری از افتتاح و دائر نگه داشتن دکا کین و مراکزی که مواد

محترقه میسازند در داخله شهر و همچنین ممانعت از دائر نگاهداشتن کوره پزخانه و دبانی و نظایر آنها در داخله شهر .

۳۰ - ساختن کشتارگاه - رخت شوی خانه - مستراح و حمام عمومی و میادین و باغ اطفال و ورزشگاه .

۳۱ - پیشنهاد مقاطعه - یا اداره نمودن مستقیم خود شهرداری یا شرکت یا اجاره در کارهای مربوطه شهر بانجمن .

۳۲ - تهیه لایحه برقراری یا الفاء یا تغییر عوارض شهرداری و اصلاح آئین نامه ها برای تصویب انجمن .

۳۳ - هرگاه شهرداری بخواهد بیش از عوارض مصوبه انجمن عوارض دریافت نماید یا بمیزانی که تعیین شده بیفزاید لوایح آنرا تنظیم و پس از تصویب انجمن شهر بموقع اجراء گذارده و نسخه ای از آن برای وزارت کشور ارسال میشود عوارضی که مانع قانونی برای اخذ آن هست بوسیله وزارت کشور به مجلس شورای ملی پیشنهاد و پس از تصویب بموقع اجرا گذارده میشود .

ماده ۴۰ - کلیه پرداختهای شهرداری بوسیله تنظیم اسناد مثبته ممضی بامضاء رئیس حسابداری و شهردار که ذیحساب است خواهد بود .

ماده ۴۱ - کلیه عوارض و درآمد شهرداری منحصرأ بمصرف همان شهر و یا قصبه خواهد رسید و بوسیله مأمورین مخصوصی که از طرف شهرداری بنام مأمور وصول تعیین میشوند دریافت خواهد شد و تعیین مأمورین وصول باتضمین کافی خواهد بود .

تبصره - از درآمد هر شهرداری در سال ۱۳۲۸ صدی دو و نیم و از سال ۱۳۲۹ ببعد صدی دو برای اداره امور شهرداریها بمرکز ارسال میگردد تا بمصرف تأسیسات

فنی و اداری و حقوق و هزینه سفر مأمورین برسند.

ماده ۴۲ - شهر داری در آخر هر سال صورت جامع از درآمد و هزینه شهر داری را که بتصویب انجمن شهر رسیده برای اطلاع عموم منتشر خواهد کرد.

ماده ۴۳ - کارمندان شهر داری از بین مستخدمین رسمی و مستخدمین دونپایه و جزء و مأمورین نظم و رانندگان وسایط نقلیه شهر داری و غیره مطابق پیشنهاد شهر داری و تصویب انجمن شهر تعیین میشوند. شهر داریها بر نوشت ابلاغ این قبیل مأمورین را بوسیله وزارت کشور برای اداره بازنشستگی ارسال و از حقوق تمام کارمندان شهر داری که مشمول مقررات قانون استخدام باشند حقوق بازنشستگی کسر و بوسیله دارائی محل ب صندوق بازنشستگی فرستاده میشود و خدمت در شهر داریها جزء ایام خدمت آنها محسوب خواهد شد.

ماده ۴۴ - آئین نامه امور داخلی شهر داری و تقسیم کارها را شهر داری تهیه نموده پس از تصویب انجمن شهر بموقع اجرا میگذارد.

فصل ششم - مقرره

ماده ۴۵ - انجمن شهر داری هر محل میتواند بر ذیابح و مستغلات نیز عوارض بنفع شهر تصویب کند.

ماده ۴۶ - وزارت کشور برای راهنمایی شهر داریها نقشه های ساختمانی و آئین نامه های لازم را در هر قسمت تهیه و بوسیله بخشنامه ها شهر داریها را بجزریان خواهد گذارد. سایر وظایف انجمن شهر و چگونگی ارتباط با وزارت کشور و جزئیات دیگر ضمن آئین نامه از طرف وزارت کشور تهیه و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید ولی نباید مخالف این قانون و منافی با استقلال شهر داری ها باشد.

ماده ۴۷ - در قصباتی که در فصول معینی برقراری شهر داری لازم باشد برای فصل مزبور و همچنین برای چند قصبه که بیکدیگر نزدیک باشند میتوان یک شهر داری

تأسیس نمود در صورت اخیر تقسیم هزینه به نسبت درآمد هر يك از قصابات میباشد .
ماده ۴۸ - از اول آذر ۱۳۲۸ در تمام کشور انتخابات انجمن های شهرداری طبق مقررات این قانون شروع و انجمن هائی که طبق مقررات سابق دائر است در همان تاریخ منحل خواهد شد و از تاریخ تصویب این قانون وزارت کشور قائم مقام انجمن شهر هائی که فاقد انجمن بوده یا خواهد شد میباشد .

ماده ۴۹ - قوانینی که با این قانون مغایرت دارد و منجمله مواد (۶) و (۱۱) و (۱۲) و (۱۸) و (۱۹) و (۲۰) و (۲۷) و (۲۸) و (۳۴) و (۳۵) و (۳۶) و (۳۷) و (۱۰۲) و (۱۰۸) قانون بلدییه مصوب بیستم ربیع الثانی ۱۳۲۵ قمری ملغی است .
ماده ۵۰ - وزارت کشور مأمور اجرای این قانون است .

چون بموجب قانون بیستم تیرماه ۱۳۲۸ اجازه اجرای لایحه تشکیل شهرداری و انجمن شهرها و قصابات پس از تصویب کمیسیون کشور داده شده است بنابراین قانون مزبور که مشتمل برینجاه ماده و در تاریخ چهارم ارداد ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون کشور مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است .
 رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه اجرای لایحه هواپیمائی کشوری پس از تصویب کمیسیونهای

راه و قوانین داد گستری

مصوب ۲۸ تیرماه ۱۳۲۸

ماده واحده - دولت مجاز است لایحه قانونی شماره ۱۴۴۴۱ دولت راجع به هواپیمائی کشوری را پس از تصویب کمیسیونهای راه و قوانین داد گستری بموقع

اجراء گذارده و پس از آزمایش در عمل چنانچه نواقصی در آن مشهود گردد رفع و قانون مزبور را تکمیل نموده مجدداً برای تصویب مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید .
این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه سه شنبه بیست و هشتم تیرماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون هواپیمائی کشوری

مصوب ۱ مرداد ۱۳۲۸ (کمیسیون های راه و داد گستری)

ماده ۱ - منظور از هواپیما که در این قانون ذکر میشود وسیله نقلیه ایست که بتواند در نتیجه عکس العمل هوا خود را در فضا نگاهدارد .

ماده ۲ - این قانون مربوط به هواپیماهای کشوری است و شامل هواپیماهای نظامی نمیشد .

ماده ۳ - دولت حق حاکمیت مطلق و انحصاری در فضای بالای خاک کشور و بالای آبهای ساحلی آنرا دارا میباشد .

ماده ۴ - برای ایجاد و توسعه هواپیمائی کشوری دولت مکلف است :

الف - مؤسسات هواپیمائی کشوری را بمنظور تأمین نیازمندی های حمل و نقل داخلی و خارجی مسافر و بار و محمولات پستی تشویق نموده توسعه دهد .

ب - خطوط هوائی داخلی را بنحویکه نقاط مختلفه کشور بتواند از فوائد آن بهره مند گردد تنظیم و فرودگاههای لازم را تأسیس و وسائل مربوط بتأمین بیخطری پرواز هواپیماها را فراهم سازد .

ج - بمؤسسات هواپیمائی ایرانی مساعدت نماید تا سرویس های هوائی مورد

نیاز کشور را بطریق غیر انحصاری تأسیس و دایر کنند .

۵- بمنظور بسط و تقویت روابط اجتماعی و اقتصادی ایران با سایر کشورهای جهان ارتباط هوائی را براساس معامله متقابل برقرار نموده و توسعه دهد .

ماده ۴- برای اجرای این قانون اداره مستقلی بنام اداره کل هواپیمائی کشوری در وزارت راه تأسیس میشود و اداره امور آن به عهده رئیس کلی خواهد بود که دارای سمت معاونت وزارت راه میباشد و باتصویب هیئت وزیران یفرمان همایونی برای مدت سه سال منصوب میگردد و پس از انقضاء مدت مزبور انتصاب او بنحویفوق قابل تجدید میباشد اداره مزبور در انجام وظایف خود از نظر مالی و استخدای و اداری طبق مقررات مربوطه تحت نظر وزیر راه مستقلاً اقدام مینماید و سازمان آن بموجب تصویب نامه هیئت وزیران تعیین میشود و طبایف عمده اداره مزبور بقرار زیر میباشد :

الف- ایجاد فرودگاهها و تأسیس و بکار انداختن دستگاههای هواشناسی و دستگاههای مخابراتی رادیویی و تلگرافیی و تلفونی که مخصوص تنظیم رفت و آمد هواپیماها و تأمین بیخطری پرواز آنها میباشد و بطور کلی هر نوع مساعدتی که بمنظور پیشرفت هواپیمائی کشوری و تأمین بی خطری پرواز لازم باشد .

ب- نظارت در فعالیت هواپیمائی کشوری طبق مقررات هوا پیمائی بمنظور جلوگیری از وقوع مخاطرات و رقابت های مضره بین متصدیان حمل و نقل هوائی و حفظ مصالح عمومی .

ج- تربیت متخصصین فنی هواپیمائی کشوری بوسائل مقتضی .

د- تشویق صنایع مربوط به هواپیمائی کشوری .

ه- مطالعات و تفحصات علمی و فنی در مسائل مربوط به هواپیمائی کشوری .

و- تهیه طرح موافقتنامه و قرارداد های هواپیمائی با دول خارجه که طبق

مقررات بوسیله دولت تقدیم مجلس شورای ملی میشود و شرکت در کنفرانسها و سازمانهای هواپیمائی بین المللی با تصویب هیئت وزیران.

ماده ۹۵ - در وزارت راه شورای عالی هواپیمائی کشوری مرکب از هیئت نفر عضو که بترتیب زیر برای مدت سه سال انتخاب میشوند تشکیل میگردد:

در نفر کارمند عالی رتبه هواپیمائی کشوری با انتخاب وزیر راه - یک نفر از قضات عالی رتبه با انتخاب وزیر دادگستری - یک نفر افسر ارشد نیروی هوائی شاهنشاهی با انتخاب وزیر جنگ - یک نفر کارمند عالی رتبه وزارت بازرگانی و همیشه و هنر با انتخاب وزیر بازرگانی و همیشه و هنر - یک نفر کارمند عالی رتبه وزارت کشور با انتخاب وزیر کشور - یک نفر نماینده اطاق بازرگانی با انتخاب اطاق بازرگانی.

وظایف شورای عالی هواپیمائی کشوری بقرار زیر است:

الف - مطالعه و اظهار نظر در مسائل مربوط به هواپیمائی کشوری که از طرف وزیر راه بایکي از اعضای شورا بآن ارجاع میگردد.

ب - اظهار نظر و ارجاع بصورت پروانه های بهره برداری هوائی یا الغای توقيف موقت یا محدود ساختن اختیارات مندرجه در آنها که طبق مواد ۱۷ و ۱۸ این قانون بشورا ارجاع میشود.

ج - تصویب نرخ حمل و نقل هوائی مسافر و بار که باید به میزان عادله تعیین گردد.

تبصره - آئین نامه شورای عالی هواپیمائی کشوری شامل طرز تشکیل جلسات و طریق ارجاع امور بشورا و رسیدگی و صدور رأی و سایر مسائل مربوط بطرز عمل شورا بوسیله شورا تنظیم و پس از تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا گذاشته خواهد شد.

ماده ۷- هواپیمای ایرانی با رعایت قوانین و مقررات کشور در پرواز بر فراز ایران آزاد میباشد.

ماده ۸- هواپیمای خارجی میتواند با رعایت قوانین و مقررات کشور بر فراز ایران پرواز نماید با در ایران فرود آید و مسافر و بار و محمولات پستی یا یکی از آنها را پیاده و یا قبول نماید مشروط بر اینکه قبلاً اجازه دولت ایران تحصیل شده باشد یا بموجب قراردادی این اجازه داده شده باشد و دولت متبوع آن هواپیما همین حقوق را برای هواپیمای ایرانی شناخته باشد.

ماده ۹- حمل و نقل بازرگانی مسافر و بار و محمولات پستی یا یکی از آنها از يك نقطه کشور بیک نقطه دیگر آن منحصر به هواپیمای ایرانی میباشد.

ماده ۱۰- اداره کل هواپیمائی کشوری میتواند در مواردیکه امنیت عمومی یا علل نظامی ایجاب مینماید با تصویب هیئت وزیران پرواز هواپیمای ایرانی با خارجی را بر فراز قسمتی از خاک کشور ممنوع یا محدود یا مقید بشروط خاصی بنماید.

ماده ۱۱- برای اینکه هواپیمائی بتابعیت ایرانی شناخته شود باید در دفتر ثبت هواپیماها که در اداره کل هواپیمائی کشوری نگهداری میشود ثبت برسد. شرایط ثبت هواپیما بقرار زیر است:

الف- هواپیما در کشور دیگری ثبت نرسیده باشد و در صورتیکه قبلاً در ثبت کشور دیگر بوده از ثبت آن کشور خارج شده باشد.

ب- هواپیما بتابع ایران اعم از شخص یا شرکت متعلق باشد.

ج- اگر مالك هواپیما شرکتی است تمام سرمایه شرکت باید متعلق بتابع ایران و اقامتگاه قانونی شرکت در ایران باشد و در شرکتهائی که سرمایه آنها به صورت سهام یا قطعات سهام متساوی القیمة در آمده سهام شرکت با اسم باشد پس

از ثبت هواپیما گواهینامه ثبت و تابعیت ایرانی صادر و علائم ثبت و تابعیت تعیین میشود.

ماده ۱۳ - هواپیمائی که بتابعیت ایرانی شناخته شده در صورتیکه در کشور دیگری به ثبت برسد و یا مالک آن تغییر یا فوت کند یا تغییر تابعیت دهد و همچنین در صورتیکه یکی از شرایط ثبت مندرج در ماده ۱۱ را فاقد شود ثبت هواپیما و همچنین گواهینامه ثبت و تابعیت آن از تاریخ وقوع یکی از علل فوق باطل میشود.

ماده ۱۳ - هواپیمائی که در دفتر ثبت هواپیماها به ثبت رسیده باشد در صورتی میتواند پرواز کند که گواهینامه قابلیت پروازی که مدت اعتبار آن منقضی نشده دارا باشد.

ماده ۱۴ - هیچکس نمیتواند هواپیمائی را براند یا بسمت عضو هیئت رانندگی در هواپیما بهر نوع عمل مربوط برانندن هواپیما اقدام یا کمک نماید یا تعلیم خلبانی دهد مگر اینکه گواهینامه فنی که مدت اعتبار آن منقضی نشده دارا باشد.

ماده ۱۵ - مرجع صدور هرگونه اجازه نامه مربوط به امور هواپیمائی کشوری و گواهینامه مربوط بمتخصصین فنی هواپیمائی کشوری و پروانه مربوط به بهره برداری هوائی اداره کل هواپیمائی کشوری میباشد.

ماده ۱۶ - اداره کل هواپیمائی کشوری میتواند در موارد تخلف از مقررات این قانون و آئین نامه های اجرائی آن صرف نظر از تعقیبات جزائی هرگونه اجازه نامه یا گواهینامه متخلف را لغو یا موقتاً توقیف نموده یا اختیارات مندرجه در آنرا محدود سازد و همچنین پرواز هواپیمای متخلف را در صورتیکه محتمل خطر برای سرنشینان هواپیما یا اشخاص یا حیوانات روی زمین یا حدوث خسارتی برای اموال اعم از منقول یا غیر منقول باشد ممنوع سازد.

ماده ۹۷ - برای اینکه شخص طبیعی یا حقوقی بتواند در ایران بتصدی حمل و نقل بازرگانی هوائی اشخاص یا اشیاء مبادرت نماید باید تبعه ایران بوده و قبلاً پروانه بهره برداری هوائی از اداره کل هواپیمائی کشوری تحصیل کرده باشد این پروانه در صورتی داده میشود که شورای عالی هواپیمائی کشوری بهره برداری هوائی تقاضا شده را منطبق با مصالح کشور و احتیاجات جامعه تشخیص دهد و اطمینان حاصل نماید که تقاضا کننده قادر بانجام نوع بهره برداری هوائی مورد تقاضای خود بطرز اطمینان بخش میباشد.

در مورد شرایطی که برای صدور پروانه بهره برداری هوائی علاوه بر وجود شرایط فوق دارا بودن شرایط ثبت هواپیما مندرج در ماده ۹۹ الزامی است.

برای هر نوع پرواز بازرگانی دیگر و همچنین تأسیس و دائر نمودن آموزشگاه بمنظور تعلیم و تربیت متخصصین فنی هواپیمائی شرایط مندرجه در این ماده ضروری است ولی بجای پروانه بهره برداری هوائی اجازه نامه اداره کل هواپیمائی کشوری باید قبلاً تحصیل شده باشد.

ماده ۹۸ - در صورتیکه دارندة پروانه بهره برداری هوائی یا سایر پروانه های مربوط بامور هواپیمائی کشوری شرایطی را که برای تحصیل پروانه لازم بوده فاقد شود یا از انجام تعهداتی که بموجب مندرجات پروانه بعهده گرفته تخلف نماید اداره کل هواپیمائی کشوری میتواند طبق نظر شورای عالی هواپیمائی کشوری بر حسب درجه اهمیت تخلف و تکرار آن پروانه او را لغو یا موقتاً توقیف نموده یا اختیارات مندرجه در آنرا محدود سازد.

ماده ۹۹ - هر وقت اداره کل هواپیمائی کشوری برای ایجاد فرودگاهها یا

تأسیسات مربوط به هواپیمائی کشوری احتیاج به خریداری زمین یا ساختمان متعلق به دیگری پیدا کنند میتواند طبق قانون راجع باحداث و توسعه معابر و خیابانها مصوب ۲۳ آبانماه ۱۳۱۲ شمسی اقدام نماید.

ماده ۴۰ - اداره کل هواپیمائی کشوری میتواند از املاك عمومى یا خصوصى اعم از اراضى و ساختمانها برای برقرار کردن وسائل مربوط بتأمین بیخطرى پرواز هواپیماها مجاناً استفاده کند و حق عبور از آن املاك را برای بکار انداختن و نگاهدارى وسائل مزبور خواهند داشت مشروط براینکه مانع استفاده عادى از آن املاك نشود.

چنانچه در نتیجه برقرار کردن یا بکار انداختن یا نگاهدارى وسائل مذکور خسارتى وارد شود باید از طرف اداره کل هواپیمائی کشورى جبران گردد.

ماده ۴۱ - دولت میتواند به پیشنهاد اداره کل هواپیمائی کشورى با صدور تصویبنامه ایجاد هر گونه ساختمان یا مانع دیگری را در فاصله معینى از حدود يك فرودگاه یا تأسیسات مربوط بتأمین بیخطرى پرواز هواپیماها ممنوع یا محدود سازد مگر در صورتیکه ساختمان یا مانع مزبور موجب خطرى به پرواز هواپیماها نگردیده و مورد موافقت اداره کل هواپیمائی کشورى قرار گرفته باشد چنانچه خسارتى مستقیماً و منحصرأ در نتیجه این ممنوعیت یا محدودیت بکسى وارد گردد باید از طرف اداره کل هواپیمائی کشورى جبران شود.

در صورتیکه ساختمان یا مانع دیگری که مطابق این ماده ممنوع یا محدود شده باشد در اطراف يك فرودگاه کشورى یا تأسیسات مربوط بتأمین بیخطرى پرواز هواپیماها قبل از اجرای این قانون موجود بوده دولت میتواند مطابق ماده ۱۹ برای برداشتن یا محدود ساختن آن اقدام نماید.

ماده ۲۲ - آئین نامه های اجرایی این قانون شامل مقررات مربوط به پرواز هواپیماهای کشوری ایرانی و خارجی - تأمین بیخطری پرواز هواپیماها - فرودگاهها - ثبت و تابعیت هواپیماها - قابلیت پرواز هواپیماها - کواهینامه های متخصصین فنی هواپیمائی - مؤسسات مربوط بتعلیم و تربیت متخصصین فنی هواپیمائی - کارخانه ها و تعمیرگاههای مربوط به هواپیمائی - حمل و نقل هوائی - سوانح هواپیمائی - مخبرات هواپیمائی و موارد توقیف موقت یا لغو هر گونه اجازه نامه یا کواهینامه یا پروانه صادره یا توقیف هواپیمای متخلف بوسیله اداره کل هواپیمائی کشوری تنظیم و پس از تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا گذاشته خواهد شد .

ماده ۲۳ - هر کس بقصد ایجاد خطر برای هواپیما یا سرنشینان آن علامت هواپیمائی تقلبی بکار برد بمنحویکه بتوان آنرا علامت حقیقی مخصوص هواپیمائی تلقی نمود یا علامت هواپیمائی موجود را غیر قابل استفاده سازد یا مانعی درمقابل هواپیما ایجاد یا اطلاع غلط دهد یا هر گونه عملی بمنظور ایجاد خطر برای هواپیما یا سرنشینان آن انجام بدهد بحبس تأدیبی از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد و در صورتیکه از عمل او قتل یا جرح واقع شود مرتکب بمجازاتانی که برای نفس جرم مزبور مقرر است نیز محکوم خواهد گردید و مجازات اشد قابل اجرا است .

ماده ۲۴ - هر کس عالماً هواپیمائی را که دارای علائم ثبت و تابعیت مجعول باشد براند و همچنین هر کس عالماً هواپیمائی را که بدون حق علامت تابعیت ایران بآن نصب شده در خارج از ایران براند بحبس تأدیبی از ششماه تا سه سال محکوم خواهد شد .

ماده ۲۵ - هر کس عالماً هواپیمائی را که فاقد علائم ثبت و تابعیت بوده براند بحبس تأدیبی از سه ماه تا یکسال محکوم خواهد شد .

ماده ۲۶ - در مواردی که پرواز هواپیما بر فراز ایران مشروط به تحصیل اجازه قبلی از دولت است هر کس عمداً بدون داشتن اجازه هواپیمائی را بر فراز ایران براند و همچنین در مواردی که مطابق مقررات این قانون پرواز هواپیما بر فراز قسمتی از خاک کشور ممنوع یا محدود یا مقید بشرایط خاصی باشد عمداً هواپیما را بر فراز مناطق ممنوعه براند یا بدون رعایت محدودیت ها یا شرایط مقرر بر پرواز کند بجزای نقدی از دو هزار تا بیست هزار ریال یا بحبس تأدیبی از دو ماه تا یکسال یا بهر دو مجازات محکوم خواهد شد و اگر بموجب قوانین دیگری مجازات شدید تری برای این عمل مقرر شده باشد مجازات اشد قابل اجرا است .

ماده ۲۷ - هر کس با هواپیمای خارجی بقصد حمل و نقل بازرگانی از يك نقطه کشور بیک نقطه دیگر آن مسافر و بار و محمولات پستی یا یکی از آنها را حمل کند بجزای نقدی از دو هزار تا بیست هزار ریال یا بحبس تأدیبی از دو ماه تا یکسال یا بهر دو مجازات محکوم خواهد شد .

ماده ۲۸ - اشخاص زیر بجزای نقدی از یک هزار تا ده هزار ریال یا بحبس تأدیبی از دو ماه تا شش ماه یا بهر دو مجازات محکوم خواهند شد :

الف - هر کس بدون داشتن پروانه بهره برداری هوائی به تصدی حمل و نقل بازرگانی هوائی اشخاص یا اشیاء مبادرت ورزد .

ب - هر کس بدون داشتن اجازه نامه از اداره کل هواپیمائی کشوری بهر نوع پرواز بازرگانی دیگر یا تأسیس و دائر نمودن آموزشگاه بمنظور تعلیم و تربیت متخصصین فنی هواپیمائی عمل نماید .

ج - هر کس بدون داشتن گواهی نامه فنی هواپیمائی را براند یا بسمت عضو

هیئت رانندگی در هواپیما بهر نوع عمل مربوط برانیدن هواپیما اقدام با کمک نماید یا تعلیم خلبانی دهد.

۵ - هر کسی هواپیمائی را براند که فاقد گواهینامه قابلیت پرواز بوده یا مدت اعتبار گواهی نامه مزبور منقضی شده باشد.

ماده ۳۹ - روابط حقوقی بین اشخاصی که در داخل پاك هواپیمائی که بر فراز ایران پرواز می نماید قرار دارند در اموریکه از لحاظ حقوقی با امنیت ارضی اصولاً مشمول قوانین محلی است تابع قانون کشور متبوع آن هواپیما می باشد.

ماده ۴۰ - مقررات جزائی ایران نسبت بجرایمی که در داخل پاك هواپیمای ایرانی در خارج از ایران ارتکاب شود وقتی اجرا می شود که متهم در ایران دستگیر شده باشد و متهم تبعه خارجی برای تعقیب بکشور خارجی رد نشده یا در موردیکه متهم بعلم ارتکاب آن جرم بایران مسترد شده باشد.

ماده ۴۱ - بجنحه و جانیاتی که در داخل هواپیمای خارجی حین پرواز ارتکاب شود در صورت وجود یکی از شرائط ذیل محاکم ایران رسیدگی خواهند کرد :

الف - جرم مخل انتظامات یا امنیت عمومی ایران باشد.

ب - متهم یا مجنی علیه تبعه ایران باشد.

ج - هواپیما بعد از وقوع جرم در ایران فرود آید.

در هر يك از موارد بالا رسیدگی در دادگاه محلی که هواپیما در آن محل فرود آمده یا دادگاه محلی که متهم در آن دستگیر شود بعمل خواهد آمد.

ماده ۴۲ - در موردیکه جنحه یا جانیاتی داخل پاك هواپیما که بر فراز ایران پرواز می کند یا داخل پاك هواپیمای ایرانی در خارج از ایران ارتکاب شود فرمانده هواپیما مکلف است تا زمانی که مداخله مأمورین صلاحیتدار میسر باشد طبق مقررات

قانون اصول محاکمات جزائی تفتیشات و تحقیقات مقدماتی را بعمل آورده دلائل و مدارک جرم را جمع آورید و تأمین نماید و در صورت لزوم میتواند موقتاً مظنونین بارتکاب جرم را توقیف کند مسافرین و اعضای هیئت رانندگی را تفتیش و انشائی را که ممکن است دلیل جرم باشد توقیف نماید.

در مورد این ماده فرمانده هواپیما برای تفتیش جرم و تحقیقات مقدماتی از ضابطین دادگستری مشورت میشود و کلیه وظایفی را که بموجب فصل دوم قانون اصول محاکمات جزائی برای کمیسرهای شهر بانی مقرر است عهده دار میباشد.

ماده ۳۳ - در مورد ماده ۳۲ پس از فرود آمدن هواپیما فرمانده هواپیما باید گزارش کتبی راجع بموضوع جرم و اقدامات مقدماتی که بعمل آورده است تنظیم و بداره کل هواپیمائی کشوری ارسال دارد. به علاوه در صورتیکه هواپیما در ایران فرود آید فرمانده هواپیما مکلف است فوراً وقوع جرم و نتیجه تفتیشات و تحقیقات و اقداماتی را که بعمل آورده بدادستان محل فرود آمدن هواپیما یا قائم مقام او اطلاع داده متهم یا مظنون را با دلائل و مدارک جرم بدادستان یا باز پرس تسلیم و از مداخله خودداری کند و در صورتیکه هواپیمای ایرانی بعد از وقوع جرم در خارج از ایران فرود آید فرمانده هواپیما باید مراتب را با اطلاع کنسول ایران که در حوزه او هواپیما فرود آمده رسانیده و از او کسب تکلیف کند.

ماده ۳۴ - تخلف از مقررات آئین نامه های اجراء احکام این قانون موجب کیفرهائی است که حداکثر آن نباید از ده هزار ریال جزای نقدی و دو ماه حبس تأدیبی تجاوز نماید. میزان مجازات هر یک از انواع تخلفات در آئین نامه ای که به پیشنهاد وزارتین دادگستری و راه بتصویب هیئت وزیران رسیده باشد تعیین خواهد شد.

ماده ۳۵ - رسیدگی بجرائم مذکور در این قانون در مراحل کیفری و دادگاه های صلاحیتدار فوراً و خارج از نوبت بعمل خواهد آمد.

چون بموجب قانون مصوب ۲۸ تیر ماه ۱۳۲۸ اجازه اجرای لایحه هواپیمائی کشوری پس از تصویب کمیسیونهای راه و داد گستری مجلس داده شده است بنابراین قانون مزبور که مشتمل بر سی و پنج ماده و بتصویب کمیسیونهای نامبرده رسیده قابل اجرا است . رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قوانین استخدامی

قانون اصلاح مقررات بازنشستگی

مصوب ۱۸ فروردین ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - مستخدمین اداری و مجلس شورای ملی و قضائی و همچنین مستخدمین پلبندی و مؤسسات دولتی همینکه بسن هفتاد سال تمام رسیدند اجباراً بازنشته خواهند شد باستثنای رئیس و دادستان و مستشاران و قضات و دادیاران دیوان کشور و دادگاه عالی انتظامی و استادان و یزشکان دانشگاه که در سن هفتاد و پنج سالگی اجباراً بازنشته میشوند .

میزان حقوق بازنشستگی عبارت خواهد بود از $\frac{1}{3}$ آخرین حقوق و کمک دریافتی ضرب در سنین خدمت که در هر حال از جمع آخرین حقوق و کمک دریافتی نباید تجاوز نماید .

کارمندانی که دارای شصت سال تمام سن و ۲۵ سال خدمت متوالی و یاسی سال خدمت متناوب باشند میتوانند تقاضای بازنشستگی نموده و بترتیب فوق بازنشته شوند . دولت نیز میتواند در ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون این قبیل مستخدمین را بازنشته نماید . اعاده مجدد بازنشستگان بخدمت دولت یا بنگاهها یا شرکتهای دولتی ممنوع است .

تبصره ۱ - از این تاریخ حقوق تقاعد از اصل حقوق و کمک اخذ میگردد .

تبصره ۲۵ - از این تاریخ بجمع و جوهری که بازنشستگان فعلی پرداخته میشود ۲۵٪ علاوه خواهد شد.

تبصره ۳ - کسانی که قبلاً بازنشسته شده و مجدداً بخدمت پذیرفته شده اند مشمول این قانون خواهند بود بشرط اینکه اعاده بخدمت قبل از تاریخ پیشنهاد اینقانون بمجلس شورای ملی باشد.

تبصره ۴ - حقوق متقاعدین بطور ماهیانه و در محل اقامت آنها مانند سایر کارمندان دولت باید تأدیه شود بشرطی که در اقامتگاه آنها اداره دارائی و یا شعبه بانک ملی موجود باشد.

تبصره ۵ - از اول مهر ماه ۱۳۲۸ بجای مستخدمینی که بموجب این قانون بازنشسته میشوند فقط وزارتخانه هائی میتوانند کارمند جدید استخدام کنند که لایحه قانون سازمان خود را با تصریح تعداد و نوع مستخدمین مورد ضرورت تقدیم مجلس شورای ملی نموده باشند.

تبصره ۶ - اشخاصی که از اول سال ۱۳۲۵ باینطرف بازنشسته شده و یا قبل از بازنشستگی فوت شده اند طبق مقررات این قانون حقوق بازنشستگی بآنها تعلق میگیرد مشروط باینکه پایه رتبه های آنها طبق مقررات قانون استخدام کشوری و یا قضائی محسوب شود.

تبصره ۷ - میزان حقوق بازنشستگی برای افسران و همدیگان ارتش و ژاندارمری کل کشور عبارت از $\frac{1}{3}$ مجموع آخرین حقوق و کمک و مزایای دریافتی و برای درجه داران جزء و افراد داوطلب $\frac{1}{3}$ ضرب در سنین خدمت خواهد بود که در هر حال از جمع آخرین حقوق و مزایای دریافتی نباید تجاوز کند - از این تاریخ بوجه پرداختی بازنشستگان فعلی بیست و پنج٪ علاوه خواهد شد.

تبصره ۸- افراد و ردیف افراد شهر بانی کل کشور که داخل خدمت شده و میشوند موظفند مقرری و اضافات ماه اول و کشور بازنشستگی را طبق مقررات مانند سایر مستخدمین بصدوق بازنشستگی کشوری بپردازند و در موقعی که بازنشسته یا موظف میشوند به مأخذ آخرین حقوق ثابت و کمک از مقررات فصل ۵ قانون استخدام افراد و ردیف افراد مصوب مهر ماه ۱۳۰۹ استفاده خواهند نمود مشروط بر اینکه حقوق بازنشستگی مدت خدمت قبلی خود را بپردازند.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه هیجدهم فروردین ماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اصلاح قانون استخدام پزشکان

مصوب ۲۹ اردیبهشت ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - دندانسازان - داروسازان - ماماها - پزشکیاران و صاحبان سایر مشاغل طبی نیز مشمول ماده ۴ قانون خدمتگذاری پزشکان مصوب ۱۳۱۸/۵/۷ خواهند بود.

تبصره ۱ - وزارت بهداری و بیمارستانها و کلیه مؤسساتی که با سرمایه دولت تشکیل شده یا اداره میشوند مکلف هستند ماماها را که بنام فن مامائی استخدام نموده و مینمایند فقط بکار زایمان بگمارند.

تبصره ۲ - وزارت بهداری مکلف است که رؤسای فنی بیمارستانهایی که بیش از بیست تخت خواب دارند و رؤسای بهداری شهرستانها را از بین پزشکان دیپلمه انتخاب نماید.

تبصره ۳- به پزشکان و داروسازان و دندانسازان و ماماها که من بعد از دانشکده های خارجه و داخله فارغ التحصیل میشوند مادامی که دو سال در خارج از تهران کار نکرده اند پروانه طبابت در تهران بآنان داده خواهد شد.

عریک از صاحبان مشاغل طبی که از طرف وزارت بهداری مأمور خدمت خارج از مرکز میشوند چنانچه بمعاذیری امتناع از انجام وظیفه نمایند از خدمت وزارت بهداری برکنار و تا قبل از انجام دوره خدمت خود در خارج بخدمت پذیرفته نخواهند شد.

یک سال طبابت در بنادر جنوب و نقاط بند آب و هوا مساوی با دو سال خدمت در سایر شهرستانها میباشد.

تبصره ۴- مقصود از عبارت « خارج از مرکز » مندرج در ماده ۴ قانون پزشکان شهرستانها و بخش های خارج از حوزه تهران است و بالجمله شمیران و حضرت عبدالعظیم خارج از مرکز محسوب نمیشود.

تبصره ۵- انتخاب پزشکان در وزارت بهداری جز بشغل وزارت و معاونت و مدیر کل فنی بکار های اداری و غیر فنی مطلقاً ممنوع است.

تبصره ۶- وزارت بهداری مکلف است حداقل و اکثری برای دستمزد طبیبان و جراح ها تعیین کند و بعد از صدور تصویب نامه اعلام دارد.

این قانون که مشتمل بر یک ماده و شش تبصره است در جلسه بیست و نهم اردی بهشت ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه استخدام پنج نفر از پزشكان عالیرتبه آلمانی و اطریشی

برای تدریس در دانشكده پزشکی تبریز

مصوب ۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - وزارت فرهنگ مجاز است پنج نفر از پزشكان عالیرتبه آلمانی و اطریشی را که مقام علمی و صلاحیت آنها را برای معلمی محرز بداند بمنظور تدریس در دانشكده پزشکی تبریز برای مدت سه سال از اول شهریور ۱۳۲۸ با شرایط ذیل استخدام نماید:

تبصره ۱ - حد اکثر حقوق معلمین مزبور نباید از بیست و پنج هزار ریال در ماه تجاوز نماید.

تبصره ۲ - وزارت فرهنگ مجاز است سایر شرایط استخدام معلمین مزبور را بر طبق قانون استخدام اتباع خارجه مصوب ۲۳ عترب ۱۳۰۱ و سایر قوانین مربوطه تعیین و قرارداد استخدام آنان را امضاء نماید.

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و هفتم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه استخدام چهار نفر از اتباع کشور سوئد بعنوان کارشناس

فنی شهربانی بمدت دو سال

مصوب ۳۰ تیر ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - دولت مجاز است چهار نفر اشخاص ذیل را که از اتباع کشور

پادشاهی سوئد هستند بعنوان کارشناس فنی بمدت دو سال برای شهربانی کل استخدام نمایند کارشناسان مزبور تحت ریاست و نظارت رئیس شهربانی کل کشور انجام وظیفه خواهند نمود .

- ۱ - گران فکله زشتت کمیسر و کماندان پلیس کارشناس عبور و مرور و تشکیلات مدارس پلیس بمدت رئیس هیئت کارشناسان فنی باسالی ۸۰۰۰ دلار .
  - ۲ - سروان بالمابر و نو فریبر گک مفتش پلیس جنائی - کارشناس تشکیلات مدرسه جنائی و امور تحقیق و تفتیش جرائم باسالی ۷۳۰۰ دلار .
  - ۳ - سروان هاری ازلاند شاهن مفتش پلیس جنائی - کارشناس کلیه مسائل فنی پلیسی و معاینات محلی جرائم باسالی ۷۳۰۰ دلار .
  - ۴ - سروان گستارینگکیوس کارشناس مربوطه به امور زندانها باسالی ۷۳۰۰ دلار .
- تبصره ۱ - آغاز خدمت چهار نفر فوق الذکر از روز حرکت از سوئد محسوب و سه ماه قبل از انقضاء مدت قرارداد استخدام آنها با تراضی طرفین قابل تجدید خواهد بود .
- تبصره ۲ - حقوق کارشناسان فوق الذکر بدلار خواهد بود که نصف آن بریال و نصف دیگر آن بدلار با اجازه انتقال آزاد بخارجیه پرداخت خواهد شد و حقوق فوق الذکر از هر نوع عوارض و مالیاتی معاف خواهد بود .
- تبصره ۳ - حقوق سالیانه کارشناسان مزبور با قساطر یک دوازدهم ماهیانه پرداخت خواهد شد .
- تبصره ۴ - هر یک از کارشناسان مزبور در مقابل هر سال خدمت حق یکماه مرخصی با حقوق خواهند داشت .
- تبصره ۵ - هزینه مسافرت بایران و مراجعت اشخاص مزبور و خانواده بلا فصل آنها از طرف دولت ایران تأدیه میشود و همچنین هزینه مسافرت در ایران برای انجام خدمت بمده دولت خواهد بود .

تبصره ۶ - از تاریخ ورود بایران ناموقع آمدن خانواده آنها هزینه پانسیون کامل از حیث اطاق و غذا و سوخت و روشنائی آنها بمعده دولت بوده و پس از ورود خانواده هر يك از آنها در عوض هزینه پانسیون يك آياترمان مبله مناسب با وضع اجتماعی آنان در شهر و در تابستان نیز يك خانه مناسب دیگری در محل بیلاقی از طرف دولت با اختیار آنان گذاشته خواهد شد.

تبصره ۷ - برای هر يك از کارشناسان مزبور يك اتومبیل سواری با راننده به هزینه دولت با اختیار آنان گذاشته خواهد شد.

تبصره ۸ - دولت چهار نفر کارشناس مزبور را در يك شرکت بیمه سوئدی در مقابل از دست دادن حیات در نتیجه خدمت و یا شرایط جوی و بهداشتی و همچنین در مقابل هر نوع بیماریهای دیگری که در نتیجه شرایط مزبور حاصل گردد بیمه خواهد نمود.

تبصره ۹ - در صورت بیماری عادی که مریم^۱ بشرائط فوق نباشد حقوق آنها تا دو ماه بایستی پرداخت و پس از آن دولت میتواند پیمان آنها را فسخ نماید ولی باید مخارج مراجعت خود و خانواده آنها با هوا ییما باستکھلم بپردازد.

تبصره ۱۰ - سایر شرائط استخدامی چهار نفر نامبرده بر طبق مقررات قانون مصوب ۲۳ عرق ۱۳۰۱ تعیین خواهد شد.

تبصره ۱۱ - دولت و متخصصین فوق الذکر میتوانند با اخطار قبلی سه ماه قرار داد خود را فسخ نمایند.

تبصره ۱۲ - حقوق و مخارج مربوطه باین قانون در سال ۱۳۲۸ از درآمد عمومی سال جاری کشور ببودجه شهربانی کل علاوه و پرداخت خواهد گردید.

این قانون که مشتمل بر يك ماده و دوازده تبصره است در جلسه پنجشنبه سیام

نیر ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قوانین فرهنگی

قانون

اصلاح قانون مطبوعات

مصوب ۱۲ اسفند ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - الف - هرگاه در روزنامه یا هر نشریه دیگر به پادشاه یا اعضای خانواده سلطنتی (پدر - مادر - ملکه - اولاد - برادر - خواهر پادشاه) و یا باسای دین اسلام و اصول احکام آن و مقام مقدس انبیاء و ائمه اطهار اهانت و هتک حرمت شود و یا مردم را بقیام و اقدام برضد حکومت ملی تحریک و یا ایجاد مفسده و آشوب برای این منظور تشویق کنند شهر بانی مکلف است فوراً به ضبط اوراق منتشره و توقیف مرتکب اقدام و ظرف ۲۴ ساعت پرونده امر را نزد دادستان ارسال و دادستان فوراً بدادگاه صلاحیتدار بفرستد - اهانت و هتک حرمت بخانواده سلطنتی (پدر - مادر - ملکه - اولاد - برادر - خواهر پادشاه) از جرائم مطبوعاتی نیست .

دادگاه مرجع رسیدگی باید در خارج از نوبت تعیین جلسه نموده و بموضوع اتهام رسیدگی و حکم صادر نماید جلسه رسیدگی جز برای تنفس تعطیل بردار نیست و تا وقتی که از دادگاه حکم صادر نشده روزنامه یا نشریه در توقیف باقی خواهد ماند لیکن بقای بازداشت متهم منوط بنظر دادگاه است .

ب - مقررات فوق در مورد توهین و هتک احترام نسبت بر رؤسای کشور های خارجی (با شرط معامله متقابله) نیز جاری خواهد بود .

ج - در مورد توهین و هتک حرمت نسبت به نخست وزیر و وزراء و معاونین آنها

و رئیس و نمایندگان مجلس شورای ملی و قضات و اعضاء هیئت منصفه بدون احتیاج بشکایت آنها و در مورد سایر اشخاص و افراد در صورت شکایت آنها طبق مقررات بند الف این قانون رفتار خواهد شد لیکن از نظر تأمین باز داشت متهم الزامی نیست و تابع مقررات عمومی است - ضبط اوراق منتشره و توقیف متهم با اجازه دادستان باید بعمل آید .

د - اشخاصی که طبق این قانون نشریه آنها توقیف گشته مادام که تکلیف نهائی آنها تعیین نشده بهیچ عنوان نباید روزنامه یا نشریه دیگر انتشار دهند در صورت تخلف به تأدیه پنجهزار تا بیست هزار ریال غرامت محکوم خواهند شد .

ه - از تاریخ تصویب این قانون ماده يك قانون مصوب سوم دیماه ۱۳۲۱ خورشیدی ملغی و نوشتن روزنامه و مجله احتیاج بداشتن امتیاز و اجازه شورای عالی فرهنگ ندارد ولی برای انتشار آنها علاوه بر شرائط و مقررات مذکوره در قانون مطبوعات مصوب پنجم محرم ۱۳۲۶ قمری نویسنده روزنامه و یا مجله برای نشریه خود باید اسمی انتخاب نماید که دیگران قبلاً این اسم را برای روزنامه و نشریه خود انتخاب نکرده باشند .

و - قضات دادگاه جنحه و استان که باین قبیل جرائم رسیدگی میکنند بطریق زیر انتخاب خواهد شد :

وزیر دادگستری دو برابر عده دادرسانی که برای دادگاه جنحه و استان لازم است از بین دادرسان مورد اعتماد بدیوان کشور معرفی مینماید - رؤسای شعب دیوان مزبور با رأی مخفی و با اکثریت آراء دادرسان لازم را انتخاب می کنند - این دادرسان تا سه سال بدون میل خودشان قابل عزل و تغییر نیستند .

ز - کسانی که از خزانه دولت یا بانکها یا بشکاهای مستقل حقوق میگیرند از داشتن روزنامه یا سمت مدیر یا سر دبیر روزنامه یا نشریه ممنوع میباشد .

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه دوازدهم اسفند ماه يک هزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون تأسیس دانشگاههای شهرستانها

مصوب ۳ خرداد ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - وزارت فرهنگ مجاز است دانشگاه تبریز را که در سال گذشته تأسیس شده تکمیل نماید و همچنین در شهرستانهای مشهد و اصفهان و شیراز و هر شهرستان دیگری که وزارت فرهنگ لازم بداند بتدریج که وسایل و موجبات فراهم میشود بتأسیس دانشگاه و دراهواز بتأسیس يك دانشگاه پزشکی اقدام نماید . دانشگاه هائی که در هر محل تأسیس میشود باید با توجه باستعداد و احتیاجات خاصه آن محل بوده و ممکن است در صورت لزوم ابتدا بصورت مدارس عالی که احتیاجات محلی را تأمین نماید تأسیس گردد .

تبصره ۱ - وزارت فرهنگ مکلف است در اجراء این قانون تأسیس دانشگاه پزشکی و کشاورزی را در استانها مقدم بدارد .

تبصره ۲ - شرایط اساسی دانشگاهها از جهات اداری و مالی و تعلیماتی و استخدامی و غیره بر طبق قانون تأسیس دانشگاه تهران و سایر قوانین مربوط خواهد بود و مادام که شورای هر دانشگاه تأسیس نشده وظایف شورای دانشگاه را شورای هر دانشگاه بتصویب وزیر فرهنگ انجام خواهد داد و وزارت فرهنگ مجاز است در صورتیکه برای بعضی رشتههای درس و عملیات در هر يك از دانشگاهها استاد و معلم متخصص ایرانی یافت نشود از استادان و متخصصین خارجی بموجب قوانینی که بتصویب مجلس شورای ملی خواهند رسانید استفاده نماید .

تبصره ۳- بر رئیس و معاون دانشگاه و دانشکده ها و همچنین باستاندان و معلمین در صورتیکه غیر محلی باشند تا یک برابر حقوق ممکن است علاوه بر فوق العاده های قانونی بعنوان مزایا پرداخت شود. مقررات راجع ببرقراری مزایای فوق بموجب تصویبنامه هیئت وزیران خواهد بود.

وزارت فرهنگ میتواند از استادان و معلمین دانشگاه تهران نیز با موافقت شورای دانشگاه تهران بپرداخت مزایای فوق برای دانشگاه شهرستانها استفاده نماید.

تبصره ۴- دولت مکلف است همه ساله اعتبارات لازم را برای تأسیس و توسعه دانشگاههای شهرستانها در بودجه وزارت فرهنگ منظور بدارد.

تبصره ۵- وزارت بهداری و شهرداریها و همچنین سایر مؤسسات مربوط بدولت مکلف هستند که بیمارستانها و وسائل دیگر را با کلیه تجهیزات و کارمندی که دانشگاه انتخاب مینماید در اختیار دانشکده های شهرستان قرار داده و بودجه و اعتبارات مربوط بآنها به بودجه وزارت فرهنگ انتقال دهند و نیز اجازه داده میشود که صرفه جوئی های بودجه سال ۱۳۲۶ ببعد دانشگاههای فوق در سال مالی بعد بمصرف خرید زمین و ساختمان و تهیه کتب و لوازم آزمایشگاه برسد.

تبصره ۶- وزارت فرهنگ میتواند در هر يك از دانشکده های علوم و ادبیات شهرستانها که لازم بداند دروس تربیتی را جزو برنامه قرار داده و فارغ التحصیل های این رشته را مشمول مقررات و قوانین مربوط بفارغ التحصیل های دانشسرای عالی قرار دهد.

تبصره ۷- انتقال اعتبارات فرهنگی ولایت بمرکز یا از شهرستانی بشهرستان دیگر ممنوع است.

این قانون که مشتمل بر يك ماده و هفت تبصره است در جلسه سه شنبه سوم خرداد ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

فهرست

قسمت دوم - عهد نامه ها و مقاولات

از صفحه ۱۸۵ تا صفحه ۲۷۴

فهرست قسمت دوم : عهد نامه ها و مقاولات

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
۱	قانون اجازه الحاق دولت ایران بسازمان بهداشت جهانی و متن ضمیمه آن	۱۸۵	۳۲۳
۲	قانون اجازه قبول عضویت قطعی ایران بسازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد	۲۲۳	—
۳	قانون اجازه الحاق دولت ایران بمقررات هواپیمائی کشوری بین المللی و متن آن	۴۲۳	۲۷۴

قسمت دوم - عهد نامه ها و مقررات

قانون

اجازه الحاق دولت ایران ب سازمان بهداشت جهانی

مصوب اول خردادماه ۱۳۲۷

ماده واحده - مجلس شورای ملی قبولی دولت ایران را نسبت به چهار سند ضمیمه تنظیم شده در کنفرانس بین المللی بهداشت «که در ۲۹ تیرماه ۱۳۲۵ در نیویورک تشکیل و در تاریخ ۳۱ مرداد ۱۳۲۶ خانمه یافته» و اسناد آن بامضاء نمایندگان دولت شاهنشاهی ایران رسیده بقرار ذیل :

۱ - سندنهائی کنفرانس بین المللی بهداشت .

۲ - اساسنامه سازمان بهداشت جهانی .

۳ - آئین نامه تأسیس کمیسیون موقت سازمان بهداشت جهانی .

۴ - پروتکل مربوط ب اداره بین المللی بهداشت عمومی .

تأیید و تصویب مینماید .

این قانون که مشتمل بر یک ماده و متن اسناد ضمیمه است در جلسه اول خردادماه

یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قطعه‌نامه‌های نهائی

کنفرانس بین‌المللی بهداشت

منعقد در نیویورک از ۲۹ تیرماه تا ۳۱ مردادماه ۱۳۲۵

(۱۹ ژوئن - ۲۲ ژوئیه ۱۹۴۶)

- ۱ : سند نهائی کنفرانس بین‌المللی بهداشت .
- ۲ : اساسنامه سازمان بهداشت جهانی .
- ۳ : آئین‌نامه تأسیس کمیسیون موقت سازمان بهداشت جهانی .
- ۴ : پروتکل مربوط به اداره بین‌المللی بهداشت عمومی .

سند نهائی کنفرانس بین المللی بهداشت

کنفرانس بین المللی بهداشت که مأمور برقراری يك سازمان بین المللی بهداشت از طرف شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد بود بموجب قطعنامه مورخ ۱۵ فوریه ۱۹۴۶ که بقرار زیر است تشکیل گردید :

شورای اقتصادی و اجتماعی با اتخاذ سند از اعلامیه ای که متفقاً از طرف هیئتهای نمایندگی برزیل و چین در سانفرانسیسکو راجع به کنفرانس بین المللی بهداشت پیشنهاد شد و باتفاق آراء مورد تصویب واقع گردید و از لحاظ اینکه يك اقدام بین المللی در قسمت بهداشت عمومی بغوریت لازم است :

۱ - تصمیم میگیرد يك کنفرانس بین المللی که مأمور مطالعه حدود و دستگاه عملیات بین المللی که در قسمت بهداشت عمومی بعمل میآید همچنین پیشنهاد های دائر بایجاد يك سازمان واحد بین المللی ملل متحد برای بهداشت عمومی باشد تشکیل بدهد .

۲ - از اعضای ملل متحد درخواست میکند که متخصصینی در قسمت بهداشت عمومی بسمت نمایندگان خود به کنفرانس اعزام دارند .

۳ - يك کمیسیون فنی مقدماتی مأمور تهیه طرح و دستور کار و تهیه پیشنهادها برای ملاحظه کنفرانس تشکیل میدهد و برای ایجاد کمیسیون مزبور متخصصین زیرین باجانشین آنان را تعیین میکند :

(۱) آرژانتین . . . . .

(۲) بلژیک . . . . .

(۳) برزیل . . . . .

(۴) کانادا . . . . .

- ۵) چین ..... (جانشین .....)
  - ۶) چکوسلواکی ..... (جانشین .....)
  - ۷) مصر ..... (جانشین .....)
  - ۸) فرانسه ..... (جانشین .....)
  - ۹) یونان ..... (جانشین .....)
  - ۱۰) هندوستان ..... (جانشین .....)
  - ۱۱) مکزیک ..... (جانشین .....)
  - ۱۲) نیوزیلند ..... (جانشین .....)
  - ۱۳) لهستان ..... (جانشین .....)
  - ۱۴) انگلستان ..... (جانشین .....)
  - ۱۵) کشورهای متحد امریکا ..... (جانشین .....)
  - ۱۶) یوگوسلاوی ..... (جانشین .....)
- بعنوان مشاور نمایندگان ذیل را تعیین میکنند :
- اداره بهداشت «پان امریکن» .
- اداره بین المللی بهداشت عمومی .
- سازمان بهداشت جامعه ملل و «اونرا» .

۴ - کمیسیون فنی مقدماتی رادعوت میکند که در پاریس منتها در ۱۵ مارس ۱۹۴۶ تشکیل یابد و گزارش خود را (متضمن طرح و دستور جلسه و پیشنهادها) که باید به اعضای ملل متحد و شورا منتها تا اول مه ۱۹۴۶ تسلیم گردد تقدیم نماید .

۵ - تصمیم میگیرد که کلیه نظریات و عقایدی را که ممکن است در جریان دومین دوره اجلاسیه خود راجع به گزارش کمیسیون فنی مقدماتی ابراز نماید به کنفرانس بین المللی بهداشت که در نظر گرفته شده است ابلاغ گردد .

۶- بدین‌گونه مأموریت میدهد که منتها تا ۲۰ ژوئن ۱۹۴۶ کنفرانس را تشکیل دهد و محل انعقاد آنرا با مشورت رئیس شورا انتخاب نماید، اعلامیه راجع به تشکیل کنفرانس بین‌المللی بهداشت با اتفاق آراء در کنفرانس ملل متحد در باب سازمان بین‌المللی منعقد در سانفرانسیسکو تصویب گردید.

کنفرانس بین‌المللی بهداشت از تاریخ ۱۹ ژوئن تا ۲۳ ژوئیه ۱۹۴۶ در شهر نیویورک تشکیل یافت.

دول کشورهای مذکوره ذیل در کنفرانس نمایندگی داشته‌اند: (۵۱ کشور)
آرژانتین - استرالیا - بلژیک - بلیویا - برزیل - روسیه سفید - کانادا - شیلی - چین - کلمبیا - کستاریکا - کوبا - چکوسلواک - دانمارک - جمهوری دومینکن - اکواتر - مصر - سان سالوادور - حبشه - فرانسه - یونان - گواتمالا - هائیتی - هندوراس - هند - ایران - عراق - لبنان - لیبیا - لوکزامبرگ - مکزیک - هلند - زلاند جدید - نیکاراگوا - نروژ - پاناما - پاراگوئه - پرو - لهستان - فیلیپین - عربی سعودی - سوریه - ترکیه - اوکراین - روسیه - افریقای جنوبی - انگلستان - آمریکا - اوروگوئه - ونزوئلا - یوگوسلاوی.

از دول کشورهای ذیل ناظرینی در کنفرانس داشته‌اند: (۱۳ کشور)
آلبانی - اطریش - بلغار - ایرلند - فنلاند - هنگری - ایسلاند - ایتالیا - پرتغال - سیام - سوئد - سوئیس و ماوراء اردن.
از دول کشورهای ذیل دعوت شده بود که ناظرینی به کنفرانس اعزام دارند ولی نمایندگی در آن نداشتند:

افغانستان - رومانی - یمن. (۳ کشور).
مقامات بازرس متحدین در آلمان و در ژاپن و کره ناظرینی در کنفرانس داشتند: (۳ کشور).

سازمانهای بین المللی ذیل ناظرینی در کنفرانس داشتند :

سازمان ارزاق و فلاحی - سازمان بین المللی موقت هواپیمائی کشوری - سازمان بین المللی کار (انسکو) - اتحادیه جمعیت های صلیب سرخ « انرا » - اداره بین المللی بهداشت عمومی - اداره بهداشت اتحاد امریکا - اتحادیه جهانی سندیکاها . کنفرانس پیشنهاد هائی را که در اختیار داشت و قطعنامه هائی را که از طرف کمیسیون مقدماتی فنی خبره ها اتخاذ شده بود بعنوان اساس مذاکرات برای اساسنامه سازمان جهانی مورد استفاده قرار داد . کمیسیون بر طبق قطعنامه شورای اقتصادی و اجتماعی مورخ ۱۵ فوریه ۱۹۴۶ تأسیس یافته بود و نیز عده ای پیشنهاد از طرف دول و سازمانهای مختلفه به کنفرانس تقدیم گردید . از مذاکرات کنفرانسی که در مسوده ها و گزارشهای کمیسیون های فرعی مربوطه و همچنین در مسوده ها و گزارشهای دوره اجلاسیه عمومی ثبت رسیده اسناد ذیل که بطور جدا گانه امضاء شده اند بوجود آمده است :

اساسنامه سازمان جهانی بهداشت .

موافقتنامه برای تأسیس يك کمیسیون موقت سازمان جهانی بهداشت .

پروتکل راجع ب اداره بین المللی بهداشت عمومی .

کنفرانس قطعنامه ذیل را اتخاذ کرده است :

کنفرانس از اقداماتی که قبلاً از طرف دبیرکل ملل متحد برای تأمین وسائل لازم بمنظور ادامه فعالیت هائی که به عهده سازمان بهداشت جامعه ملل است بطوریکه بموجب قطعنامه ۷۵ کمیسیون مقدماتی فنی مورخ پنجم آوریل ۱۹۴۴ توصیه گردیده است با رضایت خاطر اتخاذسند کرده و برای احترام از این که دوا داره توأمأ کاریک اداره را انجام ندهند از دبیرکل ملل متحد تقاضا میکند که همینکه امکان پذیر گردید

کارهای سازمان بهداشت ملل متحد را به کمیسیون موقت سازمان جهانی انتقال دهد .
 در شهر نیویورک در تاریخ ۲۲ ژوئیه ۱۹۴۴ در يك نسخه بزبان انگلیسی و چینی
 و اسپانیولی و فرانسه و روسی که بالسویه دارای اعتبار است تحریر یافت . متن های
 اصلی در آرشیو ملل متحد گذارده خواهد شد . دبیر کل ملل متحد سواد مصدق بهر
 يك از دولی که در کنفرانس نمایندگی داشته اند خواهد فرستاد .

اساسنامه سازمان بهداشت جهانی

دولی که عضویت این مجمع را دارا هستند اعلام میدارند که با موافقت بامنشور
 ملل متحد اصول زیرین اساس سعادت ملل و سازگاری روابط و تأمین امنیت آنها
 میباشد . سلامتی مبنی است بر رفاه کامل جسم و روح جامعه و صرفاً عبارت از فقدان
 ناخوشی یا نادرستی نیست .

یکی از حقوق اساسی هر ذی روحی این است که به بهترین حالت رفاه و سلامتی
 دسترسی یابد و اختلاف نژاد و مذهب و عقاید سیاسی و وضع اقتصادی و اجتماعی
 مانع از حصول بدین مقصد نباید باشد . سلامتی کلیه ملل شرط اساسی صلح و امنیت
 جهانی است و رسیدن باین شرط بدون همکاری جدی اشخاص و دول امکان پذیر نیست .
 نتایج حاصله از این همکاری بمنظور بهبود و صیانت سلامتی برای هر کس
 ذیقیمت است . عدم تساوی کشورهای مختلف در بهبود سلامتی و مبارزه بر علیه امراض
 مخصوصاً امراض ساریه خطری است که عامه را تهدید میکند .

پرورش افراد سالم دارای اهمیتی است عظیم و ایجاد قوای که بحال بدهد
 انسان با محیطی که دائماً در تغییر و تبدیل میباشد زندگی کند شرط اساسی پرورش
 است .

مستفید شدن تمامی دول از معلومات و تجارب علمی و طبی و معرفه الروحی نیز شرط اصلی نیل به عالی ترین مدارج سلامتی است .

تنویر افکار عامه و همکاری عملی بین عموم مردم اهمیتی اصلی در بهبود حال مردم سلامتی ملل دارد .

حکومتها مسئول حفظ سلامتی ملل خودشان هستند و نمیتوانند از عهده این مسئولیت بر آیند مگر آنکه اقدامات صحیح و اجتماعی متناسبی بعمل آورند .

باقبول کردن این اصول برای همکاری بمنظور بهبود و حفظ سلامت تمام ملل دولت امضاء کننده با این اساسنامه موافقت خودشان را اعلازم و بموجب این اساسنامه بنای سازمان بهداشت جهانی را بعنوان مؤسسه مخصوص ملل متحد اظهار میدارند :

فصل اول

مقصود

ماده ۱ - مقصود سازمان بهداشت جهانی (که ذیلاً سازمان نامیده میشود) عبارتست از بالا بردن سطح سلامتی تمام افراد بشر ببلند ترین مدارج ممکنه .

فصل دوم

وظایف

ماده ۲ - برای نیل بمقصود وظایف ذیل را سازمان بعهدہ میگيرد :

الف - اموری را که مربوط بسلامتی است وجنبه بین المللی دارد این سازمان داره میکند وبآنها ترتیب ونظم میدهد .

ب - برقراری وحفظ همکاری عملی با ملل متحد و مؤسسات وابسته و ادارات دولتی بهداشتی و گروه های فنی وسایر سازمانهایی که بمنظور لازم بیاید .

ج - کمک بحکومتهایی که برای تقویت سرویسهای بهداشتی خود استعانت طلبند .

د - تهیه معاونت‌های فنی مخصوص و در موارد فوری مساعدت‌های لازم بحکومت‌هایی که درخواست این معاونت‌ها و مساعدت‌ها را بنمایند .

ه - بنابر تقاضای ملل متحد تهیه یا کمک در تهیه سرویس‌های بهداشتی و کمک بگروه‌های مخصوص از قبیل مللی که در تحت قیمومت میباشند .

و - ایجاد و ادامه سرویس‌های اداری و سرویس‌های فنی که لازم بنظر برسند منجمله سرویس‌های مربوط به اپیدمیولوژی و سرویس‌های آمار .

ز - تقویت و توسعه اقدامات برای مرتفع ساختن امراض ساریه و غیر ساریه و غیره .

ح - تقویت اقدامات برای جلوگیری از خسارات ناشیه از سوانح و وقایع در این مورد اگر ضرورت اقتضا کرد با سایر مؤسسات اشتراك مساعی خواهد شد .

ط - تقویت و در صورت لزوم همکاری با سایر دستگاه‌های ذی‌تخصص برای بهبودی تغذیه و مسکن و بهداشت و تفریح‌ها و بهبود شرایط اقتصادی و کار و هر نوع دیگر از عوامل صحی مربوط به محیط زندگی .

ی - مساعد نمودن اشتراك مساعی بین گروه‌های علمی و گروه‌های حرفه‌ای که در اعتلاء و ترقی بهداشت و سلامتی بذل جهد میکنند .

ک - تهیه طرح‌های قرارداد و مقالات و بیمان‌ها و دادن توصیه‌ها و سفارشات درباره مسائل بین‌المللی بهداشت و انجام اقداماتی که منظور و مقصود سازمان را تعیین نماید .

ل - ترقی و پیشرفت دادن به اقداماتی که با بهداشت و رفاه حال مادران و فرزندان مساعد باشد و مساعد نمودن استعداد آنها با زندگانی در محیطی که در شرف تغییر و تکامل دائمی است .

هـ - مساعد نمودن هر فعالیتی در زمینه بهداشت و سلامتی معنوی و اخلاقی خصوصاً فعالیت‌هایی که موجب روابط حسنه و سازگاری بین ابناء بشر باشد .

ن - تقویت و راهنمایی هر نوع تحقیق و پژوهشی که مربوط به سلامتی و بهداشت باشد .

س - بهبود تعلیم و آموزش برای تهیه مأمورین بهداشتی و مباشرین صحی و پزشکان و سایر فنون وابسته به آنها .

ع - مطالعه و شناساندن اصول فنی اداری و اجتماعی بهداشت عمومی و مواظبت‌های طبی چه برای جلوگیری از مرض و چه برای شفای درد و شناساندن سرویس‌های مریضخانه‌ای و امنیت اجتماعی در این مورد اگر ضرورت اقتضاء نمود از طلب کمک مؤسسات ذی تخصص دریغ نخواهد شد .

ف - دادن هر گونه اطلاعات و هر نوع نصیحت و اندرز و هر قسم مساعدت در زمینه بهداشت .

ص - سعی در تنویر افکار عامه از لحاظ صحی بین تمام ملل .

ق - در صورت لزوم تهیه و اصلاح فهرست بین‌المللی جهات هر گک و تعلیم بهداشت عمومی .

ر - در صورت ضرورت و در حدود توانائی متحدالشکل نمودن سبک تشخیص امراض .

ش - توسعه ایجاد و تشویق میزانهای بین‌المللی درباره غذا و محصولات علم‌الحیوة و محصولات دوائی و ترکیبات متشابه آن .

ت - توسل به اقدامی که نیل بمقصود سازمان را تعیین نماید .

فصل سوم

اعضاء و اعضاء وابسته

ماده ۳ - هر دولتی میتواند عضویت سازمان را تقاضا کند.

ماده ۴ - دول عضو ملل متحد میتوانند با امضاء کردن این اساسنامه و یا قبول نمودن آن بر طبق مقررات فصل نوزدهم و طبق قوانین اساسی خود عضو شوند.

ماده ۵ - از دولی که دعوت شده است ناظری بکنفرانس بین المللی بهداشت که در ۱۹۴۶ در نیویورک منعقد میشود اعزام دارند این قبیل دول میتوانند با امضاء کردن اساسنامه حاضر و یا با قبول کردن این اساسنامه بهر نحوی که میل دارند بموجب مقررات فصل نوزده و با رعایت قوانین اساسی خود عضویت قبول شوند باین شرط که امضاء آنها یا قبولی آنها قبل از اولین دوره اجلاسیه مجمع عمومی بهداشت قطعیت پذیرد.

ماده ۶ - گذشته از شرایط هر نوع موافقت نامه ای که بعدها بین ملل متفق و سازمان بعمل خواهد آمد و مطابق فصل شانزده بتصویب خواهد رسید دولی که بر طبق مقررات مواد ۴ و ۵ عضو سازمان نشده اند در صورتی میتوانند عضویت پذیرفته شوند که تقاضای آنها به اکثریت عادی مجمع بهداشت قبول شود.

ماده ۷ - اگر یکی از دول عضو تعهدات مالی خود را نسبت بسازمان انجام نداد و یا بملاحظات استثنائی دیگر مجمع بهداشت میتواند اگر مقتضی دانست مزایائی که وابسته بحق رأی آن دولت است معلق سازد و از سرویسهائی که بهره مند میشود او را محروم بدارد. مجمع بهداشت حق دارد همان مزایای مربوط بحق رأی و سرویسه را ثانیاً برقرار نماید.

ماده ۸ - سرزمینها یا عده ای از سرزمینهای که مسئولیت اداره روابط

بین المللی خودشان را بر عهده ندارند میتوانند بعنوان عضو وابسته در مجمع بهداشت پذیرفته شوند به این شرط که تقاضای این سرزمینها یا عده ای از این سرزمینها از طرف عضو یا مقام دیگری که مسئولیت اداره روابط بین المللی آنها را در دست دارد بعمل آید. نمایندگان اعضاء وابسته به مجمع عمومی بهداشت باید دارای صلاحیت فنی در مسائل صحتی باشند و باید از بین جمعیت بومی انتخاب شوند. حقوق و حدود آنها و تعهدات اعضاء وابسته از طرف مجمع عمومی بهداشت تعیین خواهد شد.

فصل چهارم

دستگاههای مربوط به کار

ماده ۹ - وظائف و تکالیف سازمان را مقامات زیرین انجام میدهند :

الف - مجمع بهداشت جهانی که منبع مجمع بهداشت نامیده میشود.

ب - شورای اجرائی که منبعد شورا نامیده میشود.

ج - دبیرخانه.

فصل پنجم

مجمع بهداشت جهانی

ماده ۱۰ - مجمع بهداشت از نمایندگان دولتی که عضویت دارند تشکیل

می شود.

ماده ۱۱ - هر دولت عضو حداکثر دارای سه نماینده است که یکی از آنها

از طرف دولت عضو بعنوان رئیس معرفی میشود این نمایندگان باید از صالحترین

اشخاص که از نظر فنی تخصص در امور بهداشت دارند انتخاب شده باشند و بهتر است

که نماینده وزارت بهداشتی دولت عضو باشند.

ماده ۱۲ - اعضاء علی البدل و مشاورین نیز میتوانند با هیئت این نمایندگان

همراه باشند.

ماده ۱۳ - جلسه معمولی و عادی مجمع بهداشت سالی یکبار منعقد میشود و جلسه فوق العاده بهر اندازه که مقتضیات ایجاب نماید تشکیل خواهد گردید. جلسات فوق العاده بنا بر تقاضای شورا و یا بنا بر تقاضای اکثریت دول عضو تشکیل میگردد.

ماده ۱۴ - مجمع بهداشت در ضمن هر جلسه سالیانه مملکت یا ناحیه ای را که جلسه بعد باید در آن تشکیل شود انتخاب میکند و شورا بعداً محل را تعیین میکند. محلی را که باید در آن جلسه فوق العاده تشکیل شود شورا تعیین مینماید.

ماده ۱۵ - پس از مشاوره با دبیر کل ملل متحد شورا تاریخ هر جلسه سالیانه و هر جلسه فوق العاده را تعیین میکند.

ماده ۱۶ - مجمع بهداشت رئیس و سایر صاحب منصبان را در ابتدای هر جلسه سالیانه انتخاب میکند و آنها وظایف خودشان را تا انتخاب جانشینان خود انجام میدهند.

ماده ۱۷ - مجمع بهداشت نظامنامه خود را تدوین میکند.

ماده ۱۸ - وظایف مجمع بهداشت عبارتند از:

الف - تعیین خط مشی سازمان.

ب - انتخاب دولی که برای عضویت شورا باید یک نفر نماینده تعیین نمایند.

ج - تعیین مدیر کل.

د - مطالعه و تصویب گزارشها و عملیات شورا و مدیر کل و دادن دستورهای لازم بشورا در صورتیکه اتخاذ بعضی تصمیمات و اجراء بعضی تحقیقات لازم باشد و تقاضای وصول گزارشهایی که ضروری بنظر برسد.

ه - ایجاد کمیسیونهایی که برای عملیات سازمان ضروری باشد.

- و - نظارت در سیاست مالی سازمان و بحث در بودجه و تصویب آن .
- ز - دادن تعلیمات بشورا و مدیر کل برای جلب توجه دول عضو و سازمان های بین المللی و دولتی و غیر دولتی نسبت به موضوعی که مربوط بامور بهداشت باشد و مجمع بهداشت آنرا مفید تشخیص بدهد .
- ح - دعوت کردن از هر سازمان بین المللی یا ملی دولتی یا غیر دولتی که عهده دار مسئولیتی شبیه به مسئولیت سازمان باشد برای تعیین نمایندگان جهت حضور در جلسات یا کمیسیونهای کنفرانسهایی که در تحت سیاست سازمان تشکیل میشود این قبیل اعضاء حق رأی نخواهند داشت . اگر دعوت از سازمانهای ملی بعمل آید صدور دعوتنامه ها منوط به موافقت دولت مربوطه میباشد .
- ط - مطالعه در توصیه ها و سفارشات که مربوط به بهداشت است و از طرف مجمع عمومی و یا شورای اقتصادی و اجتماعی یا شوراهای امنیت و قیمومت ملل متحد بعمل میآید و آگاه نمودن آنها از اقداماتی که سازمان برای اجرای آن سفارشات بعمل آورده است .
- ی - آگاه ساختن شورای اقتصادی و اجتماعی از هر قراری که بین سازمان ملل متحد داده شده است .
- ک - تصویب و تشویق ایجاد مطالعات و تمبّعات در زمینه بهداشت و از این حیث استفاده نمودن از اعضاء و پرسنل سازمان و یا ایجاد مؤسساتی که برای این تحقیقات مفید باشد و یا همکاری با مؤسسات رسمی و غیر رسمی هر دولت عضو باموافقت دولت مربوطه .
- ل - ایجاد هر نوع مؤسسه را که مقتضی بدانند .
- م - اتخاذ هر تصمیمی که اجرای منظور سازمان را تأمین نماید .

ماده ۱۹ - مجمع بهداشت اختیارات دارد هر نوع مقاوله نامه و قرار دادی که مربوط به موضوعی که در صلاحیت سازمان میباشد تهیه و تصویب نماید - اکثریت دوثلت مجمع بهداشت برای تصویب مقاوله نامه ها و قراردادهای ضروری است - برای هر يك از دول عضو هنگامی که آنرا طبق قوانین جاریه خود تصویب نمود قابل اجرا است -

ماده ۲۰ - هر دولت عضو متعهد است در مدت ۱۸ ماه پس از تصویب قرار داد یا مقاوله نامه از طرف مجمع بهداشت اقداماتی را که مربوط به قبولی این قراردادها است بعمل آورد - هر دولت عضو اقداماتی را که بعمل آورده است بمدير کل ابلاغ و اعلام خواهد نمود و اگر این قرارداد یا مقاوله نامه را در مدت مقرر تصویب ننمود اظهار نامه ای که جهات عدم تصویب آنرا حاوی است تقدیم خواهد نمود - در صورت قبول هر دولت عضو متعهد میشود که بر طبق فصل چهاردهم يك گزارش سالیانه بمدير کل تقدیم کند -

ماده ۲۱ - مجمع بهداشت اختیارات دارد آئین نامه ها و مقرراتی درباره مسائل ذیل تدوین نماید :

الف - هر اقدام صحی و قرنطینه ای و یا هر عملی که باعث جلو گیری سرایت مرضی از کشوری بکشور دیگر گردد -

ب - فهرستهای راجع بامراض و علل فوت و دستورهائی برای بهداشت عمومی -
ج - تهیه مقررات متحدی برای تشخیص امراض که آن مقررات بطور بین المللی مجری گردد -

د - تهیه مقیاسهای منظمی درباره پاکی و تأثیر مواد علم الحیاتی و داروئی و محصولات مشابه آنها که در تجارت بین المللی رایج میباشد -

ه - شرایط تبلیغ و انتشار محصولات دوائی و علم الحیاتی و محصولات مشابه آنها که در تجارت بین المللی رایج میباشد -

ماده ۲۲ - آئین نامه هائی که در اجرای ماده ۲۱ وضع و تدوین میشوند از طرف کلیه دول عضو مجری میگرددند بشرطی که موضوع تصویب آنها از طرف مجمع بهداشت رسماً باطالع عضو رسیده باشد. فقط اعضائی که در مدت مهلت مقرر عدم اجرای آنها را و یا بارعایت پاره ای احتیاطات در اجرای آنها را بمدير کل اعلام دارند از اجرای آئین نامه ها معاف میباشند.

ماده ۲۳ - مجمع بهداشت حق دارد بدول عضو هر نوع سفارش و توصیه ای را که در صلاحیت سازمان باشد بنماید.

فصل ششم

شورای اجرائی

ماده ۲۴ - شورای اجرائی از ۱۸ نفر تشکیل میشود که هر يك نماینده یکی از دول عضو خواهد بود. مجمع بهداشت با در نظر گرفتن تقسیمات عادلانه جغرافیائی ز هر دولتی که باید نماینده ای در شورا دارا باشد دعوت میکند و هر يك از این دول شخصی را که از لحاظ فنی در مسائل بهداشت صالح باشد بآنجا گسیل میدارد. این شخص میتواند جانشینها و مشاورینی همراه داشته باشد.

ماده ۲۵ - اعضاء برای سه سال انتخاب میشوند و تجدید انتخاب نیز مجاز است ولی در باره اعضائی که در اولین جلسه مجمع بهداشت انتخاب شده اند دوره عضویت شش نفر آنها عبارت خواهد بود از یکسال و دوره مأموریت شش نفر دیگر عبارت خواهد بود از دو سال و انتخاب آنها بوسیله قرعه بعمل میآید.

ماده ۲۶ - شورا لااقل سالی دوبار تشکیل میشود و محل انعقاد جلسات خود را قبلاً تعیین میکند.

ماده ۲۷ - رئیس شورا از بین اعضاء انتخاب میشود و فوراً آئین نامه خودش را تدوین میکند.

ماده ۴۸ - وظائف اعضاء از اينقرار است :

الف - اجرای تصميمات و دستورهای مجمع بهداشت .

ب - قوه اجرائيه مجمع بهداشت برعهده شورا است .

ج - اجرای هر وظیفه‌ای که ازطرف مجمع بهداشت به اورجوع شود .

د - دادن عقیده خود به مجمع بهداشت درباره مسائلی که ازطرف سازمان یا در اجرای مقررات مقاوله نامه‌ها و قراردادهای و آئين نامه‌ها به مجمع بهداشت مراجعه می شود .

ه - مبتکران و بالاستقلال پيشنهادات و نظریاتی به مجمع بهداشت دادن .

و - تهیه دستور جلسه برای جلسات مجمع بهداشت .

ز - تهیه و تدوین برنامه‌های کلی برای مدت معین کار و تقدیم آن برای مطالعه و تصویب بمجمع بهداشت .

ح - مطالعه در هر امری که در حدود صلاحیت سازمان میباشد .

ط - اخذ هر تصمیم فوری که هریش آمد فوری آنرا ایجاب نماید - در حدود وظائف و در حدود توانائی مالی سازمان و مخصوصاً میتواند مدیر کل را مجاز نماید که اقدامات لازم برای جلوگیری امراض ساریه بعمل آورد و یا دستگیری و کمک صحی به آسیب دیدگان سوانح بنماید و هر تحقیق و مطالعه فوری را که مدیر کل یا یکی از دول عضو تقاضا نماید بعمل آورد .

ماده ۴۹ - شورا بنام مجمع بهداشت تمام وظائف و اختیاراتی را که مجمع دارا

است میتواند انجام دهد .

فصل هفتم

دبیر خانه

ماده ۳۰ - دبیر خانه عبارتست از مدیر کل و اعضای فنی و اداری لازم برای سازمان .

ماده ۳۱ - مدیر کل از طرف مجمع بهداشت و بنا به پیشنهاد شورا بر حسب مقرراتی که مجمع وضع مینماید تعیین خواهد گردید . مدیر کل تابع شورا بوده و ریاست فنی و اداری سازمان را دارا میباشد .

ماده ۳۲ - مدیر کل بمناسبت شغل خود دبیر مجمع شورا و کلیه کمیسیونها و کمیته‌های سازمان و کنفرانسهایی که از طرف سازمان مزبور تشکیل میشود خواهد بود نامبرده ممکن است این وظائف را باشخاص دیگری محوّل نماید .

ماده ۳۳ - مدیر کل یا نماینده او میتواند با موافقت اعضاء تریبی بدهد که او را مجاز سازد که برای انجام وظائف خود دسترسی مستقیمی بادارات مختلفه آنها مخصوصاً به دوائر بهداشتی و سازمان های بهداشتی ملی اعم از دولتی و غیردولتی داشته باشد . بعلاوه مدیر کل میتواند ارتباط مستقیمی با سازمانهای بین المللی که فعالیت آنها در حدود حوزه صلاحیت سازمان باشد پیدا کند . نامبرده ادارات محلی را نسبت بکلیه مسائلی که مربوط به قسمتهای تابعه آنها باشد مطلع خواهد ساخت .

ماده ۳۴ - مدیر کل همه ساله وضعیت مالی و بودجه تخمینی سازمان را بشورا تقدیم خواهد نمود .

ماده ۳۵ - مدیر کل کارمندان دبیرخانه را طبق آئین نامه استخدامی که از طرف شورا تدوین گردیده است تعیین خواهد نمود .

موضوع مهم در استخدام کارمند این است که جنبه سودمندی و درستی و بین المللی بودن دارالانشاء بحد اعلی محفوظ بماند بعلاوه هنگام انتخاب کارمند برای دبیرخانه باید جهات جغرافیائی رعایت شود که حتی الامکان کارمندان از نقاط مختلفه جهان انتخاب شوند .

ماده ۳۶ - شرایط خدمت کارمندان سازمان حتی الامکان با شرایط کار

مستخدمین سایر سازمانهای ملل متحد برابری خواهد نمود .

ماده ۳۷ - مدیر کل و کارمندان دبیرخانه برای انجام وظایف خود نباید از هیچ دولت یا مؤسسه خارج از سازمان کسب دستور نمایند و بعلاوه باید از انجام هر اقدامی که به جنبه بین المللی بودن آنها لطمه وارد سازد احتراز ورزند . هر يك از اعضاء سازمان بنوبه خود تعهد مینماید که جنبه بین المللی بودن مطلق مدیر کل و کارمندان را محترم شمرده آنها را تحت نفوذ خود قرار ندهد .

فصل هشتم

کمیته ها

ماده ۳۸ - شورا هر کمیته ای را که مجمع بهداشت لازم بداند تشکیل خواهد داد و همچنین مبتکر آویا بنا به پیشنهاد مدیر کل میتواند هر نوع کمیته های دیگری را که در حدود صلاحیت و یا برای اجرای مقاصد سازمان لازم باشد تشکیل دهد .

ماده ۳۹ - شورا گاهگاه و در هر حال سالی يك مرتبه در ازوم ادامه کمیته ها تجدید نظر خواهد نمود .

ماده ۴۰ - شورا ممکن است ترتیب تشکیل کمیته های مختلط و یا شرکت در کمیته های مختلط سایر مؤسسات و سازمانها را داده و همچنین میتواند در کمیته های سایر سازمانها نماینده ارسال دارد .

فصل نهم

کنفرانسها

ماده ۴۱ - مجمع بهداشت یا شورا میتواند کنفرانس های محلی یا عمومی یا فنی و یا هر کنفرانسی که جنبه اختصاصی برای مطالعه مسائل و قضایای مزبور سازمان داشته باشد تشکیل دهد و از بشگاههای بین المللی برای شرکت در این کنفرانسها و از بشگاههای ملی نیز با رضایت دولت مربوطه آنها دعوت نماید خواه آن بشگاهها

جنبه ملی داشته باشند خواه دارای جنبه دولتی - ترتیبات این مشارکت از طرف مجمع بهداشت باشورا تعیین میگردد .

ماده ۴۲ - شورا در صورتیکه در این کنفرانس ها خود را ذینفع بدانند میتواند در آنها مشارکت نماید .

فصل دهم محل انعقاد

ماده ۴۳ - محل انعقاد سازمان از طرف مجمع بهداشت و پس از مشاوره باملل متحد تعیین میگردد .

فصل یازدهم موافقت های منطقه

ماده ۴۴ - الف - مجمع بهداشت گاه بگاه نواحی جغرافیائی را که در آن ایجاد یک سازمان منطقه باشد تعیین مینماید .

ب - مجمع بهداشت میتواند با موافقت اکثریت دول عضو در ناحیه معینه یک سازمان منطقه تأسیس نماید که احتیاجات مخصوص آن ناحیه را مرتفع سازد . در هیچ ناحیه ای بیش از یک سازمان منطقه نمی توان تأسیس نمود .

ماده ۴۵ - هر یک از سازمانهای منطقه بر طبق این اساسنامه عضو لاینفک سازمان خواهد بود .

ماده ۴۶ - هر یک از سازمانهای منطقه شامل یک کمیته منطقه و یک دفتر منطقه میباشد .

ماده ۴۷ - کمیته های منطقه از نمایندگان دول عضو و از اعضاء وابسته ناحیه مربوطه تشکیل میشود . اراضی و یا مجموعه ای از اراضی یک ناحیه که مسئول اداره

روابط بین‌المللی خود نیستند و عضو وابسته نیز نمی‌باشند حق دارند در این کمیته‌های محلی نمایندگی و شرکت داشته باشند. نوع و حدود حقوق و وظائف این قبیل اراضی یا مجموعه‌ای از اراضی نسبت به کمیته‌های منطقه از طرف مجمع بهداشت با مشورت دولت عضو یا هر مقامی که مسئول اداره روابط بین‌المللی آنها است و با مشورت دول عضو آن ناحیه تعیین میشود.

ماده ۴۸ - کمیته‌های منطقه هر موقع و بهر اندازه که لازم باشد تشکیل میشود و محل انعقاد هر جلسه‌ای را تعیین مینماید.

ماده ۴۹ - کمیته‌های منطقه آئین نامه خودشانرا تعیین و تصویب میکنند.

ماده ۵۰ - وظائف کمیته منطقه از این قرار میباشد:

الف - تهیه برنامه و خط مشی که صرفاً بمسائل منطقه مربوط باشد.

ب - نظارت در فعالیت‌های دفتر منطقه.

ج - پیشنهاد بدفتر منطقه برای انعقاد کنفرانسهای فنی و هر نوع کاریا تحقیق و مطالعه اضافی در باره مسائل بهداشتی و کسب نظر کمیته منطقه در مواردی که آن نظر برای تیل بمقصود سازمان در آن منطقه مقتضی تشخیص گردد.

د - همکاری با کمیته‌های منطقه مربوط ملل متفق و یاسایر بنگاه‌های ذی تخصص و یاسایر سازمان بین‌المللی محلی که با سازمان منافع مشترکی دارا باشند.

ه - تقدیم نظریات سازمان بوسیله مدیرکل در باره مسائل بین‌المللی بهداشت که اهمیت آن از حدود اختیارات کمیته محلی تجاوز نماید.

و - توصیه در اعطای اعتبارات منطقه اضافی از طرف حکومت های نواحی مربوطه چنانچه بودجه مرکزی سازمان برای انجام وظائف در آن ناحیه غیر ممکن تشخیص شود.

ز - هر نوع وظیفه دیگری که از طرف مجمع بهداشت و یا شورا و یا مدیر کل بکمیته منطقه رجوع میشود .

ماده ۵۱ - دفتر منطقه که تحت ریاست مدیر کل سازمان قرار دارد یکی از ارکان اداری کمیته منطقه است دفتر منطقه مضافاً مکلف است در حدود آن منطقه تصمیمات مجمع بهداشت و شورا را اجرا کند .

ماده ۵۲ - رئیس دفتر محلی عنوان ریاست منطقه را داشته و انتصاب او از طرف شورا با موافقت کمیته محلی بعمل میآید .

ماده ۵۳ - اعضاء دفتر منطقه بر طبق قراری که بین مدیر کل و مدیر منطقه داده میشود تعیین میگردد .

ماده ۵۴ - سازمان صحتی (پان امریکن) که نماینده آن دفتر صحتی (پان امریکن) خواهد بود و کنفرانسهای صحتی (پان امریکن) و کلیه سازمانهای محلی بین دول دیگر که قبل از تاریخ امضاء این اساسنامه بوجود آمده اند در موقع مقتضی بسازمان ملحق خواهند شد این الحاق بمجرد امکان و بموجب اقدام مشترک مقامات صالحه بعمل خواهد آمد .

فصل دوازدهم بودجه و مخارج

ماده ۵۵ - مدیر کل پیش بینی های بودجه سالیانه سازمان را تهیه و بشورا تقدیم میکند شورا نیز آن پیش بینی ها را مطالعه نموده و به مجمع بهداشت میفرستد و اگر نظری نسبت بآنها داشته باشد اظهار میدارد .

ماده ۵۶ - با در نظر گرفتن حق انعقاد هر نوع موافقتنامه بین سازمان و ملل متحد مجمع بهداشت پیش بینی های بودجه را مطالعه و تصویب مینماید و مخارج را

بین دول عضو بر طبق میزانی که از طرف مجمع بهداشت تعیین گردد تقسیم مینماید.

ماده ۵۷ - مجمع بهداشت یا شورا بنام مجمع بهداشت حق خواهد داشت عطایا و هدایائی را که بسازمان تقدیم مینمایند پذیرفته و آنها را اداره کنند مشروط بآنکه شرایط مربوط باین عطایا و اوقاف از طرف مجمع بهداشت یا شورا قابل قبول و بامقصد خط مشی سازمان موافق باشند.

ماده ۵۸ - برای تأمین مخارج فوری و جلوگیری از وقایع غیر مترقب اعتبار بخصوصی در اختیار شورا گذاشته میشود.

فصل سیزدهم

ترتیب اخذ آراء

ماده ۵۹ - هر يك از دول عضو حق يك رأی در مجمع بهداشت دارا خواهد بود
ماده ۶۰ - الف - تصمیمات مجمع بهداشت درباره مسائل مهم با کثرت دوثلت دول عضوی که حاضر و در رأی شرکت میورزند گرفته میشود. این مسائل عبارتند از :

تصویب عهد نامه ها و پیمانها - تصویب قرار داد هائی که سازمان ملل متحد را بسازمانها و مؤسسات بین دول بموجب مواد ۶۱ و ۷۰ و ۷۲ مرتبط میسازد و اصلاح این اساسنامه.

ب - تصمیمات درباره سایر مسائل حتی تعیین مواد اضافی که باید با اکثریت دوثلت تصویب شود به اکثریت ساده دول عضو که حاضر و در رأی شرکت میورزند تصویب خواهد گردید.

ج - رأی در شورا و در کمیته های سازمان درباره مسائل متشابه بر طبق مقررات فقرات الف و ب این ماده گرفته میشود.

فصل چهاردهم

گزارشهایی که از طرف دول واصل میشود

ماده ۶۱ - هر دولت عضو هر سال گزارشی بسازمان تقدیم و در آن اقداماتی را که بعمل آورده و ترقیاتی که برای اصلاح بهداشت اهالی حاصل شده است ذکر میکند.

ماده ۶۲ - هریک از دول عضو هر سال گزارشی در باره اقداماتی که بنا بر توصیه‌های سازمان و در اجرای قراردادها و آئین نامه‌ها بعمل آورده است خواهد داد.

ماده ۶۳ - هریک از دول عضو آئین نامه‌ها و گزارشهای رسمی و احصائیه‌های مهم مربوط به بهداشت را که در مملکت او انتشار یافته است صریحاً بسازمان اعلام خواهد نمود.

ماده ۶۴ - هریک از دول عضو بنا بر تئیهاتی که از طرف مجمع بهداشت برقرار میگردد گزارشهایی که در باره احصائیه‌ها و اپیدمی‌ها تهیه و تقدیم خواهد نمود.

ماده ۶۵ - بنا بر تقاضای شورا هریک از دول عضو باید در حدود امکان هر نوع اطلاعات اضافی مربوط به بهداشت را بشورا تقدیم دارد.

فصل پانزدهم

اهلیت حقوقی مزایا و معافیت‌ها

ماده ۶۶ - سازمان در سرزمین هریک از دول عضو دارای اهمیت حقوقی لازم برای نیل بمقصود و اجرای وظایف خود میباشد.

ماده ۶۷ - الف - سازمان در سرزمین هریک از دول عضو از مزایا و مصونیت‌هایی که برای نیل بمقصود و اجرای وظیفه‌اش لازم میباشد بهره‌مند خواهد بود.

ب - نمایندگان دول عضو و اشخاصی که برای عضویت شورا تعیین شده‌اند و مستخدمین فنی و اداری سازمان نیز از مزایا و مصونیت‌های لازم برای اجرای آزادانه

وظیفه خودشان که مربوط سازمان باشد بهره‌مند خواهند بود.
ماده ۶۸ - این اهلیت حقوق و مزایا و مصونیت‌ها بموجب موافقتنامه جداگانه
 که سازمان تهیه خواهد نمود با موافقت دبیر کل ملل متحد و بین دول عضو منعقد
 خواهد شد.

فصل شانزدهم

رابطه با سایر سازمانها

ماده ۶۹ - سازمان بمشابه یکی از بشگاههای خصوصی که بموجب ماده ۵۷
 منشور ملل متحد پیش بینی شده است وابسته بملل متحد میباشد. قراردادهای
 قراردادهائی که رابطه بین سازمان را با سازمان ملل متحد معلوم میدارد باید با کثرت
 دوثلث در مجمع بهداشت تصویب برسد.

ماده ۷۰ - سازمان باید با بشگاههای بین‌الدولی که مقتضی بداند عملاً رابطه
 یافته و با آنها از نزدیک همکاری نماید. هر قراردادی که رسماً با این قبیل بشگاهها
 بخواند منعقد نماید باید با کثرت دوثلث از طرف مجمع بهداشت تصویب گردد.

ماده ۷۱ - سازمان میتواند در باره مسائلی که در حدود صلاحیتش میباشد
 هر تصمیمی را که صلاح میداند اتخاذ کند و با سازمانهای بین‌المللی غیردولتی همکاری
 و معاونت نماید و با موافقت دولتهای مربوط میتواند با سازمانهای ملی و حکومتی
 و یا غیرحکومتی نیز همکاری نماید.

ماده ۷۲ - بشرط اینکه دوثلث اعضاء مجمع بهداشت تصویب نمایند سازمان
 میتواند از پاره‌ای از بشگاهها و مؤسسات بین‌المللی که مقصد و فعالیت آنها در حدود
 صلاحیت سازمان میباشد وثائق و عواید و تعهداتی را که انجام میداده اند بموجب
 قراردادی بین‌المللی و یا قرارداد های بین‌الائینی مقامات صالح سازمانهای مربوطه
 بعهده بگیرد.

فصل هفدهم تغییرات و اصلاحات

ماده ۷۳ - متن اصلاحاتی که نسبت باین اساسنامه پیشنهاد شود باید از طرف مدیر کل لااقل شش ماه قبل از اینکه مورد بررسی مجمع بهداشت قرار گیرد با اطلاع دول رسانده شود. اصلاحات پس از اینکه با کثرت دو ثلث از طرف مجمع بهداشت تصویب گردید و از طرف دو ثلث از دول عضو بر طبق قوانین اساسی آنها مورد قبول قرار گرفت از طرف کلیه دول عضو باید مجرا شود.

فصل هیجدهم تفسیر و تغییر

ماده ۷۴ - متن انگلیسی - چینی - اسپانیایی - فرانسوی و روسی این اساسنامه متساویاً معتبرند.

ماده ۷۵ - هر موضوع یا اختلافی راجع بتفسیر و یا اجرای این اساسنامه ایجاد شود که از طریق مذاکره و یا بوسیله مجمع بهداشت حل و تسویه نشود از طرف مقامات مربوطه بدیوان دآوری بین المللی بر طبق اساسنامه آن دیوان مراجعه خواهد شد مگر اینکه طرفین راه دیگری برای حل اختلاف در نظر بگیرند.

ماده ۷۶ - بنا با اجازه مجمع عمومی ملل متحد و یا بنا با اجازه ای که از مقاولات بین سازمان و ملل متحد بالنتیجه حاصل گردیده است سازمان میتواند از دیوان دآوری بین المللی نسبت بهر موضوع حقوقی که مربوط بسازمان باشد نظر مشورتی و رأی دیوان دآوری بین المللی را تقاضا نماید.

ماده ۷۷ - مدیر کل میتواند نسبت بهر تقاضای رأی مشورتی در برابر دیوان دآوری بین المللی نمایندگان سازمان را دارا باشد. مدیر کل باید تصمیمات مقتضی

برای ارجاع امر بدیوان مذکور اتخاذ نماید و همچنین مدارك و نظريات مختلفى را كه اظهار شده بدیوان مراجعه نماید .

فصل نوزدهم تاریخ اجراء

ماده ۷۸ - این اساسنامه با محفوظ ماندن مقررات فصل سوم برای قبول و امضاء موافقت کلیه دول باز است .

ماده ۷۹ - الف - دول میتوانند با اجرای مراتب ذیل عضو تشکیلات باشند :

۱ - امضای آن بدون حفظ حق تصویب بعدی .

۲ - امضاء بقید تصویب بعدی یا قبولی آن .

۳ - قبولی بلاشرط .

ب - قبولی وارد مرحله عمل وقتی میشود که سند رسمی آن بدیور کل ملل متحد تقدیم شود .

ماده ۸۰ - این اساسنامه وقتی قابل اجراء میشود که ۲۶ دولت ملل متحد عضویت آنرا برطبق مقررات ماده ۷۹ قبول کرده باشند .

ماده ۸۱ - رئیس دبیرخانه ملل متحد برطبق ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد این اساسنامه را پس از اینکه بدون قید تصویب از طرف یکدولت به امضاء رسید یا درموقع تسلیم اولین سند قبولی ثبت خواهد کرد .

ماده ۸۲ - دبیرکل ملل متحد عضو این اساسنامه را از تاریخ اجرای آن آگاه خواهد نمود . تاریخ قبول عضویت سایر دول را نیز بدیگران اعلام خواهد کرد .

از روی ایمان نمایندگان ذیل که اعتبارنامه های آنها معتبر تشخیص داده شد این اساسنامه را امضاء نمودند . شهر نیویورک - بیست و دوم ژوئیه ۱۹۴۶ - اصل این

سند بزبانهای انگلیسی - چینی - اسپانیائی - فرانسوی و روسی نوشته شده و هریک از آنها بتنهایی معتبر است .

متن اصل در بایگانی ملل متحد محفوظ خواهد ماند .

دیپرکل ملل متحد سواد مصدق بهریک از دولی که در کنفرانس دارای نماینده هستند خواهد داد .

موافقتنامه منعقد بین دولی که در کنفرانس بین المللی بهداشت نیویورک که

از ۱۹ ژوئن تا ۲۲ ژوئیه ۱۹۴۶ تشکیل گردیده نمایندگی داشتند

نظر باینکه دولی که در کنفرانس بین المللی بهداشت که از طرف شورای

اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد در نیویورک در ۱۹ ژوئن تشکیل شده بود

تصمیم گرفتند که یک سازمان بین المللی بنام سازمان بهداشت جهانی ایجاد نمایند .

و نظر باینکه امروز متن اساسنامه سازمان بهداشت را تعیین کرده و

تصمیم گرفتند عجالتاً تا اجرای اساسنامه و ایجاد سازمان بهداشت جهانی بطوریکه

در اساسنامه پیش بینی گردیده است یک کمیسیون موقتی ایجاد نمایند تصمیم بر آنست

زیر گرفتند :

۱ - بحسب این موافقتنامه یک کمیسیون موقتی سازمان بهداشت جهانی

مرکب از هیئت عده که از طرف کشورهای زیر تعیین خواهند شد ایجاد میشود :

استرالیا - برزیل - کانادا - چین - مصر - امریکا - فرانسه - هندوستان -

لیبریا - مکزیک - نروژ - زلاند جدید - پرو - انگلستان - شوروی سوسیالیستی

شوروی اوکرائی - اتحاد جماهیر شوروی - ونزئلا - یوگوسلاوی . هریک از این دول

برای حضور در کمیسیون موقتی یک شخصیت مهمی را که از لحاظ فنی در مسائل

بهداشت صلاحیت داشته و جانشینها و مستشارها همراه داشته باشد تعیین خواهد نمود.

۲ - کار کمیسیون موقت عبارت خواهد بود از :

الف - تشکیل اولین دوره اجلاسیه مجمع عمومی بهداشت جهانی در اسرع اوقات ممکنه و منتها شش ماه بعد از تاریخ اجرای اساسنامه سازمان .

ب - تهیه و تقدیم دستور موقتی این دوره اجلاسیه بامضا کنندگان این موافقتنامه لااقل شش هفته قبل از دوره اجلاسیه مجمع عمومی بهداشت جهانی همچنین تهیه اسناد و توصیه های لازمه مربوط بآن مخصوصاً :

۱ - پیشنهاد های راجع ببرنامج کار و بودجه سازمان برای سال اول .

۲ - مطالعات راجع به محل مقرّ سازمان .

۳ - مطالعات راجع بتعیین مناطق جغرافیائی برای ایجاد احتمالی سازمانهای منطقه ای که در فصل یازده اساسنامه در نظر گرفته شده و کاملاً نقطه نظر دول ذینفع را رعایت خواهد کرد .

۴ - يك طرح آئين نامه مالی و اساسنامه پرسنلی برای تصویب از طرف مجمع عمومی برای اجرای مقررات این بند لازم خواهد بود عطف توجه مخصوص بمذاکرات کنفرانس بین المللی بهداشت بشود .

ج - شروع بمذاکره با سازمان ملل متحد برای تهیه يك یا چند موافقتنامه بطوریکه در ماده ۵۷ منشور ملل متحد و در ماده ۶۹ اساسنامه پیش بینی شده است این موافقتنامه یا موافقتنامه ها باید :

۱ - يك همکاری حقیقی را بین دو سازمان در تعقیب هدف مشترك خود پیش بینی نمایند .

۲ - تسهیل انطباق سیاست عمومی و فعالیت سازمان با سیاست عمومی و فعالیت

سایر مؤسسات مخصوص بر طبق ماده ۵۸ منشور .

۳ - در عین حال شناختن استقلال سازمان در قسمت صلاحیت خود بطوریکه در اساسنامه آن تصریح گردیده است .

۵ - اتخاذ تدابیر لازم برای اقدام به انتقال وظائف و فعالیت ها و دارائی سازمان بهداشت جامعه ملل که تا حال بسازمان ملل متحد تخصیص داده شده بود به کمیسیون موقت .

۷ - اتخاذ هرگونه تدابیر لازم بر طبق مقررات پروتکل امضا شده در ۲۲ ژوئیه ۱۹۴۶ راجع به اداره بین المللی بهداشت عمومی برای انتقال مشاغل و وظائف اداره نامبرده به کمیسیون موقت و اتخاذ ابتکار همه گونه تدابیر لازم برای تسهیل انتقال دارائی و دین اداره بین المللی بهداشت بسازمان بهداشت جهانی وقتی که موافقتنامه ۱۹۰۷ رم منقضی گردید .

۹ - اتخاذ هرگونه تدابیر لازم برای اینکه کمیسیون موقت بتواند مشاغل و وظائفی را که بموجب قرارداد بهداشت بین المللی ۱۹۴۴ به اداره معاونت و رفاهیت ملل « اونرا » محول شده عهده دار گردیده و قرارداد بهداشتی بین المللی مورخ ۲۱ ژوئن ۱۹۴۶ و پروتکل تمدید قرارداد بهداشت بین المللی ۱۹۴۴ و قرارداد بهداشت بین المللی ناوبری هوائی ۱۹۴۴ که قرارداد بهداشتی بین المللی ناوبری هوائی ۱۲ آوریل ۱۹۳۳ و پروتکل تمدید قرارداد بهداشت بین المللی ناوبری هوائی ۱۹۴۴ را تغییر میدهد اصلاح نماید .

۱۰ - موافقتنامه های لازم را بسازمان بهداشتی اتحاد امریکا و سایر سازمانهای منطقه بین دول بهداشتی موجوده برای عملی کردن ماده ۵۴ قرارداد بقید تصویب مجمع عمومی بهداشتی منعقد سازد .

ح - برقراری روابط عملی و شروع مذاکرات برای انعقاد موافقتنامه‌ها با سازمانهای دیگر بین الدول بطوریکه در ماده ۷۰ اساسنامه پیش‌بینی شده است .

ط - مورد مطالعه قرار دادن موضوع روابط با سازمانهای بین‌المللی غیردولتی و سازمانهای ملی برطبق ماده ۶۱ اساسنامه و بعمل آوردن اقدامات موقت برای پیدا کردن رابطه با سازمانهایی که کمیسیون موقت مشورت را لازم شمرده و همکاری با آنها را مطلوب خواهد دید .

۱) برای تجدید نظر دهساله آتی (فهرستهای بین‌المللی فوت) بضمیمه فهرستهای که برطبق موافقتنامه بین‌المللی ۱۹۳۴ راجع به آمار علل فوت اتخاذ گردیده است .

۲) تنظیم فهرستهای بین‌المللی علل امراض .

ل - برقراری ارتباط عملی با شورای اقتصادی و اجتماعی و شوراهای کمیسیونهای آن که مفید بنظر خواهد رسید بالاخص با کمیسیون ادویه مخدره .

م - مورد مطالعه قرار دادن کلیه مسائل بهداشتی که فوریت داشته و ممکن است دول بآن خاطر نشان سازند و دادن نصیحتهای فنی راجع به آنها و جلب توجه دول و سازمانها که ممکن است راجع به احتیاجات فوری در مورد بهداشت کمک نمایند و اتخاذ همه گونه تدابیر مطلوبه برای تطبیق دادن کمکی که دول و سازمانهای نامبرده ممکن است بشمایند .

۳) کمیسیون موقت میتواند کمیته‌های فنی که مطلوب بشمارد ایجاد نماید .

۴) کمیسیون موقت رئیس و هیئت تحریریه خود را انتخاب و آئین‌نامه اختصاصی خود را تهیه مینماید و با هر گونه اشخاصی که ممکن است کارهای او را تسهیل نماید مشورت میکند .

۵) کمیسیون موقت يك نفر دبیر اجرایی را که دارای مزایای ذیل می باشد تعیین میکنند :

الف - مستخدم عالی درجه فنی و اداری .

ب - وی حقاً دبیر کمیسیون موقت و تمام کمیته‌هائی که از طرف آن ایجاد میشود میباشد .

ج - مستقیماً در نزد ادارات ملی بهداشت بر طبق اسلوبی که ممکن است دول ذینفع بپذیرند راه دارد .

د - کلیه کارها و وظایفی را که کمیسیون موقت ممکن است تعیین نماید انجام میدهد .

۶) در حدود اجازه کلی که از طرف کمیسیون موقت داده میشود دبیر اجرایی مستخدمین فنی و اداری لازم را تعیین مینماید و در موقع تعیین آنها اصل مندرجه در ماده ۳۵ اساسنامه را مورد توجه قرار میدهد بعلاوه این موضوع را مورد توجه قرار خواهد داد که انتخاب مستخدمین از بین مستخدمین سازمان بهداشتی جامعه ملل و اداره بین‌المللی بهداشت عمومی و شعبه بهداشت « انرا » مطلوب میباشد وی میتواند مستخدمین و متخصصینی را که از طرف دول در اختیار آن گذارده میشود تعیین نماید عجلتاً تا وقتی که اعضای خود را انتخاب نکرده از هر گونه کمک فنی و اداری که دبیر کل ملل متحد در اختیار آن میگذارد بتواند استفاده میکنند .

۷) کمیسیون موقت جلسه اول خود را در نیویورک فوراً بعد از ایجاد تشکیل داده و بعداً عنداللزوم و لا اقل هر چهار ماه يك مرتبه تشکیل جلسه خواهد داد در هر جلسه کمیسیون موقت عمل جلسه آتی خود را تعیین خواهد نمود .

۸) مصارف کمیسیون موقت بوسیله و جوهری که از طرف ملل متحد پرداخته میشود تأمین گردیده و کمیسیون موقت برای این مقصود اقدامات لازم را بامقامات صلاحیتدار ملل متحد بعمل خواهد آورد هر گاه وجوه مزبور کافی نباشد کمیسیون

موقت میتواند مساعده‌های دول را قبول نماید مساعده‌های مزبور ممکن است از سهمیه‌های دول عضو سازمان صورت گیرد.

(۹) دبیر اجرا مأمور تهیه بودجه و کمیسیون موقت مأمور تجدید نظر و تصویب پیش‌بینی‌های بودجه‌ای در موارد ذیل میشود:

الف - مربوط به ایامی که شروع آن از ایجاد کمیسیون موقت تا ۳۱ دسامبر ۱۹۴۶ میباشد.

ب - مربوط بایام بعدی که در آن مدت این اقدامات لزوم پیدامیکند.

(۱۰) کمیسیون موقت گزارشی راجع بکارهای خود به مجمع عمومی بهداشت در موقع دوره اجلاسیه اولی آن تقدیم میدارد.

(۱۱) کمیسیون موقت بر طبق يك قطعنامه مجمع عمومی بهداشت در موقع دوره اجلاسیه اولیه آن تعیین در موقعی که دارائی و آرشیه‌های کمیسیون موقت و همچنین این قسمت کارمندان که لازم شمرده میشود به سازمان منتقل خواهد شد.

(۱۲) این موافقتنامه نسبت بکلیه امضاء کنندگان از تاریخ امروز بموقع اجرا گذارده میشود.

بناءً علیهذا نمایندگان امضاء کننده ذیل که کاملاً در این باب مجاز بودند این موافقتنامه را که بزبان انگلیسی و چینی و اسپانیائی و فرانسه و روسی تنظیم گردیده و تمام این متن‌ها بالسویه دارای اعتبار است امضاء نمودند.

در شهر نیویورک امضاء شد - ثویه ۱۹۴۶

پروتکل راجع به اداره بهداشت بین‌المللی

ماده ۱ - دول امضاء کننده این پروتکل در قسمت راجع بخود موافقت دارند

که وظایف و کارهای اداره بین‌المللی بهداشت عمومی را بطوریکه در موافقتنامه ۹ دسامبر ۱۹۰۷ امضاء شده در رم تصریح گردیده است سازمان بهداشت جهانی با کمیسیون موقتی آن عهده‌دار گردیده بقید الزامات بین‌المللی موجوده تدابیر لازم را برای این مقصود اتخاذ خواهند نمود.

ماده ۲ - بعلاوه دول شرکت کنند در این پروتکل در قسمت راجع بخود موافقت دارند که از بدو اجرای این پروتکل وظایف و کارهای مرجوعه بداره بهداشت را برطبق موافقتنامه‌های بین‌المللی مندرجه در ضمیمه ۱ سازمان و با کمیسیون موقتی آن عهده‌دار خواهد بود.

ماده ۳ - موافقتنامه ۱۹۰۷ پایان یافته و اداره آن وقتی که کلیه شرکت کنندگان برای پایان آن موافقت حاصل کردند منحل خواهد گردید بدیهی است هر دولتی که در موافقتنامه ۱۹۰۷ شرکت داشته باشد در این پروتکل تقبل میکند که موافقتنامه ۱۹۰۷ را خاتمه دهد.

ماده ۴ - بعلاوه شرکت کنندگان در این پروتکل موافقت دارند که اگر فرضاً کلیه شرکت کنندگان بموافقتنامه ۱۹۰۷ رضایت ندارند که موافقتنامه مزبور از حالا تا ۱۵ نوامبر ۱۹۴۹ خاتمه پذیرد در این صورت باید بر طبق ماده ۸ موافقتنامه مزبور فسخ موافقتنامه ۱۹۰۷ را اعلام نمایند.

ماده ۵ - هر دولتی که در موافقتنامه ۱۹۰۷ شرکت کرده ولی این پروتکل را امضاء ننموده است در هر موقع میتواند با ارسال يك سند قبولی بدبیر كل سازمان ملل متفق این پروتکل را بپذیرد. دبیر كل نامبرده این پذیرش را با اطلاع کلیه دولی که این پروتکل را امضاء و با آنرا قبول کرده‌اند میرساند.

ماده ۶ - این پروتکل وقتی که از طرف بیست دولت شرکت کننده در

موافقتنامه ۱۹۰۷ مورد قبول واقع گردید بموقع اجرا گذارده خواهد شد. - دول می‌توانند بترتیب مذکوره در این پروتکل شرکت نمایند :

الف - امضاء بدون قید تصویب .

ب - امضاء بقید تصویب متعاقب باقبول .

ت - قبولی عادی .

قبولی بوسیله تسلیم يك سند رسمی بدیبرکل سازمان ملل متحد صورت میگیرد.

ماده ۷ - این پروتکل وقتی که بیست دولت شرکت کننده درموافقتنامه ۱۹۰۷

در این پروتکل شرکت کردند بموقع اجرا گذارده خواهد شد . بناءً علیهذا نمایندگانی که از طرف دول متبوعه خود کاملاً مجاز بوده این پروتکل را که بزبان انگلیسی و فرانسه تنظیم گردیده و هر دو متساویاً معتبر میباشد در يك نسخه اصلی امضاء نمودند و نسخه مزبور بر رئیس دبیرخانه ملل متحد تسلیم خواهد گردید . رونوشت صحیح و رسمی آن از طرف رئیس دبیرخانه ملل متحد بهر يك از دول امضاء کننده و ملحق شونده و هر دولت دیگری كه در تاریخ امضای این پروتکل درموافقتنامه ۱۹۰۷ شرکت داشته تسلیم خواهد گردید . رئیس دبیرخانه اجرای آنرا در اسرع اوقات ممكنه بهر يك از دولی که این پروتکل را پذیرفته اند اعلام خواهد نمود .

بتاریخ امروز ۱۹۴۶ از طرف دولت

آرژانتین آلبرت زوانك

استرالیا ... تائز

بلژيك دكترم . دولانت

بلیویا لوئیزو . سوتلو

برزیل ژرالدو ه . پولاسوزا

روسیه سفید	ن . استافی اف
کانادا	بروك كالا گستون
شیلی	ژولیو بوستوز
چین	ش ژ . ل . چین یوان سمینگ سی
کلومبیا	کارلو اوریب او کوئیر
کستاریکا	جیم بنویدز
کوبا	دکتر پدرو نوکیرا ویکتور سانتامارینا
چکوسلواک	دکتر ژوزف کانیک
دانمارک	ژ . اسکوف
جمهوری دومینیکن	دکتر ل . ف . تومن
اکواتر	رناو ادر واسکز
مصر	دکتر ا . ت . شجاع تها السید نصر بیک م . س . ابازا
سان سالوادور	ج . تسما
حبشه	ج . تسما
فرانسه	ژ . پاریزوت
یونان	دکتر فولیون کویا ناریس
کواتمالا	ج . موران - ژ . ا . هونوز
هائیتی	رولکس لئون
هندوراس	ژان مانوئل فیالوز
هند	س . ک . لاشمانان س . مانی
ایران	دکتر قاسم غنی - دکتر حسین حافظی

عراق	س. الزهراوی - دکتر احسان دوشراماجی
لبنان	ژورژ حکیم - دکتر ا. مخلوف
لیبریا	ژوزف ناگه توکنا - ژان. وست
لوکزامبرک	دکترم. دولانت
مکزیک	مان دراکن
هلند	سن. وان دن برگ س. بایسنگ - و. ا. تیمرمن
ژلاند جدید	ت. ر. ریشو
نیکاراگوا	ا. سویلا ساکازا
نروژ	هانس. ت. ساتسبرگ
پاناما	ژ. ژ. والاریشو
پاراگوئه	انجل رجینز
پرو	کارکوس انریک پاز سنان - ا. توارزو
لهستان	ادوارد
فیلیپین	ه. لارا - والفریدو ویلنور
عربی سعودی	دکتر یحیی نصری - دکتر مبحث شیخ الاوش
سوریه	دکتر س. طریفی
ترکیه	ن. ن. بارکر
اوکراین	ل. ای. هندو
روسیه	ای. ای. کروتکوف
افریقای جنوبی	ه. س. ژیر
انگلستان	ملویل. د. مکنتزی - ج. ای. یاتز

امریکا	توماس پاران هارنام - لیوت - فرانک جی بودرو
اوروگوئه	ژوز. ا. مورا - ر. ریبورو - کارلو. م. باربروس
ونزوئلا	ا. اریازا گزمن
یوگوسلاوی	دکتر. استمپر
افغانستان	. . . . .
آلبانی	ت. جاکوا
اتریش	دکتر. ماریس کیزر
بلغاری	د. کتر. د. پ. اوراهواتز
ایرلند	ژان. د. هاک کرهاک
فنلاند	اسموتز پائینن
هنگری	. . . . .
ایسلند	. . . . .
ایتالیا	گیووانی البرت کاناپریا
پرتغال	فرانسیس کو. س. کامبورانک
رومانی	. . . . .
سیام	بون لیانک نامتائی
سوئد	. . . . .
سوئیس	د. کتر. ژ. اگستر - ا. سوتر
موراء اردن	د. کتر. د. پ. توتونجی
یمن	. . . . .

قطعنامه های نهائی کنفرانس بین‌المللی بهداشت ضمیمه قانون اجازه الحاق

دولت ایران به سازمان بهداشت جهانی که در جلسه اول خرداد ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسیده میباشد .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه قبول عضویت قطعی ایران بسازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد

مصوب ۱۵ تیر ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - مجلس شورای ملی اساسنامه سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی

ملل متحد را تصویب مینماید و بدولت اجازه میدهد قبول عضویت قطعی ایران را به سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد اعلام دارد .

تبصره - وزارت فرهنگ سهمیه دولت ایران و همچنین حقوق و مزایای نماینده ثابت ایران در اونسکورا که جمعاً از یک میلیون و پانصد هزار ریال در سال تجاوز نخواهد نمود در حدود اعتبارات سال ۱۳۲۷ از بودجه خود تأمین خواهد نمود .

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه پانزدهم تیر ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه الحاق دولت ایران بمقررات هواپیمائی کشوری بین المللی

مصوب ۳۰ تیر ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - مجلس شورای ملی قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی مورخ

۱۶ آذر ۱۳۲۳ مطابق هفتم دسامبر ۱۹۴۴ مشتمل بر بیست و دو فصل و نود و شش ماده و پروتکل اضافی متضمن ماده ۹۳ مکرر مورخ ۱۵ اردیبهشت ۱۳۲۶ مطابق ششم مه ۱۹۴۷ و قرارداد ترانزیت هواپیمائی بین‌المللی مورخ ۱۶ آذر ۱۳۲۳ مطابق هفتم دسامبر ۱۹۴۴ مشتمل بر شش ماده را که در تاریخ ۱۹ آذر ۱۳۲۳ مطابق ۷ دسامبر ۱۹۴۴ بامضاء رسیده است تصویب و بدولت اجازه میدهد اسناد مصوبه آن را بدیپرخانه سازمان هواپیمائی کشوری بین‌المللی تسلیم نماید.

این قانون که مشتمل بر یک ماده و متن قرارداد ضمیمه است در جلسه سی‌ام تیرماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قرارداد هواپیمائی کشوری بین‌المللی

مقدمه

نظیر باینکه پیشرفت و توسعه هواپیمائی کشوری بین‌المللی در آینده میتواند کمک زیادی برای ایجاد و حفظ دوست و حسن تفاهم بین ملل و مردم دنیا باشد و در عین حال سوء استفاده از آن ممکن است موجب اختلال امنیت عمومی گردد و نظر باینکه دولتهای امضاء کننده این قرارداد علاقمند هستند که از تصادم اجتناب نموده و همکاری بین ملل و مردم را که آرامش و امنیت جهان مشکی بآین است توسعه بدهند لذا دول امضاء کننده ذیل نسبت بپاره ای اصول و ترتیبات برای اینکه هواپیمائی کشوری بین‌المللی در وضع مطمئن و منظم توسعه یابد توافق حاصل کردند همچنین توافق حاصل نمودند که سرویسهای حمل و نقل هوائی بین‌المللی ممکن است بر اساس تساوی موقعیت استقرار یافته و با اصول محکم اقتصادی عمل نماید بنابر مراتب مزبوره این قرارداد را باین منظور منعقد نمودند :

قسمت اول - هوانوردی

فصل اول - اصول کلی و اجرای قرارداد

حق حاکمیت

ماده ۱ - کشورهای متعاقد قبول دارند که هر کشوری حق حاکمیت تام و مطلق نسبت به فضای مافوق قلمرو خود دارد.

قلمرو

ماده ۲ - از نظر این قرارداد قلمرو يك کشور عبارت خواهد بود از اراضی و آبهای ساحلی متصل بآن که تحت حاکمیت یا قیمومت - حمایت و یا تحت حمایتی آن کشور قرار دارد.

هواپیماهای دولتی و کشوری

ماده ۳ - الف - این قرارداد فقط شامل هواپیماهای کشوری خواهد بود و درباره هواپیماهای دولتی قابل اجرا نمیباشد.

ب - هواپیماهایی که در خدمات نظامی و کمرکی و شهربانی بکار برده میشوند هواپیماهای دولتی محسوب خواهند شد.

ج - هیچ هواپیمای دولتی يك کشور متعاقد نباید بدون اجازه یا بوسیله موافقتنامه مخصوص یا طور دیگر طبق شرایط آن بر فراز و قلمرو کشور دیگر پرواز نماید و یا در آنجا فرود بیاید.

د - کشورهای متعاقد تعهد مینمایند که هر موقع مقرراتی برای هواپیماهای دولتی خود وضع میکنند تأمین سلامتی هوانوردی کشوری را مراعات نمایند.

سوءاستفاده از هواپیمائی کشوری

ماده ۴ - هر کشور متعهدي موافقت مينمايد كه هواپيماهاي كشوري را به منظور انجام مقاصدي كه بامقررات اين قرارداد مغايرت داشته باشد مورد استفاده قرار بدهد.

فصل دوم - پرواز بر فراز قلمرو و كشورهاي متعاقد

حق پرواز خارج از برنامه

ماده ۵ - هر يك از كشورهاي متعاقد موافقت مينمايد كه كليۀ هواپيماهاي ساير كشورهاي متعاقد كه در سرويس هواپيمايي بين‌المللي اشتغال نداشته باشند حق دارند بشرط رعايت مقررات اين قرارداد بر فراز قلمرو آن پرواز نمايند و با بطور ترانزيت بدون توقف از آنجا عبور كنند و همچنين بدون احتياج بكسب اجازه قبلي براي مقصود هاي غير تجارتي بآنجا فرود بيايند بشرط اينكه كشوري كه بر فراز آن پرواز بعمل ميآيد حق درخواست فرود آمدن را از هواپيما داشته باشد مع هذا هر يك از كشور هاي متعاقد اين حق را براي خود محفوظ ميدارد كه بجهت تأمين سلامت پرواز از هواپيمايي كه ماييل بعزيمت بنواحی غير قابل عبور و يا نواحی كه تسهيلات هواپيمايي بقدر كافي در آنجا وجود ندارد بخواهد كه راه معيني را طی نمايد و يا اينكه اجازه مخصوصی براي اين قبيل پروازها تحصيل كند و چنين هواپيما هر گاه مسافر بار يا پست براي كرايه يا اجرت غير از مسافر بار و پستی كه در سرويسهاي منظم بين‌المللي هستند داشته باشد بشرط رعايت مقررات ماده ۷ حق دارد كه مسافر و بار و پست بگيرد و پياده كند مشروط بر اينكه هر كشوري كه در آنجا اين مسافرين پست و بارها گرفته يا پياده ميشوند حق داشته باشد كه نظامات شرايط و محدوديتهاي را كه لازم ميداند تحمیل نمايد.

پرواز بر حسب برنامه

ماده ۶ - هیچ سرویس هواپیمائی بین المللی حق ندارد که در کشور متعاقد دیگر عمل نماید مگر اینکه اجازه مخصوص و با اجازه دیگر از آن کشور داشته و مطابق شرایط چنین اجازه و با اختیاری پرواز نموده باشد.

کابوتاژ

ماده ۷ - هر يك از کشورهای متعاقد حق خواهد داشت که از صدور اجازه به هواپیمای سایر کشورهای متعاقد که جهت حمل و نقل مسافر یا پست و یا کالا در مقابل کرایه یا اجرت از يك نقطه بنقطه دیگر در قلمرو خود مبادرت به پرواز میکنند امتناع نماید و نیز متعهد میگردد که داخل هیچگونه ترتیباتی نشود که صریحاً چنین حقی انحصاری بکشور دیگر یا شرکت هواپیمائی کشور دیگر بدهد و نیز چنین حق انحصاری را از کشور دیگر برای خود تحصیل ننماید.

هواپیمای بدون خلبان

ماده ۸ - هیچ هواپیمائی که قادر به پرواز بدون خلبان باشد نباید بدون اجازه مخصوص و طبق مقررات آن اجازه بر فراز کشورهای متعاقد دیگر بدون خلبان پرواز نماید - هر کشور متعاقد تعهد مینماید که پرواز چنین هواپیمای بدون خلبان را در نواحی که برای پرواز هواپیماهای کشوری آزاد میباشد تحت کنترل قرار دهد بطوری که خطری از این راه متوجه هواپیماهای کشوری نشود.

مناطق ممنوعه

ماده ۹ - الف - هر کشور متعاقدی میتواند از نظر ضرورت نظامی و یا تأمین سلامت عمومی بطور متحدالشکلی پرواز هواپیماهای سایر کشورها را در پاره ای مناطق

قلمرو خود محدود نموده و با ممنوع نماید بشرط اینکه در اجرای این منظور هیچگونه تبعیضی بین هواپیماهای آن کشور و هواپیماهای سایر کشور های متعاقد که در سرویس های منظم هواپیمائی بین المللی اشتغال داشته باشند قائل نگردد چنین مناطق ممنوعه بایستی از نظر موقعیت و مساحت و وسعت توجیهاً طوری باشد که بدون جهت مشکلاتی برای هوانوردی ایجاد ننماید.

مشخصات چنین مناطق ممنوعه در قلمرو يك کشور متعاقد و همچنین هر نوع تغییرات آن باید با سرعت اوقات بسایر کشورهای متعاقد و سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی ابلاغ گردد.

ب - هر کشور متعاقدی همچنین این حق را برای خود محفوظ میدارد که در موارد استثنائی و در موقع خطر و با از نظر تأمین سلامت عمومی در صورت تأثیر فوری موقتاً پرواز هواپیماها را در سراسر قلمرو خود و یا در منطقه مخصوص ممنوع نماید بشرط اینکه اینگونه محدودیتها یا ممنوعیت ها بدون رعایت ملیت و تبعیض شامل کلیه هواپیماهای سایر کشورها بشود.

ج - هر کشور متعاقد میتواند طبق شرایطی که تعیین مینماید از هر هواپیمائی که داخل در مناطق مذکوره در بند فوق میشود بخواهد که در فرودگاهی که در قلمرو خود معین مینماید بمحض اینکه عملاً ممکن باشد فرود بیاید.

فرود آمدن در فرودگاه گمرکی

ماده ۱۰ - باستثنای مواردیکه تحت مقررات این قرار داد یا اجازه مخصوص هواپیماها میتوانند از فراز قلمرو يك کشور متعاقد بدون فرود آمدن پرواز نمایند هر هواپیمائی که داخل قلمرو يك کشور متعاقد میگردد باید در صورتیکه نظامات آن کشور مقرر داشته باشد در فرودگاهی که برای مقاصد گمرکی وسایر بازرسی ها

تعیین شده فرود بیاید و در موقع مراجعت از قلمرو يك کشور متعاهد هم باید از چنین فرودگاهی عزیمت نماید. مشخصات تمام فرودگاههایی که برای این منظور تعیین شده اند توسط آن کشور بچاپ رسیده و سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی که بموجب قسمت دوم این قرارداد مقرر شده برای توزیع بین تمام کشورهای متعاهد فرستاده میشود.

قابل اجرا بودن نظامات هوائی

ماده ۱۱ - بشرط رعایت مقررات این قرارداد قوانین و نظامنامه‌های يك کشور متعاهد راجع به ورود و خروج هواپیماهایی که در هواپیمائی بین المللی هستند و یا راجع به‌وانوردی و حمل اینگونه هواپیماها بدون تبعیض از نظر ملیت درباره کلیه هواپیماهای کشورهای متعاهد قابل اجرا خواهد بود و هواپیما مکلف است هنگام ورود و یا خروج و یا در مدتی که در قلمرو آن کشور است قوانین و نظامات فوق را مراعات نماید.

مقررات هوائی

ماده ۱۲ - هر کشور متعاهدی تعهد مینماید ندابیری اتخاذ نماید که هر هواپیمائی که بر فراز قلمرو آن بیرواز یا مانور مبادرت میکند و هر هواپیمائی که علامت تابعیت آن کشور را دارا میباشد در هر کجا که هست مقررات و نظامات مربوط به پرواز و مانور هواپیما را که در آنجا معمول است مراعات نماید.

هر کشور متعاهدی تعهد مینماید که نظامات هوائی خود را تا هر اندازه که امکان داشته باشد در این موضوع با آ‌نهائیکه بموجب مقررات این قرارداد گاه گاهی وضع میگردد تطبیق بدهد.

هر کشور متعاهدی تعهد میکند کلیه کسانی را که چنین مقررات جاریه را نقض

نمایند مورد تعقیب قرار دهد.

نظامات ورود و ترخیص

ماده ۱۳ - قوانین و نظامات يك کشور متعاهد راجع با اجازه ورود و خروج در قلمرو آن کشور در مورد مسافرین عملجات هواپیما و بار از قبیل نظامات مربوطه بورود - ترخیص - مهاجرت - گذرنامه - كمرک - قرنطین باید از طرف مسافرین عملجات و نسبت به بارها در هنگام ورود و خروج و در تمام مدتیکه هواپیما در قلمرو آن کشور است مراعات گردد.

جلوگیری از انتشار امراض

ماده ۱۴ - هر کشور متعاهدی موافقت دارد که برای جلوگیری از انتشار وبا - تیفوس (مسری) - آبله - تب زرد - طاعون و سایر بیماریهای واگیردار بوسیله هواپیما تدابیر مؤثری که در هر مورد لازم بداند اتخاذ کند و برای این منظور کشورهای متعاهد یا بنسگاههای وابسته بنظارت بین المللی در خصوص تدابیر صحی که نسبت به هواپیما قابل اجرا میباشد مرتباً مشاوره خواهند نمود چنین مشاوره ای نسبت با اجرای هر قرارداد بین المللی که در این موضوع وجود دارد و ممکن است کشورهای متعاهد آنرا امضاء نموده باشند خللی وارد سازد.

عوارض فرودگاه و نظایر آن

ماده ۱۵ - هر فرودگاهی که در يك کشور متعاهد برای استفاده عمومی هواپیماهای ملی آن کشور آزاد باشد بشرط رعایت مقررات ماده ۶۸ با شرایط مساوی برای استفاده هواپیماهای کلیه کشورهای متعاهد آزاد خواهد بود این شرایط مساوی در مورد استفاده هواپیماهای کشور متعاهد از کلیه تسهیلات هوانوردی منجمله رادیو

و سرویس های هواشناسی که برای استفاده عمومی و بمنظور تأمین سلامت و سرعت هوانوردی مقرر است نیز اجرا خواهد گردید.

هر عوارضی که يك کشور متعاهد برای استفاده از چنین فرودگاهها و تسهیلات هوانوردی بوسیله هواپیماهای کشورهای متعاهد دیگر تحمیل و یا اجازه تحمیل آنرا میدهد نباید در موارد ذیل بیشتر باشد:

الف - نسبت به هواپیمائی که در سرویس های منظم بین‌المللی اشتغال ندارند از میزان عوارضی که هواپیمای مشابه ملی آن کشور که در سرویس های مشابه عمل میکند پرداخت مینماید.

ب - نسبت به هواپیمائی که در سرویس های منظم بین‌المللی اشتغال دارند از میزان عوارضی که هواپیمای مشابه ملی آن کشور که در سرویسهای مشابه عمل میکند پرداخت مینمایند.

تمام اینگونه عوارض باید چاپ شده و سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری فرستاده شود مشروط بر اینکه هر گاه يك کشور ذینفع نسبت به عوارضی که برای استفاده از فرودگاه و تسهیلات آن مقرر شده اعتراض نماید از طرف شورای سازمان مورد تجدید نظر واقع شود شورای سازمان در این موضوع راپورت داده و سفارشهای خود را برای اجرا بکشور یا کشورهای مربوطه ابلاغ خواهد کرد.

هیچگونه مخارج و تحمیلات و عوارض از طرف هیچ يك از کشورهای متعاهد منحصرأ برای حق ترانزیت از فراز قلمرو آن یا ورود و خروج هیچ هواپیمای يك کشور متعاهد یا اشخاص و یا اموال موجوده در آن عمل نخواهد شد.

بازرسی هواپیما

ماده ۱۶ - مقامات صلاحیتدار هر يك از کشورهای متعاهد حق خواهند

داشت که بدون تأخیر غیر موجه هواپیماهای سایر کشور های متعاقد را هنگام ورود و یا خروج بازرسی نموده و گواهینامه ها و سایر مدارك مشروطه در این قرارداد را بازرسی نمایند .

فصل سوم - تابعیت هواپیما

تابعیت هواپیما

ماده ۱۷ - هر هواپیما تابعیت کشوری را دارد که در آنجا ثبت رسیده است .

ثبت دوگانه

ماده ۱۸ - هیچ هواپیمائی را نمیتوان قانوناً در بیش از يك کشور به ثبت رسانید لیکن ثبت آن ممکن است از يك کشور به کشور دیگر تغییر پیدا کند .

قوانین ملی راجع به ثبت

ماده ۱۹ - ثبت یا انتقال ثبت هواپیما در هر کشور متعاقد طبق قوانین و مقررات آن کشور انجام خواهد یافت .

علامت گذاری

ماده ۲۰ - هر هواپیمائی که در سرویس هوانوردی بین‌المللی اشتغال دارد باید دارای علائم تابعیت کشور متبوعه خود باشد .

گزارش ثبت

ماده ۲۱ - هر يك از کشورهای متعاقد تعهد مینماید که اطلاعات راجع به ثبت و مالکیت هر هواپیمای مخصوصی را که در آن کشور به ثبت رسیده است بموجب درخواست آنآ بسایر کشورهای متعاقد و یا سازمان هواپیمائی کشوری بین‌المللی ارسال دارد . علاوه بر يك از کشورهای متعاقد گزارشائی سازمان هواپیمائی کشوری طبق مقرراتی که سازمان وضع خواهد کرد میدهد . گزارشهای مزبور متضمن اطلاعات

مربوطه ای که ممکن است در دسترس قرارداد و راجع به مالکیت و کنترل هواپیمائی که در آن کشور به ثبت رسیده و معمولاً در سرویس های هواپیمائی بین المللی اشتغال دارند خواهد بود اطلاعاتی که بدین ترتیب بوسیله سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی بدست می آید بر حسب تقاضای سایر کشورهای متعاقد در دسترس آنها گذارده خواهد شد.

فصل چهارم - تدابیر بمنظور تسهیل هوانوردی

تسهیل مراسم تشریفات

ماده ۲۲ - هر کشور متعاهدی موافقت مینماید که کلیه تدابیر عملی را از راه وضع نظامات مخصوص و یا بوسائل دیگر بمنظور تسهیل و تسریع هوانوردی هواپیما ها بین قلمرو کشورهای متعاقد و برای جلوگیری از تأخیرات غیر ضروری هواپیما و عملجات و مسافرین و بار آن مخصوصاً ضمن اجرای قوانین مربوط بمهاجرت و قرنطینه و گمرک و ترخیص اتخاذ نماید.

مقررات گمرکی و مهاجرت

ماده ۲۳ - هر کشور متعاهدی متعهد میگردد که تا آنجائی که عملی میدانند طرز اجرای مقررات گمرکی و مهاجرت را که در هوانوردی بین المللی تأثیر دارد بموجب ترتیباتی که ممکن است طبق این قرارداد هر چند وقت به چند وقت وضع و یا پیشنهاد شود برقرار سازد. هیچیک از مقررات این قرارداد مانع ایجاد فرودگاههای بدون گمرک نخواهد بود.

عوارض گمرکی

ماده ۲۴ - الف - هواپیمائی که در رفت و آمد و یا عبور از قلمرو کشور متعاقد

دیگر پرواز مینماید با رعایت مقررات گمر کی آن کشور موقتاً بدون پرداخت عوارض اجازه ورود باو داده خواهد شد . سوخت - روغن های ماشین - قطعات یدکی - لوازم معمولی و انبار هائی که در هواپیمای يك کشور متعاقد است و در موقع ورود و بعد از خروج با خود حمل مینماید از عوارض گمر کی و مخارج تفتیش و سایر حقوق و عوارض محلی معاف خواهد بود .

این معافیت شامل هر مقدار از اجناسی که از هواپیما خارج میشود نمیگردد مگر بموجب مقررات گمر کی کشور متوقف فیها که ممکن است مقرر بدارد : « اجناس مزبور تحت نظارت گمر ك قرار گیرد » .

ب - قطعات یدکی و تجهیزاتى که بوسیله هواپیمای کشور متعاقد برای الحاق به هواپیما و یا استفاده بوسیله هواپیمای آن کشور که در سرویس هوانوردی بین المللی شرکت دارد داخل قلمرو کشور متعاقد دیگر میشود از عوارض گمر کی معاف میباشد ولی این اشیاء مشمول مقررات کشور مزبور خواهد بود که ممکن است مقرر دارد تحت نظارت و بازرسی گمر ك قرار گیرد .

هواپیما در مخاطره

ماده ۴۵ - هر کشور متعاقدی بمعهده میگردد تا آنجائی که عملی بداند اقداماتی جهت مساعدت با هواپیمائی که در قلمرو آن کشور دچار خطر میگردد بعمل آورد و همچنین به مالکین هواپیما یا مقامات کشوری که هواپیما در آنجا بثبت رسیده با نظارت مقامات مربوطه خود اجازه دهد که عنداللزوم تدابیری جهت مساعدت به هواپیما معمول دارند هر کشور متعاقد برای جستجوی هواپیمای مفقود الاثر تشریک مساعی خواهد نمود . این قبیل تشریک مساعی بطور هم آهنگ و بوسیله اتخاذ تدابیری خواهد بود که گاه گاه بموجب این قرارداد ممکن است سفارش شود .

رسیدگی بحادثه ها

ماده ۲۶ - چنانچه حادثه ای برای يك هواپیمای کشور متعاهدی در قلمرو کشور متعاهد دیگری رخ دهد و موجب مرگ یا جراحت شدید شود و یا ظاهر گردد که نقص فاحش فنی در هواپیما یا تسهیلات هوانوردی بوده کشوری که در آنجا این حادثه اتفاق افتاده علل حادثه را طبق مقرراتی که ممکن است از طرف سازمان هواپیمائی کشوری سفارش شود در حدود قوانین خود تحقیق خواهد نمود و بکشوری که هواپیما در آنجا ثبت شده اجازه داده خواهد شد که ناظرینی برای حضور در بازرسی بآن کشور اعزام نماید. کشور تحقیق کننده گزارش امر و نتایج تحقیقات خود را بکشور ذینفع ابلاغ خواهد نمود.

مصونیت از توقیف بعنوان دعوای ثبت اختراع

ماده ۲۷ - الف - در مواقعی که هواپیمای کشور متعاهدی در حمل و نقل هوائی بین المللی اشتغال دارد و یا اجازه به قلمرو کشور دیگر وارد شده یا از آنجا بطور ترانزیت عبور میکنند اعم از اینکه در آن کشور فرود بیاید یا نه بعنوان اینکه ساختمان و مکانیسم و قطعات اضافی یا عملیات هواپیما یا هر گونه ثبت اختراع (پتانت) و نقشه و مدلی که قانوناً از طرف کشوری که هواپیما داخل آن گردیده اعطا شده یا در آنجا به ثبت رسیده است تطبیق نمیکند مورد هیچگونه ضبط و بازداشت قرار نخواهد گرفت و همچنین هر نوع دعوای هر قبیل و یا هر نوع مداخله از طرف آن کشور یا هر شخصی که در آنجا مقیم است باستناد یکی از عناوین فوق الذکر بر علیه مالک یا راننده هواپیما بعمل بیاید مسموع و پذیرفته نشده و موجب توقیف هواپیما نخواهد گردید.

و نیز موافقت حاصل است که هیچگونه وجه الضمانی برای مصونیت از معافیتهای

نامبرده (ضبط و توقیف هواپیما) در هیچ موردی از طرف کشوری که هواپیما وارد آنجا شده است مطالبه نگردد.

ب - مقررات بند (الف) این ماده شامل ذخیره قطعات یدکی و لوازمات مربوطه هواپیما و حتی استفاده یا نصب آنها ضمن تعمیر هواپیمای یک کشور متعاقد در قلمرو هر کشور متعاقد دیگر خواهد بود مشروط بر اینکه هر گونه لوازمات و قطعات یدکی که در هواپیما موجود است در داخل آن کشور فروخته یا توزیع نگردد و یا قطعاتی که برای این منظور به هواپیما برده میشود از آن کشور بکشور دیگری بمنظور تجارت صادر نشود.

ج - مزایای این ماده فقط شامل کشور هائی خواهد بود که در این قرارداد شرکت دارند و یا:

۱ - کشورهای عضو قرارداد بین المللی راجع به حمایت اموال صنعتی و مواد اصلاح شده آن قرارداد.

۲ - کشورهائی که قوانین ثبت اختراع وضع نموده اند که بوسیله آن اختراعات متعلق باتابع کشورهای متعاقد که در این قرارداد شرکت دارند کاملاً حمایت میشوند.

تسهیلات هوانوردی و سیستمهای متحد الشکل

ماده ۲۸ - هر کشور متعاهدی متعهد میگردد که حتی الامکان:

الف - در قلمرو خود فرودگاهها و ایستگاههای بی سیم و ایستگاههای هواشناسی و سایر تسهیلات هوانوردی جهت تسهیل حمل و نقل هوائی بین المللی بطور متحد الشکل مطابق دستور العملی که گاه بگاه بموجب این قرارداد توصیه و یا وضع میشود فراهم سازد.

ب - وسایل ارتباطات متحد الشکل رمزها و علائم و علامات مخابراتی و

نورافکنها و سایر قواعد را از روی میزان صحیح و مشخص مانند کتاب رمز و کتاب علائم که گاه بگاه طبق این قرارداد ممکن است توصیه و یا وضع گردد قبول و بموقع عمل بگذارد.

ج - در اقدامات بین‌المللی بمنظور طبع و نشر نقشه‌ها و علائم هوا نوردی که طبق موازین مقرر در این قرارداد گاه بگاه ممکن است سفارش و یا مقرر گردد و تشریک مساعی نماید.

فصل پنجم - شرایطی که باید از طرف هواپیما مجری شود

اسنادی که در هواپیما موجود است

- ماده ۲۹ - هر هواپیمای کشور متعاهدی که در هوا نوردی بین‌المللی اشتغال دارد بایستی اسناد و مدارک ذیل را طبق مقررات این قرارداد با خود همراه داشته باشد:
- الف - گواهینامه ثبت آن .
  - ب - گواهینامه قابلیت پرواز آن .
  - ج - پروانه‌های لازم جهت هریک از عملیات هواپیما .
  - د - دفتر روزنامه مسافرت هواپیما .
  - ه - چنانچه دستگاه بیسیم در آن هواپیما نصب شده باشد پروانه بیسیم آن .
  - و - صورت اسامی و محل عزیمت و مقصد مسافرین چنانچه مسافری داشته باشد .
  - ز - دفترچه و اظهارنامه حاوی جزئیات و مشخصات بار در صورتی که حامل بار باشد .

تجهیزات رادیویی هواپیما

- ماده ۳۰ - الف - هواپیمای هر کشور متعاهدی در داخل و یا بر فراز قلمرو کشور متعاقد دیگر فقط در صورتی میتواند دستگاه بیسیم فرستنده یا خود داشته

باشد که پروانه نصب دستگاه مزبور از طرف مقامات صلاحیتدار کشوری که هواپیما در آنجا ثبت رسیده صادر گردیده باشد .

استفاده از دستگاه فرستنده در قلمرو کشور متعاهدی که هواپیما در آنجا پرواز مینماید باید بر حسب مقررات جاریه آن کشور باشد .

ب - دستگاه بی سیم فرستنده فقط بوسیله عملیات مأمور پرواز هواپیما مورد استفاده واقع خواهد شد عملیات مذکوره باید دارای پروانه مخصوص این کار صادر از مقامات صلاحیتدار کشوری که هواپیما در آنجا ثبت رسیده است بوده باشند .

گواهینامه های قابلیت پرواز

ماده ۳۱ - هر هواپیمائی که در هوانوردی بین المللی اشتغال دارد باید دارای گواهینامه قابلیت پرواز باشد این گواهینامه ها باید از طرف مقامات صلاحیتدار کشوری که هواپیما در آنجا به ثبت رسیده صادر و معتبر شناخته شده باشد .

جوازهای کارکنان هواپیما

ماده ۳۲ - الف - خلبان هر هواپیما و سایر عملیات مأمور پرواز که در هوانوردی بین المللی اشتغال دارند باید دارای گواهینامه های صلاحیت و پروانه هائی که از طرف کشوری که هواپیما در آنجا به ثبت رسیده صادر و یا معتبر شناخته شده باشد .

ب - هر کشور متعاهدی این حق را برای خود محفوظ خواهد داشت که از شناسائی گواهینامه های صلاحیت که از طرف کشور متعاهد دیگر با تابع وی بمنظور پرواز بر قلمرو خود اعطاء شده باشد خود داری نماید .

شناسائی گواهینامه ها و پروانه ها

ماده ۳۳ - گواهینامه های قابلیت پرواز و گواهینامه های صلاحیت و اجازه هائی که

از طرف کشور متعاهدی که هواپیما در آنجا ثبت رسیده صادر و یا معتبر شناخته شده از طرف سایر کشور های متعاهد به رسمیت شناخته خواهد شد مشروط بر اینکه شرایط و مقرراتی که طبق آن گواهینامه ها یا پروانه های نامبرده صادر و یا معتبر شناخته شده با حداقل استاندارد هائی که ممکن است گاه گاه طبق این قرارداد وضع شود برابر یا بالاتر باشد .

دفتر روزانه مسافرت هواپیما

ماده ۴۴ - برای هر هواپیمائی که در هوانوردی بین المللی اشتغال دارد دفتر روزانه مسافرت تنظیم خواهد شد که در آن خصوصیات هواپیما و عملجات و هر مسافرت آن بترتیبی که گاه بگاه طبق این قرارداد ممکن است وضع شود ثبت خواهد گردید.

محدودیت های حمل بار

ماده ۳۵ - الف - هیچگونه مهمات و لوازمات جنگی نباید داخل و یا بر فراز قلمرو کشوری بوسیله هواپیمائی که در هوانوردی بین المللی اشتغال دارد حمل گردد مگر با اجازه آن کشور . هر کشوری مقرراتی وضع خواهد کرد که چه کالائی جزو مهمات و لوازمات جنگی از نظر این ماده محسوب میگردد رعایت های لازمه خواهد شد که مقررات مزبور با توصیه هائیکه گاه بگاه سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی ممکن است در این موضوع بشماید متحد الشکل باشد .

ب - هر کشور متعاهدی این حق را برای خود محفوظ خواهد داشت که بمنظور تأمین نظم عمومی باسلامت همگانی حمل اشیاء دیگری را غیر از آنچه در بند الف ذکر شده به کشور یا بر فراز قلمرو خود منع یا محدود سازد مشروط بر اینکه در این مورد هیچگونه تبعیضی بین هواپیمای ملی خود که در سروس هوانوردی بین المللی اشتغال دارد و هواپیمای کشورهای دیگر که در این سروس مشغول هستند

قابل نگردد و نیز مشروط بر اینکه هیچ نوع محدودیتی که ممکن است مداخله در حمل و استفاده لوازماتی که برای کار و یا پرواز هواپیما و یا تأمین سلامتی مسافری و کارکنان آن لازم است تحمیل نماید .

ادوات عکس برداری

ماده ۳۶ - هر کشور متعاهدی میتواند استعمال ادوات عکس برداری را بر فراز قلمرو خود در هواپیما ممنوع ساخته و یا تحت قواعدی قرار بدهد .

فصل ششم - یکنواخت بودن عملیات هوانوردی و سفارشات مربوط به آن

قبول ترمیمات متحدالشکل عملیات هوانوردی

ماده ۳۷ - هر کشور متعاهدی بعهده میگیرد که برای نیل باعلا درجه ممکنه در اتحادشکل در امر نظامات و استانداردارد و ترمیمات و سازمان مربوط به هواپیما و کارکنان و خطوط هوائی و سرویسهای کمکی و در کلیه مسائلی که چنین هم آهنگی را در امر هوانوردی تسهیل و یا اصلاح خواهد نمود تشریک مساعی نماید .

برای این منظور سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی گاه بگاه در مواقع لزوم استانداردهای بین المللی را قبول و جرح و تعدیل خواهد کرد و عملیات و ترمیمات مربوط بموارد زیر را بکشورهای عضو سفارش خواهد نمود :

الف - طرق ارتباط و معاضدتهای هوانوردی از جمله علامتگذاری روی زمین -

ب - مشخصات فرودگاه ها و مناطقی که هواپیما در آنجا پائین میآید .

ج - قانون هوا و نظارت حمل و نقل هوائی و عملیات مربوط به نظارت رانندگی

در هوا .

د - صدور پروانه جهت رانندگان و کارمندان فنی هواپیما .

- ه - قابلیت پرواز هواپیما .
- و - ثبت و تشخیص نوع هواپیما .
- ز - جمع آوری و مباداه اطلاعات هواشناسی .
- ح - دفاتر روزانه هواپیما .
- ط - نقشجات و جدولهای هواشناسی .
- ی - کمک به هواپیما در حال خطر و رسیدگی به حوادث و از این قبیل مسائلی که باسلامتی و نظم و حسن جریان هوانوردی مربوط بوده و گاه بگاه ممکن است ضروری و مناسب بنظر برسد .

عدول از استانداردها و ترتیبات بین‌المللی

ماده ۴۸ - چنانچه برای کشوری غیر عملی باشد که از هر حیث یکی از استانداردها و ترتیبات بین‌المللی فوق‌الذکر را رعایت نماید و یا عملیات خود را با یکی از استانداردها با ترتیبات اصلاح شده بین‌المللی کاملاً وفق دهد و یا لازم بداند که از نظامات یا عملیاتی پیروی کند که در یک مورد بخصوص از آنهاست که بوسیله استانداردهای بین‌المللی معین شده تفاوت داشته باشد فوراً مراتب را با اطلاع سازمان هواپیمائی کشوری بین‌المللی خواهد رسانید . هرگاه اصلاحاتی در استانداردهای بین‌المللی بعمل آید کشوری که اصلاحات مناسب را در نظامات یا عملیات خود بعمل نیآورد باید بشوری در ظرف شصت روز از تصویب اصلاح استانداردهای بین‌المللی اطلاع داده یا اقدامی را که پیشنهاد مینماید معین سازد . در چنین صورتی شوری بفوریت اختلافی را که بین یک یا چند استانداردهای بین‌المللی و ترتیبات مشابه ملی آن کشور موجود میباشد با اطلاع تمام کشورهای دیگری خواهد رسانید .

ظهر نویسی گواهینامه ها و پروانه ها

ماده ۳۹ - الف - هر هواپیمائی یا قسمتی از آن که نسبت بآن يك قاعده یا میزان بین المللی راجع به قابلیت پرواز وجود دارد در هر صورت نتواند که در موقع اخذ گواهینامه آنرا با استانداردهای بین المللی انطباق دهد جزئیات کامل عدم انطباق را در پشت گواهینامه صلاحیت پرواز قید نموده و باروی ورقه جدا گانه نوشته و پیوست گواهینامه مزبور نماید .

ب - هر شخصی که دارای پروانه ای باشد که کاملاً با شرایط مقرر در استانداردهای بین المللی راجع به طبقه بندی پروانه یا گواهینامه مزبور وفق ندهد جزئیات کامل عدم انطباق را در پشت پروانه درج نموده و باروی ورقه جدا گانه نوشته و ضمیمه پروانه خواهد نمود .

اعتبار گواهینامه ها یا پروانه های ظهر نویس شده

ماده ۴۰ - هیچ هواپیما یا کارکنان آن که دارای گواهینامه یا پروانه هائی باشد که بترتیب فوق ظهر نویس شده است نباید در هوا نوردی بین المللی شرکت نماید مگر با اجازه کشور یا کشور هائی که هواپیما وارد قلمرو آن میشود ثبت یا بکار بردن چنین هواپیما یا قطعه گواهی شده آن در هر کشور دیگری غیر از کشوری که هواپیما در آن گواهی شده است بسته به نظر و اختیار کشوری خواهد بود که هواپیما یا قطعه مربوطه بدانجا وارد شده است .

شناسائی استانداردهای صلاحیت پرواز کنونی

ماده ۴۱ - مقررات این فصل شامل هواپیما یا تجهیزات آن نخواهد بود که نمونه یا نقشه آن برای گواهی در تاریخی قبل از انقضای سه سال از تاریخ وضع استاندارد بین المللی صلاحیت پرواز جهت چنین تجهیزات تسلیم مقامات صلاحیتدار ملی شده باشد .

شناسائی استانداردهای کنونی راجع به صلاحیت کارکنان

ماده ۴۲ - مقررات این فصل شامل کارکنانی که اصولاً پروانه های آنها قبل از انقضای یکسال از تاریخ تصویب بدوی استانداردهای بین المللی راجع به صلاحیت هوانوردی این قبیل کارکنان صادر شده باشد نخواهد بود ولی در هر حال درباره کلیه کارکنانی که مدت اعتبار پروانه های آنها پنجسال بعد از تاریخ تصویب استانداردهای فوق باشد قابل اجرا خواهد بود.

قسمت دوم - سازمان هواپیمائی بین المللی

فصل هفتم - سازمان

نام و ترکیب سازمان

ماده ۴۳ - بموجب این قرار داد سازمانی موسوم به سازمان هوائی کشوری بین المللی تشکیل میگردد این سازمان مرکب از يك مجمع عمومی و شورى و تشکیلات دیگری که ممکن است لزوم پیدا کند.

مقاصد

ماده ۴۴ - هدفها و مقاصد سازمان عبارت است از توسعه اصول و امور فنى هوانوردی بین المللی و تحکیم برنامه و پیشرفت حمل و نقل هوائی بین المللی بطوریکه :

الف - سلامتی و توسعه منظم هواپیمائی کشوری بین المللی را در سرتاسر جهان تأمین سازد.

ب - فنون مربوط به طرح هواپیما و بکار انداختن هواپیما را بمنظور های صلح جویانه تشویق نماید.

ج - توسعه خطوط هوائی و فرودگاهها و تسهیلات هوانوردی را برای هواپیمائی کشوری بین المللی تشویق نماید .

د - احتیاجات مردم جهان را از لحاظ حمل و نقل هوائی سالم و منظم و مؤثر و مقرون بصرفه رفع نماید .

ه - از اتلاف اقتصادی ناشی از رقابت غیرمعقول جلو گیری بعمل آورد .

و - حقوق کشورهای متعاقد کاملاً رعایت شده و هر کشور متعاهدی فرصت مناسبی برای بکار انداختن شرکت های هواپیمائی بین المللی داشته باشد .

ز - از تبعیض بین کشورهای متعاقد خود داری شود .

ح - سلامتی پرواز را در هوا نوردی بین المللی توسعه دهد .

ط - بطور کلی شئون مربوط به هوا نوردی کشوری بین المللی را توسعه دهد .

مرکز دائمی

ماده ۴۵ - مرکز دائمی سازمان در محلی خواهد بود که بوسیله جلسه نهائی

مجمع موقتی سازمان موقت هواپیمائی کشوری بین المللی پیش بینی شده در موافقتنامه

موقتی هواپیمائی کشوری بین المللی که در ۷ دسامبر ۱۹۴۴ در شیکاگو با امضاء رسیده

تعیین میگردد . این مرکز ممکن است بنا به تصمیم شوری موقتاً بجای دیگر

انتقال یابد .

اولین جلسه مجمع عمومی

ماده ۴۶ - بمجرد اینکه قرارداد بموقع اجرا در آید شورای موقتی سازمان

موقت فوق الذکر اولین جلسه مجمع عمومی را در زمان و محلی که شورای مزبور تصمیم

بگیرد دعوت بتشکیل خواهد نمود .

اختیار قانونی

ماده ۴۷ - سازمان در قلمرو هر کشور متعاقد از اختیار قانونی که ممکن است برای انجام وظائف آن ضرورت داشته باشد بهره مند خواهد شد در هر موردیکه با قانون اساسی و سایر قوانین کشور مربوطه مطابقت داشته باشد شخصیت حقوقی کامل بسازمان اعطاء خواهد گردید .

فصل هشتم - مجمع عمومی

جلسات مجمع عمومی و اخذ رأی

ماده ۴۸ - الف - مجمع عمومی هر سال یکبار تشکیل جلسه خواهد داد و شورای جلسه مذکور را در زمان و محل مناسب تشکیل خواهد داد .

جلسات فوق العاده مجمع عمومی ممکن است در هر موقع بنا بدعوت شورای و یا بر حسب تقاضای ده کشور متعاقد از دبیر کل تشکیل یابد .

ب - کلیه کشورهای متعاقد بطور تساوی حق دارند که بجلسات مجمع نماینده اعزام دارند و هر کشور متعاقد حق دادن يك رأی خواهد داشت . نمایندگان کشورهای متعاقد ممکن است مشاورین فنی بعنوان کمک همراه خود داشته باشند این مشاورین در جلسات مجمع شرکت جسته ولی حق دادن رأی ندارند .

ج - اکثریت کشورهای متعاقد لازم خواهد بود تا حد نصاب برای تشکیل جلسات مجمع عمومی فراهم باشد بجز در مواردیکه این قرار داد طوری دیگر مقرر میدارد تصمیمات مجمع باید با کثرت آراء اتخاذ گردد .

اختیارات و وظائف مجمع عمومی

ماده ۴۹ - اختیارات و وظائف مجمع عمومی عبارت خواهد بود از :

الف - انتخاب رئیس و صاحب منصبان دیگر در هر دوره اجلاسیه .

ب - انتخاب کشور های متعهدهی که باید در شوری نمایندگی داشته باشند طبق مقررات فصل اهرم .

ج - بررسی گزارشهای شوری و بعمل آوردن اقدام مقتضی در آن باب و اتخاذ تصمیم نسبت به هر مسئله ای که از طرف شوری بدان ارجاع شده است .

د - تعیین نظامنامه داخلی خود و تأسیس کمیسیونهای فرعی که ضروری یا مقتضی بداند .

ه - تصویب بودجه سالیانه و تعیین ترتیبات مالی سازمان بموجب مقررات فصل دوازدهم .

و - بررسی مخارج و تصویب حسابهای سازمان .

ز - احاله هر مسئله ای که در دایره عمل او باشد بنا بصوابدید خود بشوری یا کمیسیونهای فرعی و یا هر هیئت دیگر .

ح - اعطای اختیارات و قدرت بشوری که برای انجام وظائف سازمان ضروری یا مقتضی باشد و لغو یا اصلاح قدرت اعطائی در هر موقع .

ط - اجرای مقررات مربوطه به فصل سیزدهم .

ی - مطالعه پیشنهادات برای ترمیم یا اصلاح مقررات این قرارداد و در صورت

تصویب پیشنهادات توصیه آنها بکشورهای متعاقد بموجب مقررات فصل بیست و یکم .

ک - رسیدگی به هر مسئله ای که در دایره عمل سازمان بوده و صریحاً بشوری احاله نشده باشد .

فصل نهم - شوری

ترکیب و انتخاب شوری

ماده ۵۰ - الف - شوری يك هیئت دائمی بوده و مسئول مجمع عمومی خواهد

بود و از بيست و يك كشور متعاهد كه از طرف مجمع انتخاب شده باشد مركب خواهد گرديد . انتخاب اعضاء شورى بدو در اولين جلسه مجمع انجام يافته و سپس هر سه سال بيه سال تجديد خواهد شد و اعضائى كه بدين ترتيب انتخاب ميگردند اين مقام را تا انتخابات بعدي دارا خواهند بود .

ب - در انتخاب اعضاء شورى مجمع عمومى بمسائل ذيل اهميت خواهد داد :

- ۱ - كشورهايى كه در حال و نقل هوائى در درجه اول اهميت قرار دارند .
- ۲ - كشورهايى كه در زمره كشورهاي فوق نيستند اما در تدارك تسهيلات هوانوردى كشورى بين الملى سهم بزرگى دارند .

۳ - كشورهايى كه در زمره كشورهاي فوق نيستند اما تعيين آنها انتخاب كلييه نواحى بزرگ جغرافيايى جهان را در شورى تأمين خواهد نمود .

هر محل خالى كه در شورى پيدا شود در اسرع اوقات ممكنه از طرف مجمع عمومى پر خواهد شد و هر كشور متعاهدى كه بدين ترتيب انتخاب شود براى بقيه دوره تصدى سلف خود اين سمت را عهده دار خواهد بود .

ج - هيچ نماينده كشور متعاهدى در شورى نبايد در عمليات يك سرويس حمل و نقل هوائى بين الملى جدأ شركت داشته و با از لحاظ مالى در چنين سرويسى ذينفع باشد .

رئيس شورى

ماده ۵۱ - شورى رئيس خود را براى يك دوره سه ساله انتخاب خواهد نمود رئيس شورى ممكن است مجدداً انتخاب گردد مشاراليه حق رأى نخواهد داشت و نيز شورى بين اعضاء خود يك يا چند نايب رئيس انتخاب خواهد نمود و اينها هنگامى كه بركات رئيس شورى انجام وظيفه ميكنند حق رأىشان محفوظ خواهد ماند . لازم نيست

که رئیس شوری حتماً از بین نمایندگان اعضای شوری انتخاب گردد لیکن اگر نماینده کشور عضوی بدین سمت انتخاب گردد محل او در شوری خالی تلقی گردیده و کشور متبوع وی باید نماینده دیگری بجای او بشوری اعزام دارد.

وظایف رئیس شوری عبارت خواهد بود از :

- الف - انعقاد جلسات شوری و کمیته حل و نقل هوائی و کمیسیون هوانوردی .
- ب - انجام وظیفه بعنوان نماینده شوری .
- ج - اجرای وظایفی که شوری برای او تعیین میکند بنماینده‌گی از طرف آن .

اخذ رأی در شوری

ماده ۵۲ - تصمیمات شوری مستلزم این است که بتصویب اکثریت اعضاء آن برسد . شوری میتواند نسبت بهر موضوع بخصوصی اختیار (قدرت) بکمیته‌ای مرکب از اعضاء خود بدهد . تصمیمات کمیته شوری را ممکن است کشور متعاقد ذینفعی برای پژوهش بشوری احاله نماید .

شرکت بدون حق رأی

ماده ۵۳ - هر کشور متعاقدی میتواند بدون داشتن حق رأی در جلسات شوری و کمیته‌ها و کمیسیونهای مربوطه هنگامیکه مسئله‌ای در آنجا مطرح می‌باشد که مخصوصاً در منافع آن کشور تأثیر دارد شرکت جوید هیچیک از اعضاء شوری هنگام رسیدگی به اختلاف نظری که وی يك طرف آن میباشد حق رأی نخواهد داشت .

وظایف قیمومت (اجباری) شوری

ماده ۵۴ - شوری :

- الف - گزارشهای سالیانه تقدیم مجمع عمومی خواهد نمود .

ب - دستورالعملهای مجمع را اجراء و وظایف و تعهداتی را که بموجب این قرارداد بمعهده وی محول شده است انجام خواهد نمود .

ج - سازمان و نظامنامه داخلی خود را تعیین خواهد نمود .

د - وظایف کمیته حمل و نقل هوائی را که ازین اعضاء شوری انتخاب گردیده در مقابل آن مسئول خواهد بود تعیین و مشخص خواهد نمود .

ه - کمیسیون هوانوردی را طبق مقررات فصل دهم تشکیل خواهد داد .

و - امور مالی سازمان را طبق مقررات فصل دوازدهم و پانزدهم اداره خواهد نمود .

ز - حقوق و مزایای رئیس شوری را تعیین خواهد نمود .

ح - يك رئیس اجرا که بنام دبیر کل نامیده خواهد شد منصوب نموده و اقدام برای انتصاب کارمندان دیگری که بموجب مقررات فصل یازده ممکن است لازم باشند بعمل خواهد آورد .

ط - اطلاعات مربوطه به پیشرفت هوانوردی و برای انداختن سرویسهای هوائی بین‌المللی منجمله اطلاعات راجع بهزینه های بهره برداری و جزئیات مساعدتهای مالی که از وجوه عمومی (بودجه دولتی) بشرکتهای هواپیمائی پرداخت میگردد درخواست و جمع آوری و طبع نماید .

ی - هر مورد نقض این قرارداد و همچنین هر قصور در اجرای توصیه ها یا تصمیمات شوری را به کشورهای متعاهد گزارش خواهد داد .

ك - هر مورد نقص این قرارداد را به مجمع گزارش خواهد داد هنگامیکه يك کشور متعاهدی بعد از استحضار از يك چنین نقضی از بعمل آوردن اقدام مقتضی در ظرف مدت مناسب قصور نموده باشد .

ل - استاندارد های بین‌المللی و عملیات توصیه شده را بموجب مقررات فصل ششم این قرارداد تصویب و برای سهولت امر آنها را بعنوان ضمايم این قرارداد تعیین و کلیه کشورهای متعاهد را از اقدامیکه بعمل آورده است مستحضر خواهد ساخت .

م - توصیه های کمیسیون هوانوردی را بمنظور اصلاح ضمايم (قسمتهای ضمیمه) تحت مطالعه قرار داده و نسبت بآن طبق مقررات فصل بیستم اقدام خواهد نمود .

ن - هر مسئله مربوط باین قرارداد را که کشور متعاهدی بآن احاله مینماید تحت مطالعه قرار خواهد داد .

وظایف اختیاری شوری

ماده ۵۵ - شوری میتواند :

الف - در هر مورد که مناسب باشد و تجربه آنرا مقتضی نشان دهد کمیسیونهای فرعی حمل و نقل هوائی را بر اساس تشکیلات محلی و غیره ایجاد و یکمده از کشورها باشركتهای هواپیمائی را تعیین نماید که بوسیله آن اجرای مقاصد این قرارداد را تسهیل نماید .

ب - وظایف و اختیاراتی علاوه بر آنچه که در این قرارداد ذکر شده برای کمیسیون هوانوردی تعیین و هر موقع که بخواهد اختیارات مزبور را لغو یا اصلاح نماید .

ج - تحقیقاتی در کلیه مراحل حمل و نقل هوائی و هوانوردی که اهمیت بین‌المللی دارند بعمل آورده و نتایج تحقیقات خود را بکشورهای متعاهد ابلاغ نماید و همچنین میتواند مبادله اطلاعات را بین کشورهای متعاهد راجع بمسائل حمل و نقل هوائی و هوانوردی تسهیل نماید .

۵ - مسائلی که در سازمان و بکار انداختن حمل و نقل هوائی بین المللی دخالت دارد منجمله مالکیت بین المللی و بکار انداختن سرویسهای هوائی بین المللی در خطوط ترانک (سرویسهایی که از نقاط فرعی شروع و بهر اکر اصلی واقع در راه های اصلی هوائی متصل میشوند) را مطالعه نموده و طرحهایی در آن باب به مجمع تقدیم دارد .

ه - بر حسب تقاضای هر کشور متعاهدی بهر وضعیتی که ممکن است موانع قابل اجتناب در راه پیشرفت هوانوردی بین المللی ایجاد نماید رسیدگی نموده و پس از رسیدگی گزارشهایی را که مقتضی بداند صادر و منتشر سازد .

فصل دهم - کمیسیون هوانوردی

معرفی و تعیین کمیسیون

ماده ۵۶ - کمیسیون هوانوردی هر کب خواهد بود از دوازده عضو که شوری آنها را از میان اشخاصیکه از طرف کشورهای متعاهد نامزد شده اند انتخاب خواهد نمود این اشخاص باید دارای صلاحیت و تجربه شایسته در علم و فن هوانوردی باشند شوری از کلیه کشورهای متعاهد درخواست خواهد نمود که نامرد هایی تعیین و فهرست آنها را تقدیم شوری نمایند رئیس کمیسیون هوانوردی از طرف شوری تعیین خواهد شد .

وظایف شوری

ماده ۵۷ - کمیسیون هوانوردی :

- الف - اصلاحات مربوط به قسمت های ضمیمه این قرارداد را مطالعه و آنها را برای تصویب شوری پیشنهاد خواهد نمود .
- ب - در صورت تمایل کمیسیونهای فرعی فنی را که هر کشور متعاهد ممکن است در آن نماینده داشته تأسیس خواهد نمود .

ج - شوروی را نسبت بجمع‌آوری کلیه اطلاعات ضروری و مفید برای پیشرفت هوانوردی و ابلاغ آنها بکشورهای متعاقد مطلع خواهد ساخت .

فصل یازدهم - کارمندان

انتصاب کارمندان

ماده ۵۸ - با رعایت قواعدی که از طرف مجمع وضع شده و با در نظر گرفتن مقررات این قرارداد شوروی طرز انتصاب و انفصال و آموزش و میزان حقوق و مزایا و شرایط خدمت دبیر کل و سایر کارمندان سازمان را تعیین خواهد نمود و نیز شوروی میتواند اتباع هر کشور متعهده را استخدام و یا از خدمات آنها استفاده نماید .

جنبه بین‌المللی کارمندان

ماده ۵۹ - رئیس شوروی و دبیر کل و سایر کارمندان شوروی دستور العملهایی را جمع‌به‌انجام مسئولیت‌های محوله از هیچ مقامی خارج از سازمان دریافت و یا کسب نخواهند نمود .

هر کشور متعهده کاملاً تعهد مینماید که رعایت جنبه بین‌المللی مسئولیتهای کارمندان را نموده و از اعمال نفوذ در اتباع خود در انجام مسئولیت‌های محوله خودداری نماید .

مصونیتهای و مزایای کارمندان

ماده ۶۰ - هر کشور متعهده تا آنجائیکه قوانین اساسیش اجازه دهد تعهد مینماید که بر رئیس شوروی و دبیر کل و سایر کارمندان سازمان مزبور مصونیتهای و مزایائی نظیر آنچه که بکارمندان مشابه سازمانهای عمومی بین‌المللی داده شده اعطا نماید .

هر گاه يك موافقتنامه ای راجع به مصونیتهای و مزایای مستخدمین شوروی بین‌المللی منعقد گردد مصونیتهای و مزایائی که بر رئیس شوروی و دبیر کل و سایر کارمندان

سازمان اعطاء می‌کردد طبق مصونیتها و مزایای اعطائی در موافقتنامه بین‌المللی مزبور خواهد بود.

فصل دوازدهم - امور مالی

بودجه و تقسیم هزینه‌ها

ماده ۶۱ - شوری بودجه سالیانه و صورتحسابهای سالیانه و برآورد کلیه عواید و مخارج را تقدیم مجمع خواهد نمود. مجمع بودجه مزبور را با هر گونه جرح و تعدیلهائی که مقتضی بداند بتصویب خواهد رسانید و باستثنای کشور هائیکه طبق فصل پانزدهم هزینه هائی را تقبل نموده اند مخارج سازمان را بین کشور های متعاقد بنسبتی که گاه بگاه تعیین میکند تقسیم خواهد نمود.

تعلیق حق رأی

ماده ۶۲ - مجمع ممکن است حق رأی دادن هر کشور متعاهدی را که از انجام تعهدات مالی خود بسازمان در ظرف مدت مناسبی قصور ورزد مععلق سازد.

مخارج هیئتهای نمایندگی و سایر نمایندگان

ماده ۶۳ - هر کشور متعاهدی مخارج هیئت نمایندگی خود را در مجمع و همچنین مقرری و هزینه سفر و سایر مخارج هر شخصی را که بمنظور خدمت در شوری منصوب مینماید و نیز مخارج نامزدها یا نمایندگان بکمیته های فرعی یا کمیسیونهای سازمان اعزام میدارد خواهد کردید.

فصل سیزدهم - سایر ترتیبات بین‌المللی

ترتیبات تأمینی

ماده ۶۴ - سازمان میتواند نسبت بمسائل هوانوردی که در حدود صلاحیت او بوده و تأثیر مستقیم در امنیت جهان داشته باشد باتصویب مجمع داخل ترتیبات مقتضی

باهر سازمان عمومی که از طرف ملل جهان بمنظور حفظ صلح تأسیس یافته باشد گردد.

دادن ترتیبات، با سایر هیئتهای بین المللی

ماده ۶۵ - شوری بنمایندگی از طرف سازمان میتواند موافقتنامه هائی با سایر هیئتهای بین المللی بمنظور نگاهداری سرویسهای عمومی و دادن ترتیباتی راجع بکارمندان منعقد سازد و همچنین باموافقت مجمع میتواند داخل هر ترتیبات دیگری که ممکن است موجبات تسهیل کار سازمان را فراهم سازد بشود.

وظایف راجعه بسایر موافقتنامه ها

ماده ۶۶ - الف - و نیز سازمان وظائفی را که در نتیجه موافقتنامه ترانزیتی سرویسهای هوائی بین المللی و موافقتنامه حمل و نقل هوائی بین المللی تنظیم شده درشیکاگو بتاريخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ بمعده وی محول گردیده طبق مقررات و شرایط مندرجه در موافقتنامه ها انجام خواهد داد.

ب - اعضای مجمع و شوری که موافقتنامه ترانزیتی سرویسهای هوائی بین المللی و موافقتنامه حمل و نقل هوائی بین المللی تنظیم شده درشیکاگو بتاريخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ را نپذیرفته باشند حق رأی نسبت به مسائلی که طبق مقررات موافقتنامه مربوط به مجمع یا شوری ارجاع شده است نخواهند داشت.

قسمت سوم - حمل و نقل هوائی بین المللی

فصل چهاردهم - اطلاعات و گزارشات

بایگانی گزارشات در شوری

ماده ۶۷ - هر کشور متعاهد تعهد مینماید که شرکتیهای هوایمائی آن طبق مقرراتی که از طرف شوری وضع گردیده است گزارشات مربوط برانندگی و آمار

مربوط بکرایه و صورتحساب های مالی را که ضمن چیزهای دیگر کلیه وصولی ها و منابع آنها نشان دهد در شوری بایگانی نمایند .

فصل پانزدهم - فرودگاه و سایر تسهیلات هوانوردی

تعیین راهها و فرودگاه ها

ماده ۶۸ - هر کشور متعاقد با رعایت مقررات این قرارداد میتواند مسیری (خطی) را که از طرف سرویس هوائی بین المللی در قلمرو آن باید پیموده شود و همچنین فرودگاهها را که ممکن است مورد استفاده چنین سرویس قرارگیرد تعیین نماید.

اصلاح تسهیلات هوانوردی

ماده ۶۹ - هرگاه شوری عقیده مند باشد که فرودگاهها یا سایر تسهیلات هوانوردی يك کشور متعاقدی منجمله سرویسهای رادیو هواشناسی برای تأمین سلامتی و نظم و سرعت عمل و بهره برداری مقرون بصرفه سرویسهای هوائی بین المللی موجوده و یا آنها را که بعداً تأسیس خواهند شد بحد کافی مناسب نباشد شوری بمنظور پیدا کردن وسایل علاج چنین وضعی با کشوری که این امر مستقیماً مربوط بآن میباشد و سایر کشورهایی که این وضع در آنها تأثیر دارد مشاوره نموده و پیشنهادی در این باب خواهد داد . هیچ کشور متعاقدی در صورت خودداری از اجرای این پیشنهادات متهم ببنقض این قرارداد نخواهد بود .

تأمین مخارج امور مالی تسهیلات هوانوردی

ماده ۷۰ - يك کشور متعاقدی در موارد ناشیه از مقررات ماده ۶۹ میتواند بمنظور اجرای پیشنهادات فوق الذکر ترتیبی باشوری داده و کلیه مخارجی را که برای انجام يك چنین ترتیبی لازم باشد بطور اختیاری بعهده بگیرد در صورتیکه کشور مزبور

تحمیل مخارج را اختیار نماید شوری ممکن است بنابرخواست آنکشور تمام یا قسمتی از مخارج را پرداخت نماید .

تهیه و نگاهداری تسهیلات از طرف شوری

ماده ۷۱ - در صورتیکه کشور متعاهدی تقاضا نماید شوری ممکن است موافقت کند که کلیه یا قسمتی از فرودگاه ها و سایر تسهیلات هوا نوردی منجمله سرویسهای رادیو و هواشناسی را که در قلمرو آنکشور برای تأمین سلامتی و نظم و سرعت عمل و بهره برداری مقرون بصرفه سرویسهای هوائی بین المللی سایر کشور های متعاهد ضرورت دارد تهیه نموده و آنها را با کارگران لازم مجهز ساخته و در نگاهداری و اداره آنها اقدام نماید و در مقابل ممکن است عوارض مناسب و عادلانه ای برای استفاده اینگونه تسهیلات تعیین نماید .

تحصیل زمین یا استفاده از آن

ماده ۷۲ - در هر مورد که بنابرخواست کشور متعاهدی هزینه تمام یا قسمتی از تسهیلات از طرف شوری تأمین میگردد و برای اینگونه تسهیلات زمینی لازم باشد کشور مزبور یا خود زمین مورد لزوم را تهیه نموده و در صورت تمایل سند مالکیت آنرا بنام خود تنظیم خواهد کرد و یا استفاده از زمین را برای شوری تحت شرایط مناسب و عادلانه و بموجب قوانین جاریه کشور مربوطه تسهیل خواهد نمود .

هزینه و برآورد وجوه (اعتبارات)

ماده ۷۳ - شوری در حدود اعتباراتی که مجمع عمومی بموجب فصل دوازدهم در دسترس آن قرار میدهد میتواند مخارج جاریه را که برای انجام مقاصد این فصل لازم میباشد از وجوه عمومی سازمان پرداخت نماید شوری اعتبارات عمده ای را که

برای انجام مقاصد این فصل ضروری است به نسبت هائیکه قبلاً موافقت شده و در طی زمان متناسب بین کشورهای متعاهدیکه پرداخت مخارج را تقبل نموده و شرکت‌های هواپیمائی آنها از آن تسهیلات استفاده مینمایند تقسیم خواهد نمود همچنین شوری ممکن است هزینه‌های جاری مورد لزوم را بین کشور هائیکه با آن موافقت دارند تقسیم نماید.

کمک فنی و استفاده از عواید

ماده ۷۴ - هنگامیکه کشوری بخواهد کشور متعاهدی وجوهی بعنوان مساعدت پرداخت مینماید یا مخارج ساختمان فرودگاه ها یا تسهیلات دیگر را کلاً یا جزاً فراهم میسازد ممکن است ترتیبانی مقرر بدارد که با موافقت آن کشور کمک فنی در نظارت و بهره برداری فرودگاه ها و سایر تسهیلات و پرداخت مخارج بهره برداری از آن فرودگاه ها و تسهیلات و سود سرمایه و عوارض استهلاك از محل درآمدهای حاصله از بهره برداری فرودگاهها و تسهیلات نامبرده از طرف شوری بعمل آید.

تحویل گرفتن تسهیلاتیکه از طرف شوری فراهم گردیده

ماده ۷۵ - يك کشور متعاهد در هر موقع میتواند تمهیداتی را که بموجب ماده ۷۰ بر عهده گرفته بر فرودگاهها و سایر تسهیلاتی را که شوری طبق مواد ۷۱ و ۷۲ در قلمرو آن تهیه نموده در مقابل تأدیه مبلغی که بعقیده شوری با آن تناسب دارد تحویل بگیرد. هرگاه کشور مزبور مبلغی را که از طرف شوری معین گردیده غیر عادلانه تشخیص دهد میتواند نسبت به تصحیم شوری بمجمع عمومی عرض حال دهد در این صورت مجمع عمومی ممکن است تصحیم شوری را تأیید و یا اصلاح نماید.

استرداد وجوه

ماده ۷۶ - وجوهیکه باین ترتیب شوری بعنوان جبران طبق ماده ۷۵ پس

داده میشود و همچنین وجوه حاصله از سود و سرمایه و استهلاك (طبق ماده ۷۴) مانند پیش پرداختهائی که اصولاً بموجب ماده ۷۳ از طرف کشورها تأديه شده بکشورهائی مسترد میگردد که در وهله اول بنا بتصميم شورى آن وجوه بمناسب بين آنها تقسيم و از آنها دریافت شده بود.

فصل شانزدهم - سازمانهای بهره بردارى مشترك و سرويسهای تقسيم حمل و نقل سازمانهای بهره بردارى مجاز

ماده ۷۷ - هيچيك از مواد اين قرارداد و يا چند کشور متعاقد را از تشكيل سازمانهای مشترك بهره بردارى حمل و نقل هوائی بانمايندگيهای بهره بردارى بين المللی و يا از تقسيم سرويسهای هوائی خود بخطوط و يا مناطق معينى ممنوع نخواهد داشت ليکن چنین سازمانها يا نمايندگيها و چنین سرويسهای تقسيم شده اى مشمول کليه مقررات اين قرارداد منجمله ثبت اينگونه موافقتنامه ها در شورى خواهند بود. شورى تعيين خواهد نمود که بچه ترتيب مقررات اين قرارداد مربوط بتابعيت هواپيماها مشمول هواپيماهائی که از طرف نمايندگيهای بهره بردارى بين المللی بکار انداخته شده اند خواهد بود.

وظيفه شورى

ماده ۷۸ - شورى ممکن است کشورهای متعاقد ذيفتخ اشعار بدارد که سازمانهای مشتركى بمنظور بکار انداختن سرويسهای هوائی در هر راه يا در هر منطقه تشكيل بدهند.

شرکت در سازمانهای بهره بردارى

ماده ۷۹ - هر کشورى ميتواند در سازمانهای بهره بردارى مشترك يا در ترتيبات

تقسیم حمل و نقل خواه بوسیله دولت خود یا از طریق شرکت و یا شرکت های هواپیمائی که از طرف دولت وی تعیین شده اند شرکت نماید .
این شرکتها ممکن است صرفاً بصوابدید کشور مربوطه از شرکت های باشد که تمامی یا قسمتی از آن متعلق بدولت یا اشخاص باشد .

قسمت چهارم - مقررات نهائی

فصل هفدهم - سایر موافقتنامه ها و ترتیبات هوانوردی

قراردادهای پاریس و هابانا

ماده ۸۰ - هر کشور متعاهدی متعهد میگردد که بمحض اجرای این قرارداد فسخ قرارداد مربوطه بمقررات هوانوردی مصوبه ۱۳ اکتبر ۱۹۱۹ یا قرارداد هواپیمائی بازرگانی مصوبه ۳۰ فوریه ۱۹۲۸ هابانا را چنانچه در هر يك از آن قراردادها شرکت داشته باشد اعلام نماید . این قرارداد بین کشورهای امضاء کننده بجای قراردادهای پاریس و هابانا مذکور در فوق میباشد .

ثبت موافقتنامه های موجوده

ماده ۸۱ - کلیه موافقتنامه های هوانوردی که در موقع اجرای این قرارداد وجود دارد و موافقتنامه هایی که بین يك کشور متعاهد با کشور دیگری و یا بین شرکت های هواپیمائی يك کشور متعاهد با کشور دیگری و یا بین شرکت های هواپیمائی کشور دیگری وجود داشته باشد باید از این بیهود در شوری ثبت برسد .

نسخ ترتیبات متغایر

ماده ۸۲ - کشورهای متعاهد این قرارداد را بمنزله ناسخ کلیه تعهدات و توافقاتی بین خودشان که با مفاد آن متغایر باشد میدانند و تعهد میکنند که داخل هیچ نوع تعهدات و توافقی نظیر آنها نشوند يك کشور متعاهد که قبل از عضویت در

سازمان هر نوع تعهداتی در مقابل کشور متعاقد یا مثلاً کشور متعاقد یا غیر متعاقد نموده باشد که بامقاد این قرارداد مغایرت دارد بایستی بفوریت اقدام لازم جهت خروج خود از آن تعهدات بنماید. هر گاه يك شرکت هواپیمائی کشور متعاقدی چنین تعهدات مغایری را عهده دار شده باشد کشور متبوعه وی مساعی لازم را بکار خواهد برد که تعهدات مزبوره خاتمه یابد و در هر صورت پس از اجراء این قرارداد بمجرد ایشکه يك چنین اقدامی قانوناً میسر باشد موجبات خاتمه دادن آنرا فراهم میسازد.

ثبت ترتیبات جدید

ماده ۸۳ - بادر نظر گرفتن مقررات ماده فوق هر کشور متعاقدی ممکن است ترتیباتی را اتخاذ نماید که بامقاد مقررات این قرارداد مغایرت نداشته باشد چنین ترتیبات باید بلافاصله در شوری به ثبت برسد شوری هر چه زود تر آنها را باستحضار عموم خواهد رسانید.

فصل هیجدهم - اختلافات و تراضی

حل اختلافات

ماده ۸۴ - چنانچه عدم توافقی بین دو یا چند کشور متعاقد راجع به تفسیر یا اجرای این قرارداد و ضمائم آن حاصل گردد و نتوان آنرا بامذاکرات حل نمود بر حسب درخواست هر کشور ذی‌مداخل در عدم توافق برای اخذ تصمیم بشوری ارجاع خواهد شد هیچ‌يك از اعضای شوری در مورد هر گونه اختلافی که خود در آن شرکت دارند حق رأی نخواهند داشت هر کشور متعاقدی میتواند با رعایت ماده هشتاد و پنج از تصمیم شوری بيك دیوان داوری که مورد موافقت طرف دیگر اختلاف باشد و یا بدیوان داد گستری بین المللی تقاضای تجدید نظر بدهد چنین دادخواستی باید در ظرف چهل روز از تاریخ وصول اعلام تصمیم شوری بشوری اخطار گردد.

طرز اجرای حکمیت

ماده ۸۵- هر گاه یکی از کشورهای طرف اختلاف در مورد بکه نسبت به تصمیم شوری و اخواهی شده است اساسنامه دیوان دائمی داد گستری بین‌المللی را قبول نموده باشد یا کشورهای متعاقد طرف اختلاف نسبت به منتخبین دیوان داوری نتواند موافقت حاصل نمایند هر يك از کشورهای متعاقد طرف اختلاف یکنفر داور معرفی خواهد نمود و داوران مزبور یکنفر سرداور معرفی خواهند کرد چنانچه یکی از کشورهای متعاقد طرف اختلاف در ظرف سه ماه از تاریخ تسلیم دادخواست از معرفی داور خودداری نماید از طرف رئیس شوری از بین اشخاص شایسته ای که اسامی آنها در فهرستی که در شوری ثبت میباشد یکنفر داور از جانب آنکشور انتخاب و معرفی خواهد گردید. و چنانچه داوران نتوانند منتها در ظرف ۳۰ روز در انتخاب سرداور موافقت نمایند رئیس شوری از فهرست مذکوره قبل یکنفر سرداور انتخاب و معرفی خواهد کرد سپس داوران و سرداور مزبور شکمه داوری را تشکیل خواهند داد.

هر دیوان داوری که بموجب این ماده یا ماده قبل تشکیل شود نظامنامه خود را تعیین خواهد کرد و به اکثریت آراء تصمیمات خود را ابلاغ خواهد نمود مگر آنکه شوری در هر مورد که بعقیده وی تأخیر زیاد حاصل شده باشد بمسائل مربوط به نظامنامه رسیدگی نموده و رأی بدهد.

واخواهی‌ها

ماده ۸۶- باستثنای مواردی که شوری خلاف آن تصمیم بگیرد هر گونه تصمیمی شوری مبتنی بر اینکه آیا يك شرکت هوایمائی مطابق مقررات این قرارداد عمل نموده است بقوت خود باقی خواهد بود مگر آنکه پس از تقاضای تجدید نظر نظر مخالفی اتخاذ گردد.

در هر مورد دیگر به تصمیمات شوری اگر نسبت بآن تقاضای واخواهی شود آن تصمیمات موقوف خواهد ماند تا زمانی که نسبت به تجدید نظر تصمیم اتخاذ گردد تصمیمات دیوان داد گستری دائمی بین المللی و دیوان داوری قطعی بوده و لازم الاجرا خواهد بود .

عدم رعایت مقررات از طرف شرکت هواپیمائی و مجازات آن

ماده ۸۷ - هر کشور متعاهدی تعهد مینماید که اجازه بهره برداری بیک شرکت هواپیمائی کشور متعاهد در فضای فوق قلمرو خود ندهد در صورتیکه شوری رأی داده باشد که شرکت هواپیمائی مربوطه تصمیم نهائی متخذ را طبق ماده مندرجه پیش رعایت نمینماید .

عدم رعایت مقررات از طرف کشورها و جزای آن

ماده ۸۸ - مجمع عمومی حق رأی هر کشور متعاهدی را که طبق مقررات مذکور در این فصل متخلف شناخته شود در مجمع عمومی و شورای هواپیمائی معلق خواهد ساخت .

فصل نوزدهم - جنگ

جنگ و اوضاع خارق العاده

ماده ۸۹ - در صورت بروز جنگ مقررات این قرارداد مانع آزادی عمل هیچ کشور متعاهدی خواه داخل جنگ بوده و یا بیطرف باشند نخواهد گردید و بهمین اصل در مورد هر کشور متعاهدی نیز که وضعیت فوق العاده عمومی را اعلام و مراتب را بشوری اخطار نماید صدق خواهد نمود .

فصل بیستم - ضامائم

قبول و اصلاح ضامائم

ماده ۹۰ - قبول ضامائم مشروطه در بند ۱ ماده ۵۴ از طرف شوری اکثریت دوسوم آراء اعضای شوری را در جلسه‌ای که بدین منظور تشکیل میگردد لازم میدارد تصمیمات متخذه بعداً از طرف شوری به ریاست از کشورهای متعاهد ابلاغ خواهد گردید هر ضمیمه یا اصلاح ضمیمه که باین ترتیب بعمل آمده باشد در ظرف سه ماه پس از ابلاغ آن از طرف شوری بکشورهای متعاهد و یا درخاتمه مدت طولانی‌تری که شوری ممکن است تجویز نماید بمورد اجرا گذارده خواهد شد مگر آنکه در این مدت اکثریت کشورهای متعاهد مخالفت خود را در شوری به ثبت برسانند. شوری باید به فوریت به کلیه کشورهای متعاهد تاریخ اجرای ضمیمه یا اختلافات مزبور را اعلام نماید.

فصل بیست و یکم - تصویب قرارداد - الحاقات - اصلاحات و خروج از قرارداد

تصویب قرارداد

ماده ۹۱ - الف - این قرارداد منوط به تصویب کشورهای امضاء کننده میباشد و نسخ مصوبه آن در بایگانی دولت کشورهای متحده امریکا ضبط خواهد گردید و تاریخ بایگانی آن از طرف دولت نامبرده بکشورهای امضاء کننده و شرکت کننده ابلاغ خواهد شد.

ب - پس از آنکه این قرارداد از طرف بیست و شش کشور تصویب و یا مورد الحاق واقع گردید سی و یک روز بعد از آنکه اسناد مصوبه بیست و شش گانه بایگانی گردید این قرارداد بین آن بیست و شش دولت بموقع اجرا گذارده خواهد شد برای هر کشوری که بعد از آن موقع امضاء نماید سی و یک روز بعد از تاریخ بایگانی نسخه مصوبه آن بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

ج - وظیفه دولت کشورهای متحده امریکا خواهد بود که تاریخ اجرای این قرارداد را بکلیه کشورهای امضاء کننده و الحاق شده بآن اعلام نماید.

الحاق بقرارداد

ماده ۹۲ - الف - این قرارداد پس از انقضای تاریخ امضاء آن برای الحاق اعضاء ملل متحد و کشور های شریک آنها و کشورهاییکه در زمان گیرودار کنونی جهان بیطرف باقی بوده اند باز خواهد بود.

ب - الحاق باین قرارداد بوسیله صدور اعلامیه بعنوان دولت کشورهای متحده امریکا عملی خواهد گردید و پس از سی روز از تاریخ وصول اعلامیه از طرف دولت کشورهای متحده امریکا اجرا خواهد شد دولت کشورهای متحده امریکا موضوع را باطلاع کلیه کشورهای متعاقد خواهد رسانید.

قبول سایر کشورها

ماده ۹۳ - کشورهای دیگر غیر از آنهائیکه مشمول مواد ۹۱ و ۹۲ و الف این قرارداد میگرددند بشرط موافقت سازمان عمومی بین‌المللی که بمنظور استقرار صلح بوسیله ملل جهان تأسیس یافته باشد با تصویب چهارپنجم آراء مجمع عمومی و با هر گونه شرایطی که مجمع تجویز نماید ممکن است برای مشارکت در این قرارداد پذیرفته شوند لیکن هر گاه کشوری در جنگ کنونی مورد حمله و تهاجم از طرف کشور درخواست کننده واقع شده باشد موافقت آن کشور در هر صورت ضروری خواهد بود.

اصلاح قرارداد

ماده ۹۴ - الف - هر گونه پیشنهاد اصلاحی باین قرارداد با اکثریت دوسوم آراء مجمع عمومی صورت خواهد گرفت و پس از آن در مورد کشورهاییکه اصلاح

مزبور را تصویب نموده باشند درموقعی بمورد اجرا گذارده خواهد شد که بتصویب يك عده کشورهایى كه از طرف مجمع تعیین شده اند رسیده باشد عده کشورهایى كه بدین ترتیب تعیین میشوند از دولث مجموع عده کشورهای متعاقد نبایستی کمتر باشد.

ب - هر گاه بعقیده مجمع عمومى اصلاح مزبور از نوعى باشد كه اتخاذ چنین رویه اى لازم باشد مجمع عمومى ضمن تصمیم نامه خود ممكن است مقرر دارد كه هر كشورى كه ماده اصلاحى مزبور را در مدت معینى بمورد اجرا نگذارد از تاریخى كه اصلاح مزبور بموقع اجرا گذارده میشود از عضویت سازمان و مشاركت در این قرارداد محروم خواهد گردید.

فسخ قرارداد

ماده ۹۵ - الف - هر کشور متعاهدی میتواند پس از سه سال از تاریخ اجرای این قرارداد بوسیله اعلام نامه كه خطاب بدولت کشورهای متحده امریکا صادر نماید آنرا فسخ نماید دولت امریکا بفوریت مراتب را باطلاع هر يك از کشورهای متعاقد خواهد رسانید.

ب - فسخ قرارداد يكسال بعد از تاریخ وصول اعلامیه اجرا خواهد شد و فقط شامل كشورى خواهد شد كه درخواست فسخ آنرا نموده باشد.

فصل بیست و دوم - تعریفات

ماده ۹۶ - از نظر این قرارداد عبارات مندرجه در ذیل باین شرح تعریف میگردد:

الف - سرویس هوایی عبارت است از هر سرویس منظم هوایی كه بوسیله هواپیما برای حمل و نقل عمومى - مسافر - پست و بار تخصیص داده میشود.

ب - سرویس هوایی بین‌المللى عبارت است از هر سرویس هوایی كه از فضای

فوق قلمرو بیش از يك کشور عبور نماید .

ج - شرکت هواپیمائی عبارت است از هر بنگاه حمل و نقل هوائی که يك سرویس هوائی بین‌المللی را فراهم نموده یا عمل نماید .

د - توقف بمنظور های غیر تجاری عبارت است از فرود آمدن بهر منظوری غیر از گرفتن بار پیاده نمودن مسافر و بار و پست .

امضاء قرارداد

برای تأیید مراتب بالا امضاء کنندگان مختار ذیل که مطابق ترتیب دارای اختیار نامه هستند بنمایند کی از طرف دولتهای متبوعه خود در تاریخی که در مقابل امضاء آنها قید شده این قرارداد را امضاء مینمایند :

این قرار داد در تاریخ هفتم دسامبر ۱۹۴۴ در شیکاگو بزبان انگلیسی تنظیم گردیده متن های انگلیسی و فرانسه و اسپانیولی آن که هر يك بطور تسایر دارای اعتبار میباشد در واشنگتن د. ث. برای امضاء باز خواهد بود .

متن های آنها در بایگانی دولت امریکا ضبط و رونوشت های گواهی شده از طرف دولت امریکا بکلیه دول کشورهایائی که قرارداد را امضاء و بآن ملحق میکردند ارسال خواهد شد .

از طرف دولت . . . . .

از طرف دولت . . . . .

پروتکل

راجع باصلاح قرارداد مربوط به هواپیمائی بین‌المللی

نظرباینکه مجمع عمومی سازمان هواپیمائی کشوری بین‌المللی از طرف شورای موقت سازمان موقتی هواپیمائی کشوری بین‌المللی در موتر آل انمقاد یافته و در ۶ مه

۱۹۴۷ اولین جلسه خود را تشکیل داده است و :

نظر باینکه مقتضی دانسته اند که در قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی که در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ تنظیم شده است اصلاحی بعمل آورده شود .
لذا :

در تاریخ سیزدهم مه ۱۹۴۷ بموجب مقررات ماده ۹۴ (الف) قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی که در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ در شیکاگو تنظیم گردیده تصویب نمودند که ماده اصلاحی ذیل بجای ماده ۹۳ آن قرارداد خواهد بود :

ماده ۹۳ متهم

الف - باوجود مقررات مواد ۹۱ و ۹۲ و ۹۳ فوق :

۱ - يك كشوری را که بنا بر توصیه مجمع عمومی ملل متحد از عضویت در هیئت نمایندگی بین المللی که از طرف ملل متحد تأسیس یافته یا با ملل متحد مربوط شده است طرد گردد خود بخود از عضویت سازمان هواپیمائی کشوری محروم خواهد بود .
۲ - هر کشوری که از عضویت سازمان ملل متحد اخراج شده باشد خود بخود از عضویت سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی محروم خواهد گردید مگر اینکه مجمع عمومی ملل متحد نسبت به انفصال وی نظر مخالفی توصیه نماید .

ب - کشوری که بموجب مقررات بند (الف) فوق الذکر از عضویت سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی محروم شده باشد پس از تصویب مجمع عمومی ملل متحد مجدداً بر حسب تقاضای آن کشور و تصویب اکثریت شوری بعضویت سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی پذیرفته میشود .

ج - اعضاء سازمان که از استفاده از حقوق و مزایای عضویت ملل متحده مععلق شده باشند بموجب درخواست ملل متحد از حقوق و مزایای عضویت در این سازمان مععلق خواهند گردید .

در تاریخ ۱۶ مه ۱۹۴۷ طبق مقررات ماده ۹۴ (الف) قرارداد مزبور تصریح شده که ماده اصلاحی فوق از موقعیکه بتصویب ۲۸ کشور متعاقد برسد بمورد اجرا گذارده خواهد شد و نیز در همان تاریخ بدبیر کل سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی دستور داده شد پروتکلی را که حاوی ماده اصلاحی و مراتب زیر باشد تنظیم نموده و پروتکل مزبور از طرف رئیس ودبیر کل اولین مجمع امضاء خواهد گردید .

بنابر این طبق تصمیم فوق الذکر مجمع عمومی :

این پروتکل برای تصویب بهر کشوری که قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی را تصویب نموده یا به آن ملحق شده باشد تسلیم خواهد شد .

اسناد مصدقه بدبیر کل سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی برای ضبط در بایگانی های سازمان ارسال خواهد گردید ودبیر کل سازمان بقوریت تاریخ بایگانی هریک از اسناد مصدقه را بکلیه کشورهای متعاقد ابلاغ خواهد نمود .

در مورد کشورهاییکه این پروتکل را تصویب نموده باشند ماده اصلاحی قرارداد فوق از تاریخی بمورد اجرا گذارده خواهد شد که بیست و هشت نسخه اسناد مصدقه آن تسلیم شده باشد دبیر کل سازمان بقوریت بکلیه کشورهایی که قرارداد مزبور را امضاء نموده و یا در آن شرکت نموده اند تاریخی را که ماده اصلاحی بمورد اجرا گذارده میشود ابلاغ خواهد نمود .

ماده اصلاحی فوق در مورد هر کشوری که آنرا بعد از تاریخ بایگانی اسناد مصدقه قرارداد در بایگانیهای سازمان تصویب نماید از تاریخی که اسناد مصدقه خود را بسازمان تسلیم نماید بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

بنابمراآت فوق رئیس ودبیر کل اولین مجمع عمومی سازمان هواپیمائی کشوری که از طرف مجمع عمومی دارای اختیار میباشد این پروتکل را امضاء مینمایند .

این پروتکل در تاریخ ۲۷ مه ۱۹۴۷ در مونترآل در يك سند واحد بزبان انگلیسی و فرانسه و اسپانیولی تنظیم گردیده و هریك از متن های آن بطور تساوی معتبر میباشد .

این پروتکل در بایگانیهای سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی ضبط گردیده و رونوشتهای مصدق آن از طرف دیر كل سازمان بكمیه كشورهای ارسال خواهد شد كه قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی را كه در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ در شيكاگو تنظیم گردیده است امضاء نموده و یا بآن ملحق شده باشند .

ضمیمه سوم

موافقتنامه سرویسهای ترانزیت هوائی بین المللی

كشورهائیكه این موافقتنامه سرویسهای ترانزیت هوائی بین المللی را پذیرفته و امضاء مینمایند و عضو سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی هستند مراتب زیر را اعلام میدارند :

ماده ۱ - قسمت اول - هر كشور متعاهدی بسایر كشورهای متعاهد آزادیهای هوائی ذیل را درباره سرویسهای هوائی بین المللی كه دارای برنامه منظم باشند اعطاء مینماید :

(۱) حق پرواز از فراز قلمرو آن بدون فرود آمدن .

(۲) حق فرود آمدن بمنظورهای غیر تجارتي .

حقوق مندرجه در این قسمت شامل فرودگاههایی كه جهت مقاصد نظامی بكار برده شده و سرویسهای منظم هوائی بین المللی از استفاده از آنها محروم میباشند نخواهد گردید .

در نواحی كه عملیات جنگی وجود دارد و یا نواحی اشغال شده نظامی و یا در

زمان جنگ در مسیر خطوط اختصاصی که برای رسانیدن تدارکات بیک چنین نواحی قرار گرفته باشند منوط بتصویب مقامات صلاحیتدار نظامی خواهد بود .

قسمت دوم - اجرای حقوق مندرجه بایستی با مقررات موافقتنامه موقتی هواپیمائی کشوری بین المللی مطابقت داشته و در موقعیکه قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی بموقع اجرا گذاشته میشود با آن قرارداد که هر دوی آنها در تاریخ هفتم دسامبر ۱۹۴۴ در شیکاگو تنظیم شده اند وفق بدهد .

قسمت سوم - یک کشور متعاهدی که بشرکت هواپیمائی کشور متعاهد دیگر حق توقف بمنظور های غیر تجارنی اعطاء مینماید میتواند از شرکت هوائی مزبور بخواهد که از نقاطیکه چنین توقفها صورت میگردد وسائل مناسب حمل و نقل تجارنی برای آن کشور فراهم سازد .

چنین تقاضائی نباید شامل تبعیض بین هواپیماهاییکه در يك خط رفت و آمد مینمایند گردد بعلاوه باید ظرفیت هواپیما در نظر گرفته شده و بمحوی عمل شود که به بهره برداری معمولی سرویسهای هواپیمائی بین المللی مربوطه و با بحقوق و تعهدات يك کشور متعاهد خلل وارد ننماید :

قسمت چهارم - هر کشور متعاهدی میتواند با در نظر گرفتن مقررات این موافقتنامه با اقدامات زیر مبادرت ننماید .

(۱) سیر هر گونه سرویس هواپیمائی بین المللی را داخل قلمرو خود تعیین و فرودگاههاییکه هر يك از چنین سرویسها ممکن است از آن استفاده نماید معین نماید .

(۲) برای استفاده از فرودگاه ها و سایر تسهیلات مربوطه عوارض عادلانه و مناسبی تحمیل و یا اجازه تحمیل آنرا بدهد این عوارض نباید بالاتر از میزانی باشد که برای استفاده از چنین فرودگاه ها و تسهیلات از هواپیماهای ملی آن کشور که در

سرویسهای بین المللی مشابهی اشتغال دارند دریافت میگردد مشروط بر اینکه هر گاه عوارضی که برای استفاده از فرودگاه ها و سایر تسهیلات تحمیل میگردد مورد اعتراض کشور متعاقد ذینفع قرارگیرد منوط به تجدید نظر شورای سازمان هواپیمائی کشوری بین المللی که بموجب مقررات قرارداد فوق الذکر تأسیس گردیده خواهد بود شورای مزبور گزارش امر را بضمیمه توصیه های مربوط بآن برای توجه کشور یا کشور های مربوطه ارسال خواهد داشت .

قسمت پنجم - هر کشور متعاهدی برای خود این حق را محفوظ خواهد داشت که از اعطای گواهینامه یا اجازه نامه ایرایک بنگاه حمل و نقل هوائی کشور متعاقد دیگر خودداری نموده و یا آنرا لغو نماید در هر موردیکه آن کشور قانع نشود که مالکیت عمده و نظارت مؤثر باتباع کشور متعاقد دیگر واگذار گردیده است یا در مواردیکه چنین بنگاه حمل و نقل هوائی از رعایت قوانین جاریه کشوری که در آنجا به بهره برداری اشتغال دارد خودداری نماید یا تعهدات خود را طبق این موافقتنامه انجام ندهد .

ماده ۴ - قسمت اول - يك کشور متعاقد در مواقعی که تشخیص دهد که عمل کشور متعاقد دیگری که در این موافقتنامه شرکت دارد موجب زحمت و بی عدالتی برای وی میشود میتواند از شوری درخواست بررسی وضعیت را بنماید شوری پس از وصول درخواست در این باب تحقیقات بعمل خواهد آورد و کشور های مربوطه را برای مشاوره دعوت خواهد نمود . چنانچه چنین مشاوره رفع اشکال را ننماید شوری نظر خود را پیشنهاد نموده و توصیه های شایسته بکشور های ذینفع خواهد نمود هر گاه از آن پس کشور متعاقد مربوطه بنظر شوری از اجرای اقدامات صحیح

و مقتضی بدون جهت استنکاف نماید شوری میتواند بمجمع عمومی سازمان فوق الذکر توصیه نماید که چنین کشور متعاقد را از حقوق و مزایائی که بموجب این موافقتنامه از آن برخوردار میشوند تا زمانیکه يك چنین اقدامی را بعمل نیاورده محروم سازد مجمع با تصویب اکثریت در سوم آراء کشور مزبور را برای هر مدتی که جائز بداند و یا تا زمانیکه بنظر شوری اقدام اصلاح آمیز از طرف آن کشور بعمل نیامده است بدین ترتیب معلق خواهد ساخت .

قسمت دوم - اگر هر گونه اختلاف نظری بین دو کشور یا عده ای از کشورهای متعاقد راجع به تفسیر و اجرای این موافقتنامه روی دهد بطوریکه نتوان با مذاکرات آنرا حل نمود فقرات فصل هیجده قرارداد مذکور فوق در این مورد بهمان ترتیبی که نسبت بهر گونه عدم توافق راجع بتفسیر و اجرای قرارداد فوق الذکر مقرر شده است بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

ماده ۳ - این موافقتنامه تا زمانیکه قرارداد فوق الذکر بقوت خود باقی است معتبر خواهد بود معذالک کشور متعاهدی که در این موافقتنامه شرکت دارد میتواند آنرا فسخ نماید مشروط بر اینکه یکسال قبل مراتب را بدولت کشورهای متحد امریکا اعلام دارد . دولت کشورهای متحد امریکا بفوریت اعلام کناره گیری کشور مزبور را باطلاع سایر کشورهای متعاقد خواهد رسانید .

ماده ۴ - تا زمانیکه قرارداد فوق الذکر بهرورد اجرا گذارده نشده است کلیه مراجعات بآن غیر از آنچه در قسمت ۲ ماده دوم و ماده پنجم ذکر گردیده است بموافقتنامه موقت هواپیمائی کشوری بین المللی که در شیکاگو در تاریخ هفت دسامبر ۱۹۴۴ منعقد شده است احاله خواهد گردید و مراجعات بسازمان هواپیمائی کشوری

بین‌المللی و مجمع عمومی و شوری از مراجعات به سازمان موقت هواییمائی کشوری بین‌المللی و مجمع موقت و شوری تلقی خواهد گردید .

ماده ۵ - در این قرارداد کلمه قلمرو همان است که در ماده ۳ قرارداد مذکور در ماده فوق تعریف گردیده است .

ماده ۶ - امضاء ها و پذیرش های موافقتنامه :

امضاء کنندگان زیر نمایندگان کنفرانس هواییمائی کشوری بین‌المللی که در تاریخ اول نوامبر ۱۹۴۴ در شیکاگو منعقد گردیده است این موافقتنامه را با امضاء خود رسانیده و استحضار دارند که دولت کشورهای متحده امریکا را باید با سرعت اوقات ممکنه از طرف هر يك از دولتهائیكه از جانب آنها این موافقتنامه امضاء شده است مطلع گردانند كه امضائی كه از طرف آن دولت شده است دال بر پذیرش این موافقتنامه و تعهدات مقرر آن از طرف آن دولت خواهد بود .

هر کشوری كه عضو سازمان هواییمائی کشوری بین‌المللی باشد این موافقتنامه را بعنوان تعهدی قبول می‌نماید كه مستلزم اعلام قبولی آن کشور بدولت کشورهای متحده امریکا میباشد پذیرش این موافقتنامه از تاریخ وصول اعلامیه فوق‌الذکر بدولت کشورهای متحده امریکا مؤثر خواهد بود .

این موافقتنامه موقعی بین کشورهای متعاقد بموقع اجراء گذارده میشود كه مورد موافقت هر يك از کشورهای مربوطه واقع گردیده و موافقت هر يك از آنها بوسیله دولت متبوع آن بدولت امریکا اعلام گردیده باشد دولت کشورهای متحده امریکا بهر يك از امضاء کنندگان قرارداد كه موافقت خود را اعلام داشته است تاریخ موافقت سایر کشورها را ابلاغ نموده و موعد اجرای این قرارداد را جداگانه بهر کشوری اطلاع خواهد داد .

باستناد مراتب بالا امضاء کنندگان زیر نمایندگان مجاز بنمایندگی از طرف دولت متبوعه خود در تاریخی که مقابل هر امضائی جدا گانه مندرج است این موافقتنامه را امضاء مینمایند.

این موافقتنامه در تاریخ هفتم دسامبر ۱۹۴۴ در شیکاگو بزبان انگلیسی تنظیم گردیده است. متنهای انگلیسی و فرانسه و اسپانیولی که بطور تساوی معتبر میباشند در واشنگتن د. ث. در دسترس امضاء کنندگان قرار خواهد گرفت. هر دو متن پس از امضاء در بایگانی دولت کشورهای متحده امریکا ضبط و رونوشت گواهی شده آنها بکلیه کشورهایائی که این موافقتنامه را ممکن است پذیرفته یا امضاء بنمایند ارسال خواهد شد.

متن قرارداد فوق ضمیمه قانون اجازه الحاق دولت ایران بمقررات هواپیمائی کشوری بین‌المللی بوده و صحیح است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

نہر قسمت

قسمت سوم - بودجه ها و مصوبات مالی

از صفحه ۲۷۵ تا صفحه ۴۲۴

فهرست قسمت سوم : بودجه ها و مصوبات مالی

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	از	تا
۱	قانون اجازه پرداخت سه دوازدهم بودجه ۱۳۲۵ مجلس شورای ملی بابت سه ماهه ارداد و شهریور و مهرماه ۱۳۲۶	۲۷۵	—	—
۲	قانون اجازه پرداخت دو دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت دوماهه ابان و آذر ۱۳۲۶	۲۷۵	۲۷۶	۲۷۶
۳	قانون اجازه پرداخت سه دوازدهم حقوق و هزینه سه ماهه آخر سال ۱۳۲۶	۲۷۶	۲۷۸	۲۷۸
۴	قانون اجازه پرداخت یک دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت فروردین ماه ۱۳۲۷	۲۷۸	۲۷۹	۲۷۹
۵	قانون اجازه پرداخت یک دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت اردیبهشت ماه ۱۳۲۷	۲۷۹	۲۸۰	۲۸۰
۶	قانون اجازه پرداخت یک دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت خرداد ماه ۱۳۲۷	۲۸۰	۲۸۱	۲۸۱
۷	قانون اجازه پرداخت یک دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت تیر ماه ۱۳۲۷	۲۸۱	۲۸۲	۲۸۲
۸	قانون اجازه پرداخت یک دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت مرداد ماه ۱۳۲۷	۲۸۲	۲۸۴	۲۸۴
۹	قانون اجازه پرداخت یک دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت شهریور ماه ۱۳۲۷	۲۸۴	۲۸۵	۲۸۵
۱۰	قانون اجازه پرداخت یک دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت مهرماه ۱۳۲۷	۲۸۵	۲۸۶	۲۸۶
۱۱	قانون اجازه پرداخت یک دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت ابانماه ۱۳۲۷	۲۸۶	۲۸۷	۲۸۷
۱۲	قانون اجازه پرداخت چهار دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت آذر و دی و بهمن و اسفند ۱۳۲۸	۲۸۷	۲۸۸	۲۸۸

فهرست قسمت سوم : بودجه ها و مصوبات مالی

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
۱۳	قانون اجازه پرداخت دو دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت دو ماهه اول سال ۱۳۲۸	۲۸۸	۲۹۸
۱۴	قانون اجازه پرداخت يك دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت خرداد ماه ۱۳۲۸	۲۹۹	—
۱۵	قانون بودجه سال ۱۳۲۶ مجلس شورای ملی	۲۹۹	۳۲۸
۱۶	قانون بودجه سال ۱۳۲۷ مجلس شورای ملی	۳۲۹	۳۵۶
۱۷	قانون بودجه سال ۱۳۲۸ مجلس شورای ملی	۳۵۷	۳۸۸
۱۸	قانون بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور	۳۸۹	۴۱۵
۱۹	قانون اجازه خریدده میلیون دلار سازوبرك ومهمات ازدول متحده امریکا	۴۱۶	—
۲۰	قانون اعطای اعتبار برای اجرای قانون تربیت معلم وتعلیمات عمومی	۴۱۶	۴۱۸
۲۱	قانون راجع به اضافه حقوق سالیانه کارمندان دوتایه وخدمتگذاران جزء	۴۱۸	۴۱۹
۲۲	قانون اجازه پرداخت کسر اعتبار ترفیع و اضافات کارمندان وخدمتگذاران در سال ۱۳۲۷	۴۱۹	—
۲۳	قانون اجازه افزایش سهمیه ایران در صندوق بین المللی پول و بانک بین المللی ترمیم و توسعه	۴۱۹	۴۲۰
۲۴	قانون اجازه پرداخت اضافه اعتبار بودجه سال ۱۳۲۷ وزارت جنگ	۴۲۰	—
۲۵	قانون اعتبار هزینه انتخابات دوره شانزدهم مجلس شورای ملی وهزینه انتخابات مجلس مؤسسان و مجلس سنا	۴۲۱	—
۲۶	قانون اجازه افزایش سرمایه بانک کشاورزی و بیشه و هنر ایران	۴۲۱	۴۲۳
۲۷	قانون اجازه پرداخت بقیه آخرین حقوق مرحوم علی اکبر قاضی زاده درباره ورثه او بعنوان وظیفه	۴۲۳	—
۲۸	قانون اجازه برقراری مستمری درباره ورثه مرحوم ذوالفقار و مرحوم جلیلی و مرحوم رشیدی	۴۲۳	۴۲۴

قسمت سوم بودجه ها و مصوبات مالی

قانون اجازه پرداخت سه دوازدهم بودجه ۱۳۲۵ مجلس شورای ملی

بابت سه ماهه امرداد و شهر یور و مهر ماه ۱۳۲۶

مصوب ۱۷ شهریور ماه ۱۳۲۶

ماده واحده - مجلس شورای ملی به کارپردازی مجلس اجازه میدهد معادل $\frac{3}{11}$ بودجه سال ۱۳۲۵ مجلس شورای ملی مصوب ۱۶ اسفند ماه ۱۳۲۴ را بابت حقوق و هزینه سه ماهه امرداد و شهر یور و مهر ماه ۱۳۲۶ مجلس شورای ملی از وزارت دارائی دریافت و مطابق مقررات پرداخت و بودجه سال ۱۳۲۶ را نیز سریعاً تهیه و تقدیم نماید.
این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه هفدهم شهریور ماه یک هزار و سیصد و بیست و شش بتصویب مجلس شورای ملی رسید.
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت دو دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت دو ماهه

آبان و آذر سال ۱۳۲۶

مصوب ۵ آذر ماه ۱۳۲۶

ماده واحده - وزارت دارائی اجازه داده میشود کلیه هزینه های مستمر و

غیر مستمر و حقوق و اضافات و کمک هزینه های کارمندان وزارتخانه ها و ادارات و بنگاه های دولتی را طبق پرداخت مهرماه ۱۳۲۶ برسم علی الحساب برای دوماهه آبان و آذرماه ۱۳۲۶ پرداخت نماید.

تبصره ۵ - پرداخت هائی که مطابق این قانون بعمل خواهد آمد مؤید تصویب نامه های صادره در زمان فترت تا این تاریخ نخواهد بود.

این قانون که مشتمل بر يك ماده و يك تبصره است در جلسه پنجشنبه پنجم آذرماه یکهزار و سیصد و بیست و شش بمصوب مجلس شورای ملی رسید.
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت سه دوازدهم حقوق و هزینه سه ماهه

آخر سال ۱۳۲۶

مصوب اول بهمن ماه ۱۳۲۶

ماده ۱- احده - وزارت دارائی اجازه داده میشود کلیه حقوق و کمک هزینه های وزارتخانه ها و ادارات و بنگاه های دولتی و سایر اعتبارات بسودجه کل کشور را در هر يك از سه ماهه آخر سال ۱۳۲۶ در حدود اعتبارات مهرماه ۱۳۲۶ با رعایت تبصره يك و سه ماده واحده مصوب آبانماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی پرداخت نماید.

تبصره ۱ - وزارت دارائی مکلف است که در ظرف این سه ماه از پرداخت هزینه های تجملی غیر لازم از قبیل انومبیل های غیر لازم و هزینه توقف اشخاص که بدون ضرورت بخارج رفته اند و مشاغلی که بدون ضرورت بعد از بهمن ۱۳۲۴ ایجاد شده خودداری نماید.

تبصره ۴ - کمیسیون بودجه برسدگی خود به میاهه جزء بودجه ۱۳۲۶ ادامه خواهد داد و آنچه زائد بداند حذف خواهد کرد .

تصمیمات کمیسیون مزبور از تاریخ ابلاغ اجراء خواهد شد و آنچه قبلاً حذف شده یا بعداً حذف میشود قابل پرداخت نخواهد بود .

تبصره ۳ - دولت مکلف است در ظرف یکماه از تاریخ تصویب این قانون در تصویبنامه های مالی دولت سابق تجدید نظر نموده و هر کدام را لازم و مفید بداند لایحه آنرا بمجلس تقدیم و آنچه را زائد میدانند با اختیاری که دارد ملغی نماید .

تبصره ۴ - افسران جزئی که با تصویب وزارت جنگ باستناد قانون مورخ ۲۷ آبان ۱۳۲۴ وارد خدمت شده اند پیشینه خدمت زمان استعفا از لحاظ ترفیع در باره آنها محسوب و منظور خواهد گردید .

تبصره ۵ - استادان و دانشیاران میتوانند بعضویت انجمن شهر انتخاب و تعیین شوند که افتخاراً انجام وظیفه نمایند .

تبصره ۶ - پرداختهائی که مطابق این قانون بعمل خواهد آمد مؤید تصویبنامه های صادره در زمان فترت و تا این تاریخ نخواهد بود .

تبصره ۷ - اقلام ریز بودجه باید هر چه زودتر طبع و در مدتی که بیش از یکماه نباشد بین و کلاء توزیع شود .

تبصره ۸ - دولت مکلف است از تاریخ اول فروردین ۱۳۲۷ تا مدت ده سال آنچه را که بعنوان حق الامتیاز و سود سهام و هر نوع عایدات دیگر از شرکت نفت ایران و انگلیس دریافت میدارد در حساب جداگانه بطریق ذیل نگاهداری نماید :

سال اول چهل درصد کلیه عوائد .

سال دوم هفتاد درصد کلیه عوائد .

سالهای بعد کلیه عوائد .

وجوه حاصله از این منبع صرفاً برای کارهای تولیدی و عام المنفعه اختصاص داده خواهد شد . استفاده از این محل بر طبق برنامه معین و اجازه مخصوص مجلس شورای ملی خواهد بود .

در مصرف وجوه نامبرده حتی الامکان اولویت و حق تقدم برای استانها و شهرستانها خواهد بود .

این قانون که مشتمل بر يك ماده و هشت تبصره است در جلسه پنجمین اول بهمن ماه یکهزار و سیصد و بیست و شش بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت یکصد و ازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت فروردین ماه ۱۳۲۷

مصوب ۴ اردیبهشت ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - وزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیرمستمر وزارتخانه ها و ادارات و بنکاهای دولتی و سایر هزینه های کشور و مصارف عمران و تولید و عام المنفعه را از بابت فروردین ماه ۱۳۲۷ در حدود اعتبارات اسفندماه ۲۶ و بارعایت تبصره ۱ ماده واحده مصوب آبان ماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و همچنین کمک هزینه کارمندان کشوری و لشکری را مطابق قوانین مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید .

تبصره ۱ - دوات موظف است در ظرف دو ماه از تاریخ تصویب این قانون اخطار مذکور در ماده ۴ قرارداد قرضه ۱۹۱۱ مسیحی را بابت شاهنشاهی ایران تسلیم نموده و بقیه قرضه مزبور را از درآمدهای عمومی کشور تأدیه نماید .

تبصره ۲- بوزارت دارائی اجازه داده میشود معادل پنجاه میلیون ریال از بودجه ساختمانی سال ۱۳۲۷ وزارت راه را در سه ماهه اول سال ۱۳۲۷ به اختیار آن وزارت بگذارند که بمصرف امور ساختمانی و تعمیرات راههای شوسه و پلها رسانیده و پس از تصویب بودجه سال ۱۳۲۷ در ششماه دوم سال مستهلك نماید.

تبصره ۳- وزارت دارائی مکلف است اجرای حکم داورى بین دولت و وراث مرحوم شیخ خزعل را موقوف و پس از تجدید نظر در هیئتی مرکب از رؤسای شعب دیوان کشور و رئیس دیوان دادرسی دارائی چنانچه املاك و مستغلاتی بملکیت ورثه مسلم شود مستغلات را عیناً و در مقابل اراضی بقیمت قبل از تأسیس راه آهن در خوزستان وجه نقد یا خالصجات از سایر شهرستانها تسلیم نماید.

این قانون که مشتمل بر يك ماده و سه تبصره است در جلسه چهارم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت اردیبهشت ماه ۱۳۲۷
مصوب اول خرداد ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیرمستمر وزارتخانه ها و ادارات و بنگاه های دولتی و سایر هزینه های کشور و مصارف عمرانی و تولیدی و عام المنفعه را در اردیبهشت ماه ۱۳۲۷ در حدود اعتبارات اسفندماه ۱۳۲۶ و با رعایت تبصره يك ماده واحده مصوب آبان ماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی باضافه كمك هزینه کارمندان کشوری و لشگری را مطابق قوانین مربوطه

از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید.

تبصره ۱ - بوزارت دارائی اجازه داده میشود کمبود اعتبار ترفیع و اضافات سال ۱۳۲۶ کارمندان وزارتخانه‌ها و ادارات دولتی و مجلس شورای ملی را که در بودجه کارگزینی آنها محل ندارند از صرفه جوئی بودجه و مازاد درآمد عمومی سال ۱۳۲۶ کل کشور پرداخت و بحساب دوره عمل مالی سال مزبور منظور دارد.

تبصره ۲ - پزشکان و داروسازان و ماماها و دندان پزشکان و پزشکیاران که در سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی مشغول انجام وظیفه هستند در صورتیکه در خارج از تهران و حومه حداقل مدت سه سال در نقاط بد آب و هوا و پنج سال در سایر نقاط متوالیاً خدمت نمایند تمام مدت خدمت آنان با پرداخت کسور بازنشستگی جزو خدمات رسمی دولتی محسوب خواهد شد.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه اول خردادماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت خردادماه ۱۳۲۷

مصوب ۳۰ خردادماه ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیرمستمر وزارتخانه ها و ادارات و بنسگاههای دولتی و سایر هزینه های کشور و مصارف تولیدی و عام المنفعه را در خردادماه ۱۳۲۷ در حدود اعتبارات اسفندماه ۱۳۲۶ و با رعایت تبصره یک ماده واحده قانون مصوب آبانماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و کمک هزینه کارمندان کشوری و لشکری را مطابق قوانین و آئین نامه

مربوطه از در آمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید .
این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه سیام خرداد ماه یکهزار و
سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت تیرماه ۱۳۲۷

مصوب ۲ مردادماه ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر
و غیرمستمر وزارتخانه ها و ادارات و بنسگاههای دولتی و سایر هزینه های کشور و مصارف
عمرانی و تولیدی و عام المنفعه را در تیرماه ۱۳۲۷ در حدود اعتبارات اسفندماه ۱۳۲۶
و بارعایت تبصره يك ماده واحده قانون مصوب آبان ماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات
مالی و كمك هزینه کارمندان کشوری و لشگری را مطابق قوانین و آئین نامه مربوطه
از در آمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید .

جزء ۱ - تا موقعی که در باب جمع آوری مازاد غله قانون خاصی بتصویب
نرسیده است دولت میتواند برای جمع آوری مازاد غله و تأمین سایر مواد خواربار در
مورد محصول سال جاری از همان اختیارات ماده واحده مصوب ۲۴ خرداد ۱۳۲۱ استفاده
نماید ولی در هر حال مازاد فقط از سهم مالکانه اخذ میشود و آتیم در صورتی است
که از سه تن تجاوز نماید .

جزء ۲ - کتابها و مطبوعاتی که از خارجه وارد میشود یا از داخله بخارجه
فرستاده میشود از پرداخت هر گونه حق كمرك و عوارض معاف خواهد بود بدیهی

است نسخ خطی و نظایر آن که قانون خاص دارد مشمول این جزء نخواهد بود .
جزء ۳ - ماشین آلات و لوازم آزمایشگاهها و کتابخانهائی که از طرف اشخاص یا مؤسسات برای مدارس و دانشکدهها بوزارت فرهنگ یا بدانشگاه بجائی و بلاعوض واگذار و اهداء میشود از تأدیه حقوق گمرکی و عوارض معاف خواهد بود .

جزء ۴ - دولت مکلف است وجوهی را که از بابت صدی سه اجناس انحصاری و وجوه مأخوذه از بابت ذبایح را که فعلاً در صندوق وزارت دارائی جمع آوری شده است بشهرداریهای شهرستانها پرداخت نماید .

این قانون که مشتمل بر يك ماده و چهار جزء است در جلسه دوم مرداد ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور

بابت امر دادمه ماه ۱۳۲۷

مصوب ۲ شهریور ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیرمستمر وزارتخانهها و ادارات و بنگاههای دولتی و سایر هزینههای کشور و مصارف عمرانی و تولیدی و عام المنفعه را در مرداد ماه ۱۳۲۷ در حدود اعتبارات اسفند ماه ۱۳۲۶ و با رعایت تبصره يك ماده واحده قانون مصوب آبان ماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و کمک هزینه کارمندان کشوری و لشکری را مطابق قوانین و آئین نامه مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید .

تبصره ۱- کلید تصویبنامه های صادره راجع به دانشگاه آذربایجان تا تصویب قانون از طرف مجلس شورای ملی بقوه خود باقی خواهد بود.

تبصره ۲- مفاد تبصره يك قانون اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت اردی بهشت ماه ۱۳۲۷ شامل اعتبار ترفیع و اضافات و کمک هزینه سال ۱۳۲۵ کارمندان مجلس شورای ملی نیز خواهد بود.

تبصره ۳- از اعتبار پیش بینی شده در فقره ۲۲ گزارش کمیسیون بودجه مربوط به هزینه سال ۱۳۲۷ وزارت فرهنگ و دانشگاه تبریز مبلغ ده میلیون ریال جهت ساختمان محل دانشگاه تبریز و هزینه تأسیس کلاس دوم دانشگاه مزبور و بدست و پنج میلیون ریال برای حقوق و کمک هزینه آموزگاران و دبیران فارغ التحصیل دانشسراهای مقدماتی و عالی که در سال ۱۳۲۷ بخدمت منصوب خواهند شد تخصیص داده میشود.

تبصره ۴- ترفیع و اضافات سال ۱۳۲۶ کارمندان وزارتخانه ها و ادارات و مجلس شورای ملی و قضات موضوع تبصره يك ماده واحده قانون مصوب اول خردادماه ۱۳۲۷ تا آخر سال ۱۳۲۷ قابل تعهد و پرداخت خواهد بود.

تبصره ۵- وزارت دارائی مکلف است بقایای سالهای گذشته تا آخر سال ۱۳۲۶ هر يك از مؤدیان مالیات املاك مزروعی را که کل بدهی آنان را از یکهزار ریال تجاوز نمیکند و لو آنکه باقی در هر سال معادل کل یکهزار ریال باشد موقوف المطالبه گذارده و این بقایا را از دفاتر حذف کند.

تبصره ۶- از اضافه اعتبار بودجه سال ۱۳۲۷ وزارت امور خارجه مبلغ سه میلیون ریال بابت تفاوت تسعیر نرخ منات حقوق مستخدمین جزء و مصارف سفارت کبرای شاهنشاهی در مسکو و کنسولگری شاهنشاهی در باد کوبه قابل پرداخت خواهد بود.

تبصره ۷ - بوزارت دارائی اجازه داده میشود از محل یکهزار و شصت و پنج میلیون و سیصد و ده هزار ریال اعتبار که در گزارش کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی بعنوان مخارج عمران و تولیدی کشور منظور شده است مبلغ بیست و پنج میلیون ریال برای پرداخت مخارجی که دولت برای مطالعات عمرانی کشور لازم میداند اعتبار بدهد. این اعتبار برای مخارج اداری و فنی و حقوق مستخدمین و مأمورین اتباع داخله و خارجه و مصارف اداری قابل پرداخت خواهد بود ولی در انتخاب مأمورین مطالعات باید رعایت تخصص کاملاً بعمل آید.

تبصره ۸ - وزارت دارائی مجاز است سه نفر متخصص عالیمقام از اتباع بیگ یا چند کشور از کشور های فرانسه و بلژیک و هلند و سویس و سوئد برای مشاوره در مسائل حقوقی و مالی و فنی مربوط به اجرای بند (ه) از قانون مصوب ۲۹ مهر ۱۳۲۶ برای مدتی که از چهار ماه تجاوز ننماید استخدام کند و حق الزحمه و خرج سفر و مخارج اقامت آنها را در ایران منتها تا میزان دو میلیون ریال از محل اعتبار هزینه انتفاعی کشور بپردازد و اشخاصیکه برای مشاوره قضائی و فنی استخدام میشوند لایحه استخدامی آنها را پس از استخدام از نظر تابعیت و مدت و حقوق بمجلس شورای ملی تقدیم نماید.

این قانون که مشتمل بر یک ماده و هشت تبصره است در جلسه دوم شهریور ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون اجازه

پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت شهریور ماه ۱۳۲۷

مصوب ۴ مهر ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر

و غیر مستمر وزارتخانه ها و ادارات و بنسگاههای دولتی و سایر هزینه های کشور و مصارف عمرانی و تولیدی و عام المنفعه را در شهریور ماه ۱۳۲۷ در حدود اعتبارات اسفندماه ۱۳۲۶ و با رعایت تبصره يك ماده واحده قانون مصوب آبان ماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و كمك هزینه کارمندان کشوری و لشکری را مطابق قوانین و آئین نامه مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید .

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه چهارم مهرماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور

بابت مهر ماه ۱۳۲۷

مصوب ۵ آبانماه ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیر مستمر وزارتخانه ها و ادارات و بنسگاههای دولتی و سایر هزینه های کشور و مصارف عمرانی و تولیدی و عام المنفعه را در مهرماه ۱۳۲۷ در حدود اعتبارات اسفند ماه ۱۳۲۶ و مبالغی که از بابت اسفند ۱۳۲۶ در طی سال جاری پرداخته شده است با رعایت تبصره يك ماده واحده قانون مصوب آبانماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و كمك هزینه کارمندان کشوری و لشکری را مطابق قوانین و آئین نامه های مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید .

تبصره ۱ - کسانی که مجموع مالیات املاك مزروعی آنان در سال از پانصد

ریال نقد و یکصد و پنجاه کیلو جنس تجاوز نکند از پرداخت مالیات املاک مزروعی معاف میباشند.

تبصره ۲ - از تاریخ تصویب این قانون بیمارستانهای متعلق بوزارت بهداشتی در شهر تبریز ضمیمه دانشکده پزشکی تبریز میشود و اعتبارات مربوط بیمارانهای که از وزارت بهداشتی بوزارت فرهنگ منتقل میشوند از بودجه کل وزارت بهداشتی حذف و بودجه وزارت فرهنگ علاوه میشود.

تبصره ۳ - برای مناطق زلزله زده بانک رهنی بمنظور ساختمان بناهای آسیب زده تا حدود چهار میلیون ریال وام بدهد. شرایط: برای مدت پنجسال - بدون فرع. دوات از وجوه اختصاصی خود وسیله اعطای وام را برای بانک رهنی فراهم مینماید. این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه پنجم آبانماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت آبانماه ۱۳۲۷

مصوب ۳۰ آبانماه ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیرمستمر وزارتخانه ها و ادارات و دستگاههای دولتی و سایر هزینه های کشور و مصارف عمرانی و تولیدی و عام المنفعه را در آبان ماه ۱۳۲۷ در حدود اعتبارات اسفند ماه ۱۳۲۶ اعم از اینکه در اسفند ۱۳۲۶ پرداخت شده باشد یا در جریان سال ۱۳۲۷ بابت اسفند ۱۳۲۶ پرداخت شده است * بارعایت تبصره یک ماده واحده قانون مصوب

آبانماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و کمک هزینه کارمندان کشوری و لشکری را مطابق قوانین و آئین نامه های مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید.

تبصره ۱ - مبلغ یکصد و سی میلیون ریال اضافه اعتبار کمک هزینه کارمندان موضوع ماده ۶۷ بودجه پیشنهادی سال ۱۳۲۷ کشور از نظر تأمین کمک ترفیع و اضافات قانونی کارمندان و خدمتگذاران تصویب و اجازه داده میشود مطابق قانون و آئین نامه های مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت شود.

تبصره ۲ - استریمومیسین دوائی مخصوص مسلولین از پرداخت هرگونه عوارض گمرکی و غیره معاف میباشد.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه سیام آبانماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت چهار دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور

بابت آذر و دی و بهمن و اسفند ماه ۱۳۲۷

مصوب ۷ دی ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیرمستمر وزارتخانه ها و ادارات و دستگاههای دولتی و سایر هزینه های کشور و مصارف عمرانی و تولیدی و عام المنفعه را در چهار ماه آذر و دی و بهمن و اسفند ماه ۱۳۲۷ در حدود اعتبارات اسفند ماه ۱۳۲۶ و اعتباراتی که در جریان سال ۱۳۲۷ تصویب شده

و با رعایت تبصره يك ماده واحده قانون مصوب آبانماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و کمک هزینه کارمندان کشوری و لشگری را مطابق قوانین و آئین نامه های مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید .

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه هفتم دی ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور

بابت دو ماهه اول سال ۱۳۲۸

مصوب ۲۹ فروردین ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیرمستمر وزارتخانه ها و ادارات و بنسگاههای دولتی و سایر هزینه های کشور را اعم از مصارف عمومی و عمرانی در دو ماهه اول سال ۱۳۲۸ در حدود دوازدهم اعتبارات سال ۱۳۲۷ با رعایت تبصره يك ماده واحده قانون مصوب دوم آبان ماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و کمک هزینه کارمندان و خدمتگذاران کشوری و لشگری را مطابق قوانین و آئین نامه های مربوطه از درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید .

تبصره ۱۵ - مواد متمم قانون چهار دوازدهم آخر سال ۱۳۲۷ موضوع گزارشهای شماره ۲۰ و ۲۱ مورخ ۱۵ و ۲۲ اسفند ۲۷ کمیسیون بودجه و گزارشهای مورخه ۲۲ اسفند ماه ۱۳۲۷ راجع باضافه اعتبار ترفیع و اضافات کارمندان بابت سالهای ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ که در سال ۱۳۲۷ نیز مورد پرداخت خواهد داشت و مجوز تبدیل پایه های

پزشکیاری فارغ التحصیل‌های دبیرستان و کلاسهای فنی و اکسیناتورری دامپزشکی و کمک هزینه فرزندان مرحوم سیداحمد بهبهانی تصویب میگردد که بموقع اجرا گذارد شود.

تبصره ۲ - برای اینکه در انجام امور عمرانی که جزو بودجه کشور بوده و

طبق قانون اجرای مقررات برنامه هفت ساله بعهد سازمان برنامه محول گردیده وقفه و تأخیری حاصل نشود از اول سال ۱۳۲۸ و مادام که سازمان برنامه شروع با اجرای مقررات قانون ۲۶ بهمن ماه ۱۳۲۷ ننموده است وزارت دارائی مجاز است با اطلاع و بنماینده گی سازمان برنامه اعتبار مصارف عمرانی را از محل درآمد نفت در اختیار دستگاههای دولتی که عهده دار انجام کار عمرانی میباشند بگذارد حساب وجوه مذکور را وزارتخانه‌ها و ادارات ذی‌مدخل تنظیم و بسازمان برنامه تسلیم خواهند نمود.

تبصره ۳ - تبصره یک ضمیمه قانون اجازه اجرای مقررات گزارش کمیسیون برنامه مصوب ۲۶ بهمن ماه ۱۳۲۷ لغو و طبق مفاد ماده ۹ گزارش کمیسیون برنامه انتخاب شورای عالی و مدیر عامل بر حسب پیشنهاد دولت و بموجب فرمان همایونی بعمل خواهد آمد.

تبصره ۴ - مدت تعهد و پرداخت بقیه ترفیع و اضافات سال ۱۳۲۶ موضوع تبصره ۱ قانون اول خردادماه ۱۳۲۷ و تبصره ۴ قانون دوم شهریور ماه ۱۳۲۷ تا آخر خرداد ماه ۱۳۲۸ تمدید میشود.

تبصره ۵ - دولت میتواند علاوه بر مالیات مقرر نامیزان سه برابر گندم مالیاتی و یک برابر جو مالیاتی مازاد از مالکین مطالبه نماید و قیمت آنرا مطابق نرخ کی بایشنها وزارت دارائی و تصویب هیئت محلی (بشرطی که بهای نان هر شهرستان متناسب با بهای خرید گندم آنجا باشد) معین میشود پرداخت نماید.

هیئت محلی مرکب است از رئیس دارائی محل - فرماندار - نماینده بانک ملی

یا بانک کشاورزی و دو نفر معتمد محل و یا نماینده مالکین .

خرده مالکینی که مالیات مشخصه آنها نقداً و جنساً از دو هزار و چهار صد ریال تجاوز نکند از پرداخت مالیات معاف خواهند بود .

تبصره ۶ - اعتبارات مربوط برای سازی و تعمیر راهها که در بودجه ۱۳۲۸ از طرف دولت منظور و ضمن لایحه بودجه مزبور تقدیم مجلس شده است عیناً برای اجرا در اختیار وزارت راه گذارده میشود که در حدود قوانین و مقررات و بتدریج بترتیبی که مورد موافقت وزارت دارائی باشد بمصارف معینه برساند .

تبصره ۷ - لوله و سایر آلات لوله کشی آب شهر ها از هر گونه عوارض و حقوق گمر کی معاف خواهد بود .

تبصره ۸ - باقیمانده اعتبارات ساختمانی و تعمیراتی سال ۱۳۲۶ تا آخر خرداد سال ۱۳۲۸ قابل پرداخت خواهد بود .

تبصره ۹ - وزارت دارائی مکلف است از مطالبه و وصول مالیات بردرآمد سالهای قبل از ۱۳۲۷ مؤدیانی که مالیات آنها زائد بریکهزار ریال نباشد و تاکنون وصول نشده صرف نظر نماید .

چنانچه مقداری از بدهی این قبیل مؤدیان فعلاً وصول شده باشد حساب مالیاتی آنها واریخت شده محسوب و از وصول بقیه صرف نظر خواهد گردید .

مؤدیان مالیاتی از هر قبیل که کلیه بدهی مالیاتی لغایت سال ۲۷ خود را تا مدت دو ماه از تاریخ تصویب این قانون نقداً بپردازند از تأدیه جریمه تخلف و زیان دیر کرد معاف خواهند بود .

تبصره ۱۰ - حقوق ارزی و ریالی مستخدمین خارجی که استخدام آنها از طرف کمیسیونهای مربوط مجلس شورای ملی بتصویب رسیده ولی هنوز در جلسه عمومی

مجلس تصویب نشده است تماماً پرداخته شود.

تبصره ۱۱۵ - وزارت پست و تلگراف و تلفن مجاز است بمنظور کمک بامور خیریه مبلغ پنجاه دینار از هر مراسله سفارشی و بیمه اعم از داخله و خارجه و مبلغ دو ریال از هرامانت پستی اعم از داخله و خارجه و مبلغ دو ریال و بیست و پنج دینار از هر تلگراف اعم از داخله و خارجه بوسیله الصاق تمبر خیریه از فرستندگان دریافت نماید. از وجوه حاصله (پس از وضع هزینه طبع تمبر) مبلغ دو میلیون ریال برای مبارزه با مرض سل به بنگاه حمایت مسلولین و بقیه برای صرف امور خیریه کشور به شیر و خورشید سرخ ایران پرداخت میگردد.

پانصد هزار ریال از دو میلیون ریال اختصاصی به بنگاه حمایت مسلولین باید بمصرف درمان و هزینه انتقال مسلولین بی بضاعت شهرستانها بمرکز برسد. طریقہ نقل و انتقال و استفاده از اعتبار مزبور با هیئت مدیره بنگاه حمایت مسلولین خواهد بود - پرداخت وجوه مزبور بوسیله خزانه داری کل انجام خواهد گرفت. وجوه حاصله از این قانون به شیر و خورشید سرخ بهیچوجه بمصارف اداری بنگاه مزبور نخواهد رسید.

این قانون که مشتمل بر يك ماده و متن گزارشهای شماره ۲۰ و ۲۱ مورخ ۱۵ و ۲۲ اسفند ۲۷ کمیسیون بودجه و گزارش راجع باضافه اعتبار ترفیع و اضافات کارمندان و همچنین گزارش مربوط به مجوز تبدیل پایه های پزشکیاری دامپزشکی و کمک هزینه فرزندان مرحوم سید احمد بهجهانی ضمیمه است در جلسه بیست و نهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

متن گزارش شماره ۲۰ مورخ ۱۵/۱۲/۳۲۷ کمیسیون بودجه

ماده اول - وزارت دارائی مجاز است مبلغ هفتصد و پنجاه هزار ریال برای سه ماهه آخر سال جاری جهت تأسیس نمایندگی های سیاسی دولت ایران در پاکستان و عربستان سعودی و سایر احتیاجات وزارت خارجه و همچنین هشتصد هزار ریال برای خرید اثاثیه سفارت پاکستان علاوه بر بودجه پیشنهادی سال ۱۳۲۷ وزارت خارجه منظور و پرداخت نماید.

ماده دوم - وزارت دارائی مجاز است مبلغ بیست و هشت میلیون ریال (۲۸۰۰۰۰۰۰ ریال) علاوه بر بودجه سال ۱۳۲۶ وزارت راه ردیف ۳۷ لایحه بودجه سال ۱۳۲۶ برای ساختمان و تعمیر و تکمیل راههای شوسه و ساختمان اسکله بندر عباس علاوه نموده و از محل درآمد عمرانی کشور بپردازد - باین ترتیب پنجاه میلیون ریال موضوع تبصره ۲ قانون چهارم اردیبهشت ۱۳۲۷ احتساب شده و در نتیجه جمع بودجه ساختمان و تعمیر و تکمیل راههای شوسه ۱۳۲۷ کشور یکصد و هفتاد میلیون ریال خواهد بود.

وزارت راه مکلف است صورت ریز هزینه یکصد و هفتاد میلیون ریال را در ظرف يك ماه يكميسيون بودجه ارسال دارد.

ماده سوم - دولت مکلف است حساب مطالبات دولت را از بابت استفاده نیروی متفقین از راه آهن و بنادر ایران و فرودگاهها و کارخانجات بمسئولیت خود تصفيه و دریافت نموده و از این محل هزینه و مصارف تکمیل و رفع نواقص بنگاه راه آهن دولتی ایران را بپردازد.

ماده چهارم - مبلغ سی و پنج میلیون و نهصد و سی و دو هزار ریال (۳۵۹۳۲۰۰۰ ریال)

اضافه اعتبار سال ۱۳۲۷ اداره کل گمرک ردیف ۳۵ بودجه سال ۳۲۷ کشور گزارش کمیسیون بودجه بمنظور تکمیل گارد سرحدی و جلوگیری از قاچاق و سایر احتیاجات ضروری بودجه آن اداره علاوه و بودجه تفصیلی گارد سرحدی فوراً به کمیسیون بودجه ارسال و پس از رسیدگی ابلاغ گردد.

تبصره - واردات بادارات گمرک مدتی را که مقررات و دستورات دولتی مانع از ترخیص آن شده بامیشود از پرداخت کرایه زمین و انبار معاف خواهد بود.

ماده پنجم - وزارت دارائی مجاز است مبلغ هیجده میلیون ریست و نه هزار و هفتصد و پنجاه و سه ریال (۱۸۰۲۹۷۵۳ ریال) اعتبار قسط اول بهای لوازم خریداری از متفقین ردیف ۶۰ بودجه سال ۱۳۲۷ کشور را از درآمد عمومی کشور پرداخت نماید. **ماده ششم -** دولت میتواند مبلغ سیزده میلیون ریال اعتبار سهمیه سال ۱۹۴۸ و سنوات قبل دولت ایران از مخارج ملل متحده ردیف ۵۳ بودجه سال ۱۳۲۷ را از درآمد عمومی کشور بردارد.

ماده هفتم - وزارت دارائی مجاز است برای جبران زبان عملکرد غله و نان در تمام کشور مجموعاً تا میزان سیصد میلیون ریال پس از تسلیم ترازنامه دوره عمل ۱۳۲۷ و انجام رسیدگی و ثبوت زبان حاصله از محل درآمد عمومی سال ۱۳۲۷ کشور پرداخت نماید. پرداخت این مبلغ از لحاظ فرصت تنظیم و رسیدگی ترازنامه اداره غله و نان تا آخر اسفند ماه ۱۳۲۸ مجاز خواهد بود.

ماده هشتم - دولت مجاز است حقوق ریالی و ارزی کارشناسان خارجی را که مدت پیمان آنها منقضی شده همچنین کارشناسانی را که از نظر احتیاج تا اول آذرماه ۲۷ از طرف دولت استخدام و لوایح تمدید یا عقد قرارداد استخدام آنان تا تاریخ تصویب این قانون بمجلس شورای ملی تقدیم گردیده است تا آخر سال ۱۳۲۷ بردارد. **ماده نهم -** مبلغ ده میلیون ریال باعتبار بودجه سال ۱۳۲۷ اداره هواپیمائی

کشور علاوه و باتنظیم و ابلاغ بودجه تفصیلی اداره نامبرده پرداخت گردد.
هر مبلغ از اعتبار فوق که در سال جاری تعهد و یا پرداخت نشده باشد در سال ۱۳۲۸ قابل تعهد و پرداخت خواهد بود.

ماده دهم - بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ هجده میلیون ریال علاوه بر بودجه ۲۶ وزارت بهداشتی اضافه نموده که باین ترتیب شش میلیون و پانصد هزار ریال (۶۵۰۰۰۰۰ ریال) خرید دارو سه میلیون و ششصد و پنجاه هزار ریال (۳۶۰۰۰۰۰ ریال) خرید عمارات برای تأسیس قرانطینه‌های بوشهر و بندرعباس و بقیه برای خرید لوازم جراحی و هزینه مریضخانه های جدید بمصرف برساند.

ماده یازدهم - کارخانه های دولتی و خصوصی که در حدود یکصد کارگر یا بیشتر دارند باید بر طبق آئین نامه ای که دولت تنظیم خواهد کرد برای کارگران خود منزل بسازند و از سال ۱۳۲۷ اینکار را شروع و عملی نمایند.

ماده دوازدهم - دانشکده های دامپزشکی و کشاورزی و هنر های زیبا (هنرکده سابق) بشعب دانشگاه تهران افزوده میشوند و شورای دانشگاه میتواند برای معلمان دانشکده های دامپزشکی و کشاورزی که قبل از تصویب این قانون برای تدریس در آن دو دانشکده انتخاب شده و صلاحیت آنان مورد تصویب آن شورا بوده است با احتساب سنوات تدریس آنها در مدارس سابق الذکر یا مدارس عالییه دیگر طبق قانون تأسیس دانشگاه مصوب ۱۲ خرداد ۱۳۱۳ و بارعایت ماده ۱۲ قانون آموزش اجباری مصوب ۶ مرداد ۱۳۲۲ در طرف دومه پایه های استادی یا دانشیاری تشخیص و ابلاغ نماید در صورتیکه حقوق پایه و کمکی که بر طبق این قانون بمعلمان مشمول این ماده داده میشود از مجموع حقوق و کمک و حق التدریسی که فعلاً دریافت میدارند کمتر باشد تفاوت آن بعنوان فوق العاده پرداخته خواهد شد و همچنین باشخاصی که

قبل از تصویب این قانون لااقل هشت سال در دانشگاه تدریس کرده باشند و دارای آثار و تألیفاتی بوده و صلاحیت آنان را شورای دانشگاه تصدیق نماید ممکن است رتبه استادی داده شود رتبه این معلمان بادر نظر گرفتن مدت خدمات فرهنگی و دولتی آنان از طرف شورای دانشگاه تعیین خواهد شد.

با تعیین رتبه های مزبور حقوق آنان نباید در هر حال از مجموع حقوق و مزایائی که فعلاً از اعتبارات مختلف بودجه کشور دریافت میدارند تجاوز کند.

ماده سیزدهم - قضات دادگستری که توقف آنها در هر يك از پایه ها از مدت مقرر قانونی تجاوز کرده باشد و محکومیت انتظامی که قانوناً مانع از ترفیع باشد نداشته باشند برای هر سه سال اضافی استحقاق ترفیع يك پایه را دارند دادگاه عالی انتظامی به پرونده مشمولین این ماده رسیدگی و احکام ترفیع آنان را برپایه ای که مستحق میشوند صادر مینماید. ایام نمایندگی مجلس شورای ملی جزء مدت اشتغال بخدمت محسوب میشود.

پرداخت این اضافات موکول بوجود اعتبار در بودجه مصوبه وزارت دادگستری میباشد.

ماده چهاردهم - وجوه حاصله از بهره برداری مؤسسات دانشگاه پس از وضع مبالغی که از بودجه دانشگاه به مصرف تهیه مواد اولیه مربوط بآب میرسد و همچنین مبالغی که بعنوان ثبت نام و شهریه و حق امتحان دریافت میشود مانند درآمد آزمایشگاهها و سایر درآمدهای اختصاصی دانشگاه مذکور در ماده هشتم قانون تأسیس دانشگاه مورخ خرداد ۱۳۱۳ در آمد اختصاصی دانشگاه منظور خواهد شد و بانظر و تصویب شورای دانشگاه بمصرف خواهد رسید.

ماده پانزدهم - با آخر تبصره ۲ ماده واحده مصوب ۲۶ بهمن ماه ۱۳۲۶ عبارت

ذیل اضافه خواهد شد : (ولی نسبت بخانم های لیسانسیه مو کول بشظر وزارت فرهنگ است) .

ماده شانزدهم - کلیه اشیاء ولوازم واثاثیه بیعارستانها و مؤسسات بهداشتی که اشخاص نیکو کار تأسیس و برایگان مورد استفاده عموم قرار میدهند از هر گونه عوارض گمر کی معاف است .

توضیح آنکه باید اشیاء ولوازم فوق منحصرأ ومستقیماً برای منظور خیریه و بدون حق انتقال با گواهی بهداری بوده باشد .

ماده هفدهم - اعتبارات راه سازی وساختمانی سال ۱۳۲۷ تا آخر سال ۱۳۲۸ قابل تعهد و پرداخت خواهد بود .

ماده هیجدهم - دولت مکلف است برای ساختن سد کنار بلوار بندر پهلوی که اخیراً بعلمت طغیان آب وکولاک دریاخراب شده است وهمچنین برای سایر اصلاحات شهر بندر پهلوی مبلغ چهار میلیون ریال از محل عمرانی کشور اختصاص و زیر نظر انجمن شهر بندر پهلوی بمصرف برساند .

ماده نوزدهم - مادامیکه آقایان حسین ومهران نصر فرزندان مرحوم دکتر ولی الله نصر بتحصیل اشتغال دارند وزارت فرهنگ ماهیانه بهر يك مبلغ پنج هزار ریال از محل بودجه وزارت فرهنگ کمک خرج پرداخت مینماید .

ماده بیستم - بیاس خدمات مرحوم داور دولت مجاز است پرویز پسر ارشد ایشان را برای تکمیل تحصیلات باروپا اعزام داشته و هزینه تحصیل او را تاده سال همساله از اعتباریکه برای هزینه اعزام دانشجویان بخارج در اختیار وزارت فرهنگ است بپردازد ومدتیکه مشارالیه با هزینه دولت مشغول تحصیل میباشد وهمچنین پس از خاتمه تحصیلات حقوق وظیفه او از محل اعتبار شهریه مادام الحیات بمادر ایشان (عیال مرحوم داور) پرداخت گردد .

متن گزارش شماره ۲۱ کمیسیون بودجه

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود استثنائاً تا میزان دومیلیون لیره اعتبار از محل صدی چهل عوائد نفت که طبق قانون اول بهمن ۱۳۲۶ برای مصرف عمرانی تخصیص داده شده بمصرف خرید فشننگ و تعمیر کارخانجات تسلیحات ارتش و همچنین مخارج حمل و نقل آن برساند. این دومیلیون لیره صورت قرضه را داشته و دولت مجاز است معادل همان مبلغ بریال در بودجه ۱۳۲۸ مملکتی منظور و از درآمد همان سال بحساب عمران مسترد دارد.

تبصره ۱ - وزارت جنگ ملزم است در خرید نوع اسلحه و قیمت آن حداًاعلی مصالح کشور را منظور دارد و کارخانه فروشنده هم باید تعهد نصب آنرا عهده دار باشد و خرید ماشین آلات مندرسه هم ممنوع خواهد بود.

تبصره ۲ - وزارت جنگ ملزم است از تاریخ تصویب این قانون تا دو هفته صورت کامل هزینه تعمیر و ترمیم کارخانجات تسلیحات را با تصدیق و امضای صریح متخصصین و توضیحات بکمیسیون بودجه تسلیم نماید تا در کمیسیون مورد رسیدگی و مذاقه واقع گردد.

تبصره ۳ - دولت مکلف است برای استیفاء مطالبات دولت ایران از بابت اسلحه و مهمات تحویلی بمتفقین اقدامات لازم را بعمل آورد و نتیجه اقدامات خود را در ظرف سه ماه بمجلس گزارش دهد.

متن گزارش مورخ ۲۲ اسفند ماه ۲۷ کمیسیون بودجه

ماده واحده - برای پرداخت تفاوت ترفیع و اضافات سال ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ کارمندان دولت و دربار شاهنشاهی و اضافه حقوق سال ۱۳۲۷ خدمتگذاران جزء و دو نپایه وزارتخانه ها و ادارات و بنسگاههای دولتی و دربار شاهنشاهی که در بودجه های

مربوطه محل ندارند مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال دیگر (علاوه بر یکصد و هشتاد و دومیلیون ریال موضوع ماده واحده قانون نهم آبانماه ۱۳۲۷) تصویب و بوزارت دارائی اجازه داده میشود مطابق تقاضای وزارتخانهها و ادارات و دستگاههای ذیمدخل و تشخیص وزارت دارائی مبلغ کسر اعتبار هر يك را ببودجه آنها علاوه نموده و از محل در آمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید.

متن گزارش مورخ ۲۲ اسفندماه ۲۷ کمیسیون بودجه

ماده اول - پایه های پزشکیاری فارغ التحصیلهای دبیرستان و کلاسه های فنی و اکسیناتورری دامپزشکی در صورت تمایل صاحبان آنان بشرط بقاء در خدمت تخصصی خودشان قابل تبدیل به اداری بوده و مدارج ترفیع آنان در صورت دارا بودن دیپلم مانند سایر دیپلمه ها و در صورت نداشتن دیپلم نظیر دیگر کارمندان خواهد بود چنانچه اجرای مفاد این ماده اضافاتی را ایجاد نماید پرداخت آن اضافات موکول بوجود اعتبار در بودجه مربوطه خواهد بود.

ماده دوم - وزارت فرهنگ مکلف است از تاریخ تصویب بهر يك از سه فرزندان ذکور مرحوم سید احمد بهبهانی نماینده سابق مجلس شورای ملی ماهیانه مبلغ دوهزار ریال مادام که مشغول تحصیل هستند از محل بودجه وزارت فرهنگ بعنوان کمک خرج بپردازد.

متن گزارشهای شماره ۲۰ و ۲۱ مورخ ۱۵ و ۲۲ اسفند ۳۲۷ کمیسیون بودجه و گزارش راجع باضافه اعتبار ترفیع و اضافات کارمندان و همچنین گزارش مربوط به مجوز تبدیل پایه های پزشکیاری دامپزشکی و کمک فرزندان مرحوم سید احمد بهبهانی ضمیمه این قانون بوده و صحیح است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور

بابت خرداد ماه ۱۳۲۸

مصوب ۵ تیر ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و هزینه های مستمر و غیر مستمر وزارتخانه ها و ادارات و دستگاههای دولتی و سایر هزینه های کشور را اعم از مصارف عمومی و عمرانی در خرداد ماه سال ۱۳۲۸ در حدود یکدوازدهم اعتبارات سال ۱۳۲۷ و اضافه اعتباراتی که در سال ۱۳۲۸ بتصویب رسیده با رعایت تبصره ۱ ماده واحده قانون مصوب دوم آبانماه ۱۳۲۴ و سایر قوانین و مقررات مالی و کمک هزینه کارمندان و خدمتگذاران کشوری و لشکری را مطابق قوانین و آئین نامه های مربوطه از در آمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه پنجم تیر ماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

بودجه سال یک هزار و سیصد و بیست و شش مجلس شورای ملی

مصوب ۱۳ بهمن ماه ۱۳۲۶

ماده اول - برای مقرری و هزینه دوازده ماهه سال ۱۳۲۶ مجلس شورای ملی مبلغ بیست و چهار میلیون و اود و هفت هزار و سیصد و چهل ریال (۱۴۰۹۷۳۴۰) مطابق فقرات (۱) تا (۵) ضمیمه اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود.

۱ - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود کمک هزینه مربوط به مجلس شورای

ملی و چاپخانه مجلس و اداره روزنامه رسمی کشور را تا آخر سال ۱۳۲۶ از محل درآمد عمومی کشور از وزارت دارائی دریافت دارد.

۲ - تبصره سوم ماده اول قانون بودجه سال ۱۳۲۵ مجلس مربوط بوظیفه ورثه مرحوم محمد حسین دارائی و تبصره چهارم ماده مزبور مربوط به وظیفه عیال و اولاد سلیمان عمده که در حین انجام وظیفه فوت نموده است مادام که نقض شده بقوت خود باقی خواهند بود.

۳ - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود حقوق ترفیع پایه آقایان مهدی اکباتانی و محمد صادق کدخدای زاده و مهدی کوچکی را در سال ۱۳۲۴ طبق احکام صادره بپردازد.

۴ - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود حقوق هیئت مدیره مجلس را در ایام فترت بین دوره چهاردهم و پانزدهم که پرداخته شده است از محل صرفه جوئیهای بودجه سال ۱۳۲۵ مجلس محسوب دارد.

۵ - استخدام کارمند جدید بهر عنوانی در سال ۱۳۲۶ برای ادارات تابعه مجلس ممنوع است. انتقال کارمندان با پایه دولت مشمول این قسمت نیست.

۶ - نمایندگان مجلس شورای ملی نمیتوانند بجز مقرری مصوب در این بودجه تحت هیچ عنوانی از دستگاههای دولتی و یا مؤسسات منتسب بدولت و شهرداری ها حقوق و یا حق الزحمه ای دریافت نمایند.

۷ - هیئت رئیسه مجلس شورای ملی در نظامنامه قانونی مستخدمین جزء مجلس که بموجب ماده چهارم قانون استخدام اعضای اداری مجلس تدوین و با اجازه قانون بودجه سال ۱۳۱۵ مجلس در آن تجدید نظر شده هر اصلاح و تغییری که مقتضی میدانند خواهند داد و بودجه مربوط بسال ۱۳۲۷ مستخدمین جزء مجلس با رعایت آن تنظیم خواهد گردید.

۸ - نمایندگان مجلس حق ندارند وکالت و یا حکمیت کسی را که طرفش دولت و یا مؤسسات دولتی و یا مؤسساتی که با سرمایه دولت کلاً و یا جزاً اداره میشوند باشند از طرف اشخاص و یا دولت قبول نمایند .

۹ - نمایندگان مجلس شورای ملی چه مستقیم و چه غیر مستقیم حق شرکت در امور مقاطعه کاری و معاملاتیکه مربوط بدولت یا مؤسسات با سرمایه دولت است ندارند .

ماده دوم - برای حقوق و هزینه دوازده ماهه سال ۱۳۲۶ اداره چاپخانه مجلس مبلغ ده میلیون و نوزده هزار و نهصد و شصت ریال (۱۰۰۱۹۹۶۰) مطابق فقرات ۱ و ۲ ضمیمه اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود .

۱ - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود کمک هزینه کارگران فنی چاپخانه مجلس را تا آخر سال ۱۳۲۶ از محل درآمد چاپخانه مجلس بپردازد .

۲ - دولت مکلف است چاپ کلیه اوراق بهادار و تمبرها و اسناد دولتی را بچاپخانه مجلس مراجعه نماید .

ماده سوم - برای حقوق و هزینه دوازده ماهه سال ۱۳۲۶ اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران مبلغ سه میلیون و یکصد و هشتاد و هفت هزار و دویست و سی و چهار ریال (۳۱۸۷۲۳۴) مطابق فقرات ۱ و ۲ ضمیمه اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود .

۱ - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود از محل صرفه جوئیهای بودجه سال ۱۳۲۶ مجلس صورت مشروح مذاکرات مجلس از دوره سوم تا ششم را طبع و منتشر نماید .

۲ - از اول اسفند ۱۳۲۶ روزنامه رسمی مجلس بومیه طبع و نشر شده و مذاکرات تفصیلی مجلس شورای ملی را با اطلاع عامه برساند .

۳ - از اول فروردین ۱۳۲۷ کلیه آگهی های دولتی که در مکرز منتشر میشود اعم از آگهی های وزارتخانه ها یا بنسگاههای دولتی یا مؤسساتی که بسرمایه دولت اداره میشود و شهرداریها باید منحصرأ در روزنامه رسمی کشور درج گردد باستثناء آگهی های ثبتی و دادگستری که طبق قوانین موجوده باید علاوه بر مجله رسمی در يك روزنامه کثیرالانتشار هم درج شود .

ماده چهارم - اعتبارات منظوره در مواد ۲۱ و ۳ راجع باضافات و ترفیعات و كمك اعاشه و اضافه کاری و غیره که در ضمن این بودجه منظور گردیده از تاریخ استحقاق قابل پرداخت میباشد .

ماده پنجم - به کارپردازی مجلس اجازه داده میشود مبلغ ده میلیون و پانصد هزار ریال (۱۰۵۰۰۰۰۰) درآمد پیش بینی شده اداره چاپخانه مجلس و باغ بهارستان و مبلغ دو میلیون ریال درآمد پیش بینی شده اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی را در سال ۱۳۲۶ وصول و بخرانه داری کل ایصال دارد .

ماده ششم - بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ يك میلیون و پانصد هزار ریال از محل درآمد عمومی کشور برای هزینه طبع یکساله ۱۳۲۶ فرهنگ آقای دهخدا بکارپردازی مجلس بپردازد و این اعتبار با تصویب هیئت رئیسه مجلس از حیث حقوق متصدیان عمل و بهای کاغذ و هزینه طبع و غیره بمصرف خواهد رسید .

ماده هفتم - بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ پانصد هزار ریال وام برای سرمایه اولیه صندوق تعاون کارکنان مجلس دروجه کارپردازی مجلس بپردازد و پنجساله به پنج قسط از سال ۱۳۲۷ در آخر هر سال از محل صندوق نامبرده مسترد دارد .

ماده هشتم - مقصود از جزء نهم ماده اول این قانون مقاطعه کاری برای راه سازی با اداره راه و معاملات قماش با بانک صنعتی و قند و شکر با وزارت دارائی است لاغیر .

این قانون که مشتمل بر هشت ماده و صورت ضمیمه است در جلسه سیزدهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و بیست و شش بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

صورت جزء قانون بودجه مجلس شورای ملی از آغاز فروردین ماه تا آخر اسفند ماه ۱۳۲۶

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
تفصیل ماده اول					
فقره (۱)					
مقرری ریاست محترم و آقایان					
نمایندگان مجلس (۸ ماهه)	۱۳۰		۴۹۷۰۰۰۰	۴۹۷۰۰۰۰	
کمک موقت آقایان نمایندگان					
(۵ ماهه)	۱۳۰		۳۲۵۰۰۰۰	۳۲۵۰۰۰۰	
(فقره ۲)					
قانونگذاری					
معاون اداری ریاست مجلس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
بازرس ویژه	۱	۸	۴۹۰۵۰		
اداره دفتر					
رئیس	۱	۸	۴۹۰۵۰		
معاون	۱	۶	۳۱۹۲۰		
کارمند	۱	۶	۲۸۳۲۰		
کارمند	۱	۲	۱۱۷۶۰		
کارمند	۱	۱	۸۸۸۰		
اداره دبیرخانه					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
معاون	۱	۹	۵۸۸۰۰		
کارمند	۱	۸	۴۹۰۵۰		
کارمند	۱	۷	۴۰۳۸۰		
کارمند	۲	۴	۳۲۶۴۰		
کارمند	۴	۳	۵۱۸۲۰		
کارمند	۳	۲	۳۵۲۸۰		
کارمند	۲	۱	۱۶۵۶۰		
اداره بایگانی جاری					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون	۱	۸	۴۹۰۵۰		
کارمند	۲	۴	۳۲۶۴۰		
کارمند	۱	۲	۱۱۷۶۰		
کارمند	۲	۱	۱۷۷۶۰		
اداره بایگانی راکد					
رئیس	۱	۸	۴۹۰۵۰		
معاون	۱	۶	۳۱۹۲۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰		
کارمند (پیمانی ششماهه)	۱	—	۱۳۵۷۸		
اداره تندنویسی وتحریر صورت مجلس					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون	۱	۸	۴۹۰۵۰		
رئیس دائره تندنویسی	۱	۷	۴۰۳۸۰		
معاون ومقطع	۱	۶	۳۱۹۲۰		
کارمند	۳	۲	۳۱۹۲۰		
کارمند (پیمانی)	۵	—	۱۱۵۱۷۶		
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰		
رئیس دائره صورت مشروح مجلس	۱	۸	۴۹۰۵۰		
کارمند	۱	۳	۱۴۴۰۰		
کارمند	۱	۲	۱۱۷۶۰		
کارمند	۱	۱	۸۸۴۰		
کارمند (پیمانی)	۱	—	۲۳۴۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
رئیس دائره تصحيح	۱	۸	۴۹۰۵۰		
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰		
اداره قوانين					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون	۱	۸	۴۹۰۵۰		
کارمند	۱	۸	۴۹۰۵۰		
کارمند	۱	۷	۴۰۳۸۰		
کارمند	۱	۶	۲۷۰۰۰		
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰		
کارمند	۱	۲	۱۱۷۶۰		
اداره مطبوعات و اطلاعات					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون	۱	۶	۳۱۹۲۰		
کارمند	۲	۶	۶۰۲۴۰		
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰		
کارمند	۱	۲	۱۱۷۶۰		
کارمند (پیمانی)	۱	—	۳۳۰۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
اداره کمیسیونها و شعب					
رئیس	۱	۸	۲۹۰۵۰		
کارمند	۲	۳	۲۴۹۶۰		
اداره ارسال مراسلات					
رئیس	۱	۶	۳۱۹۲۰		
معاون	۱	۴	۱۶۳۲۰		
کارمند (ششماهه)	۱	۴	۸۱۶۰		
کارمند	۱	۲	۱۰۰۸۰		
اعتبار خصوصی قانونگذاری	—	—	۳۰۰۰۰	۲۰۰۱۷۶۴	
فقره (۳) کارپردازی					
بازرسان ویژه	۵	۲۴۱۴۷۰	تفاوت در		
اداره دفتر					
رئیس	۱	۷	۴۰۳۸۰		
مدیر دائره ثبت و ارسال مراسلات	۱	۷	۴۰۳۸۰		
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰		
کارمند	۱	۳	۱۴۴۰۰		
کارمند	۱	۲	۱۰۰۸۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
اداره حسابداری کل					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون	۱	۹	۵۸۸۰۰		
مدیر دائره رسیدگی بحسابها	۱	۹	۵۸۸۰۰		
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰		
کارمند (ششماهه)	۱	۳	۶۲۴۰		
مدیر دائره بایگانی	۱	۸	۴۹۰۵۰		
کارمند	۱	۱	۸۸۸۰		
مدیر دائره دفتر داری	۱	۶	۳۱۹۲۰		
کارمند دفتر داری و ماشین نویس	۱	۳	۱۴۴۰۰		
کارمند حسابداری	۱	۳	۱۲۴۸۰		
کارمند حسابداری	۱	۱	۸۸۸۰		
متصدی تهیه لیست	۱	۳	۱۲۴۸۰		
اداره صندوق					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون	۱	۶	۲۸۳۲۰		
کارمند	۱	۳	۱۴۴۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
اداره کتابخانه					
رئیس	۱	۹	۵۸ ۸۰۰		
معاون	۱	۶	۳۱ ۹۲۰		
بازرس فنی	۱	۷	۴۰ ۳۸۰		
کارمند مقدم (دوماهه)	۱	۹	۹ ۸۰۰		استخدام کارمند مقدم (دوماهه)
کارمند	۱	۸	۴۹ ۰۵۰		در مجلس رد و اعتبار آن به
کارمند	۱	۷	۳۵ ۵۲۰		حساب صرفه جوئی منظور میگردد.
کارمند	۱	۶	۳۱ ۹۲۰		
کارمند	۱	۳	۱۲ ۴۸۰		
کارمند	۲	۲	۱۱ ۷۶۰		
کارمند	۱	۱	۸ ۸۸۰		
کارمند (پیمانی)	۲	۲	۳۶ ۷۲۰		بنقانون
اعتبار هزینه امور فنی و فوق العاده اضافه کاری کارمندان و خدمتگذاران کتابخانه				۱۲۰ ۰۰۰	
اداره کارگزینی					
رئیس	۱	۹	۵۸ ۸۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
معاون	۱	۸	۴۹۰۵۰		
مدیر دائره باز نشستگان و موظفین	۱	۷	۴۰۳۸۰		
مدیر دائره ترفیعات و بایگانی	۱	۶	۳۱۹۲۰		
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰		
مدیر دائره ثبت و ارسال مراسلات (ششماهه)	۱	۶	۱۴۱۶۰		
کارمند ماشین نویس	۱	۴	۱۸۹۶۰		
اداره ملزومات					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون	۱	۹	۵۸۸۰۰		
مدیر دایره اموال	۱	۷	۴۰۳۸۰		
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰		
مدیر ساختمان	۱	۶	۳۱۹۲۰		
مدیر تشریفات	۱	۶	۳۱۹۲۰		
حسابدار	۱	۴	۱۶۳۲۰		
مدیر فنی برق و مکانیک	۱	۶	۲۸۳۲۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
مدیر دایره خرید	۱	۶	۳۱۹۲۰		
مسئول انبار	۱	۴	۱۸۹۶۰		
کارمند (متصدی دفتر بایگانی و ماشین نویس)	۲	۲	۲۳۵۲۰		
اداره بازرسی					
رئیس	۱	۸	۴۹۰۵۰		
معاون	۱	۵	۲۵۲۶۰		
کارمند	۱	۶	۳۱۹۲۰		
کارمند	۱	۵	۲۵۲۶۰		
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰		
کارمند	۲	۲	۲۱۸۴۰		
کارمند	۱	۱	۸۸۸۰		
بهداری					
رئیس (پزشک قراردادی)	۱	—	۶۰۰۰۰		
پزشک (قراردادی)	۱	—	۴۳۵۶۰		
پزشکیار	۲	۳ و ۲	۲۷۲۸۸		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
متصدی بخش لوايح	۱	۸	۴۹۰۵۰		
متصدی حضور و غیاب آقایان نمایندگان	۱	۶	۳۱۹۲۰		
اعتبار اضافات و ترفیعات فقرات ۲ و ۳ کارمندان	—	—	۲۳۰۰۰۰		
اضافه اعتبار پیش بینی شده برای عده از کارمندان قانونگذاری و کارپردازی مجلس بتشخیص هیئت رئیس مجلس شورای ملی	—	—	۱۲۴۲۸۱۰	۳۶۹۴۹۱۸	
فقره (۴) خدمتگذاران جزء					
ناظر	۲	—	۲۳۴۲۴		
کمک انباردار	۱	—	۱۰۳۶۸		
تحصیلدار	۱	—	۱۶۱۲۸		
سر مکانیک	۱	—	۱۸۲۴۰		
مکانیک	۲	—	۲۸۸۰۰		
تلفونچی باشی	۱	—	۱۶۱۲۸		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
تلفونچی	۳	—	۲۵ ۷۲۸		
دربان باشی	۱	—	۱۶ ۱۲۸		
دربان	۱۲	—	۱۴۶ ۶۸۸		
پیشخدمت باشی	۱	—	۱۶ ۱۲۸		
پیشخدمت	۳۵	—	۳۲۵ ۱۵۲		
سرایدار باشی	۱	—	۱۶ ۱۲۸		
سرایدار	۳۵	—	۲۶۶ ۱۱۲		
آبدار باشی	۱	—	۱۴ ۹۷۶		
آبدار	۸	—	۷۸ ۳۳۶		
فراشباشی	۱	—	۱۶ ۱۲۸		
فراش	۱۶	—	۸۵ ۶۳۴		
باغبانباشی	۱	—	۱۳ ۸۲۴		
کل کار	۸	—	۸۵ ۸۲۴		
باغبان	۸	—	۴۸ ۳۸۴		
شوفر اتومبیل (قراردادی)	۱	—	۳۰ ۰۰۰		
معمار (قراردادی)	۱	—	۳۶ ۰۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
فوق العاده مأمورین پست و تلگراف ودو نفر نامه رسان	۶	—	۱۶۸۰۰		
کمک هزینه زمستانی خدمتگذاران جزء	—	—	۱۲۰۰۰۰		
تفاوت حقوق بازنشستگان و وظیفه وراث کارمندان و خدمتگذاران مجلس و شهریه ورثه نعمه الله و عبدالله و غیره	—	—	۱۶۵۰۰۰		
وظیفه وراث مرحوم کیخسرو شاهرخ اعتبار فوق العاده کارمندان و خدمتگذارانی که بیش از سه اولاد دارند	—	—	۳۶۰۰۰		
کمک اعاشه کارمندان پایه ۱ و ۲ فقرات ۲ و ۳ و خدمتگذاران جزء مجلس نفری ۲۰۰ ریال در ماه	—	—	۷۰۰۰۰		
کمک اعاشه فقرات ۲ و ۳ و ۴ مطابق تشخیص کارپردازان بمأخذ آخرین حقوق ۱۳۲۶	—	—	۴۰۰۰۰۰		
	—	—	۳۵۰۰۰۰۰		

گزارش	ت: ۱)	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
فوق العاده نگهداری شبانه سرایدارها (شام شب)	—	—	۳۳ ۶۰۰		
حقوق ایام مرخصی در گذشتگان	—	—	۵۰ ۰۰۰		
اعتبار اضافه کاری کارمندان و خدمتگذاران برای جلسات مجلس در عصر ها	—	—	۵۰۰ ۰۰۰	۶ ۲۲۵ ۶۵۸	
فقره (۵) هزینه					
روشنائی			۳۰ ۰۰۰		
آبدارخانه			۱۶۰ ۰۰۰		
تنظیف			۳۰ ۰۰۰		
نوشت افزار			۱۸۰ ۰۰۰		
چاپ لوايح			۷۰ ۰۰۰		
اعتبار کتابخانه برای خرید کتب و آبونمان جراید و مجلات			۱۵۰ ۰۰۰		
پست و تلگراف و تلفن			۴۰ ۰۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
ملبوس خدمتگذاران جزء نفری					
دودست			۲۵۰ ۰۰۰		
سوخت زمستانی			۱۸۰ ۰۰۰		
جشن ها و پذیرائی ها			۲۰۰ ۰۰۰		
باغ بهارستان و قنات			۶۰ ۰۰۰		
خرید اتومبیل نو و هزینه			۲۲۰ ۰۰۰		
خرید و تعمیرات اثاثیه			۵۰۰ ۰۰۰		
هزینه ساختمان و تعمیرات ابنیه			۱ ۰۰۰ ۰۰۰		
حق بیمه			۳۵ ۰۰۰		
هزینه بهداری			۲۰۰ ۰۰۰		
عیدی نوروز کارکنان مجلس			۵۰۰ ۰۰۰		
اعتبار هزینه پیش بینی نشده			۹۰ ۰۰۰		
اعتبار جبران کسر اقلام فقرات از				۳۹۵۵ ۰۰۰	
۵ تا ۲			۶۰ ۰۰۰		
جمع کل ماده اول بودجه مجلس				۲۴۰۹۷۳۴۰	

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
تفصیل ماده دوم اداره چاپخانه مجلس فقره (۱)					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون (ششماهه)	۱	۹	۲۹۴۰۰		
رئیس حسابداری	۱	۸	۴۹۰۵۰		
معاون	۱	۲	۱۰۰۸۰		
کارمند	۲	۳	۲۴۹۶۰		
کارمند (ششماهه)	۱	۲	۵۸۸۰		
کارمند (پیمانی)	۲	—	۳۶۰۰۰		
متصدی صندوق	۱	۳	۱۴۴۰۰		
رئیس ملزومات	۱	۶	۳۱۹۲۰		
کارمند (پیمانی)	۱	—	۲۳۴۰۰		
ناظر (پیمانی)	۱	—	۱۵۱۲۰		
رئیس بازرسی	۱	۶	۳۰۱۲۰		
معاون بازرسی (ششماهه)	۱	۶	۱۵۹۶۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
کارمند	۱	۴	۱۸۹۶۰		
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰		
کارمند (پیمانی)	۱	—	۱۴۴۰۰		
کارمند پیمانی (شش ماهه)	۱	—	۱۳۵۷۲		
رئیس سابق ملزومات (شش ماهه)	۱	۵	۱۱۰۴۰		
رئیس کارگزینی فنی	۱	۷	۴۰۳۸۰		
مدیر دفتر (پیمانی)	۱	—	۲۶۴۰۰		
مدیر سفارشات	۱	۵	۲۲۰۸۰		
کارمند (ششماهه)	۱	۳	۶۲۴۰		
مترجم و ماشین نویس (پیمانی)	۱	—	۳۰۹۷۲		
مدیر بایگانی	۱	۵	۲۲۰۸۰		
مدیر تصحیح	۱	۵	۲۵۲۶۰		
کارمند تصحیح (ششماهه)	۱	۴	۸۱۶۰		
رئیس گراورسازی	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون و نقاش	۱	۵	۲۲۰۸۰		
فوق العاده معاون گراورسازی	—	—	۱۹۲۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
رئیس فتولیتو	۱	۸	۴۹۰۰۰		
فوق العاده کسر صندوق و کرایه					
درشکه	—	—	۵۴۰۰		
فوق العاده اضافه کاری و حقوق ایام					
مرخصی کارمندان	—	—	۱۵۰۰۰۰		
کمک اعاشه کارمندان و					
خدمتگذاران	—	—	۶۱۰۰۰۰		
اعتبار اضافات و ترفیعات قانونی	—	—	۳۶۷۵۰		
اضافه اعتبار پیش بینی شده برای عده					
از کارمندان به تشخیص کارپردازی	—	—	۱۰۰۰۰۰		
خدمتگذاران جزء					
تحصیلدار	۲	—	۲۶۴۹۶		
انباردار و کمک انبار	۳	—	۳۶۰۹۶		
تلفونچی	۱	—	۷۶۸۰		
پیشخدمت و سرایدار و آبدار و					
فراش و دربان	۱۴	—	۱۱۳۳۷۶		

گزارش	ت. ۳	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
فوق العاده کارمندان و خدمتگذارانی که بیش از سه اولاد دارند	—	—	۲۰ ۰۰۰		
کمک هزینه زمستانی خدمتگذاران قسمت فنی	—	—	۱۶ ۰۰۰		
معاون گراورسازی	۱	—	۳۲ ۱۸۴		
کارگر	۷	—	۸۷ ۷۸۰		
مسئول اشتروئینی	۱	—	۲۸ ۹۴۴		
کارگر	۵	—	۵۸ ۶۹۲		
مسئول ماشیخانه	۱	—	۶۰ ۶۷۲		
معاون	۱	—	۳۲ ۲۴۴		
کارگر	۴۰	—	۵۴۷ ۵۸۴		
مسئول افسس	۱	—	۶۰ ۶۷۲		
معاون	۱	—	۳۲ ۲۴۴		
کارگر	۱۱	—	۱۶۸ ۶۳۶		
مسئول موتورخانه	۱	—	۴۴ ۹۱۶		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
معاون موتورخانه	۱	—	۲۵ ۶۴۴		
کارگر	۴	—	۵۴ ۸۶۴		
مسئول حروفچینی	۱	—	۳۳ ۹۰۰		
معاون	۱	—	۱۸ ۱۵۶		
کارگر	۱۴	—	۱۶۳ ۲۸۴		
مسئول فرم بندی	۱	—	۳۳ ۹۰۰		
معاون	۱	—	۲۰ ۷۰۰		
کارگر	۱۷	—	۲۴۹ ۷۳۲		
مسئول صحافی	۱	—	۱۷ ۴۰۰		
معاون	۱	—	۱۳ ۹۲۰		
کارگر	۲۷	—	۳۱۳ ۷۶۴		
مسئول اوراق بهادار	۱	—	۲۵ ۶۴۴		
معاون اوراق بهادار	۱	—	۱۳ ۹۲۰		
کارگر	۴۴	—	۴۳۹ ۰۷۰		
مسئول حروف ریزی	۱	—	۲۸ ۹۴۴		
کارگر	۵	—	۵۵ ۷۶۴		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
مسئول فوتورتو گراور	۱	—	۳۲ ۲۴۴		
کارگر فوتورتو گراور و فتولیتو	۳	—	۴۰ ۵۰۰		
اعتبار اضافه کاری کارگران و خدمتگذاران	—	—	۶۰۰ ۰۰۰		
کمک اعاشه کارگران فنی	—	—	۷۰۰ ۰۰۰		
کمک هزینه زمستانی کارگران	—	—	۱۵۰ ۰۰۰		
فوق العاده کارمندان قراردادی و رسمی در حدود پایه ۱ و ۲ و خدمتگذاران جزء و کارگران از قراردادی ۲۰۰ ریال در ماه	—	—	۵۳۰ ۰۰۰		
جبران کسر اقلام	—	—	۲۵ ۰۰۰		
اضافه حقوق پیش بینی شده برای بعضی از کارگران که استحقاق دارند بمشحیص کارپردازی	—	—	۲۱۰ ۰۰۰	۶ ۸۱۸ ۹۶۰	
فقره (۲) هزینه خرید اثاثیه و ماشین آلات و تعمیر آنها			۱ ۰۰۰ ۰۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
خرید مرکب و دواجات و نفت و روغن و غیره			۱ ۵۰۰ ۰۰۰		
هزینه اداری مطبوعات - تلفن و آبدارخانه			۶۰ ۰۰۰		
لباس خدمتگذاران جزء و روپوش کارگران سالی دو دست			۸۰ ۰۰۰		
سوخت زمستانی (ذغال سنگ و چوب سفید)			۸۰ ۰۰۰		
اعتبار کمک بوراث کارگران بی بضاعت			۵۰ ۰۰۰		
اعتبار بیمه کارگران			۵۵ ۰۰۰		
عیدی کارکنان چاپخانه			۳۲۰ ۰۰۰		
اعتبار فوق العاده تضمین صندوقدار و ناظر			۶ ۰۰۰		
خرید شیر برای کارگرانی که باسرب کار میکنند			۳۰ ۰۰۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
هزینه پیمیش بینی نشده و جبران کسرا قلام			۲۰۰۰۰	۳۲۰۱۰۰۰	
جمع کل ماده دوم بودجه چاپخانه مجلس				۱۰۰۱۹۹۶۰	
تفصیل ماده سوم اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی فقره (۱)					
رئیس (قراردادی)	۱	—	۶۰۰۰۰		
دبیر	۱	—	۴۲۰۰۰		
اندیکاتور نویس	۱	۵	۲۵۲۶۰		
ماشین نویس	۱	۲	۱۱۷۶۰		
اندیکاتور نویس	۱	۳	۱۲۴۸۰		
«	۱	۱	۷۶۸۰		
مدیر بایگانی	۱	۵	۲۵۲۶۰		
بایگان	۱	۲	۱۱۷۶۰		
«	۲	۱	۱۶۵۶۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
مصالح	۵	$\frac{۱۱۰۰۴۰}{۱۰۰}$	۱۱۰۰۴۰		
دائره فنی					
رئیس	۱	۸	۴۳۸۰۰		
معاون	۱	۳	۱۴۴۰۰		
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰		
متصدی آگهی ها	۱	۱	۸۸۸۰		
حسابدار آگهی ها	۱	۳	۱۲۴۸۰		
حسابدار آگهی ها (قراردادی)	۱	—	۱۵۲۴۰		
دائره حسابداری					
رئیس	۱	۸	۴۹۰۵۰		
معاون	۱	۳	۱۲۴۸۰		
کارمند	۲	۲	۲۳۵۲۰		
صندوقدار	۱	۱	۸۸۸۰		
مدیر ملزومات	۱	۶	۳۱۹۲۰		

گزارش	ردیف	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
دائرة بازرسی					
رئیس	۱	۸	۴۹۰۵۰		
متصدی توزیع	۱	۲	۱۱۷۶۰		
خدمتگذاران جزء					
تحصیلدار	۱	—	۸۸۳۲		
انباردار	۱	—	۹۲۱۶		
پیشخدمت و سرایدار	۹	—	۵۴۴۳۲		
فراش و موزع	۴	—	۲۵۳۴۴		
اعتبار اضافات و ترفیعات	—	—	۳۷۶۷۰		
اضافه اعتبار پیش بینی شده برای عده	—	—	۱۴۰۰۰۰		
از کارمندان بمشخیص کارپردازی	—	—			
اعتبار اضافه کاری و کمک اعاشه و	—	—	۵۰۰۰۰۰		
کسر صندوق	—	—			
کمک اعاشه پایه های ۱ و ۲ و	—	—			
خدمتگذاران جزء و فوق العاده اولاد	—	—	۷۰۰۰۰	۱۴۶۲۲۳۴	
و کمک هزینه زمستانی خدمتگذاران	—	—			
فقره (۲)					
هزینه					
خرید اثاثیه و تعمیرات			۴۵۰۰۰		
هزینه اداری و مطبوعات و آبدارخانه			۵۰۰۰۰		

گزارش	تفصیل	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
سوخت زمستانی			۱۰ ۰۰۰		
لباس خدمتگذاران جزء سالی دودست			۲۰ ۰۰۰		
عیدی نوروز			۷۰ ۰۰۰		
هزینه روزنامه و مجموعه قوانین و غیره (کاغذ و چاپ و صحافی)			۱ ۵۰۰ ۰۰۰		
هزینه پیش بینی نشده و جبران کسر اقلام ۱ و ۲			۳۰ ۰۰۰	۱ ۷۲۵ ۰۰۰	
جمع کل ماده ۳ بودجه اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی				۳ ۱۸۷ ۲۳۴	
جمع کل ماده ۱ بودجه مجلس شورای ملی			۲۴۰۹۷۳۴۰		
جمع کل ماده ۲ بودجه چاپخانه مجلس شورای ملی			۱۰۰۱۹۹۶۰		
جمع کل ماده ۳ بودجه روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی				۳۷۳۰۴۵۳۴	
				۳ ۱۸۷ ۲۳۴	

این صورت ضمیمه قانون بودجه سال یکهزار و سیصد و بیست و شش مجلس شورای ملی

بوده و صحیح است . رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

بودجه سال یکهزار و سیصد و بیست و هفت مجلس شورای ملی

مصوب ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۳۲۷

ماده اول - برای مقرر و هزینه دوازده ماهه سال ۱۳۲۷ مجلس شورای ملی مبلغ سی و یک میلیون و ششصد و هفتاد و شش هزار و هفتصد و چهل و چهار ریال (۳۱۶۷۶۷۴۴) مطابق فقرات (۱) تا (۵) ضمیمه اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود.

جزء ۱ - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود کمک هزینه مربوط به مجلس شورای ملی و اداره چاپخانه مجلس و اداره روزنامه رسمی کشور را تا آخر سال ۱۳۲۷ از محل درآمد عمومی کشور از وزارت دارائی دریافت دارد.

جزء ۲ - هر یک از نمایندگان مجلس شورای ملی که از وکالت مجلس استعفا نمایند میتوانند بدون شرط مدت سه ماه مندرجه در ماده دوم قانون ۲۲ تیرماه ۱۳۰۶ هر یک از خدمات دولتی را موظفاً قبول نمایند.

ماده دوم - برای حقوق و هزینه دوازده ماهه سال ۱۳۲۷ اداره چاپخانه مجلس مبلغ نه میلیون و هشتصد و چهل و یک هزار و سیصد و بیست و هشت ریال (۹۸۴۱۳۲۸) مطابق فقرات (۱) و (۲) ضمیمه اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود.

جزء ۱ - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود کمک هزینه کارگران فنی چاپخانه مجلس را تا آخر سال ۱۳۲۷ از محل درآمد چاپخانه مجلس بپردازد.

ماده سوم - برای حقوق و هزینه دوازده ماهه سال ۱۳۲۷ اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران مبلغ سه میلیون و شصت هزار و چهارصد و پنجاه ریال مطابق فقرات (۱) و (۲) ضمیمه اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود.

جزء ۱ - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود از محل صرفه جوئی های بودجه

سال ۱۳۲۷ مجلس صورت مشروح مذاکرات مجلس از دوره سوم تا ششم را طبع و منتشر نماید .

ماده چهارم - اعتبارات منظور در مواد ۱ و ۲ و ۳ راجع به اضافات و ترفیعات و کمک اعاشه و غیره که در ضمن این بودجه منظور گردیده از تاریخ استحقاق قابل پرداخت میباشد .

جزء ۱ - کارپردازی مجلس مکلف است از صرفه جوئیهای بودجه مجلس و از صندوق جرائم موجبات تأسیس بیمارستانی در مجلس که محل دوازده تختخواب باشد فراهم نماید .

ماده پنجم - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود مبلغ ده میلیون ریال (۱۰۰۰۰۰۰۰) در آمد پیش بینی شده اداره چاپخانه مجلس و باغ بهارستان و مبلغ پنج میلیون ریال در آمد پیش بینی شده اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی را در سال ۱۳۲۷ وصول و بخزانهداری کل ایصال دارد .

ماده ششم - بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ یک میلیون و پانصد هزار ریال از محل در آمد عمومی کشور برای هزینه طبع یکساله ۱۳۲۷ فرهنگ آقای دهخدا بکارپردازی مجلس پردازد و این اعتبار با تصویب هیئت رئیسه مجلس از حیث حقوق متصدیان عمل و بهای کاغذ و هزینه طبع و غیره بمصرف خواهد رسید .

این قانون که مشتمل بر شش ماده و صورت ضمیمه است در جلسه بیست و هشتم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

صورت جزء قانون بودجه سال ۱۳۲۷ مجلس شورای ملی

گزارش	تقرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	
تفصیل ماده اول					
فقره (۱)					
مقرری ریاست محترم و آقایان نمایندگان (۱۲ ماهه)	۱۳۶	—	۷۷۹۷۰۰۰	۱۵۹۵۷۰۰۰	
کمک موقت آقایان نمایندگان (۱۲ ماهه)	۱۳۶	—	۸۱۶۰۰۰۰		
فقره (۳)					
قانونگذاری					
معاون اداری ریاست مجلس	۱	۹	۵۸۸۰۰	۱۵۹۵۷۰۰۰	
بازرس ویژه	۱	۸	۴۹۰۵۰		
اداره دفتر					
رئیس	۱	۹	۵۲۲۰۰		
معاون	۱	۷	۳۵۵۲۰		
کارمند	۱	۶	۳۱۹۲۰		
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰		
کارمند	۱	۲	۱۰۰۸۰		

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
اداره دبیرخانه				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۱	۹	۵۲۲۰۰	
کارمند	۱	۸	۴۳۸۰۰	
کارمند	۳	۴	۵۴۲۴۰	
کارمند	۶	۳	۸۰۶۴۰	
کارمند	۱	۲	۱۰۰۸۰	
کارمند	۱	۱	۸۸۸۰	
اداره بایگانی جاری				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۸	۴۹۰۵۰	
کارمند	۲	۴	۳۷۹۲۰	
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰	
کارمند	۲	۲	۲۰۱۶۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
اداره بایگانی راکد				
رئیس	۱	۹	۵۲ ۲۰۰	
معاون	۱	۷	۳۵ ۵۲۰	
کارمند	۱	۳	۱۴ ۴۰۰	
کارمند (پیمانی)	۱	—	۲۷ ۱۴۴	
اداره تندنویسی و تحریر صورت مجلس				
رئیس	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
معاون	۱	۹	۵۲ ۲۰۰	
رئیس دایره تندنویسی	۱	۸	۴۳ ۸۰۰	
معاون و مقطع	۱	۷	۳۵ ۵۲۰	
کارمند	۱	۳	۱۲ ۴۸۰	
کارمند	۲	۲	۲۳ ۵۲۰	
کارمند (پیمانی)	۵	—	۱۱۷ ۱۲۰	
کارمند	۱	۵	۲۲ ۰۸۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
رئیس دائره صورت مشروح مجلس	۱	۹	۵۲۲۰۰	
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰	
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰	
کارمند	۱	۲	۱۰۰۸۰	
کارمند (پیمانی)	۱	—	۲۳۴۰۰	
رئیس دائره تصحیح	۱	۸	۴۹۰۵۰	
کارمند	۱	۳	۱۴۴۰۰	
کارمند	۳	۳	۳۷۴۴۰	
اداره قوانین				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۹	۵۲۲۰۰	
کارمند	۱	۹	۵۲۲۰۰	
کارمند	۲	۷	۷۵۹۰۰	
کارمند	۱	۵	۲۵۲۶۰	

مبلغ کل ریال	مبلغ سالانه ریال	نفرات	وايه	گزارش
	۲۶ ۸۸۵	۳	۲	کارمند
				اداره مطبوعات و اطلاعات
	۵۸ ۸۰۰	۹	۱	رئیس
	۳۵ ۵۲۰	۷	۱	معاون
	۶۳ ۸۴۰	۶	۲	کارمند
	۱۸ ۹۶۰	۴	۱	کارمند
	۱۲ ۴۸۰	۳	۱	کارمند
	۳۳ ۰۰۰	—	۱	کارمند (پیمانی)
				اداره کمیسیونها و شعب
	۵۲ ۲۰۰	۹	۱	رئیس
	۱۶ ۳۲۰	۴	۱	کارمند
	۱۴ ۴۰۰	۳	۱	کارمند
				اداره ارسال مراسلات
	۳۵ ۵۲۰	۷	۱	رئیس

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	پایه	نفرات	گزارش
۲۲۱۸۰۱۴	۱۸۹۶۰	۴	۱	معاون
	۱۸۹۶۰	۴	۱	کارمند
	۱۱۷۶۰	۲	۱	کارمند
	۳۰۰۰۰	—	—	اعتبار خصوصی قانونگذاری
				فقره (۳) کارپردازی
	۲۴۶۳۳۰	بتفاوت	۵	بازرسان ویژه اداره دفتر
	۴۳۸۰۰	۸	۱	رئیس
	۴۰۳۸۰	۷	۱	مدیر دائره ثبت و ارسال مراسلات
	۳۵۲۸۰	۴	۲	کارمند
	۱۱۷۶۰	۲	۱	کارمند
				اداره حسابداری کل
	۵۸۸۰۰	۹	۱	رئیس

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
معاون	۱	۹	۵۸۸۰۰	
مدیر دائره رسیدگی بحسابها	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۱	۴	۱۸۹۶۰	
کارمند	۱	۲	۱۰۰۸۰	
مدیر دائره بایگانی	۱	۹	۵۲۲۰۰	
کارمند	۱	۲	۱۰۰۸۰	
مدیر دائره دفتر داری	۱	۷	۳۵۵۲۰	
کارمند دفتر داری و ماشین نویس	۱	۴	۱۶۳۲۰	
کارمند حسابداری	۱	۳	۱۴۴۰۰	
کارمند »	۱	۳	۱۴۴۰۰	
مقتصدی تهیه لیست	۱	۳	۱۴۴۰۰	
اداره صندوق				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۶	۳۱۹۲۰	
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
اداره کتابخانه				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۶	۳۱۹۲۰	
بازرس فنی	۱	۸	۴۳۸۰۰	
کارمند	۱	۸	۴۹۰۵۰	
کارمند	۲	۷	۷۵۹۰۰	
کارمند	۲	۳	۲۴۹۶۰	
کارمند	۱	۲	۱۰۰۸۰	
کارمند	۱	۱	۷۶۸۰	
کارمند (پیمانی)	۲	بیتفاوت	۳۶۷۲۰	
اعتبار هزینه امور فنی و فوق العاده اضافه کاری کارمندان و خدمتگذاران کتابخانه	—	—	۱۲۰۰۰۰	
اداره کارگزینی				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
معاون	۱	۸	۴۹۰۵۰	
مدیر دایره بازنشستگان و موظفین	۱	۸	۴۳۸۰۰	
مدیر دایره ترفیعات و بایگانی	۱	۶	۳۱۹۲۰	
کارمند	۱	۴	۱۸۹۶۰	
مدیر دایره ثبت و ارسال مراسلات	۱	۶	۳۱۹۲۰	
کارمند	۱	۵	۲۲۰۸۰	
اداره ملزومات				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۹	۵۸۸۰۰	
مدیر دایره اموال	۱	۷	۴۰۳۸۰	
کارمند	۱	۴	۱۸۹۶۰	
مدیر دایره ساختمان	۱	۷	۳۵۵۲۰	
مدیر دایره تشریفات	۱	۷	۳۵۵۲۰	
حسابدار	۱	۴	۱۸۹۶۰	
مدیر فنی برق و مکانیک	۱	۶	۳۱۹۲۰	
مدیر دایره خرید	۱	۶	۳۱۹۲۰	

مبلغ کل ریال	مبلغ سالنامه ریال	تفرات	پایه	گزارش
	۲۲۰۸۰	۱	۵	مسئول اعتبار
	۲۴۹۶۰	۲	۳	کارمند
				اداره بازرسی
	۴۹۰۵۰	۱	۸	رئیس
	۲۸۳۲۰	۱	۶	معاون
	۶۰۲۴۰	۲	۶	کارمند
	۲۶۸۸۰	۲	۳	کارمند
	۱۱۷۶۰	۱	۲	کارمند
	۱۷۷۶۰	۲	۱	کارمند
				بهداری
	۶۰۰۰۰	۱	—	رئیس (پزشک قراردادی)
	۴۳۵۶۰	۱	—	پزشک (قراردادی)
	۲۳۸۸۰	۲	۲ و ۳	پزشکیار
	۴۹۰۵۰	۱	۸	متصدی بخش لوايح
	۳۵۵۲۰	۱	۷	متصدی حضور و غیاب آقایان نمایندگان

گزارش	نفقات	بایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
اعتبار اضافات و ترفیعات فقرات ۲ و ۳ اعتبار پیش بینی شده برای عده‌ای از کارمندان قانون‌گذاری و کارپردازی و اضافه کاری	—	—	۲۸۰ ۰۰۰	۳ ۵۷۶ ۶۳۰
فقره (۴) خدمتگذاران جزء	—	—	۹۵۰ ۰۰۰	
ناظر	۲	—	۲۶ ۱۶۰	
تحصیلدار	۱	—	۱۷ ۷۶۰	
مباشر ساختمان	۱	—	۱۳ ۰۸۰	
کماک انباردار	۱	—	۱۱ ۵۲۰	
سر مکانیک	۱	—	۲۰ ۴۰۰	
مکانیک	۲	—	۳۲ ۴۰۰	
راننده	۱	—	۳۰ ۰۰۰	
تلفونچی باشی	۱	—	۱۹ ۳۲۰	
تلفونچی	۳	—	۳۰ ۶۰۰	

مبلغ کل ریال	مبلغ سالنامه ریال	پایه	تفرات	گزارش
	۱۹ ۳۲۰	—	۱	دربان باشی
	۱۶۲ ۷۲۰	—	۱۲	دربان
	۱۹ ۳۲۰	—	۱	پیشخدمت باشی
	۳۸۲ ۸۰۰	—	۳۵	پیشخدمت
	۱۹ ۳۲۰	—	۱	سرایدار باشی
	۳۱۸ ۱۲۰	—	۳۵	سرایدار
	۱۶ ۲۰۰	—	۱	آبدار باشی
	۸۵ ۸۰۰	—	۸	آبدار
	۱۹ ۳۲۰	—	۱	فراشباهی
	۱۱۶ ۴۰۰	—	۱۶	فراش
	۱۴ ۶۴۰	—	۱	باغبانباشی
	۹۹ ۰۰۰	—	۸	گلکار
	۶۰ ۰۰۰	—	۸	باغبان
	۴۲ ۰۰۰	—	۱	معمار (قراردادی)
	۴۰ ۰۰۰	—	—	تفاوت اضافه حقوق خدمتگذاران

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
فوق العاده مأمورین پست و تلگراف و دو نفر نامه رسان	۶	—	۱۶۸۰۰	
کمک هزینه زمستانی خدمتگذاران جزء	—	—	۱۳۲۰۰۰	
تفاوت حقوق بازنشستگان و خدمتگذاران مجلس و شهریه ورثه نعمه الله و عبدالله و غیره	—	—	۱۶۵۰۰۰	
وظیفه وراثت مرحوم کیخسروشاهرخ اعتبار فوق العاده کارمندان و خدمتگذارانی که بیش از سه اولاد دارند	—	—	۳۶۰۰۰	
کمک اعاشه کارمندان پایه ۱ و ۲ فقرات ۲ و ۳ و خدمتگذاران جزء مجلس نفری ۲۰۰ ریال در ماه	—	—	۴۰۰۰۰۰	
کمک اعاشه فقرات ۲ و ۳ و ۴ بمأخذ حقوق اسفند ماه سال ۱۳۲۶	—	—	۳۵۰۰۰۰۰	

گزارش	تفرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
فوق العاده نگهداری شبانه سرایدارها (شام شب)	—	—	۳۳ ۶۰۰	۶۰۳۰ ۱۰۰
حقوق ایام مرخصی در گذشتگان	—	—	۵۰ ۰۰۰	
فقره (۵) هزینه				
روشنائی			۴۰ ۰۰۰	
آبدارخانه			۱۶۰ ۰۰۰	
تنظیف			۳۰ ۰۰۰	
نوشت افزار			۱۸۰ ۰۰۰	
چاپ لوايح			۱۰۰ ۰۰۰	
اعتبار کتابخانه برای خرید کتب و آبونمان جرائد و مجلات			۱۵۰ ۰۰۰	
پست و تلگراف و تلفن			۴۰ ۰۰۰	
ملبوس خدمتگذاران جزء نفری دو دست			۳۰۰ ۰۰۰	
سوخت زمستانی			۱۲۰ ۰۰۰	

گزارش	نفقات	یابه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
جشن ها و پذیرائی ها			۲۰۰ ۰۰۰	
باغ بهارستان و قنات			۶۰ ۰۰۰	
هزینه اتومبیل			۸۰ ۰۰۰	
خرید و تعمیرات اثاثیه			۵۰۰ ۰۰۰	
هزینه ساختمان و تعمیرات ابنیه			۱ ۰۰۰ ۰۰۰	
حق بیمه			۳۵ ۰۰۰	
هزینه بهداری			۲۰۰ ۰۰۰	
عیدی نوروز کارکنان مجلس			۵۵۰ ۰۰۰	
اعتبار هزینه پیش بینی نشده			۹۰ ۰۰۰	
اعتبار جبران کسر اقلام فقرات ۲ تا ۵			۶۰ ۰۰۰	۳۸۹۵ ۰۰۰
جمع کل ماده اول بودجه مجلس				۳۱ ۶۷۶ ۷۴۴
تفصیل ماده دوم				
اداره چاپخانه مجلس				
فقره (۱)				
رئیس	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
رئیس حسابداری	۱	۸	۴۹ ۰۵۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالنامه ریال	مبلغ کل ریال
معاون	۱	۲	۱۱۷۶۰	
کارمند	۲	۳	۲۸۸۰۰	
کارمند (پیمانی)	۲	—	۳۶۰۰۰	
متصدی صندوق	۱	۴	۱۶۳۲۰	
رئیس ملزومات	۱	۷	۳۵۵۲۰	
کارمند (پیمانی)	۱	—	۲۳۴۰۰	
ناظر (پیمانی)	۱	—	۱۵۱۲۰	
کارمند بازرسی	۱	۵	۲۲۰۸۰	
کارمند بازرسی	۱	۳	۱۴۴۰۰	
کارمند بازرسی (پیمانی)	۱	—	۱۴۴۰۰	
رئیس کارگزینی فنی	۱	۷	۴۰۳۸۰	
مدیر دفتر (پیمانی)	۱	—	۲۶۴۰۰	
مدیر سفارشات	۱	۵	۲۵۲۶۰	
مترجم و ماشین نویس (پیمانی)	۱	—	۳۰۹۷۲	
مدیر بایگانی	۱	۵	۲۵۲۶۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
مدیر تصحیح	۱	۵	۲۵ ۲۶۰	
رئیس گراورسازی	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
معاون و نقاش	۱	۵	۲۵ ۲۶۰	
رئیس فوتولیتو	۱	۸	۴۹ ۰۵۰	
فوق العاده کسر صندوق و کرایه درشکه	—	—	۵ ۴۰۰	
فوق العاده اضافه کاری و حقوق ایام مرخصی	—	—	۱۵۰ ۰۰۰	
کمک اعاشه کارمندان و خدمتگذاران جزء	—	—	۶۵۰ ۰۰۰	
اعتبار اضافات و ترفیعات	—	—	۳۲ ۰۰۰	
اعتبار پیش بینی شده برای عدد از کارمندان	—	—	۸۰ ۰۰۰	
خدمتگذاران جزء				
تحصیلدار	۲	—	۳۰ ۸۴۰	
انباردار و کمک انباردار	۲	—	۲۹ ۲۸۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
تلفونچی	۲	—	۱۶ ۵۶۰	
دربان	۲	—	۲۳ ۷۶۰	
آبدار	۱	—	۹ ۲۴۰	
پیشخدمت و سریدار و قرآش	۱۰	—	۹۲ ۴۰۰	
فوق العاده کارمندان و خدمتگذاران				
که بیش از سه اولاد دارند	—	—	۲۰ ۰۰۰	
کمک هزینه زمستانی خدمتگذاران جزء	—	—	۱۷ ۰۰۰	
تفاوت اضافه حقوق خدمتگذاران	—	—	۵ ۹۰۰	
قسمت فنی				
معاون گراورسازی	۱	—	۳۲ ۱۸۴	
کارگر	۷	—	۸۷ ۷۸۰	
معاون اشتراک تیمی	۱	—	۱۱ ۴۰۰	
کارگر	۲	—	۱۹ ۸۰۰	
مسئول ماشینخانه	۱	—	۶۰ ۶۷۲	
معاون	۱	—	۳۲ ۲۴۴	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
کارگر ماشینخانه	۴۰	—	۵۴۷ ۵۸۴	
مسئول افست	۱	—	۶۰ ۶۷۲	
معاون «	۱	—	۳۲ ۲۴۴	
کارگر «	۱۴	—	۱۸۰ ۰۰۰	
مسئول موتورخانه	۱	—	۴۴ ۹۱۶	
معاون «	۱	—	۲۵ ۶۴۴	
کارگر «	۴	—	۵۴ ۸۶۴	
مسئول حروفچینی	۱	—	۳۳ ۹۰۰	
مصحح	۱	—	۲۸ ۹۴۴	
معاون حروفچینی	۱	—	۱۸ ۱۵۶	
کارگر «	۱۴	—	۱۶۳ ۲۸۴	
مسئول فرم بندی	۱	—	۳۳ ۹۰۰	
معاون «	۱	—	۲۰ ۷۰۰	
کارگر «	۱۷	—	۲۴۹ ۷۳۲	
مسئول صحافی	۱	—	۱۷ ۴۰۰	

گزارش	نفقات	بایه	مبلغ سالنامه ریال	مبلغ کل ریال
معاون صحافی	۱	—	۱۳۹۲۰	
کارگر «	۲۷	—	۳۱۳۷۶۴	
مسئول اوراق بهادار	۱	—	۲۵۶۴۴	
معاون «	۱	—	۱۳۹۲۰	
کارگر «	۴۴	—	۴۵۰۰۰۰	
مسئول حروف ریزی	۱	—	۲۸۹۴۴	
کارگر «	۵	—	۵۰۰۰۰	
مسئول فوتو رتو گراور	۱	—	۳۲۲۴۴	
کارگر «	۴	—	۴۶۲۰۰	
اعتبار اضافه کاری کارگران و خدمتگذاران و کمک اعاشه کارگران	—	—	۱۳۵۰۰۰۰	
کمک هزینه زمستانی کارگران معادل یکماه کمک هزینه	—	—	۱۶۰۰۰۰	

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	پایه	نفقات	گزارش
۶۵۹۰۳۲۸				فوق العاده کارمندان قراردادی و
				رسمی در حدود پایه ۱ و ۲ و
				خدمتگذاران و کارگرانی که
				حقوق ثابت آنها کمتر از دو هزار
	۵۳۰ ۰۰۰	—	—	ریال است
	۲۵ ۰۰۰	—	—	جبران کسر اقلام
				فقره (۲)
				هزینه
				خرید اثاثیه و یدکی ماشین آلات
	۷۰۰ ۰۰۰	—	—	و تعمیر آنها
				خرید مرکب و دواجات و نفت و روغن
	۱ ۸۰۰ ۰۰۰	—	—	و کالای مصرفی
				هزینه اداری و مطبوعات و تلفن و
	۶۰ ۰۰۰	—	—	آبدارخانه چاپخانه

مبلغ کل ریال	مبلغ سالنامه ریال	پایه	نفرات	گزارش
	۸۰ ۰۰۰	—	—	روپوش کارگران و لباس خدمتگذاران
	۸۰ ۰۰۰	—	—	هزینه سوخت زمستان (ذغال سنگ و هیزم)
	۵۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار کمک بورا کارگران بی بضاعت
	۵۵ ۰۰۰	—	—	اعتبار بیمه کارگران
	۷۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار صدی دو حق کارفرما برای صندوق تعاون کارگران
	۶ ۰۰۰	—	—	اعتبار فوق العاده تضمین صندوقدار و ناظر
	۲۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار هزینه پیش بینی نشده
۳۲۵۱ ۰۰۰	۳۳۰ ۰۰۰	—	—	عیدی کارکنان چاپخانه
۹۸۴۱۳۲۸				جمع کل ماده دوم بودجه چاپخانه مجلس

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
تفصیل ماده سوم اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی فقره (۱)				
رئیس (قراردادی)	۱	—	۶۰ ۰۰۰	
دبیر (قراردادی)	۱	—	۴۲ ۰۰۰	
انديکاتور نویس	۱	۳	۱۴ ۴۰۰	
انديکاتور نویس	۱	۱	۸ ۸۸۰	
مدیر بایگانی	۱	۶	۲۸ ۳۲۰	
بایگان	۱	۳	۱۲ ۴۸۰	
مدیر بایگانی را کد	۱	۶	۲۸ ۳۲۰	
ماشین نویس	۱	۳	۱۲ ۴۸۰	
متصدی ارسال مراسلات	۱	۲	۱۰ ۰۸۰	
مصحح (قراردادی)	۴	ب تفاوت	۹۱ ۰۸۰	
کارمند بازرسی	۱	۳	۱۲ ۴۸۰	
دائرة آفهی ها	۱	۸	۴۹ ۰۵۰	
رئیس				

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	تفرات	یابه	گزارش
	۱۶۳۲۰	۴	۱	معاون
	۱۴۴۰۰	۳	۱	کارمند
	۱۲۴۸۰	۳	۱	متصدی آگهی
	۱۵۲۴۰	—	۱	متصدی آگهی (قراردادی)
				دائره حسابداری
	۵۲۲۰۰	۹	۱	رئیس
	۲۴۹۶۰	۳	۲	کارمند
	۱۰۰۸۰	۲	۱	صندوقدار
	۳۱۹۲۰	۶	۱	مدیر ملزومات
	۱۰۰۸۰	۲	۱	متصدی توزیع
	۴۲۰۰۰	—	—	اعتبار اضافات و ترفیعات
				خدمتگذاران جزء
	۹۹۶۰	—	۱	تحصیلدار
	۹۹۶۰	—	۱	انباردار
	۱۰۱۲۸۰	—	۱۳	پیشخدمت و سرایدار و قرائش و موزع
	۵۰۰۰	—	—	تفاوت اضافه حقوق خدمتگذاران

گزارش	نقرا	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
اعتبار پیش بینی شده برای عده ای از کارمندان	—	—	۸۰ ۰۰۰	۱ ۳۷۵ ۴۵۰
اعتبار اضافه کاری و کمک اعاشه و کسر صندوق	—	—	۵۰۰ ۰۰۰	
کمک اعاشه پایه های ۱ و ۲ و خدمتگذاران و فوق العاده اولاد و کمک هزینه زمستانی خدمتگذاران جزء	—	—	۷۰ ۰۰۰	
فقره (۲) هزینه				
خرید اثاثیه و تعمیرات	—	—	۱۵ ۰۰۰	
هزینه اداری و مطبوعات و آبدارخانه و سوخت زمستانی	—	—	۴۵ ۰۰۰	۲۵ ۰۰۰
لباس خدمتگذاران جزء سالی دو دست	—	—	۲۵ ۰۰۰	

نگاراش	نفرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
عیدی نوروز	—	—	۷۰ ۰۰۰	
هزینه چاپ روزنامه و مجموعه قوانین	—	—	۱ ۵۰۰ ۰۰۰	
هزینه پیش بینی نشده و جبران	—	—	۳۰ ۰۰۰	۱ ۶۸۵ ۰۰۰
کسر اقلام فقرات ۱ و ۲	—	—		
جمع کل ماده سوم بودجه اداره روزنامه رسمی کشور				۳۰۶۰۴۵۰
جمع ماده اول بودجه مجلس شورای ملی				۳۱ ۶۷۶ ۷۴۴
جمع ماده دوم بودجه اداره چاپخانه مجلس				۹ ۸۴۱ ۳۲۸
جمع ماده سوم بودجه اداره روزنامه رسمی کشور				۳۰۶۰۴۵۰
				۴۴ ۵۷۸ ۵۲۲

صورت فوق ضمیمه قانون بودجه یکساله یکهزار و سیصد و بیست و هفت مجلس شورای ملی
بوده و صحیح است .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

بودجه سال یکهزار و سیصد و بیست و هشت مجلس شورای ملی

مصوب ۲ تیرماه ۱۳۲۸

ماده اول - برای مقرری و هزینه دوازده ماهه سال ۱۳۲۸ مجلس شورای ملی مبلغ سی و دو میلیون و نهصد و یازده هزار و یکصد و هفتاد و هشت ریال (۳۲۹۱۱۷۸) مطابق فقرات (۱) تا (۵) ضمیمه اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود.

تبصره - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود کمک هزینه مربوط به مجلس شورای ملی و اداره چاپخانه مجلس و اداره روزنامه رسمی کشور را تا آخر سال ۱۳۲۸ از محل درآمد عمومی کشور از وزارت دارائی دریافت دارد.

ماده دوم - برای حقوق و هزینه دوازده ماهه سال ۱۳۲۸ اداره چاپخانه مجلس مبلغ ده میلیون و ششصد و سی و پنج هزار و دویست و یک ریال (۱۰۶۳۵۰۱۰) مطابق فقرات ۱ و ۲ ضمیمه اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود.

تبصره - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود کمک هزینه کارگران قتی چاپخانه مجلس را تا آخر سال ۱۳۲۸ از محل درآمد چاپخانه مجلس بپردازد.

ماده سوم - برای حقوق و هزینه دوازده ماهه سال ۱۳۲۸ اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران مبلغ سه میلیون و سیصد و پنجاه هزار و سیصد و بیست ریال (۳۳۵۰۳۲۰) مطابق فقرات ۱ و ۲ ضمیمه اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود.

تبصره - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود از محل صرفه جوئیهای بودجه سال ۱۳۲۸ مجلس صورت مشروح مذاکرات مجلس از دوره سوم تا ششم را طبع و منتشر نماید.

ماده چهارم - اعتبارات منظوره در مواد ۱ و ۲ و ۳ راجع به اضافات و ترفیعات

و کمک اعاشه و غیره که در ضمن این بودجه منظور گردیده از تاریخ استحقاق قابل پرداخت میباشد.

تبصره ۵ - وجود جرایم باید صدی پنجاه آن برای تأسیس بیمارستان اختصاص داده شود.

ماده پنجم - وزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ سه میلیون ریال برای خرید ماشین آلات و موتور برق و تکمیل لوازم اداره چاپخانه مجلس برسم وام بکارپردازی مجلس پردازد و وام مزبور را از سال ۱۳۲۸ در ظرف شش سال در پایان هر سال مبلغ پانصد هزار ریال از محل درآمد چاپخانه مجلس مسترد دارد.

ماده ششم - وزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ سه میلیون ریال از باب خرید دستگاه تهویه برای مجلس شورای ملی و هزینه نصب آن از محل درآمد عمومی کشور در وجه کارپردازی مجلس پردازد.

ماده هفتم - وزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ یک میلیون و پانصد هزار ریال از محل درآمد عمومی کشور برای هزینه طبع یکساله ۱۳۲۸ فرهنگ دهخدا بکارپردازی مجلس پردازد و این اعتبار با تصویب هیئت رئیسه مجلس از حیث حقوق متصدیان عمل و بهای کاغذ و چاپ و غیره بمصرف خواهد رسید.

ماده هشتم - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود مبلغ یازده میلیون ریال درآمد پیش بینی شده اداره چاپخانه مجلس و باغ بهارستان و مبلغ چهار میلیون ریال درآمد پیش بینی شده اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی را در سال ۱۳۲۸ وصول و بخزانة کلی ایصال دارد.

ماده نهم - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود ماهی یک هزار ریال وظیفه بورات مرحوم عباس نقیب لاهوتی و نیز ماهی یک هزار ریال وظیفه دروجه وراثت قانونی

مرحوم مهدی تائب و ماهی هفتصد ریال وظیفه در وجه وراثت مرحوم محمد ملهمی از اول سال ۱۳۲۸ و ماهی یک هزار و پانصد ریال وظیفه در وجه وراثت مرحوم سید مرتضی طباطبائی زاده ناظر متوفی از زمان فوت پیدا کرد.

تبصره ۵ - این ماده مادام که لغو نشده با رعایت قانون وظیفه وراثت بقوت خود باقی خواهد بود.

ماده دهم - بکاربرداری مجلس شورای ملی اجازه داده میشود بخدمتگذارانی که پانزده سال بی‌الا سابقه خدمت دارند استعنائاً از اول سال ۱۳۲۸ بدون رعایت ماده ۵ آئین نامه در حد اقل یا اکثر هر پایه‌ای هستند بحد اقل یا اکثر پایه بالاتر ترفیع و اضافه حقوق اعطاء نمایند.

ماده یازدهم - کارمندان و خدمتگذاران مجلس شورای ملی همینه بسن هفتاد سال تمام رسیدند اجباراً بازنشسته خواهند شد میزان حقوق بازنشستگی عبارت خواهد بود از یک سی ام (۳۰٪) آخرین حقوق و کمک دریافتی ضرب در سنوات خدمت که در هر حال از مجموع آخرین حقوق و کمک دریافتی تجاوز نخواهد نمود.

کارمندان و خدمتگذارانی که دارای شصت سال تمام سن و یا بیست و پنج سال خدمت متوالی و یا سی سال خدمت متناوب باشند میتوانند با موافقت هیئت رئیسه مجلس تقاضای بازنشستگی نموده و بترتیب فوق بازنشسته شوند.

هیئت رئیسه مجلس نیز میتواند مستخدمی را که سنین عمرش از شصت سال تجاوز نموده است با دارا بودن یکی از شرایط مدت خدمت فوق بازنشسته نمایند.

تبصره ۱ - از این تاریخ کسور بازنشستگی از اصل حقوق و کمک اخذ

میکرد.

تبصره ۲ - از این تاریخ بجمع وجوهی که بازنشستگان فعلی پرداخته میشوند صدی بیست و پنج علاوه خواهد شد.

تبصره ۳ - آقای آقا کمال بعثت سوابقی که از آغاز تأسیس مجلس شورای ملی داشته و خدمات بسیاری به مشروطیت ایران نموده از این قانون مستثنی و در صورتی که مشارالیه خود مایل باشد مشمول قانون تقاعد خواهد شد.

ماده دوازدهم - به هیئت رئیسه مجلس اجازه داده میشود که بوضع استخدامی آقای محمد هاشمی رسیدگی نموده و با توجه به خدمات و سوابق ایشان رتبه استحقاقی را بدهند.

این قانون که مشتمل بر دوازده ماده و صورت ضمیمه است در جلسه پنجشنبه دوم تیرماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

صورت جزء قانون بودجه سال ۱۳۲۸ مجلس شورای ملی

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
تفصیل ماده اول				
فقره (۱)				
مقرری ریاست محترم و آقایان نمایندگان (۱۲ ماهه)	۱۳۶	—	۷۷۹۷۰۰۰	
کمک موقت آقایان نمایندگان (۱۲ ماهه)	۱۳۶	—	۸۱۶۰۰۰۰	۱۵۹۵۷۰۰۰
فقره (۲)				
قانونگذاری				
معاون اداری ریاست مجلس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
بازرس ویژه	۱	۹	۵۸۸۰۰	
بازرس ویژه	۱	۸	۴۹۰۵۰	
اداره دادستانی				
دادستان و مشاور حقوقی (رتبه قضائی)	۱	۱۱	۷۲۰۰۰	
کارمند	۱	۸	۴۹۰۵۰	
اداره دفتر				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۸	۴۹۰۵۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
کارمند	۱	۸	۴۹۰۵۰	
کارمند	۲	۳	۲۸۸۰۰	
اداره دبیرخانه				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۱	۸	۴۳۸۰۰	
کارمند	۵	۵	۱۱۳۵۸۰	
کارمند	۳	۴	۵۲۲۴۰	
کارمند	۴	۲	۴۲۰۰۰	
اداره بایگانی جاری				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۲	۵	۴۴۱۶۰	
کارمند	۲	۴	۳۵۲۸۰	
کارمند	۱	۲	۱۱۷۶۰	

گزارش	نفقات	دایره	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
اداره بایگانی راکد				
رئیس	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
معاون	۱	۸	۴۹ ۰۵۰	
کارمند	۱	۷	۴۰ ۳۸۰	
کارمند	۱	۴	۱۶ ۳۲۰	
اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس				
رئیس	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
معاون و رئیس دایره تند نویسی	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
مقطع و معاون دایره تند نویسی	۱	۸	۴۹ ۰۵۰	
تند نویس	۴	۶	۱۲۰ ۴۸۰	
تند نویس	۳	۵	۷۵ ۷۸۰	
تند نویس	۲	۴	۳۲ ۶۴۰	
تند نویس	۲	۳	۲۴ ۹۶۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
رئیس دایره صورت مشروح مجلس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۱	۵	۲۵۲۶۰	
رئیس دایره تصحیح	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند دایره تصحیح	۱	۵	۲۵۲۶۰	
کارمند دایره تصحیح	۱	۴	۱۶۳۲۰	
اداره قوانین				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۲	۹	۱۱۱۰۰۰	
کارمند	۱	۸	۴۹۰۵۰	
کارمند	۱	۶	۲۸۳۲۰	
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰	
کارمند	۱	۳	۱۴۴۰۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
اداره مطبوعات و اطلاعات				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۸	۴۹۰۵۰	
کارمند	۲	۸	۹۲۸۵۰	
کارمند	۱	۵	۲۵۲۶۰	
کارمند	۱	۴	۱۸۹۶۰	
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰	
اداره کمیسیونها و شعب				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۱	۵	۲۵۲۶۰	
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰	
اداره ثبت و ارسال مراسلات				
رئیس	۱	۸	۴۹۰۵۰	
کارمند	۱	۵	۲۲۰۸۰	
کارمند	۱	۴	۱۸۹۶۰	

گزارش	نفرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
کارمند	۱	۳	۱۲ ۴۸۰	۲ ۷۳۸ ۷۶۰
اعتبار خصوصی قانونگذاری	—	—	۳۰ ۰۰۰	
کمک هزینه معالجه آقای محمد ناج	—	—	۳۰ ۰۰۰	
در خارجه	—	—	—	
فقره (۳) کارپردازی	—	—	—	
بازرسان ویژه	۶	۹	۳۵۲ ۸۰۰	
اداره دفتر	—	—	—	
رئیس	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
مدیر دایره ثبت و ارسال مراسلات	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
کارمند	۱	۶	۲۸ ۳۲۰	
کارمند	۲	۵	۵۰ ۵۲۰	
اداره حسابداری کل	—	—	—	
رئیس	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	۵۸ ۸۰۰
معاون	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	

گزارش	تقرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
مدیر دایره رسیدگی بحسابها	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۱	۵	۲۵۲۶۰	
معاون	۱	۴	۱۶۳۲۰	
مدیر دایره بایگانی	۱	۹	۵۸۸۰۰	
کارمند	۱	۲	۱۱۷۶۰	
مدیر دایره دفتر داری	۱	۹	۵۲۲۰۰	
کارمند دفتر داری و ماشین نویس	۱	۴	۱۸۹۶۰	
کارمند حسابداری	۲	۵	۴۷۳۴۰	
متصدی تهیه لیست	۱	۴	۱۸۹۶۰	
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰	
اداره صندوق				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۸	۴۳۸۰۰	
کارمند	۱	۵	۲۵۲۶۰	

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
اداره کتابخانه				
رئیس	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
معاون	۱	۷	۴۰ ۳۸۰	
بازرس فنی	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
کارمند	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
کارمند	۲	۸	۹۸ ۱۰۰	
کارمند	۲	۶	۶۳ ۸۴۰	
کارمند	۱	۵	۲۲ ۰۸۰	
کارمند	۲	۴	۳۲ ۶۴۰	
کارمند	۱	۳	۱۴ ۴۰۰	
اعتبار هزینه امور فنی و فوق العاده اضافه کاری عصر های کارمندان و خدمه متگذاران کتابخانه	—	—	—	۱۲۰ ۰۰۰

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	پایه	نفقات	گزارش
				اداره کارگزینی
	۵۸ ۸۰۰	۹	۱	رئیس
	۵۸ ۸۰۰	۹	۱	معاون
	۵۸ ۸۰۰	۹	۱	مدیر دایره بازنشستگان
	۴۰ ۳۸۰	۷	۱	مدیر دایره ترفیعات
	۲۲ ۰۸۰	۵	۱	مدیر دایره بایگانی
	۴۹ ۰۵۰	۸	۱	مدیر دایره ثبت و ارسال مراسلات
	۲۲ ۰۸۰	۵	۱	کارمند
	۲۸ ۳۲۰	۶	۱	مدیر تهیه لیست و درخواست
				اداره ملزومات
	۵۸ ۸۰۰	۹	۱	رئیس
	۵۲ ۲۰۰	۹	۱	مدیر دایره اموال
	۲۲ ۰۸۰	۵	۱	کارمند

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
مدیر دایره ساختمان	۱	۷	۳۵۵۲۰	
مدیر دایره تشریفات	۱	۸	۴۹۰۵۰	
مدیر حسابداری	۱	۵	۲۵۲۶۰	
مدیر فنی برق و مکانیک	۱	۶	۳۱۹۲۰	
مسئول انبار	۱	۵	۲۵۲۶۰	
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰	
اداره بازرسی				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون	۱	۷	۳۵۵۲۰	
کارمند	۱	۸	۴۳۸۰۰	
کارمند	۱	۶	۳۱۹۲۰	
کارمند	۱	۵	۲۵۲۶۰	
کارمند	۳	۴	۵۱۶۰۰	

گزارش	نقرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
کارمند	۱	۲	۱۱۷۶۰	
اداره بهداری				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
پزشك	۱	۳ پزشك يكمی	۳۴۵۰۰	
پزشك	۱	—	۸۴۰۰۰	
داروساز	۱	۳	۱۲۸۴۰	
پزشكيار	۲	۳	۲۷۲۸۸	
دايره پخش لوايح و حضور و غياب و صندوق اندوخته				
متصدی پخش لوايح	۱	۹	۵۸۸۰۰	
متصدی حضور و غياب آقایان				
نمایندگان	۱	۸	۴۹۰۵۰	
مسئول حسابداری صندوق تعاون و اندوخته	۱	۵	۲۵۲۶۰	
اعتبار اضافات و ترفیعات فقرات ۳ و ۲	—	—	۲۵۰۰۰۰	
اعتبار برای اضافه کاری و حق لیسانس	—	—	۱۷۰۰۰۰	۳۳۶۶۹۷۸

گزارش	نقرا	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
فقره (۴) خدمتگذاران جزء				
ناظر	۲	—	۳۰ ۸۴۰	
تحصیلدار	۱	—	۲۰ ۸۸۰	
مباشر ساختمان	۱	—	۱۴ ۶۴۰	
کمک انباردار	۲	—	۲۳ ۰۴۰	
سر مکانیک	۱	—	۲۲ ۲۰۰	
مکانیک	۳	—	۴۵ ۴۸۰	
راهنما	۱	—	۳۱ ۲۰۰	
تلفونچی باشی	۱	—	۲۰ ۸۸۰	
تلفونچی	۳	—	۳۶ ۳۶۰	
دربان باشی	۱	—	۲۰ ۸۸۰	
دربان	۱۲	—	۱۹۲ ۹۶۰	
پیشخدمت باشی	۱	—	۲۰ ۸۸۰	

مبلغ کل	مبلغ سالیانه ریال	نقراش	پایه	گزارش
	۴۴۳ ۱۶۰	—	۳۶	پیش خدمت
	۲۰ ۸۸۰	—	۱	سرایدار باشی
	۳۵۷ ۷۲۰	—	۳۵	سرایدار
	۱۹ ۳۲۰	—	۱	آبدار باشی
	۱۰۱ ۶۴۰	—	۹	آبدار
	۲۰ ۸۸۰	—	۱	فراشباشی
	۱۰۸ ۰۰۰	—	۱۶	فراش
	۱۷ ۷۶۰	—	۱	باغبانباشی
	۱۰۸ ۲۴۰	—	۸	کلکار
	۶۷ ۲۰۰	—	۸	باغبان
	۴۲ ۰۰۰	—	۱	معمار پیمانی
				فوق العاده مأمورین پست و تلگراف
	۱۶ ۸۰۰	—	۶	ودونفر نامه رسان
				کمک هزینه زمستانی خدمتگذاران
	۱۷۰ ۰۰۰	—	—	جزء مطابق سال ۱۳۲۷

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالانه ریال	مبلغ کل ریال
تفاوت حقوق بازنشستگان و وظیفه وراثت خدمتگذاران و شهریه ورثه نعمت الله و عبدالله و غیره	—	—	۲۰۰ ۰۰۰	
وظیفه وراثت مرحوم کیخسرو شاهرخ اعتبار فوق العاده کارمندان و خدمتگذاران که بیش از سه اولاد دارند	—	—	۳۶ ۰۰۰	
کمک اعاشه کارمندان پایه ۱ و ۲ فقرات ۲ و ۳ و خدمتگذاران جزء مجلس نفری ۲۰۰ ریال	—	—	۸۰ ۰۰۰	
پاداش کارمندان پر مسئولیت و با سابقه در پست های حساس	—	—	۳۸۰ ۰۰۰	
کمک اعاشه فقرات ۲ و ۳ و ۴ بمأخذ حقوق اسفند ۱۳۲۶ و طبق تصمیم کمیسیون محاسبات مجلس	—	—	۲۲۰ ۰۰۰	
فوق العاده نگهبانی شبانه سرایدارها (شام شب)	—	—	۳۹۵۰ ۰۰۰	
حقوق ایام مرخصی در گذشتگان	—	—	۳۳ ۶۰۰	
اعتبار اضافات و ترفیعات	—	—	۵۰ ۰۰۰	
	—	—	۱۰۰ ۰۰۰	۷۰۲۳ ۴۴۰

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	نظرات	پایه	گزارش
				فقره (۵) هزینه
	۷۰ ۰۰۰	—	—	روشنائی
	۱۳۵ ۰۰۰	—	—	آبدارخانه
	۴۰ ۰۰۰	—	—	تنظیف
	۱۶۰ ۰۰۰	—	—	نوشته افزار
	۱۰۰ ۰۰۰	—	—	چاپ لوايح
	۱۵۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار کتابخانه برای خرید کتب و آبونمان جراید و مجلات
	۴۰ ۰۰۰	—	—	پست و تلگراف و تلفن
	۳۳۰ ۰۰۰	—	—	ملبوس خدمتگذاران جزء نفری دو دست
	۱۴۰ ۰۰۰	—	—	سوخت زمستانی
	۱۸۰ ۰۰۰	—	—	چشن ها و پذیرائی ها

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	پایه	نفرات	گزارش
	۶۰ ۰۰۰	—	—	باغ بهارستان و قنات
	۶۰ ۰۰۰	—	—	هزینه اتومبیل
	۳۰۰ ۰۰۰	—	—	خرید و تعمیرات اثاثیه
	۸۰۰ ۰۰۰	—	—	هزینه ساختمان و تعمیرات ابنیه
	۳۵ ۰۰۰	—	—	حق بیمه
				هزینه بهداری از خرید لوازم جراحی
	۴۰۰ ۰۰۰	—	—	و دارو و غیره و دستمزد دندان پزشك
	۶۷۵ ۰۰۰	—	—	عیدی نوروز کارکنان مجلس
	۹۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار هزینه پیش بینی نشده
۳ ۸۲۵ ۰۰۰	۶۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار جبران کسر اقلام فقرات ۲ تا ۵
۳۲ ۹۱۱ ۱۷۸				جمع کل ماده اول بودجه مجلس شورای ملی

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
تفصیل ماده دوم اداره چاپخانه مجلس فقره (۱)				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
رئیس حسابداری	۱	۹	۵۸۸۰۰	
معاون حسابداری	۱	۵	۲۵۲۶۰	
کارمند	۱	۶	۲۸۳۲۰	
کارمند	۱	۵	۲۲۰۸۰	
کارمند	۱	۴	۱۶۳۲۰	
کارمند	۱	۳	۱۴۴۰۰	
مدیر صندوق	۱	۵	۲۲۰۸۰	
رئیس ملزومات	۱	۸	۴۹۰۵۰	
کارمند	۱	۶	۲۸۳۲۰	
ناظر	۱	۴	۱۸۹۶۰	
رئیس بازرسی	۱	۵	۲۵۲۶۰	

گزارش	تفرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
معاون	۱	۶	۲۸ ۳۲۰	
کارمند	۱	۵	۲۲ ۰۸۰	
کارمند	۱	۴	۱۶ ۳۲۰	
رئیس کارگزینی فنی	۱	۹	۵۲ ۲۰۰	
رئیس سفارشات	۱	۷	۳۵ ۵۲۰	
کارمند	۱	۲	۱۰ ۰۸۰	
مترجم و ماشین نویس	۱	۷	۴۰ ۳۸۰	
مدیر بایگانی	۱	۷	۳۵ ۵۲۰	
مدیر تصحیح	۱	۶	۳۱ ۹۲۰	
رئیس گراورسازی	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
معاون گراورسازی و نقاش	۱	۶	۳۱ ۹۲۰	
رئیس فتولیتو	۱	۹	۵۸ ۸۰۰	
فوق العاده کسر صندوق و کرایه				
درشکه	—	—	۵ ۴۰۰	
فوق العاده اضافه کاری و حقوق ایام				
مرخصی	—	—	۱۵۰ ۰۰۰	

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	پایه	نفقات	گزارش
۱ ۶۶۹ ۹۱۰	۶۸۵ ۰۰۰	—	—	کمک اعاشه کارمندان و خدمتگذاران جزء
	۴۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار اضافات و ترفیعات
				خدمتگذاران جزء
	۳۵ ۵۲۰	—	۲	تحصیلدار
	۴۰ ۵۰۰	—	۳	انباردار و کمک انباردار
	۲۰ ۸۸۰	—	۲	تلفونچی
	۲۶ ۶۴۰	—	۲	دربان
	۱۰ ۵۶۰	—	۱	آبدار
	۱۱۸ ۸۰۰	—	۱۱	پیشخدمت و سرایدار و نامه رسان
	۲۱ ۰۰۰	—	—	فوق العاده کارمندان و خدمتگذاران که بیش از سه اولاد دارند
۲۹۵ ۹۰۰	۲۲ ۰۰۰	—	—	کمک هزینه زمستانی خدمتگذاران جزء
				قسمت فنی
	۶۰ ۰۰۰	—	۱	نقاش و رتوشه گر

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	پایه	تفرات	گزارش
	۳۶۰۰۰	—	۱	معاون گراور سازی
	۸۱۰۰۰	—	۶	کار گر
	۳۲۴۰۰	—	۱	مسئول اشترو تپیی
	۱۴۴۰۰	—	۱	معاون
	۲۸۲۰۰	—	۳	کار گر
	۶۳۰۰۰	—	۱	مسئول ماشینخانه
	۳۶۰۰۰	—	۱	معاون
	۵۸۹۸۰۰	—	۳۹	کار گر
	۶۳۰۰۰	—	۱	مسئول افست
	۳۳۶۰۰	—	۱	معاون
	۲۰۷۸۰۰	—	۱۳	کار گر
	۳۷۲۰۰	—	۱	مسئول فتور تو گراور
	۴۳۸۰۰	—	۴	کار گر
	۱۸۰۰۰	—	۱	کار گر فتولیتو
	۴۸۰۰۰	—	۱	مسئول موتورخانه

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانہ ریال	پایہ	نفرت	گزارش
	۲۸۸۰۰	—	۱	معاون موتورخانه
	۵۰۴۰۰	—	۴	کارگر
	۳۹۶۰۰	—	۱	مسئول حروفچینی
	۲۱۶۰۰	—	۱	معاون
	۱۵۶۶۰۰	—	۱۳	کارگر
	۳۹۶۰۰	—	۱	مسئول فرم بندی
	۲۵۲۰۰	—	۱	معاون
	۲۵۸۶۰۰	—	۱۸	کارگر
	۲۴۰۰۰	—	۱	مسئول صحافی
	۱۹۸۰۰	—	۱	معاون
	۲۹۸۸۰۰	—	۲۲	کارگر
	۳۶۰۰۰	—	۱	مسئول اوراق بهادار
	۱۶۸۰۰	—	۱	معاون
	۳۷۰۲۰۰	—	۳۲	کارگر

گزارش	تقرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
مسئول حروف ریزی	۱	—	۳۶ ۰۰۰	
کار گر	۵	—	۶۱ ۲۰۰	
مأمورین متفرقه	۷	—	۷۰ ۲۰۰	
باربر	۴	—	۴۲ ۶۰۰	
کار گران روز مزد موقت	—	—	۲۰۰ ۰۰۰	
اعتبار اضافه کاری کار گران و خدمتگذاران جزء و کمک اعاشه	—	—	۱ ۴۰۰ ۰۰۰	
کار گران فنی	—	—		
کمک هزینه زمستانی کار گران	—	—	۱۸۰ ۰۰۰	
معادل یکماه کمک هزینه	—	—		
فوق العاده کارمندان قراردادی و رسمی در حدود پایه ۱ و ۲ و	—	—	۵۳۰ ۰۰۰	
خدمتگذاران جزء و کار گران	—	—		
جبران کسر اقلام	—	—	۲۵ ۰۰۰	۵ ۳۲۳ ۲۰۰

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	پایه	نفرات	گزارش
				فقره (۲) هزینه
	۷۰۰ ۰۰۰	—	—	خرید اثاثیه و یدکی ماشین آلات و تعمیرات و خرید موتور برق
	۱ ۸۰۰ ۰۰۰	—	—	خرید مرکب و دواجات و نفت و روغن و کالای متفرقه
	۶۰ ۰۰۰	—	—	هزینه اداری و مطبوعات و تلفن و آبدارخانه
	۱۰۰ ۰۰۰	—	—	روپوش کادران و لباس خدمتگذاران جزء
	۸۰ ۰۰۰	—	—	هزینه سوخت زمستان (ذغال سنگ و هیزم)
	۵۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار کمک بوراث کارگران بی بضاعت
	۵۵ ۰۰۰	—	—	اعتبار بیمه کارگران

مبلغ کل ریال	مبلغ سالانه ریال	پایه	تفرات	گزارش
	۷۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار صدی دو حق کار فرما برای صندوق تعاون کارگران
	۶ ۰۰۰	—	—	اعتبار فوق العاده تضمین صندوقدار و ناظر
	۲۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار هزینه پیش بینی نشده
	۳۵۰ ۰۰۰	—	—	عیدی کارکنان چاپخانه
۳۳۴۶ ۰۰۰	۵۵ ۰۰۰	—	—	هزینه شیر برای کارگرانی که با سرب و اسید کار میکنند
۱۰۶۳۵۰۱۰				جمع کل ماده دوم بودجه چاپخانه مجلس

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
تفصیل ماده سوم				
اداره روزنامه رسمی کشور				
شاهنشاهی				
فقره (۱)				
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰	
دبیر	۱	—	۴۲۰۰۰	
اندیکاتور نویس	۱	۷	۴۰۳۸۰	
اندیکاتور نویس	۱	۲	۱۰۰۸۰	
مدیر بایگانی	۱	۷	۴۰۳۸۰	
بایگان	۱	۳	۱۴۴۰۰	
بایگان	۱	۲	۱۰۰۸۰	
مدیر بایگانی و اکتد	۱	۸	۴۳۸۰۰	
ماشین نویس	۱	۳	۱۴۴۰۰	
متصدی ارسال مراسلات	۱	۲	۱۱۷۶۰	
مصحح	۱	۷	۴۰۳۸۰	
مصحح	۱	۶	۳۱۹۲۰	
مصحح	۱	۵	۲۲۰۸۰	
مصحح	۱	۳	۱۲۴۸۰	
بازرس	۱	۳	۱۴۴۰۰	

مبلغ کل ریال	مبلغ سالیانه ریال	پایه	نفرات	گزارش
				دایره آگهی ها
	۵۸ ۸۰۰	۹	۱	رئیس
	۲۸ ۳۲۰	۶	۱	معاون
	۲۵ ۲۶۰	۵	۱	کارمند
	۲۵ ۲۶۰	۵	۱	متصدی آگهی
	۱۰ ۰۸۰	۲	۱	کارمند
				دایره حسابداری
	۵۸ ۸۰۰	۹	۱	رئیس
	۲۵ ۲۶۰	۵	۱	کارمند
	۱۶ ۳۲۰	۴	۱	کارمند
	۱۱ ۷۶۰	۲	۱	صندوقدار
	۱۱ ۷۶۰	۲	۱	متصدی توزیع
	۴۰ ۰۰۰	—	—	اعتبار اضافات و ترفیعات

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
خدمتگذاران				
ناظر	۱	—	۱۳۰۸۰	
تحصیلدار	۱	—	۱۳۰۸۰	
اباردار	۱	—	۱۳۰۸۰	
پیشخدمت	۶	—	۵۸۰۸۰	
آبدار	۱	—	۹۲۴۰	
فرائش و موزع	۶	—	۲۹۸۰۰	
اعتبار اضافه کاری و کمک اعاشه و کسر صندوق و غیره	—	—	۵۱۵۰۰۰	
اعتبار کمک اعاشه پایه های ۱ و ۲ و خدمتگذاران جزء و فوق العاده اولاد و کمک هزینه زمستانی خدمتگذاران جزء	—	—	۷۰۰۰۰	۱۴۵۰۳۲۰

گزارش	نفقات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال
فقره (۲) هزینه				
خرید اثاثیه و تعمیرات	—	—	۱۵۰۰۰	
هزینه اداری و مطبوعات و آبدارخانه	—	—	۴۵۰۰۰	
و سوخت زمستانی	—	—	۳۵۰۰۰	
لباس خدمتگذاران جزء سالی دودست	—	—	۷۵۰۰۰	
عیدی نوروز	—	—	۱۷۰۰۰۰	
هزینه چاپ روزنامه و مجموعه قوانین	—	—	۳۰۰۰۰	۱۹۰۰۰۰۰
هزینه پیش بینی نشده و جبران	—	—		
کسر اقلام فقرات ۱ و ۲	—	—		
جمع ماده سوم بودجه اداره				۳۳۵۰۳۲۰
روزنامه رسمی کشور				۳۲۹۱۱۱۷۸
جمع ماده اول بودجه مجلس				۱۰۶۳۵۰۱۰
جمع ماده دوم بودجه چاپخانه مجلس				
جمع کل بودجه یکساله ۱۳۲۸				۴۶۸۹۶۵۰۸
مجلس شورای ملی				

صورت فوق ضمیمه قانون بودجه سال یکهزار و سیصد و بیست و هشت مجلس شورای ملی

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

بوده و صحیح است .

قانون

بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور

مصوب ۲۳ تیر ماه ۱۳۲۸

- ماده اول -** بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور که از حیث در آمد عمومی مطابق صورت پیوست بالغ بر ۷,۷۸۵,۶۹۰,۷۶۰ ریال و از حیث هزینه عمومی بالغ بر ۱۱,۱۱۷,۳۹۷,۵۹۳ ریال میباشد با رعایت مقررات زیر تصویب میشود.
- تبصره ۱۵ -** مدت مقرر در تبصره ۹ ماده واحده اجازه پرداخت دو دوازدهم حقوق فروردین و اردیبهشت ۱۳۲۸ تا آخر شهریور ۱۳۲۸ تمدید میشود.
- تبصره ۴ -** وزارت دارائی مجاز است در سال ۱۳۲۸ ماهیانه یکصد ریال اضافه حقوق از محل اعتبار منظوره در ردیف ۷۳ بودجه هزینه بخدمتگذاران جزء پرداخت نماید.
- تبصره ۳ -** از این تاریخ بعد وزارت کار در ولایات و ظایف خود را بوسیله فرمانداران انجام داده محتاج بتأسیس اداره نمیشد.
- تبصره ۴ -** خرید اثاثیه برای ادارات وزارت دارائی در سال ۱۳۲۸ ممنوع و اعتبار لوازم التحریر از حدود بودجه ۱۳۲۷ تجاوز نخواهد کرد.
- ماده دوم -** وزارت دارائی اجازه داده میشود در آمد های پیش بینی شده برای سال ۱۳۲۸ را وصول و کلیه حقوق و کمک هزینه عمومی و مزایای قانونی کارمندان و خدمتگذاران و هزینه های مستمر و غیر مستمر وزارتخانه ها و ادارات و دستگاه های دولتی و سایر مصارف منظوره در بودجه عادی کشور را بر طبق فهرستهای ضمیمه با رعایت کامل مقررات مالی و قانونی و آئین نامه های مربوط بکمک هزینه

عمومی کارمندان و خدمتگذاران کشوری و لشکری در حدود وصولی در آمده ها پرداخت نماید .

تبصره ۱- مادام که قانون متمم بودجه سال ۱۳۲۸ بتصویب نرسیده اعتبارات منظور در این بودجه بارعایت قوانین متمم بودجه سالهای ۱۳۲۱ و ۱۳۲۲ (باستثنای موادی که در قوانین مزبور جنبه خاص داشته) بعمل خواهد آمد و ماده ۳ قانون بودجه سال ۱۳۲۲ از این تاریخ ملغی و مجری نخواهد بود .

تبصره ۲- بودجه تفصیلی سال ۱۳۲۸ وزارت خانه ها و ادارات و دستگاههای دولتی و همچنین صورت جزء مصارف عمران و تولیدی و عام المنفعه (باستثنای قسمت برنامه هفت ساله) پس از رسیدگی در کمیسیون بودجه با توجه بقانون محاسبات عمومی و اصلاحات ضروری قابل اجرا خواهد بود و مادام که بودجه های تفصیلی بتصویب کمیسیون بودجه نرسیده مطابق اعتبارات سال ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷ پرداخت خواهد شد مشروط براینکه از مبلغی که برای هر یک از بودجه های سال ۱۳۲۸ منظور گردیده تجاوز ننماید .

تبصره ۳- هزینه های مربوط باحتیاجات فصلی و موسمی و سالیانه وزارتخانه ها و ادارات و دستگاههای دولتی و کشوری که معمولاً بطور فصلی و موسمی و سالیانه تهیه میشد کماکان پرداخت خواهد شد .

تبصره ۴- حداقل مقرری ماهیانه هر یک از پایه های اول خدمت طبقات کارمندان کشوری در سال ۱۳۲۸ مأخذی خواهد بود که مطابق قوانین مربوطه تا آخر سال ۱۳۲۷ مجری گردیده .

تبصره ۵- تنخواه گردان خزانه داری کل موضوع تبصره ۱ قانون ۲۱ فروردین ماه ۱۳۲۳ و تبصره ۳ قانون دوم مرداد ۱۳۲۴ در سال ۱۳۲۸ بمیزان یکهزار میلیون ریال خواهد بود .

تبصره ۶ - انتقال اعتبارات کارگزینی بمواد هزینه‌های اداری و سایر مخارج و بالعکس در بودجه‌های تفصیلی ممنوع است.

تبصره ۷ - عوائد اختصاصی دانشگاه بااستثنای آنچه مصرف خاص دارد منحصرأ بتشخیص و تصویب شورای دانشگاه بمنظور خرید و تألیف و ترجمه کتب و تکمیل لوازم فنی لابراتوارها و ساختمانهای کوی دانشگاه مصرف خواهد شد.

تبصره ۸ - بوزارت امور خارجه اجازه داده میشود عده لازم منهاها بیست نفر برای خدمات سیاسی و اداری که فعلاً بعنوان آزمایش در وزارت امور خارجه مشغول خدمت هستند طبق مقررات قانون استخدام و رعایت آئین نامه اساسی وزارت امور خارجه استخدام نماید و همچنین پیشینه خدمت آقای کاظم آزر می کارمند محلی سفارت کبرای شاهنشاهی در قاهره را جزو خدمت رسمی محسوب و بارعایت مقررات قانون استخدام کشوری و آئین نامه اساسی وزارت امور خارجه پایه رسمی نامبرده را تشخیص دهد.

تبصره ۹ - آنچه از اعتبار ۱۸ میلیون ریال سال ۱۳۲۷ وزارت بهداشت مذکور در ماده ۱۰ گزارش شماره ۲۰ کمیسیون بودجه مصوب ضمن قانون دوازدهم فروردین واردی بهشت ۱۳۲۸ باقی مانده باشد تا آخر سال ۱۳۲۸ قابل تعهد و پرداخت است.

تبصره ۱۰ - از تاریخ تصویب این قانون اعزام دانشجو بخارجیه بر طبق آئین نامه ای صورت خواهد گرفت که بتصویب کمیسیون فرهنگ مجلس شورای ملی رسیده باشد.

تبصره ۱۱ - بمنظور ایجاد مرجع صلاحیت دار و بیطرفی برای حل اختلافات بین کارگر و کارفرما و ایجاد حسن تفاهم در بین آنان و تمرکز امور مربوط بکار و مراقبت در تهیه و اجرای مقررات قانون کار و قانون بیمه کارگران و همچنین حمایت

و تأمین بهداشت و رفاه و بالابردن سطح زندگی کارگران و وضع و اجرای مقررات بیمه‌های اجتماعی و برقرار نمودن روابط با تشکیلات بین‌المللی کار و وزارت خانه‌ای بنام وزارت کار تأسیس میشود.

تبصره ۱۲ - بوزارت فرهنگ اجازه داده میشود که در ظرف مدت دو ماه از تاریخ تصویب این قانون بمعلمینی که بموجب احکام صادره وزارت فرهنگ در دانشگاه تبریز بسمت معلمی مشغول خدمت هستند در صورت دارا بودن دیپلمد کتری یا دیپلم مهندسی که مورد تصویب شورای دانشگاه باشد با رعایت ماده ۱۲ قانون تعلیمات اجباری و سابقه مدت تدریس در دانشگاه تبریز رتبه دانشیاری یا مزایائی که فعلاً دریافت مینمایند اعطا نماید و از این پس استخدام معلمین جدید در دانشگاه تبریز و سایر دانشگاههای شهرستانها تابع قوانین و مقررات مربوطه بدانسگاه تهران خواهد بود.

تبصره ۱۳ - از اول فروردین ماه ۱۳۲۸ حقوق و مزایای نخست‌وزیر چهل هزار ریال و حقوق و مزایای وزراء بیست و پنج هزار ریال در ماه میباشد و همچنین حقوق و مزایای رئیس و دادستان دیوان کشور و رئیس دادگاه انتظامی هریک در ماه پانزده هزار ریال خواهد بود.

تبصره ۱۴ - استخدام جدید بعنوان کارمند مجلس سنا ممنوع و کارمندان مورد احتیاج مجلس سنا از بین اعضاء اداری مجلس شورای ملی و ادارات دولتی انتخاب خواهد شد.

تبصره ۱۵ - وزارتخانه‌ها و ادارات و بنگاههای دولتی موظفند بمحض ورود اجناس دولتی بگمرک و حصول اطلاع از ورود بلادرنگک برای ترخیص از گمرک اقدام نمایند و همچنین وزارت دارائی مجاز است بداره گمرک اجازه دهد بمحض مراجعه اجناس وارده دولتی را مرخص نموده صورت حقوق و عوارض گمرکی اجناس مرخص

شده را بوزارت دارائی و وزارتخانه‌ها یا اداره و بنگاه مربوطه ارسال دارد .
وزارت دارائی مکلف است حقوق و عوارض گمرکی آنرا مطابق صورت ارسالی از اداره گمرک از محل اعتبار بودجه مربوطه مستقیماً با اداره کل گمرک بپردازد و اگر اعتباری برای این منظور در مواد بودجه مربوطه نباشد رأساً بوسیله اصلاح بودجه از سایر مواد بودجه تأمین و محسوب دارد .

تبصره ۱۶۵ - برای کمک بکارمندان اداری و متقاعدین و خدمتگذاران جزء مجلس شورای ملی و دولت و بنسگاههای دولتی بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ یکصد میلیون ریال از محل صندوق تقاعد بمنظور ایجاد شرکت تعاونی مصرف در تهران و شهرستانها در اختیار بانک ملی ایران بگذارد - بانک ملی ایران بمسئولیت خود شرکت مزبور را در سال ۱۳۲۸ تأسیس نموده و وجوه مزبور را در پایان پنج سال بصندوق تقاعد مسترد دارد .

تبصره ۱۷۵ - اعتبار ساختمان انبیه دولتی در سال ۱۳۲۸ منحصرأً برای تکمیل ساختمانهای نیمه تمام قابل مصرف خواهد بود سوای ساختمانهای فرهنگی بهداشتی .
تبصره ۱۸۵ - هر ایرانی در بلوچستان اقدام بتأسیس کارخانه صنعتی نماید از تاریخ شروع بهره برداری تا پنج سال از مالیات معاف خواهد بود .
تبصره ۱۹۵ - تأسیسات جدید کشاورزی در تمام ایران از تاریخ بهره برداری تا ده سال معاف از مالیات میباشد .

تبصره ۲۰۵ - مقصود از عبارت آخر قانون مصوب ۱۲ خرداد ۱۳۲۸ الغاء تبصره ۵ قانون دود و ازد هم اول سال ۱۳۲۸ فقط در قسمت غله بوده و فراز اخیر تبصره مزبور راجع بمعافیت خرده مالکین از مالیات بر اعتبار خود باقی است .
تبصره ۲۱۵ - از تاریخ تصویب این قانون ورود هر نوع اسباب بازی و مشروبات

الکلی ممنوع بوده و وارد کنندۀ مشمول قوانین مربوط بقاچاقهای گمرکی است.

تبصره ۴۳۵ - ببانك ملی ایران اجازه داده میشود علاوه بر میزانیکه بموجب ماده ۴۰ اساس نامه خود معصوب ۲۲ مرداد ۱۳۱۷ (در حدود سی درصد در آمد سالیانه شهرداریها) میتواند بآنها وام بدهد تا میزان یک هزار میلیون ریال به شهرداری تهران اعتبار بدهد که بانظارت بانك ملی ایران بمصرف لوله کشی آب تهران برساند. بهره این اعتبار از قرار چهار درصد در سال خواهد بود که نسبت بمبالغ استفاده شده از آن باشهرداری تهران محسوب خواهد گردید. مدت استهلاك اصل و بهره این وام بیست و پنج سال از تاریخ انعقاد و مبادله قرارداد خواهد بود کلیه تأسیسات و اموال لوله کشی شهر تهران اعم از منقول و غیر منقول و عواید حاصله از حق انشعاب و آب بها و همچنین سهمیه شهرداری تهران از آب کرج و کن و سهمیه قنوات شهرداری تهران و ثقیه این وام خواهد بود.

مسئولیت انجام لوله کشی آب تهران بر عهده مدیرکل لوله کشی خواهد بود که بنا بر پیشنهاد شهرداری تهران و موافقت وزارت کشور و تصویب هیئت وزیران و بر حسب فرمان همایونی برای مدت سه سال تصویب میگردد که با همان تشریفات مجدداً قابل انتخاب خواهد بود.

وزارت دارائی و بانك ملی ایران و شهرداری تهران متفقاً شرایط و آئین - نامه های مربوط به نظارت مالی لوله کشی آب تهران و وصول آب بها و حق انشعاب را که برای استهلاك وام باید مستقیماً ببانك ملی ایران پرداخت شود تنظیم و بموقع اجرا خواهند گذاشت.

تبصره ۴۳۵ - بانك کشاورزی نسبت بمطالبات خود در سالهای ۱۳۲۴ و ۱۳۲۵ از آذربایجان و زنجان حق مطالبه فرع و خسارت دیر کرد ندارد.

تبصره ۲۴۵ - موقوفات مسجد شاه تهران از پرداخت مالیات معاف خواهد بود.

تبصره ۲۴۵ - از تاریخ تصویب این قانون حقوق معلم در تمام کشور از یک هزار و پانصد ریال کمتر نخواهد بود برای تأمین این منظور از اشخاصی که بیش از پنج هزار ریال حقوق از وجود عمومی دولت ماهیانه استفاده مینمایند صد یک مرتبه دریافت خواهد شد در صورتیکه این محل برای پرداخت بالاکافی نباشد بقیه از محل بودجه عمومی کل کشور پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲۹۵ - کمیته بودجه های مؤسسات دولتی اعم از شرکتهای و بنگاهها بعنوان بودجه ضمیمه هر سال جزو بودجه های عمومی برای اطلاع و نظارت بمجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد.

تبصره ۲۷۵ - دولت مکلف است بوسیله هیئت تصفیه در مدت چهار ماه کادر لازم وزارتخانهها و بنگاههای دولتی را تعیین و مستخدمین اضافی را با بودجه آنها برای اجرای تعلیمات عمومی در تمام کشور با اختیار وزارت فرهنگ بکندارد.

تبصره ۲۸۵ - شرکتهاییکه برای تأمین مصرف آب مشروب شهرستانها تشکیل میشود از این تاریخ بمدت هفت سال از هر نوع مالیات و عوارض معاف میباشد.

تبصره ۲۹۵ - رؤساء «استادان» معلمین محلی دانشکده ها کسانی هستند که مسکن و محل شغل اصلی آنان در محل و همانجا استخدام میشوند. محل تولد متدرج در شناسنامه دلیل محلی بودن و محرومیت نامبردگان از مزایای مصرجه در تبصره ۳ ماده واحده قانون تأسیس دانشگاههای شهرستانها نمیشد.

تبصره ۳۰۵ - از تاریخ تصویب این قانون ایجاد تأسیسات و کارگاههاییکه منافعی بهداشت و موجب سلب آسایش نخواهد داشت در شهرها و حومه ممنوع و آنچه فعلا در شهرها و حومه موجود است صاحبان آنها باید در ظرف ششماه بمحل مناسبی

در خارج شهر منتقل نمایند و وزارت کشور مأمور اجرای این قانون است .

تبصره ۴۱۵ - در بودجه سال ۱۳۲۸ وزارت بهداری انتقال اعتبار يك شهرستان به شهرستان دیگر ممنوع است .

تبصره ۴۲۵ - مجلس شورای ملی با شرایط ذیل امتیاز لوله کشی آب شهر مشهد را باستان قدس رضوی که صاحب امتیاز نامیده میشود واگذار مینماید :

(۱) - مدت هفتاد سال .

(۲) - صاحب امتیاز باید در ظرف مدت ششماه از تاریخ تصویب این قانون شروع بعمل و نقشه برداری نماید و در صورتی که در ظرف مدت پنج سال عمل لوله کشی انجام نشود امتیاز ملغی خواهد بود .

(۳) - آستان قدس میتواند برای انجام این منظور شرکت سهامی تشکیل دهد .

(۴) - صاحب امتیاز نباید حد اکثر بیش از صدی هیجده نفع برداشت نماید .

(۵) - پس از انقضاء مدت امتیاز تمام مؤسسات و لوله ها و ابزار و کارخانه و آب و سایر متعلقات لوله کشی که در اثر این امتیاز فراهم شده بایستی مجاناً بشهرداری مشهد واگذار شود .

(۶) - شهرداری موظف است که صدی ده سهام را خریداری و برای خرید تا میزان صدی بیست سهام هم در مدت مقرر که برای خرید سهام آگهی میشود بر سایرین حق تقدم خواهد داشت .

(۷) - نظارت در اجرای امتیاز نامه بعهده وزارت کشور است و در صورت اختلاف بدواری قطع و فصل میشود و چنانچه حکم دآوری به فسخ امتیاز نامه هم منجر شود شرکت ملزم به قبول آن خواهد بود .

(۸) - شرکت مزبور تابع قانون مربوط بشرکت سهامی و طبق آن قانون ملزم

باجرای مقررات وجوه مربوطه بذخیره واستهلاك خواهد بود .

۹) از تاریخ بهره برداری تا پنج سال مؤسسات مربوط باین امتیاز از پرداخت هر گونه مالیات و عوارض معاف خواهد بود .

۱۰) - اراضی که بمنظور ساختمان کارخانه ها و مخزن آب و لوکشی و سایر احتیاجات ضروری مربوط بعملیات لوله کشی و تهیه آب لازم شود آنچه متعلق بدولت باشد مجاناً واگذار میشود و در صورتیکه متعلق باشخاص باشد بقراضی و در صورت عدم تراضی بانظر انجمن شهر بعنوان فروش یا اجاره بصاحبان امتیاز واگذار شود .

۱۱) - پس از انقضای مدت امتیاز سهام آستان قدس نامیزان يك نكث متعلق بخود آستان قدس خواهد بود .

تبصره ۲۳۵ - وزارت دارائی مجاز است از هر متر مکعب چوب گردو - شمشاد بلوط - راش که طبق پروانه صادره از طرف وزارت کشاورزی از کشور صادر میگردد در موقع صدور بمبلغ چهارصد ریال و از هر متر مکعب درخت صنعتی که از جنگلها قطع میشود باستثناء درختانی که برای تهیه سوخت (هیزم و ذغال) قطع میکردند در موقع صدور پروانه قطع شصت ریال اخذ نماید .

الف) - وجوه حاصله از اینقانون باید توسط وزارت کشاورزی فقط برای احداث خزانه های جنگل و خرید جنگلهای مخروبه بمنظور احداث جنگل در آنها و پیوند درختهای میوه جنگلی و احداث جنگلهای مصنوعی و راهسازی در جنگلها و تکمیل سازمان جنگلبانی مصرف شود .

ب) - اشخاصی که از اول سال ۱۳۲۷ تا كنون پروانه صدور از وزارت کشاورزی دریافت نموده و پرداخت عوارض فوق را از همین قرار (متری چهارصد ریال) چه کتباً و چه نقداً تعهد نموده اند از تاریخ تصویب این قانون مشمول پرداخت خواهند شد .

ج) صدور ذغال چوب از کشور از تاریخ تصویب این قانون بکلی ممنوع است .

۵) - از تاریخ تصویب و اجرای این قانون ماده ۴۴ قانون متمم بودجه سال ۱۳۲۱ ملغی خواهد بود.

تبصره ۴۴ - بمنظور عمران و آبادی بنادر خلیج فارس و ایجاد تسهیلات برای عودت دادن ایرانیانیکه عربستان و عراق و هندوستان مهاجرت نموده اند بدولت اختیار داده میشود در ظرف چهارماه تصمیمات لازم اتخاذ و بمورد اجرا گذارد تصمیمات مزبور پس از افتتاح دوره شانزدهم برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم میگردد.

تبصره ۴۵ - غیر از مخارج برنامه هفت ساله که مطابق ماده ۵ قانون اجرای برنامه معادل درآمد نفت جنوب منظور و عمل میشود تجاوز از هزینه مصوب در بودجه بهر عنوان ممنوع است هر وزیر که از این منع تخلف کند اعم از اینکه اضافه بر بودجه خرجی بکند یا تصویرنامه اضافه خرج اعضاء نمایندگان تصویبنامه‌ای را اجرا نماید بحسب با اعمال شاقه از پنج تا ده سال محکوم خواهد شد این حکم شامل تصویبنامه های متضمن وضع مالیاتها و عوارض جدید و تفسیر قوانین استخدامی و قوانین مربوط بنظارت در هزینه های دولتی نیز خواهد بود.

تبصره ۴۶ - صرفه جوئیهای اعتبارات خرید کتب و لوازم آزمایشگاههای دانشگاه تهران مشمول جزء اخیر تبصره ۵ ماده واحده قانون تأسیس دانشگاههای شهرستانها مصوب سوم خرداد ۱۳۲۸ میباشد.

تبصره ۴۷ - وزارت دارائی موظف است تربیتی اتخاذ کند که مزایای کلیه کارمندان کشوری ادارات دولتی در نقاط بد آب و هوا از قبیل فوق العاده بدی آب و هوا و فوق العاده اشتغال خارج از مرکز و فوق العاده اولاد در هر سال بر طبق مقررات نسبت بهم به طور مساوی و یکسان پرداخت شود.

تبصره ۴۸ - دانشگاه تهران میتواند با تصویب شورای دانشگاه و بر طبق

مقرراتی که وضع مینماید برای يك يا دو سال بدانשיاران و استادان و رؤساء در مانگاهها اجازه دهد که فقط با حقوق خود که بارز تبدیل میشود برای مطالعه و تکمیل معلومات خود بخارجه بروند.

تبصره ۳۹۵ - مستخدمینی که واجد شرایط مذکور در قانون مصوب ۱۸ فروردین ۱۳۲۸ نمیباشند از لحاظ شرایط بازنشستگی مشمول ماده ۴۳ اصلاحی قانون استخدام کشوری مصوب آبانماه ۱۳۰۹ بوده و میزان حقوق بازنشستگی آنها عبارت از يك سیام مجموع حقوق و كمك دریافتی ضرب در سنوات خدمت خواهد بود که در هر حال از جمع حقوق و كمك دریافتی تجاوز نخواهد نمود این قانون از ۱۸ فروردین ۱۳۲۸ بموقع اجرا گذارده میشود و به کارمندانیکه از آن تاریخ بازنشته میشوند ۱۵٪ مذکور در آئین نامه كمك تعلق نخواهد گرفت و دولت در رد و قبول تقاضای بازنشستگی این قبیل مستخدمین مختار خواهد بود.

بوزارت دارائی اجازه داده میشود که بمنظور تثبیت وضع استخدامی تلفو نچیها و رانندگان وزارتخانهها و ادارات دولتی و مجلس شورای ملی که از بودجه کشور حقوق دریافت میدارند و مشمول مقررات و قوانین استخدامی و لایحه تبدیل عنوان و تصویب نامه متمم آن واقع نشده اند آئین نامه ای که وضع استخدامی آنها را تأمین و بکنواخت نماید تهیه و پس از تصویب هیئت دولت بموقع اجرا گذارد.

آئین نامه نامبرده میزان حقوق فوق العاده ها و سایر مزایا و مقررات استخدامی و شرایط بازنشستگی و پرداخت و وظیفه بورا این کارمندان را معین خواهد نمود.

سوابق این کارمندان از تاریخ ورود بخدمت محسوب شده و نرخ کشور بازنشستگی آنها صدی پنج و با داشتن ۲۵ سال سابقه خدمت یا ۵۵ سال سن میتوانند با دریافت آخرین حقوق ضرب در سنوات خدمت از طرف ادارات مربوطه بازنشته شده و یا تقاضای بازنشستگی نمایند.

فوق العاده ثابت و یا کمکی که این قبیل مستخدمین از تاریخ اول فروردین ۱۳۲۷ دریافت می داشته اند جزو حقوق آنها محسوب خواهد شد در مورد اخراج این کارمندان از خدمت کسور باز نشتگی پرداختی آنها مسترد خواهد شد.

تبصره ۴۰۵ - بوزارت دارائی اجازه داده میشود برای سرشماری عمومی در تمام کشور مبلغ دویست و پنجاه میلیون ریال اعتبار تخصیص و در حدود مبلغ یکصد میلیون ریال آنرا از محل درآمد عمومی سال جاری کشور جهت تهیه وسائل مقدماتی عمل سرشماری در اختیار اداره کل آمار و ثبت احوال گذارده و مطابق مقررات بمصرف برسانند و یکصد و پنجاه میلیون ریال بقیه راهم در سال ۳۲۹ از درآمد عمومی کشور پرداخت و در بودجه سال ۱۳۲۹ کشور منظور نمایند.

تبصره ۴۱ - دولت مجاز است از تاریخ فوت بهر يك از فرزندان مرحوم دکتر مصطفی حبیبی کلیایگانی استاد دانشگاه تهران و رئیس دانشکده پزشکی تبریز مادام که بتحصیل اشتغال دارند ماهی سه هزار ریال بعنوان مستمری بپردازد - دانشگاه تهران موظف است اعتبار آنرا ضمن بودجه دانشگاه تأمین نموده و از تاریخ تصویب این قانون بهر يك از آنها پرداخت نماید و نیز دولت مکلف است مقرری مرحوم محمد قزوینی را که ده هزار ریال میباشد از تاریخ فوت کماکان در حق زن و دختر او بالمناصفه برقرار نماید و مادام که شوهر اختیار نکرده اند بآنها پرداخت شود.

تبصره ۴۲۵ - بیاس خدمات مرحوم مهدی دادور (و ثوق السلطنه) اجازه داده میشود علاوه بر مبلغ دو هزار و چهارصد و پنجاه ریال که بموجب قانون استخدام کشوری بعنوان وظیفه بوراث آن مرحوم از صندوق باز نشتگی پرداخت میشود ماهی دو هزار و چهارصد و پنجاه ریال دیگر بعنوان وظیفه درباره وراثت قانونی فقید نامبرده از تاریخ روز بعد از فوت مرحوم برقرار و اعتبار آن در حدود اعتبار فعلی بودجه وزارت کشور

یادار و در بودجه آنوزارت منظور و پرداخت گردد.

تبصره ۴۳ - بوزارت بهداری اجازه داده میشود از تاریخ اول مرداد ماه ۱۳۲۶ ماهی پنج هزار ریال از اعتبار بودجه خود درباره بانو یحیائی که يك قطعه زمین و چهار دستگاه عمارت و مقداری ائاثیه خود را جهت تأسیس بیمارستان وقف و بوزارت بهداری واگذار نموده بعنوان حق التولیه بر قرار و مادام الحیات به بانوی نامبرده پرداخت و بعد از فوت مشار الیها حق التولیه مزبور قطع و فقط هزینه روضنائی و تعمیرات و نگاهداری مقبره مرحوم معتمد الملك شوهر واقفه الى الابد تا حدود سالی دوازده هزار ریال از بودجه وزارت بهداری تأدیه و همچنین ماهی یک هزار ریال مادام العمر بانو عصمت الملوک نفیسی خواجه نوری که چهار باب دكا کین ملكی خود را بوزارت بهداری جهت توسعه درمانگاه خواجه نوری اهداء نموده از تاریخ واگذاری از محل اعتبار مربوطه منظور در بودجه وزارت بهداری پیرازند.

تبصره ۴۴ - بیاس خدمات مرحوم سرتیپ عبدالله سیف افسر شهربانی اجازه داده میشود علاوه بر مبلغ دو هزار و چهار صد و پنجاه ریال که بموجب قانون استخدام کشوری بعنوان وظیفه بوراث آن مرحوم از صندوق بازنشستگی پرداخت میشود ماهی دو هزار و چهار صد و پنجاه ریال دیگر بعنوان وظیفه درباره ورث آن قانونی افسر نامبرده از تاریخ روز بعد از فوت آن مرحوم بر قرار و اعتبار آن در حدود اعتبار فعلی بودجه شهربانی کل کشور یادار و در بودجه آن اداره منظور و پرداخت گردد.

تبصره ۴۵ - بیاس خدمات مرحوم سرگرد دکتر حسینعلی شمس ملك آراء افسر سابق ژاندارمری بوزارت دارائی اجازه داده میشود علاوه بر وظیفه که از صندوق بازنشستگی بورثه آن مرحوم تعلق میگردد از روز بعد از تاریخ فوت مرحوم مشار الیه ماهی دو هزار و پانصد و بیست و پنج ریال بعنوان هزینه تحصیل بفرزند آن مرحوم تا

و قتیکه بسن بیست سالگی نرسیده بپردازد کمک هزینه مزبور از اعتبار بودجه ژاندارمری پادار و پرداخت میگردد.

تبصره ۴۶ - وزارت دارائی مجاز است علاوه بر ماهی سیصد ریال وظیفه که بموجب قسمت اول ماده ۴۶ قانون استخدام کشوری از صندوق بازنشستگی در حق آقای ذبیح الله سیاوش بر قرار شده ماهی ششصد ریال هم از تاریخ ۱۱/۷/۱۳۲۴ از محل درآمد عمومی کشور (اعتبار شهریه و وظیفه) در وجه مشارالیه پرداخت نماید.

تبصره ۴۷ - بسوزارت دارائی اجازه داده میشود ماهی سه هزار و هفتصد و پنجاه ریال مستمری مرحوم محمدتقی قوش بیگی را بدو نفر پسران و یک نفر عیال آن مرحوم از تاریخ روز بعد از فوت او از اعتبار شهریه و وظیفه بعنوان مستمری پرداخت نماید مستمری مزبور بطور تساوی در باره سه نفر مذکور برقرار و مادام که سن پسرها بالغ بر بیست سالگی نشده و عیال آن مرحوم شوهر اختیار نکرده باشد قابل پرداخت خواهد بود.

این قانون که مشتمل بر دو ماده و پنجاه و یک تبصره و صورت ضمیمه است در جلسه پنجشنبه بیست و سوم تیر ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

صورت پیوست بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور (درآمد)

ردیف	شرح	پیش بینی درآمد سال ۱۳۲۸ ریال
<u>وزارت دارائی</u>		
۱	مالیات املاك مزروعی	۲۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۲	مالیات بر درآمد	۹۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۳	مالیات برارث و نقل و انتقالات بلاعوض	۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۴	مالیات مستغلات	۵۰ ۰۰۰ ۰۰۰
<u>مالیات غیر مستقیم</u>		
۵	مالیات نفت و بنزین	۴۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۶	مالیات رسومات و متفرقه و سود شرکتهای نوشابه سازی	۱۵۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۷	مالیات ذبایح و متفرقه	۷۲۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۸	درآمد متفرقه غیر مستقیم بانضمام حراج و مزایده	۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۹	حق تمبر بارنامه	۲۰ ۰۰۰ ۰۰۰
<u>انحصار تریاک و دخانیات</u>		
۱۰	درآمد انحصار تریاک در معاملات باخارج و فروش در داخله	۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۱۱	درآمد انحصار دخانیات	۱۸۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
<u>گمرک</u>		
۱۲	حقوق گمرکی و درآمد شانسلری و متفرقه	۷۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰

شماره ردیف	شرح	پیش بینی درآمد سال ۱۳۲۸ ریال
۱۳	درآمد انحصار قند و شکر و چای	۱۹۰۰۰۰۰۰۰
۱۴	مالیات راه	۱۴۰۰۰۰۰۰۰
۱۵	عوارض بندری	۵۰۰۰۰۰۰۰
۱۶	صدی چهار پوست بره فرستاده بکشورهای خارجه	۴۰۰۰۰۰۰۰
۱۷	درآمد فانوسهای دریائی	۳۰۰۰۰۰۰۰
۱۸	درآمد تمبر صدی شش واردات و صدی یک صادرات	۳۱۱۰۰۰۰۰۰
۱۹	درآمد حق انحصار قماش و منسوجات ابریشمی	۲۲۰۰۰۰۰۰۰
۲۰	درآمد صدی پانزده حق انحصار اتومبیل	۶۰۰۰۰۰۰۰
۲۱	درآمد ده درصد عوارض ازبهای سیف کالاهای وارده	۲۹۰۰۰۰۰۰۰
<u>سایر درآمدها</u>		
۲۲	درآمد معادن که بوسیله وزارت دارائی وصول میشود	۱۲۵۰۰۰۰۰۰
۲۳	سود سهام دولت دربانکها و شرکتهای دولتی	۱۲۰۰۰۰۰۰۰
۲۴	مطالبات دولت از اشخاص	۱۰۰۰۰۰۰۰
۲۵	درآمدهای متفرقه و غیر مترقبه	۲۵۰۰۰۰۰۰۰
<u>امتیازات</u>		
۲۶	حق امتیاز و حق الشرکه دولت در شیلات و اجاره رودخانه ها	۶۲۴۰۰۰۰۰
۲۷	حق امتیاز تلفن و درآمدهای سایر امتیازها	۱۰۰۰۰۰۰۰

شماره ردیف	شرح	پیش بینی در آمد سال ۱۳۲۸ ریال
	<u>درآمدهای نفت جنوب</u>	
۲۸	درآمد نفت (جمعاً خرجاً)	۹۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۲۹	سود سهام دولت از نفت (جمعاً خرجاً)	۷ ۴۶۶ ۵۵۰
۳۰	بابت حقوق نمایندگان دولت در نفت جنوب	۳۷۳ ۲۰۰
	<u>املاك واگذاري و خالصه</u>	
۳۱	درآمد املاك واگذاري و خالصه	۱۸۸ ۹۶۳ ۶۹۰
	<u>ضرابخانه</u>	
۳۲	درآمد ضرابخانه و انگ مصنوعات زر و سیم	۳ ۶۱۰ ۰۰۰
	<u>مجلس شورای ملی</u>	
۳۳	درآمد مجلس شورای ملی و چاپخانه و باغ بهارستان	۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۳۴	روفرنامه رسمی کشور شاهنشاهی	۲ ۰۰۰ ۰۰۰
	<u>وزارت کار و تبلیغات</u>	
۳۵	بهای آکھی در رادیو و غیره	۷۴۲ ۳۲۰
	<u>وزارت دادگستری</u>	
۳۶	درآمد دادگاههای عمومی و دادگاههای بخش و نمایندگان دادسراها	۱۷ ۳۸۵ ۰۰۰

شماره ردیف	شرح	پیش بینی درآمد سال ۱۳۲۸ ریال
	<u>ثبت کل اسناد و املاک</u>	
۳۷	درآمد صدی بیست و پنج ثبت اسناد و املاک	۱۵ ۰۰۰ ۰۰۰
۳۸	درآمد ثبت اسناد و املاک و حق النسبی از حق اجراء	۷۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۳۹	درآمد حق السهم صاحبان دفاتر رسمی (جمعاً خرجاً)	۶ ۵۰۰ ۰۰۰
۴۰	درآمد فروش برکها و دفاتر	۴ ۵۰۰ ۰۰۰
۴۱	درآمد اداره تعدیل مال الاجاره ها	۵۰۰ ۰۰۰
	<u>وزارت کشور</u>	
۴۲	درآمد شهربانی و گذرنامه	۴ ۸۰۰ ۰۰۰
۴۳	درآمد ثبت احوال از بابت فروش تمبر اسناد	۲ ۶۵۰ ۰۰۰
۴۴	درآمد فروش تمبر تعویض شناسنامه ها که جمعاً خرجاً منظور میشود	۲ ۰۰۰ ۰۰۰
	<u>وزارت بهداری</u>	
۴۵	درآمد وزارت بهداری	۸۰۰ ۰۰۰
	<u>وزارت امور خارجه</u>	
۴۶	درآمد شانسلری گذرنامه و شناسنامه ها	۱۹۰۰ ۰۰۰
	<u>وزارت پست و تلگراف</u>	
۴۷	درآمد پست	۳۰ ۰۰۰ ۰۰۰

ردیف	شرح	پیش بینی درآمد سال ۱۳۲۸ ریال
۴۸	درآمد تلگراف	۹۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۴۹	درآمد حق النظاره از شرکت تلفن و متفرقه	۱۰ ۵۰۰ ۰۰۰
	<u>وزارت فرهنگ</u>	
۵۰	درآمد شهریه آموزشگاههای غیر ابتدائی	۳ ۰۰۰ ۰۰۰
۵۱	درآمد تمبر پروانه و گواهینامه و غیره	۱۷۰۰ ۰۰۰
۵۲	درآمد متفرقه	۷۰۰ ۰۰۰
۵۳	درآمد فروش کتب و سالنامه	۸۰ ۰۰۰
۵۴	درآمد اوقاف جمعاً خراجاً	۳ ۵۰۰ ۰۰۰
۵۵	درآمد موزه ایران باستان	۱۰۰ ۰۰۰
	<u>دانشگاه و بیمارستانها</u>	
۵۶	درآمد بیمارستانها و دانشگاه	۱ ۱۰۰ ۰۰۰
	<u>وزارت بازرگانی و پیشه و هنر (اقتصاد ملی)</u>	
۵۷	درآمد تمبر و کاشی و زری	۲۰۰ ۰۰۰
۵۸	درآمد فروش وزنه و اصلاح و علامتگذاری اوزان	۵۰۰ ۰۰۰
۵۹	درآمد حق التجزیه رنگ	۷۰ ۰۰۰

شماره ردیف	شرح	پیش بینی درآمد سال ۱۳۲۸ ریال
	<u>وزارت کشاورزی</u>	
۶۰	درآمد مزارع امتحانیه و فروش ادوات کشاورزی	۲ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۱	درآمد معاينه و پلمپ پوست (جمعاً خرجاً)	۵ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۲	درآمد آبیاری بابت تأسیسات آبیاری رودخانه ها و غیره (جمعاً خرجاً)	۴ ۱۱۰ ۰۰۰
	<u>وزارت راه</u>	
۶۳	اداره کل هواپیمائی کشور	۴ ۰۰۰ ۰۰۰
	<u>سایر درآمدها</u>	
۶۴	سود ویژه معاملات اقتصادی و بازرگانی دولت و درآمد بانک صنعتی و معدنی	۶۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۵	درآمد کمیسیون ارز (پس از وضع مصارف)	۲۸ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۶	درآمد حاصله از عوارض بنزین و فروش اتومبیل (مخصوص اسفالت راهها و فرودگاهها) جمعاً خرجاً	۸۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۷	انتقالی بحساب سال ۱۳۲۸	۸۰ ۰۰۰ ۰۰۰
	جمع کل درآمد	۷ ۷۸۵ ۶۹۰ ۷۶۰

صورت پیوست بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور (هزینه)

ردیف	شرح	هزینه عمومی سال ۱۳۲۸ کل کشور ریال
	الف - وزارتخانه ها و ادارات و بنگاههای دولتی	
۱	هزینه دستگاه سلطنتی و وزارت دربار و دفتر مخصوص شاهنشاهی	۳۴ ۲۶۸ ۰۰۰
۲	نگاهداری بیوتات و قرق و باغات سلطنتی	۱۲ ۷۶۴ ۸۶۰
۳	مجلس سنا	۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۴	مجلس شورای ملی و چاپخانه و باغ بهارستان و روزنامه	
	رسمی کشور	۴۶ ۸۹۶ ۵۰۸
۵	نخست وزیری	۶ ۱۴۴ ۸۰۰
۶	وزارت کار	۲۰ ۶۲۵ ۰۰۰
۷	اداره انتشارات و تبلیغات	۱۳ ۷۹۲ ۰۰۰
	وزارت جنگ	
۸	وزارت جنگ	۲۰۳۵ ۰۰۰ ۰۰۰
۹	قسمتی از ژاندارمری که بوزارت جنگ منتقل شده	۴۴۰ ۷۰۰ ۰۰۰
۱۰	هزینه سرباز گیری	۱۹۰۰ ۰۰۰
	وزارت کشور	
۱۱	وزارت کشور	۸۳ ۶۰۱ ۷۰۰
۱۲	ژاندارمری (قسمت انضباطی و اجرائی)	۱۲۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۱۳	اداره کل شهربانی	۴۹۴ ۷۱۷ ۰۰۰

ردیف	شرح	هزینه عمومی سال ۱۳۲۸ کل کشور ریال
۱۴	اداره کل آمار و ثبت احوال	۷۱ ۷۵۳ ۰۰۰
	<u>وزارت بهداری</u>	
۱۵	وزارت بهداری	۲۴۲ ۵۸۰ ۰۰۰
۱۶	بنگاه پاستور	۸ ۰۰۰ ۰۰۰
	<u>وزارت دادگستری</u>	
۱۷	وزارت دادگستری	۱۶۳ ۳۶۵ ۰۰۰
۱۸	اداره کل ثبت اسناد و املاک	۸۰ ۴۳۰ ۰۰۰
۱۹	مأمورین دادگاههای بخش و نمایندگی دادسراها	۲۰ ۰۰۰
۲۰	دادگاههای کیفر کرا و فروشان	۳۰۰ ۰۰۰
۲۱	حق السهم صاحبان دفاتر اسناد رسمی در حدود درآمد (جهاً خرجا)	۶ ۵۰۰ ۰۰۰
	<u>وزارت امور خارجه</u>	
۲۲	وزارت امور خارجه	۱۷۰ ۹۷۰ ۰۰۰
	<u>وزارت پست و تلگراف و تلفن</u>	
۲۳	وزارت پست و تلگراف و تلفن	۲۵۰ ۵۴۵ ۰۰۰

شماره ردیف	شرح	هزینه عمومی سال ۱۳۲۸ کل کشور ریال
	وزارت فرهنگ و دانشگاه	
۲۴	وزارت فرهنگ و دانشگاه تبریز	۷۷۰ ۴۸۵ ۳۶۰
۲۵	دانشجویان اعزامی بخارجه	۴ ۵۰۰ ۰۰۰
۲۶	اوقاف در حدود درآمد (جمعاً خرجاً)	۳ ۵۰۰ ۰۰۰
۲۷	دانشگاه تهران	۶۶ ۲۷۵ ۰۰۰
۲۸	دانشکده پزشکی و بیمارستانها	۱۱۵ ۴۸۳ ۶۴۰
۲۹	برای خرید زمین و ساختمان مدارس در بین النهرین	۵۰۰ ۰۰۰
	وزارت کشاورزی	
۳۰	وزارت کشاورزی	۱۷۴ ۷۵۰ ۰۰۰
۳۱	معاینه و پلمپ پوست کشتارگاهها و خرید دارو و لوازم (جمعاً خرجاً)	۵ ۰۰۰ ۰۰۰
۳۲	اعتبار مقطوع سالیانه بنگاه آبیاری طبق قانون مربوطه	۴۵ ۰۰۰ ۰۰۰
۳۳	اعتبار تأسیسات آبیاری از محل درآمد مربوطه طبق قانون (جمعاً خرجاً)	۴ ۱۱۰ ۰۰۰
	وزارت اقتصاد ملی	
۳۴	وزارت اقتصاد ملی	۴۹ ۳۲۷ ۰۰۰
	وزارت راه	
۳۵	وزارت راه - اداره کل راهشوسه - اداره بنادر (سازمان اداری)	۶۳ ۱۰۰ ۰۰۰

ردیف	شرح	هزینه عمومی سال ۱۳۲۸ کل کشور ریال
۳۶	اداره راه سازی (بابت اعتبار تعمیرات و ساختن راه ها)	۲۲۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۳۷	اداره هواپیمائی کشوری	۲۵ ۰۰۷ ۰۰۰
۳۸	اداره کل ساختمان راه آهن	۳۴ ۲۱۰ ۰۰۰
۳۹	اعتبار اسفالت راه های شوسه از محل درآمد مربوطه (جمعاً خرجاً)	۸۰ ۰۰۰ ۰۰۰
وزارت دارائی		
۴۰	وزارت دارائی	۴۱۸ ۲۲۳ ۰۰۰
۴۱	دیوان محاسبات	۵ ۸۸۲ ۶۰۰
۴۲	دادسرای دیوان محاسبات	۱ ۰۲۹ ۲۰۰
۴۳	اداره کل گمرک	۱۸۱ ۹۳۲ ۰۰۰
۴۴	ضرابخانه و ساختن وزنه و انگک مصنوعات زر و سیم	۱۳ ۲۹۳ ۹۵۰
۴۵	اداره کل ساختمان	۸ ۴۳۴ ۰۰۰
۴۶	انحصار دخانیات	۶۴۴ ۱۹۷ ۰۰۰
۴۷	اداره منع کشت و مصرف تریاک	۱۳۳ ۳۸۶ ۰۰۰
۴۸	اداره املاک و واگذاری و خالصجات	۹۳ ۶۷۴ ۰۰۰
ب - سایر هزینه های کشور		
۴۹	شهریه و وظیفه و هزینه بقاع متبرکه و عوض بهره و تعهدات	۳ ۵۰۰ ۰۰۰

شماره ردیف	شرح	هزینه عمومی سال ۱۳۲۸ کل کشور ریال
۵۰	سهمیه شیر و خورشید سرخ مشهد و تبریز و کمک به شیر و خورشید سرخ مرکز	۱۲ ۷۷۸ ۵۷۵
۵۱	کمک به بنسگاههای خبریه	۱ ۳۱۸ ۲۰۰
۵۲	ساختمان و نگاهداری کشتارگاهها و تعهدات	۱۵ ۰۰۰ ۰۰۰
۵۳	هزینه انتفاعی کشور و تعهدات	۱۳ ۰۰۰ ۰۰۰
۵۴	سود اسناد خزانه و فرع حق العمل بانکها و هزینه انتقال وجوه	۵۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۵۵	حقوق نمایندگی دولت در نفت جنوب	۱ ۱۵۷ ۵۶۰
۵۶	حقوق انتظار خدمت	۱۵ ۰۰۰ ۰۰۰
۵۷	سهمیه سال ۱۹۴۹ دولت ایران از مخارج سازمان ملل متحد	۶ ۵۰۰ ۰۰۰
۵۸	قسط وام دولت به بانک ملی ایران	۱۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۵۹	اعتبار دولت	۲۴ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۰	هزینه محاکمات و اعتراضات ثبتی و قضائی و مخارج مقدماتی ثبت املاک و مستغلات دولتی	۲ ۵۰۰ ۰۰۰
۶۱	دعای و تعهدات بلا محل	۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۲	کمک بسازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی	۶۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۳	اعتبار کمک کارمندان دولت	۱ ۳۵۰ ۰۰۰ ۰۰۰

شماره ردیف	شرح	هزینه عمومی سال ۱۳۲۸ کل کشور ریال
۶۴	اعتبار هزینه طبع فرهنگ دهخدا	۱ ۵۰۰ ۰۰۰
۶۵	زیان عملکرد غله و نان موضوع قانون دوازدهم مصوب ۲۹ فروردین ۱۳۲۸	۳۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۶	هزینه انتخابات دوره شانزدهم مجلس شورای ملی و تعهدات	۱۱ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۷	هزینه انتخابات و مصارف مجلس مؤسسان و هزینه انتخابات مجلس سنا	۸ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۸	اعتبار نقصان و تفریط در صندوقهای ادارات طبق داد نامه های دیوان محاسبات	۱ ۰۰۰ ۰۰۰
۶۹	اعتبار قسط اول بهای فرودگاه آبادان که در اسفند ۱۳۲۸ باید تأدیه شود	۱ ۴۸۰ ۷۲۲
۷۰	اعتبار قسط اول وام وزارت جنگ بابت خرید مهمات موضوع قانون ۷ بهمن ۱۳۲۶	۷۰ ۴۱۶ ۶۷۸
۷۱	اعتبار رد وام وزارت جنگ برای خرید فشنگ و تعمیر کارخانه تسلیحات ارتش هم ارز دو میلیون لیره	۲۶۰ ۰۰۰ ۰۰۰
۷۲	بقیه یکصد و پنجاه میلیون ریال اعتبار ترفیع و اضافات ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ کارمندان و اضافات سال ۲۷ کارمندان دوتایه و خدمتگذاران بعد از وضع آنچه که باعتبارات وزارتخانه‌ها و ادارات علاوه شده (بطور ذخیره)	۱۶ ۶۰۶ ۶۹۰

شماره ردیف	شرح	هزینه عمومی سال ۱۳۲۸ کل کشور ریال
۷۳	اعتبار تعویض شناسنامه ها در حدود در آمد (جمعاً خرجاً)	۲۰۰۰۰۰۰
۷۴	اعتبار هزینه های پیش بینی نشده	۱۰۰۰۰۰۰۰
۷۵	اعتبار تعمیر بلوار بندر پهلوی	۴۰۰۰۰۰۰
۷۶	اعتبار انتقالی از حساب ۱۳۲۷ بحساب سال ۱۳۲۸	۸۰۰۰۰۰۰۰
۷۷	اعتبار ساختمان و تکمیل ابنیه دولتی و تعهدات	۳۰۶۰۰۰۰۰۰
۷۸	اعتبار افزایش سرمایه بانک رهنی و سایر بنگاه ها و شرکت های	
	دولتی و سرمایه بنگاه ها و شرکت هایی که بعداً تشکیل خواهد شد	۵۰۰۰۰۰۰۰۰
۷۹	هم ارز ریالی هفت میلیون لیره در آمد نفت جنوب که جمعاً خرجاً در بودجه عمومی کشور منظور و طبق مفاد ماده ۵ قانون اجرای برنامه سازمان برنامه پرداخت میگردد (آنچه بابت عوائد نفت پیش بینی شده بطور تقریب میباشد و طبق ماده پنج قانون برنامه هفت ساله کلیه عوائد حاصله از نفت صد درصد باید بمصرف برنامه هفت ساله برسد)	۹۱۰۰۰۰۰۰۰
۸۰	بابت هم ارز ریالی ۵۷۴۳۵ لیره سود سهام دولت از نفت که جمعاً خرجاً در بودجه عمومی کشور منظور و طبق قانون اجرای برنامه سازمان برنامه پرداخت میشود	۷۴۶۶۵۵۰
	جمع کل هزینه	۱۱۱۱۷۳۹۷۵۹۳

صورت فوق ضمیمه قانون بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور بوده و صحیح است. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه خرید ده میلیون دلار سازو برگ و اسلحه و مهمات از دول متحده امریکا

مصوب ۲۷ بهمن ماه ۱۳۲۶

ماده واحده - مجلس شورای ملی از نظر تکمیل وسائل مخابرات و ارتباط و بهداری و سازو برگ و اسلحه و مهمات مورد نیاز نیروهای زمینی و هوایی ارتش شاهنشاهی و ژاندارمری و شهربانی به وزارت جنگ اجازه میدهد که این وسائل را در حدود مبلغی که از ده میلیون دلار تجاوز ننماید از ممالک متحده امریکا که بنا بکزارش دولت شرایط مقرون بصرفه را در این معامله پیشنهاد داده است خریداری نماید و بهای آنرا در طی مدتی که کمتر از دوازده سال نباشد از تاریخ اول ژانویه ۱۹۵۰ (دهم دیماه ۱۳۲۸) به اقساط متساوی با سود سالیانه از قرار ۲٪ درصد بپردازد.

تبصره ۱ - دولت مکلف است با ممالک متحده امریکا وارد مذاکره شود و قرار پرداخت کلیه هزینه حمل و نقل و باربندی و بیمه و سایر مصارف مربوط به لوازم و مهمات خریداری را بهمان ترتیب و اقساط که نسبت بپرداخت اصل مبلغ مقرر است بدهد.

تبصره ۲ - اقساط مزبور در این ماده و تبصره ۱ در هر سال در بودجه وزارت جنگ منظور و پرداخت خواهد شد.

این قانون که مشتمل بر یک ماده و دو تبصره است در جلسه بیست و هفتم بهمن ماه یکهزار و سیصد و بیست و شش بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون اعطای اعتبار برای اجرای قانون تربیت معلم و تعلیمات عمومی

مصوب ۲۹ بهمن ماه ۱۳۲۶

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ شصت و پنج میلیون

ریال که شصت میلیون آن برای اجرای قانون تربیت معلم و تعلیمات عمومی و پنج میلیون ریال برای تأمین کسر مواد مربوط به تعمیرات ابنیه و ائانیه مدارس موجوده بمیزان اعتبار پیش بینی شده سال ۱۳۲۶ وزارت فرهنگ علاوه نموده و از محل درآمد عمومی کشور در حدود وصولیهای درآمد مزبور پرداخت نماید - اضافه اعتبار مزبور که بمأخذ احتیاجات سالیانه این منظور پیش بینی شده است مطابق صورت ریزی که وزارت فرهنگ تنظیم خواهد نمود پس از موافقت وزارت دارائی و موافقت کمیسیون بودجه بمواد بودجه تفصیلی سال جاری وزارت فرهنگ علاوه خواهد گردید و نصف مبلغ مزبور از بابت ششماهه آخر سال جاری قابل استفاده بوده و در حدود وصولیهای درآمد کشور پرداخت خواهد شد .

تبصره ۱ - فارغ التحصیلهای دانشسراهای مقدهائی و عالی بهیچوجه نمیتوانند بسایر وزارتخانه ها منتقل و یبادر وزارت فرهنگ بکار اداری کمارده شوند مگر اینکه مدت تعهد خود را تدریس کرده باشند و فارغ التحصیلهایی که فعلاً بکار اداری مشغولند نیز باید مدت تعهدی تدریس خود را تکمیل نمایند .

تبصره ۲ - وزارت فرهنگ مکلف است فارغ التحصیلهای دانشسرای عالی را در پنج سال اول خدمت برای دبیری بشهرستانها اعزام دارد و آنان نمیتوانند در مدت مذکور در طهران و حومه بخدمت مشغول شوند .

تبصره ۳ - اعتبار مذکور در ماده فوق منحصراً برای تأسیس مدارس و هزینه های آموزشی مانند حقوق معلم و اجاره بهای محل و حقوق خدمتگذار جزء و هزینه سوخت و امثال آن بمصرف خواهد رسید .

تبصره ۴ - اعتبار مندرج در این ماده واحده بارعایت تناسب جمعیت بین شهرستانها تقسیم خواهد شد .

این قانون که مشتمل بر يك ماده و چهار تبصره است در جلسه بیست و نهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و بیست و شش بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

راجع باضافه حقوق سالیانه کارمندان دون پایه و خدمتگذاران جزء

مصوب ۹ اسفند ماه ۱۳۲۶

ماده واحده - اضافه حقوق سالیانه کارمندان دون پایه و خدمتگذاران جزء وزارتخانه ها و ادارات دولتی و شهرداریها و حد اکثر حقوقی که بآنها میتوان داد بشرح زیر تصویب میشود :

۱ - اضافه حقوق سالیانه کارمندان دون پایه یکصد و بیست ریال و حد اکثر حقوق آنها در طول مدت خدمت نباید از ماهی یکهزار و هفتصد ریال تجاوز نماید.

۲ - اضافه حقوق سالیانه خدمتگذاران جزء یکصد ریال و حد اکثر حقوق آنها در طول مدت خدمت نباید از ماهی یکهزار و پانصد ریال تجاوز نماید.

تبصره ۱ - اضافه حقوق سال ۱۳۲۶ کارمندان دون پایه و خدمتگذاران جزء موضوع این قانون از اول سال ۱۳۲۶ برقرار و محل آن از صرفه جوئی های بودجه سال ۱۳۲۶ هر يك از وزارتخانه ها و ادارات مستقل مربوطه خواهد بود .

تبصره ۲ - آنچه از اعتبارات ساختمانی سال ۱۳۲۶ که در بودجه ۱۳۲۶ اعتبار آن تأمین شده و یا حوالجانش صادر شده در سال ۱۳۲۷ عمل ادامه داشته باشد تا کار هائی که در سال ۱۳۲۶ شروع شده است خاتمه یابد .

این قانون که مشتمل بر يك ماده و دو تبصره است در جلسه نهم اسفند ماه

یکهزار و سیصد و بیست و شش بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون اجازه پرداخت کسر اعتبار ترفیع و اضافات کارمندان و خدمتگذاران

در سال ۱۳۲۷

مصوب ۹ آبانماه ۱۳۲۷

ماده واحده - مبلغ یکصد و هشتاد و دومیلیون ریال اعتبار ماده ۶۸ بودجه پیشنهادی سال ۱۳۲۷ کشور موضوع کسر اعتبار ترفیع و اضافات کارمندان و خدمتگذاران تصویب و بوزارت دارائی اجازه داده میشود ترفیع و اضافات مشمولین تبصره ۱ ماده اول قانون مصوب اول خرداد ماه ۱۳۲۷ را بابت سال جاری از محل اعتبار بالا پرداخت نماید . مبلغ احتیاجی هر يك از وزارتخانهها و ادارات و بنگاههای دولتی با تشخیص وزارت دارائی ببودجه سال جاری آنها علاوه و مورد استفاده واقع خواهد شد .

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه نهم آبانماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون اجازه افزایش سهمیه ایران در صندوق بین المللی پول

و بانك بین المللی ترمیم و توسعه

مصوب ۲۶ فروردین ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - مجلس شورای ملی با توجه به بند ۳ ماده واحده قانون مصوب

ششم دیماه ۱۳۲۴ بدولت اجازه میدهد که با ازدیاد سهمیه ایران در صندوق بین‌المللی پول از ۲۵ میلیون دلار به ۳۵ میلیون دلار و افزایش سهمیه ایران در بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه از ۲۴ میلیون دلار به ۳۳ میلیون و ششصد هزار دلار موافقت نماید . پرداخت اضافه سهمیه های مزبور باید بترتیب مقرر در قانون ششم دی ماه ۱۳۲۴ بعمل آید .

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و ششم فروردین ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت اضافه اعتبار بودجه سال ۱۳۲۷ وزارت جنگ

مصوب ۱۹ دی ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - اعتبار اضافه بودجه سال ۱۳۲۷ وزارت جنگ بمیزان مبلغ دوست و سی و چهار میلیون و پانصد هزار ریال تصویب و بوزارت دارائی اجازه داده میشود بودجه جزء آنرا که وزارت جنگ تهیه و تسلیم مینماید رسیدگی و ابلاغ نموده و برطبق آن بارعایت قوانین و مقررات مربوطه پرداخت نماید .
تبصره - وزارت جنگ مکلف است مایحتاج افراد را از حیث لباس و کفش از محصولات داخلی کشور تهیه نماید .

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه نوزدهم دی ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اعتبار هزینه انتخابات دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

و هزینه انتخابات مجلس مؤسسان و مجلس سنا

مصوب ۱۹ اسفندماه ۱۳۲۷

ماده واحده - مبلغ یازده میلیون ریال اعتبار هزینه انتخابات دوره شانزدهم و تعهدات مربوطه آن و مبلغ هشت میلیون ریال برای هزینه انتخابات مجلس مؤسسان و مجلس سنا تصویب و بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ مذکور از محل درآمد عمومی سال ۱۳۲۸ کشور پرداخت و جزو بودجه سال مزبور منظور نماید.

از اعتبارات بالا آنچه را که فعلاً برای تهیه مقدمات کار مورد نیاز باشد از تنخواه گردان خزانه داری بعنوان وام در اختیار وزارت کشور گذاشته خواهد شد و در سال ۱۳۲۸ وجوه پرداختی را بحساب بودجه سال مذکور منظور و تصفیه خواهد نمود.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه نوزدهم اسفند ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه افزایش سرمایه بانک کشاورزی و پیشه و هنر ایران

مصوب ۱۹ اسفندماه ۱۳۲۷

ماده واحده - دولت مجاز است برای تقویت بنیه مالی بانک کشاورزی و پیشه و هنر ایران بمنظور تأسیس شعب و نمایندگی ها مبلغ یکصد و شصت میلیون ریال بسرمایه فعلی بانک اضافه نماید و این اضافه را از اعتبار عمران در ظرف سال ۱۳۲۷ در حدود موجودی اعتبارات عمرانی و بقیه را در چهار ماهه اول سال ۱۳۲۸ بپردازد این

افزایش باید متناسب شهرستانها و شعب موجود و جدید التأسيس تقسیم شود همچنین دولت میتواند برای پیشرفت بانک مزبور از وجوه اختصاصی خود مبلغ سپرده ثابت یا حساب جاری در بانک کشاورزی متمرکز سازد.

بانک کشاورزی موظف خواهد بود در ظرف مدت سه ماه پس از افزایش سرمایه بمنظور تقلیل کار مزد در آئین نامه های خود تجدید نظر نموده و معادل نصف از سرمایه اضافی خود را باب بهره شش درصد و بدون کار مزد بوامهای بیست هزار ریال بکشاورزان و خورده مالکین که عملاً و شخصاً متصدی زراعت هستند اختصاص دهد.

تبصره ۱ - بانک کشاورزی میتواند همانطور که بانک ملی ایران برای بازرگانان اعتبار بدون وثیقه تعیین کرده در مواردی که مالکین و کشاورزان برای وام انداختن امور فوری زراعتی خود تقاضای وام کوتاه مدت کنند تا حدود اعتبارات هر کدام بوامهای عادی که حد اکثر مدت آن از سه ماه تجاوز نکند و بیش از يك بار قابل تمدید نباشد پردازد.

تبصره ۲ - بانک کشاورزی در ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون در استانها و شهرستانهایی که واجد شرایط تأسیس بانک میباشد و اهمیت فلاحی دارند اقدام بتأسیس بانک مینماید.

تبصره ۳ - کارفرمایان اعم از دولتی و غیر دولتی که بیش از صد کارگر داشته باشند موظفند برای کارگران خود و عائله آنها خانه بسازند.

تبصره ۴ - شهرستانهایی که هنوز شعبه بانک کشاورزی تشکیل نشده از حیث تشکیل شعبه مقدم بر نقاطی باشد که سابقه تشکیل شعبه دارند.

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه نوزدهم اسفند ماه یک هزار و

سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون

اجازه پرداخت بقیه آخرین حقوق مرحوم علی اکبر قاضی زاده

درباره ورثه او بعنوان وظیفه

مصوب ۱۵ اسفند ماه ۱۳۲۷

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود يك ثلث دیگر آخرین حقوق ثابت مرحوم علی اکبر قاضی زاده رئیس اداره آمار و ثبت احوال مهاباد را که در تاریخ ۲۲ مهر ماه ۱۳۲۲ در راه انجام وظیفه و خدمت دولت بقتل رسیده است طبق قانون مصوب ۲۳ دی ماه ۱۳۲۴ از تاریخ قتل بطور تساوی درباره وراثت قانونی مشارالیه علاوه بر دو ثلث حقوق او که فعلاً طبق قانون استخدام کشوری بورثه پرداخته میشود از محل درآمد عمومی کل کشور (اعتبار شهریه) و وظیفه برقرار و پرداخت نماید. این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه پانزدهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون اجازه برقراری مستمری درباره ورثه مرحوم ذوالفقار

و مرحوم جلیلی و مرحوم رشیدی

مصوب ۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۲۸

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود از تاریخ اول فروردین ماه

۱۳۲۷ ماهیانه مبلغ دوهزار ریال درباره ورثه مرحوم ذوالفقون و دوهزار ریال درباره ورثه مرحوم عبدالله جلیلی و دوهزار ریال درباره ورثه مرحوم ابراهیم رشیدی مستمری برقرار نموده و با رعایت قانون موظفین بآنها پرداخت نماید.

تبصره - سایر شرایط را وزارت فرهنگ تعیین و از قیمی که انتخاب خواهد شد تعهد خواهد گرفت که مستمری مزبور بمصرف هزینه تحصیل و لوازم زندگانی اطفال و عیال و سایر ورثه قانونی برسد.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه بیست و هفتم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

فہرست

قسمت چہارم - تصمیمات و مطالب متفرقہ

از صفحہ ۴۲۵ تا صفحہ ۴۴۸

فهرست قسمت چهارم : تصدیقات و مطالب متفرقه

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه
از	تا	
۱	طرح قانونی دائر بتصدیق خدمات گرانهای مرحوم حسین پیرنیا (مؤتمن الملك) نسبت بکشور و مشروطیت ایران	۴۲۵
۲	تصمیم قانونی دائر بابر ازرای اعتماد بکابینه آقای احمد قوام نخست وزیر	۴۲۵
۳	تصمیم قانونی دائر به بی اثر بودن موافقتنامه مورخ ۱۵ فروردین ۳۲۵ راجع بایجاد شرکت مختلط نفت ایران و شوروی	۴۳۱
۴	تصمیم قانونی راجع به تقاضای رأی اعتماد بآقای احمد قوام نخست وزیر	۴۳۲
۵	تصمیم قانونی دائر به ایراز رأی اعتماد بکابینه آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر	۴۳۳
۶	تصمیم قانونی دائر به ایراز رأی اعتماد بدولت آقای حکیمی نخست وزیر	۴۳۵
۷	تصمیم قانونی دائر به ایراز رأی اعتماد بدولت آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر	۴۳۵
۸	تصمیم قانونی دائر بانتخاب مستشاران دیوان محاسبات	۴۳۶
۹	تصمیم قانونی راجع به اخذ رأی اعتماد بکابینه آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر	۴۳۷
۱۰	تصمیم قانونی دائر به ایراز رأی اعتماد بکابینه آقای عبدالحسین هزیر نخست وزیر	۴۳۷
۱۱	تصمیم قانونی دائر به ایراز رأی اعتماد بدولت جناب آقای عبدالحسین هزیر نخست وزیر	۴۴۰
۱۲	تصمیم قانونی دائر بابر از رأی اعتماد بدولت آقای عبدالحسین هزیر نخست وزیر	۴۴۱
۱۳	تصمیم قانونی دائر به ایراز رأی اعتماد بدولت جناب آقای عبدالحسین هزیر نخست وزیر	۴۴۱

فهرست قسمت چهارم : تصمیمات و مطالب متفرقه

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
۱۴	تصمیم قانونی دائر به ابراز رأی اعتماد بدولت جناب آقای ساعد نخست وزیر	۴۴۲	۴۴۳
۱۵	تصمیم قانونی دائر به ابراز رأی ساکت درمورد استیضاح آقای عباس اسکندری	۴۴۴	—
۱۶	تصمیم قانونی دائر به ابراز رأی اعتماد بدولت جناب آقای محمد ساعد نخست وزیر	۴۴۴	—
۱۷	تصمیم قانونی دائر به ابراز رأی اعتماد بدولت جناب آقای محمد ساعد نخست وزیر	۴۴۵	—
۱۸	تصمیم قانونی دائر بتصویب عنوان رسمی اعلیحضرت رضا شاه کبیر سر سلسله دودمان پهلوی	۴۴۵	—
۱۹	آئین نامه اعزام محصل بخارجه	۴۴۶	۴۴۷
۲۰	اصلاح ماده ۱۸ آئین نامه شماره یک قانون تعلیمات اجباری	۴۴۷	۴۴۸
۲۱	تصمیمات مجلس شورای ملی راجع بانتخاب نظار ذخیره اسکناس	۴۴۸	—

قسمت چهارم

تصمیمات

طرح قانونی دایر بتصدیق خدمات گراندهای مرحوم حسین پیرنیا

(مؤتمن الملك) نسبت بکشور و مشروطیت ایران

مصوب ۱۰ شهریور ماه ۱۳۲۶

ماده واحده - مجلس شورای ملی ایران تصدیق مینماید که مرحوم حسین پیرنیا

(مؤتمن الملك) در دوره زندگانی پرافتخار خود خدمات صادقانه و گرانبهائی نسبت بکشور خویش و مشروطیت و قانون اساسی ایران نموده و یکی از فرزندان لایق و خدمتگذاری است که وطن همواره نسبت باو حقشناس خواهد بود .

طرح قانونی بالا در جلسه دهم شهریور ماه یکهزار و سیصد و بیست و شش

بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دائر بابر از رأی اعتماد بکابینه آقای احمد قوام نخست وزیر

مصوب ۱۲ مهر ماه ۱۳۲۶

مجلس شورای ملی پس از طرح برنامه دولت برای اجرای مواد ده گانه آن در

جلسه دوازدهم مهرماه ۱۳۲۶ با کثرت ۹۳ رأی از یکصد و بیست نقر عده حاضر نسبت بکابینه آقای احمد قوام نخست وزیر رأی اعتماد داده است (*).

این تصمیم در جلسه دوازدهم مهرماه یکهزار و سیصد و بیست و شش از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

متن مواد ده گانه برنامه کابینه آقای احمد قوام نخست وزیر

۱ - در روابط خارجی دوستی و اصل احترام کامل متقابل با تمام دول مخصوصاً با دول معظمه مراعات گردیده و در تشدید روابط حسنه و حسن تفاهم کامل با اتحاد جماهیر شوروی و بریتانیای کبیر و ممالک متحده امریکا با توجه باصل مذکور سعی و کوشش لازم شده و خواهد شد. این مطلب را باید متذکر شوم که اینجانب از بدو زمامداری خود سعی بوده ام از هر گونه مداخله خارجی در امور داخلی مملکت جلوگیری شود و این تذکر را رسماً بنمایندگان سیاسی دول داده ام و در اجرای

(*) در جلسه ۲۲ شهریورماه ۱۳۲۶ هیئت دولت بدین شرح معرفی شده اند:

- ۱ - آقای احمد قوام (نخست وزیر و وزیر کشور) . ۲ - آقای محمود جم (وزیر جنگ) .
- ۳ - آقای علی اصغر حکمت (وزیر مشاور) . ۴ - آقای منصور السلطنه عدل (وزیر مشاور) .
- ۵ - آقای موسی نوری اسفندیاری (وزیر امور خارجه) . ۶ - آقای عبدالحسین هژیر (وزیر دارائی) .
- ۷ - آقای دکتر عیسی صدیق (وزیر فرهنگ) . ۸ - آقای دکتر سجادی (وزیر پیشه و هنر که بعد تبدیل خواهد شد بوزارت اقتصاد ملی و لایحه قانونی بمجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد) .
- ۹ - آقای دکتر منوچهر اقبال (وزیر بهداشت) . ۱۰ - آقای احمد حسین عدل (وزیر کشاورزی) .
- ۱۱ - آقای فلاح حسین فروهر (وزیر راه) . ۱۲ - آقای جواد بوشهری (وزیر پست و تلگراف) .

وزیر دادگستری بعداً معرفی خواهد شد.

در جلسه ۲۵ شهریورماه ۱۳۲۶ آقای رضا تجدد بمعاونت وزارت دادگستری معرفی شده است .
در جلسه ۱۷ آبانماه ۱۳۲۶ آقای دکتر محمود میران بمعاونت وزارت فرهنگ معرفی شده است .

آن نهایت مراقبت را داشته و خواهم داشت و حاجت بموضیح نیست که دولت ایران عضو صدیق سازمان ملل متفق میباشد و برای عضویت خود وظایفی که از این لحاظ بعهدہ دارد اهمیت فراوانی قائل است.

۲ - سیاست اقتصادی کشور بر پایه اصلی و اساسی قانون انحصار تجارت خارجی و حمایت از صنایع داخلی قرار گرفته و بجای وزارت پیشه و هنر لایحه سازمان وزارت اقتصاد ملی تهیه شده و طرحهای لازم بمنظور تنزل هزینه زندگی هرچه زود تر برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد.

تعرفه های گمرکی که بر اثر حضور قوای خارجی یکقسمت مهم آن موقوف الاجرا مانده بود اکنون به مرحله عمل و اجرا در آمده است و لای اصلاحات زیادی در این قوانین مورد ضرورت میباشد که با رعایت مقتضیات و مصالح مملکت در مقررات آن تجدید نظر بعمل خواهد آمد و لوایح آن به مجلس شورای ملی تقدیم خواهد گردید.

۳ - طرح قانون کار که فصل جدیدی در زندگانی اجتماعی ما آغاز کرده برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد و یقین است بااهمیتی که مسائل مربوط بکار گرو کار در دنیای کنونی دارد و در ایران این مسئله مورد توجه و اهمیت خاص میباشد مجلس شورای ملی دقت لازم را نسبت بآن مبذول خواهد داشت و طبقه کارگر را از حمایت قانونی خود برخوردار خواهد کرد.

۴ - برای بهبود زندگانی زارعین و کشاورزان که اکثریت تام مردم زحمتکش این مملکت را تشکیل میدهند پانزده درصد اضافه از سهم مالک برای این طبقه اختصاص داده شده و یقین است از لحاظ تعدیل سیاست اجتماعی مجلس شورای ملی این نوده های عظیم زحمتکش را مورد توجه و حمایت مخصوص قرار داده و نه تنها طرح قانونی پانزده

درصد را بقسمی که در نقاط مختلفه کشور مقتضی داند تصویب خواهد کرد بلکه امتیازات بیشتری در حق آنها منظور خواهد داشت .

۵ - گزارش برنامه هفت ساله اقتصادی کشور و لوایح آن که متضمن تجدید نظر در سازمان اداری و اجتماعی کشور میباشد و سرفصل سعادت ایران محسوب میشود بزودی تقدیم مجلس شورای ملی خواهد شد .

۶ - در زمینه اصلاحات اداری و تقلیل مستخدمین که یکی از بغرنج ترین مسائل مملکتی شده است مطالعات کافی بعمل آمده است . بمناسبت نبودن کارهای تولیدی مخصوصاً در سنوات اخیر بر تعداد مستخدمین دولت افزوده شده و بر اثر این تهاجم که تنها راه معیشت خود را در استخدام دولت تشخیص داده اند نه تنها حسن انتظام اداری مبدل بهرج و مرج شده بلکه قسمت کلی عواید دولت و بودجه مملکت بمصرف حقوق و مقرری رسیده و محل اعتبار کافی برای مصارف تولیدی و مخارج ضروری مملکتی در بودجه باقی نمانده است .

برای رفع این مشکل و جلوگیری از اتلاف بودجه کشور و اعاده نظم اداری لایحه قانون استخدام جدید بادر نظر گرفتن شرائط و اوضاع تهیه و تقدیم خواهد شد . باید در نظر داشت که امکان هرگونه تجدید نظر در استخدام مأمورین دولت بمنظور تقلیل آنها جز در سایه اجرای برنامه هفت ساله و پیدا کردن کارهای مولد ثروت غیر میسر خواهد بود و در صورت ایجاد کار مولد نه تنها طبعاً مردم بکارهای آزاد خواهند پرداخت بلکه وسیله مؤثری برای جلوگیری از فساد اخلاق و ارتشاء و اختلاس و دزدی بوجود خواهد آمد .

۷ - اصلاح قانون شهرداریها بادر نظر گرفتن شرائط کنونی مملکت و بمنظور شرکت دادن مردم در مسئولیتهای اجتماعی و استقلال شهرداریها و اداره شهرها

بوسیله منتخبین خود مردم و انجمنهای شهری چنانکه در تمام ممالك مرقی دنیا معمول است بمجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد و تصور می رود اهمیت خاص چنین تصمیمی مورد تصدیق آقایان نمایندگان و تمام افراد ملت ایران میباشد.

امر لوله کشی شهر تهران از مقام آرزو بمرحله اجرا در آمده و تا سه سال دیگر تهران دارای آب تصفیه شده خواهد بود و تدریجاً در سایر شهرهای بزرگ ایران نیز نقشه لوله کشی اجرا خواهد شد.

۸ - موضوع مسکن مورد توجه خاص دولت قرار گرفته و چون آنرا یکی از مسائل اساسی زندگانی مردم میدانند و تأثیر آن در هزینه زندگانی غیر قابل انکار است دولت با ایجاد چهارصد خانه کوچک و ارزان قیمت اولین قدم را برای تأمین مسکن مردم شهر تهران برداشته و امید واری کامل حاصل است که بکمک مجلس شورای ملی در تکمیل آن در تهران و سایر شهرهای ایران بوسیله بانک رهنی و مؤسسات دیگر منازل ارزان قیمت ساخته و درسترس مردم گذاشته شود و موضوع مهم مسکن سر و صورتی در ایران پیدا کند.

۹ - لازم بقدر نیست که قوانین موجوده ایران در شئون مختلف زندگانی قضائی و اجتماعی و اقتصادی دارای نواقص فراوان بوده و احتیاج کامل بتجدید نظر دارد و حتی وضع قوانین جدیدی نیز در شئون مذکور مورد لزوم و ضرورت میباشد و چون باید لواایح قوانین مذکور پس از مطالعات کافی انشاء و تنقیح شده و بمجلس شورای ملی تقدیم گردد لذا طرح قانونی شورای دولتی باین منظور و برای تشکیل محکمه عالی اداری بزودی تقدیم مجلس خواهد شد.

۱۰ - نظر باینکه انجمنهای ایالتی و ولایتی در تمام شهرستانها باید تشکیل

شود در قانون سابق تجدید نظر شده و قانون جدیدی طبق مقتضیات روز و احتیاجات فعلی بمجلس تقدیم خواهد شد.

تصور می‌رود محتاج بتوضیح نیست که در صورت پشتیبانی مجلس شورای ملی و تهیه موجبات اجرای برنامه‌های دقیق اصلاحی و اقتصادی میتوان اطمینان داشت که طبیعتاً يك زندگانی نوین از هر جهت برای ملت ایران پدیدار شده و مجلس پانزدهم این افتخار را خواهد داشت که پایه‌های ایران جدید را بر اساس استقلال اقتصادی قراردادده است. چون اینجانب خود را موظف میدانم تر از نامه دوره زمامداری خود را در مدت نوزده ماه اخیر باطلاع ملت ایران برسانم تقاضا دارم هر چه زود تر تکلیف دولت را تعیین فرمایند تا دولت بتواند گزارشات مفصل خود را راجع بمسائل مهم کشور و لوايح قانونی مذکور در مواد برنامه تقدیم مجلس شورای ملی نماید.

همانطور که هنگام معرفی دولت خود در تاریخ هشتم بهمن ماه ۱۳۲۴ تذکر دادام ملت ایران از حرف خسته شده و عمل می‌خواهد و تأکید میکند که در این مدت باین اصل وفادار بوده و تقاضای ملت ایران را در مسائل بسیار مهم برآورده ام و توانم با برقراری وضع عادی و امنیت در کشور و رفع مشکلات پیچیده سیاست خارجی و قضایای داخلی و اهتمام کافی در حفظ حاکمیت ایران برنامه‌های علمی و عملی بمنظور تأمین سعادت و ترقی آینده مملکت تهیه دیده و امید دارم که با پشتیبانی صمیمانه مجلس شورای ملی نقشه‌های مزبور بموقع اجرا و عمل درآید.

تصمیم قانونی

دائر به بی اثر بودن موافقتنامه مورخ ۱۵ فروردین ۲۵

راجع بایجاد شرکت مختلط نفت ایران و شوروی

مصوب شب ۳۰ مهرماه ۱۳۲۶

ماده واحده - الف - نظر باینکه آقای نخست وزیر باحسن نیت و درتقیجه استنباط از مفاد ماده دوم قانون یازدهم آذرماه ۱۳۲۳ اقدام بمذاکره و تنظیم موافقتنامه مورخ پانزدهم فروردین ماه ۱۳۲۵ درباب ایجاد شرکت مختلط نفت ایران و شوروی نموده اند و نظر باینکه مجلس شورای ملی ایران استنباط مزبور را منطبق بامدلول و مفهوم واقعی قانون سابق الذکر تشخیص نمیدهد مذاکرات و موافقتنامه فوق را بلااثر و کان لم یکن میداند. ماده سوم ابلاغیه مورخه ۱۵ فروردین ۱۳۲۵ نیز کان لم یکن میباشد.

ب - دولت باید موجبات تفحص فنی و علمی را بمنظور اکتشاف معادن نفت فراهم آورد و در ظرف مدت پنجسال نقشه های کامل فنی و علمی مناطق نفت خیز کشور را ترسیم و تهیه نماید تا مجلس شورای ملی با استحضار و اطلاع کامل از وجود نفت بمقدار کافی بتواند ترتیب بهره برداری بازرگانی از این ثروت ملی را بوسیله تصویب قوانین لازم تعیین کند.

ج - واگذاری هر گونه امتیاز استخراج نفت کشور و مشتقات آن بخارجیها و ایجاد هر نوع شرکت برای این منظور که خارجیها در آن بوجهی از وجوه سهم باشند مطلقاً ممنوع است.

د - در صورتیکه بعد از تفحصات فنی مذکور در بند (ب) وجود نفت بمقدار

قابل استفاده بازرگانی در نواحی شمال ایران مسلم گردد دولت مجاز است در باب فروش محصولات آن به اتحاد جاهیر شوروی با آن دولت وارد مذاکره شود و نتیجه را با اطلاع مجلس شورای ملی برساند.

هـ - دولت مکلف است در کلیه مواردی که حقوق ملت ایران نسبت بمنابع ثروت کشور اعم از منابع زیر زمینی و غیر آن مورد تضییع واقع شده است بخصوص راجع به نفت جنوب بمنظور استیفای حقوق ملی مذاکرات و اقدامات لازمه را بعمل آورد و مجلس شورای ملی را از نتیجه آن مطلع سازد.

تصمیم بالا در جلسه شب پنجشنبه سیام مهر ماه یکهزار و سیصد و بیست و شش مجلس شورای ملی اتخاذ شده است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

راجع به تقاضای رأی اعتماد به آقای احمد قوام نخست وزیر

مصوب ۱۸ آذرماه ۱۳۲۶

مجلس شورای ملی در جلسه هیجدهم آذرماه ۱۳۲۶ بعد از استماع توضیحات آقای احمد قوام نخست وزیر بنابر تقاضای ایشان رأی اعتماد گرفته و چون از یکصد و دوازده نفر عده حاضر چهل و شش نفر رأی مثبت داده بودند لذا اکثریت حاصل نگردید.

تصمیم قانونی بالا در جلسه هیجدهم آذر ماه یکهزار و سیصد و بیست و شش اتخاذ گردید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دائر بابر از رأی اعتماد بکابینه آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر

مصوب ۱۶ شهریور ماه ۱۳۲۶

مجلس شورای ملی پس از طرح برنامه دولت برای اجرای مواد آن در جلسه شانزدهم دیماه ۳۲۶ با کثرت ۷۶ رأی از نود نفر عده حاضر نسبت بکابینه آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر رأی اعتماد داده است. (۱۶)

این تصمیم در جلسه شانزدهم دیماه یکهزار و سیصد و بیست و شش از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

(*) - در جلسه یکشنبه ۶ دیماه ۱۳۲۶ هیئت وزیران بشرح زیر معرفی شده اند،
 ۱ - آقای ابراهیم حکیمی (نخست وزیر) . ۲ - آقای دکتر محمد سجادی (وزیر اقتصاد ملی) .
 ۳ - آقای مصطفی عدل (وزیر مشاور) . ۴ - آقای علی معتمدی (وزیر راه) . ۵ - آقای دکتر علی اکبر سیاسی (وزیر فرهنگ) . ۶ - آقای دکتر سعید مالک (وزیر بهداری) . ۷ - آقای ابوالقاسم نجم (وزیر دارائی) . ۸ - آقای سیهبد یزدان پناه (وزیر جنگ) . ۹ - آقای سرلشکر فرج الله آق اولی (وزیر کشور) . ۱۰ - آقای محمدعلی وارسته (وزیر پست و تلگراف) . وزیر خارجه و وزیر کشاورزی بعد معرفی خواهند شد. وزارت کار هم فعلا تحت نظر وزیر اقتصاد ملی خواهد بود تا تکلیف قانونی آن معین گردد.

در جلسه پنجشنبه ۱۵ بهمن ماه ۱۳۲۶ آقایان زیر معرفی شده اند،
 ۱ - آقای امان الله اردلان بسمت وزارت راه . ۲ - آقای باقر کاظمی بسمت وزارت امور خارجه .
 ۳ - آقای باقر شاهرودی بسمت وزارت کشاورزی . ۴ - آقای دکتر زنگنه بسمت معاونت پارلمانی نخست وزیر .
 در جلسه ۵ شنبه ۲۹ بهمن ماه ۱۳۲۶ آقای پیرنظر بسمت معاونت وزارت امور خارجه معرفی شده است .
 در جلسه یکشنبه ۱۶ اسفند ماه ۱۳۲۶ آقای سرتیپ مقتدر بسمت معاون پارلمانی وزارت جنگ معرفی شده است .

در جلسه ۲۰ اسفند ماه ۱۳۲۶ آقایان زیر معرفی شده اند،
 ۱ - آقای علی سهیلی بسمت وزیر مشاور . ۲ - آقای سیهبد امیر احمدی بسمت وزارت کشور .
 ۳ - آقای عبدالحسین هزیر بسمت وزیر مشاور . ۴ - آقای موسی نوری اسفندیاری بسمت وزیر امور خارجه .
 در جلسه یکشنبه ۲۳ اسفند ماه ۱۳۲۶ آقای نصرالله صبا بسمت معاونت وزارت دارائی معرفی شده است .
 در جلسه سه شنبه چهارم خرداد ماه ۱۳۲۷ آقای احمد فریدونی بسمت معاونت وزارت کشور معرفی شده است .

متن مواد برنامه کابینه آقای ابراهیم حکیمی

- ۱ - فراهم کردن تدریجی موجبات آسایش طبقات زحمتکش و تعدیل زندگی ملت مخصوصاً بوسیله سبک کردن بار تحمیلات ضعفا .
  - ۲ - حذف اعتباراتی که برای مخارج تجملی و غیر ضروری در بودجه منظور شده .
  - ۳ - توجه مخصوص باعتبارات و مخارجی که برای آبادی کشور و سلامت و فرهنگ و آسایش عامه لازم است و نفع آن مخصوصاً عاید طبقات ضعیف میشود و زندگی آنها را بهتر میکند .
  - ۴ - سعی در اجراء و رعایت دقیق قوانین برای ایجاد اعتماد و اطمینان در مردم و توسعه فعالیت آنان مبارزه با فساد .
  - ۵ - مراقبت در سهل و ساده کردن قوانین داد گستری بمنظور تسریع قطع و فصل دعاوی و احقاق حق مردم .
  - ۶ - جلوگیری از سوء استفاده هائی که از قانون انحصار تجارت بضرر عامه بعمل میآید .
  - ۷ - اصلاح تدریجی وزارتخانه ها و آموزشگاهها و مؤسسات و اجرای قانون تعلیمات اجباری .
  - ۸ - اصلاح و تقویت قوای تأمینیه متناسب احتیاجات کشور .
  - ۹ - تقدیم لوایحی بمجلس شورای ملی بمنظور اینکه مردم هر محل در امور محلی خود از قبیل کارهای فرهنگی و بهداشتی و بلدی و غیره بیش از پیش مداخله نمایند .
- سیاست خارجی دولت همواره سعی کامل در تشمید و تحکیم روابط حسنه و علائق مودت و رعایت کامل احترام متقابل با دول دوست خصوصاً با ملل همسایه و توسعه ارتباط اقتصادی با آنها و وفاداری و علاقمندی کامل بسازمان ملل متحد میباشد و

نهایت کوشش بعمل خواهد آمد که علائق صمیمانه بین ما و دولتهای بزرگ که با شرکت خودمان شالوده این سازمان را نهاده اند محکمتر گردد.

تصمیم قانونی

دایر به ابراز رأی اعتماد بدولت آقای حکیمی نخست وزیر

مصوب ۶ اسفند ماه ۱۳۲۶

مجلس شورای ملی در جلسه پنجشنبه ششم اسفند ماه ۱۳۲۶ پس از طرح استیضاح آقایان حائری زاده و مکی و آزاد و تقاضای رأی اعتماد از طرف آقای نخست وزیر با کثرت ۵۵ رأی از ۱۰۳ نفر عده حاضر بدولت آقای ابراهیم حکیمی ابراز اعتماد نموده است.

تصمیم قانونی بالا در جلسه پنجشنبه ششم اسفند ماه یک هزار و سیصد و بیست و شش مجلس شورای ملی اتخاذ شده است. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دایر به ابراز رأی اعتماد بدولت آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر

مصوب ۶ اردیبهشت ماه ۱۳۲۷

مجلس شورای ملی در جلسه دوشنبه ششم اردیبهشت ماه ۲۷ پس از طرح استیضاح آقایان آشتیانی زاده - شریعت زاده - سزاوار - ابوالقاسم امینی - عباس اسکندری و تقاضای رأی اعتماد از طرف آقای نخست وزیر با کثرت ۶۷ رأی از ۸۸ نفر عده حاضر بدولت آقای ابراهیم حکیمی ابراز اعتماد نموده است.

تصمیم قانونی بالا در جلسه دوشنبه ششم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت مجلس شورای ملی اتخاذ شده است. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دائر به انتخاب مستشاران دیوان محاسبات

مصوب ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۲۷

آقایان زیر طبق ماده هشتم متمم مواد الحاقیه بقانون دیوان محاسبات برای مدت سه سال به عضویت شعب پنجگانه دیوان محاسبات در جلسه چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۲۷ انتخاب شده اند :

۱ - آقای حسن مشیری	۲ - آقای ابوالقاسم همایونفر
۳ - " ابوالحسن مستوفی	۴ - " علیرضا حکیم خسروی
۵ - " احمد زنجانی	۶ - " سید حسین الهی
۷ - " محمد علی گرجانی	۸ - " ابن احسین مصلحی
۹ - " محمود انواری	۱۰ - " علی اکبر و تیفی
۱۱ - " جعفر الهی	۱۲ - " محمود عرفان
۱۳ - " محمد علی آق اولی	۱۴ - " اسماعیل هیرسپاسی
۱۵ - " هاشم مفخم	۱۶ - " علی حقنویس
۱۷ - " رضاتاج بخش	۱۸ - " فدائی علوی
۱۹ - " عبدالله خورشید	۲۰ - " ناصر شهنواز
۲۱ - " علی روحی	۲۲ - " نصر الله صبا
۲۳ - " عبدالله درخشان	۲۴ - " مهدی صدیق وزیری
۲۵ - " مهدی وثوق	۲۶ - " حسین افضل
۲۷ - " عبدالعظیم فروغان	

تصمیم بالا در جلسه چهاردهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت مجلس شورای ملی اتخاذ شد .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

راجع به اخذ رأی اعتماد بکابینه آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر

مصوب ۱۸ خردادماه ۱۳۲۷

مجلس شورای ملی در جلسه هیجدهم خردادماه ۱۳۲۷ بعد از استماع گزارش آقای حکیمی نخست وزیر بنابر تقاضای ایشان نسبت بدولت رأی اعتماد گرفته و چون از ۱۰۲ نفر عده حاضر ۳۸ رأی مثبت داده شد دولت ایشان دارای اکثریت نگردید. تصمیم قانونی فوق در جلسه هیجدهم خرداد ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت اتخاذ گردید. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دائر به ابرار رأی اعتماد بکابینه آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر

مصوب ۸ تیرماه ۱۳۲۷

مجلس شورای ملی پس از طرح بر نامه دولت که متن آن ضمیمه است با موافقت اجرای مواد آن در جلسه هشتم تیرماه ۱۳۲۷ به اکثریت ۸۸ رأی از نود و شش نفر عده حاضر نسبت به کابینه آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر رأی اعتماد داده است. (۱۶)

(*) در جلسه سه شنبه اول تیرماه ۱۳۲۷ هیئت دولت بشرح زیر معرفی شده اند :

- ۱ - آقای عبدالحسین هژیر (نخست وزیر) . ۲ - آقای سپید امیر احمدی (وزیر جنگ) . ۳ - آقای خلیل فهیمی (وزیر کشور) . ۴ - آقای امان الله اردلان (وزیر دارائی) . ۵ - آقای مصطفی عدل (وزیر مشاور) . ۶ - آقای نوری اسفندیاری (وزیر امور خارجه) . ۷ - آقای نادر آراسته (وزیر پست و تلگراف و تلفن) . ۸ - آقای دکتر متوجه اقبال (وزیر فرهنگ) . ۹ - آقای جواد بوشهری (وزیر کشاورزی) . ۱۰ - آقای دکتر عباس ادهم (وزیر بهداری) . ۱۱ - آقای نظام مافی (وزیر داد استری) . ۱۲ - آقای جمال اسلامی (وزیر مشاور) . ۱۳ - آقای دکتر فخرالدین شادمان (وزیر اقتصاد ملی) . وزیر راه بعد معرفی خواهد شد . تاوقتیکه آقای اردلان بهران بیابند اینجاب بامور وزارت دارائی رسیدگی خواهد نمود .

بقیه حاشیه در صفحه بعد

این تصمیم در جلسه هشتم تیر ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است . رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

***

متن برنامه کابینه آقای وزیر

سیاست خارجی دولت کماکان متابعت سرریج و صمیمانه از منشور ملل متحد و حفظ و تحکیم مناسبات دوستانه با عموم دول است . دولت حاضر قویاً معتقد است که تخلف از مقررات منشور و بی اعتنائی به اصول تساوی حقوق ملل و عدم رعایت حق و عدالت در مناسبات بین المللی عالم بشریت را بیدبختی های ناز و خواهد داد ما امید کامل داریم که روابط ایران با همسایگان بر اساس احترام متقابل حقوق طرفین توسعه و تحکیم یابد و بنابر این حفظ حقوق نام و تمام مملکت و حراست کامل مرزها و صیانت وحدت و تمامیت ایران در هر يك از اطراف و حواشی کشور بار عایت قراردادها و عهود جاریه و وجهه همت دولت خواهد بود .

در سیاست داخلی موضوع تأمین امنیت و انتظامات داخلی و تثبیت قدرت دولت و تصمیم بجلوگیری از آنچه خلل آسایش عامه است و بسط حکومت قانون در تمام شئون مملکت و تعدیل اوضاعی که بنحوی از انحاء ممکن است در سلامت امر معاش عامه

بقیه حاشیه از صفحه قبل

در جلسه ۲۲ تیر ماه ۱۳۲۲ آقای لطفعلی معدل بسمت معاونت پارلمانی نخست وزیر معرفی شده است .

در جلسه اول مهر ماه ۱۳۲۲ آقایان زیر معرفی شده اند :

۱ - آقای گلشایان بسمت وزارت دادگستری . ۲ - آقای وارسته بسمت وزیر دارایی . ۳ - آقای اشرفی بسمت وزیر اقتصاد ملی . ۴ - آقای دکتر شادمان بسمت وزیر کشاورزی . ۵ - وزارت کشور هم بهعهده خود اینجانب است .

در جلسه ۶ مهر ماه ۱۳۲۲ آقای عبدالعزیز بهنیا بسمت معاونت وزارت دارایی معرفی شده است .

مردم خللی وارد نماید بزرگترین وظیفه ایست که این دولت برعهده خود می شناسد و عزم دارد که فی الفور دست بیک رشته اصلاحات اجتماعی بزند و زندگی عامه را تعدیل نماید و امیدوار است که برای انجام این منظور و منجمله برای قانون کار و بیمه اجتماعی و تعمیم خورده مالکیتی و غیره با کمال سرعت لوایح لازمه را تقدیم مجلس شورای ملی بنماید بدیهی است عموم مسائلی که با مقاصد مذکور در فوق ارتباط دارد بعدی بهم پیچیده و دامنه دار است که همه آنها را از حالا نمیتوان پیش بینی کرد لیکن از آنجا که تمام این مطالب باید به مرور حل و اصلاح شود دولت نیز برنامه عمل خود را متدرجاً تنظیم خواهد نمود تا بموقع اجراء گذارد و در این زمینه آنچه بالفعل منظور نظر است و امیدواری کامل داریم که در ظرف سه تا شش ماه انجام بگیرد از این قرار است :

۱ - طرح نقشه ای که بر آن اساس قیمت اجناس ضروری عامه مردم با عوایدی که تحصیل میکنند متناسب باشد .

۲ - تجدید نظر در وضع اداری مملکت و تهیه لوایح قانونی لازم بمنظور اینکه اهالی هر محل در اداره امور محلی خود بیش از آنچه فعلاً معمول است دخیل باشند .

۳ - تقویت نیروهای تأمینیه مملکت و متناسب ساختن نیروی هوایی با احتیاجات کشور .

۴ - طرح اصولی که دعاوی دولت بر افراد و یا دعاوی افراد بر دولت بر طبق قوانین مصوب سریعاً فیصله یابد .

۵ - تفکیک مالیاتها و عواید مملکتی از عوارض محلی و عوایدی که باید متحصراً بمصرف احتیاجات همان محل برسد .

۶ - فراهم آوردن موجباتی که بشکایات مردم از دوایر دولتی در اسرع اوقات جواب قطعی و نهائی داده شود .

۷ - طرح تبدیل کشت تریاک بمحصولات دیگر و همچنین طرح نقشه ای که

بموجب آن هر چه زودتر مصرف مسکرات در سراسر کشور برافند .

۸ - طرح نقشه ای که بموجب آن دولت بتواند اولاً بحساب دخل و خرج مستخدمین خود رسیدگی کند .

ثانیاً مستخدم دولت مجاز نباشد در آن واحد به هیچ شغل دیگری اشتغال ورزد و ثالثاً نتواند بعمل انتفاعی از قبیل اجاره داری و مقاطعه کاری و امثال آن مشغول شود .

۹ - تقلیل دستگاه فعلی وزارتخانه ها بر طبق نقشه ای که هیچیک از مستخدمین دولت بی شغل و بی حقوق نمانند و ضمناً تعیین حقوق مستخدمین تا میزانیکه کفاف حد اقل حوائج آنها را بدهد .

۱۰ - حذف قیود و شرایطی که بیجهت راه داد و ستد و معاملات مردم را بسته است و مصالح عالی کشور بقای آنها را ایجاب نمینماید .

۱۱ - اجرای برنامه هفت ساله پس از تصویب قانون آن .

۱۲ - اجرای کلیه قوانین بالاخص قانون ۲۹ مهر ماه ۱۳۲۶ .

تصمیم قانونی

دائر به ابواز رأی اعتماد بدولت جناب آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر

ممنوب ۱ شهریور ماه ۱۳۲۷

مجلس شورای ملی در جلسه دوشنبه اول شهریور ماه ۱۳۲۷ پس از طرح و استيضاح آقایان عباس اسکندری - ناصر قلی اردلان و تقاضای رأی اعتماد از طرف جناب آقای نخست وزیر با کثرت ۹۳ رأی از ۱۰۴ نفر عده حاضر بدولت جناب آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر ابراز رأی اعتماد نموده است .

تصمیم قانونی بالا در جلسه دوشنبه اول شهریور ماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت مجلس شورای ملی اتخاذ شده است . رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دایر به ابراز رأی اعتماد بدولت آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر

مصوب ۲۵ مهر ماه ۱۳۲۷

مجلس شورای ملی در جلسه بیست و پنجم مهر ماه ۱۳۲۷ بر حسب تقاضای آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر با کثرت ۶۴ رأی از هشتاد و هشت نفر عده حاضر نسبت بدولت ایشان ابراز اعتماد نموده است .

تصمیم قانونی بالا در جلسه بیست و پنجم مهر ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت مجلس شورای ملی اتخاذ شده است .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دایر بابر از رأی اعتماد بدولت جناب آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر

مصوب ۱۲ آبان ماه ۱۳۲۷

مجلس شورای ملی در جلسه پنجشنبه سیزدهم آبان ماه ۱۳۲۷ پس از طرح استیضاح آقای عبدالقدیر آزاد و توضیحات آقای نخست وزیر با کثرت ۶۷ رأی از هشتاد و هشت نفر عده حاضر بدولت ایشان ابراز اعتماد نموده است .

تصمیم قانونی بالا در جلسه سیزدهم آبان ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دایر بابر از رأی اعتماد بدولت جناب آقای ساعد نخست وزیر

مصوب ۱۷ آذرماه ۱۳۲۷

مجلس شورای ملی پس از طرح بر نامه دولت که متن آن ضمیمه است باموافقت اجرای مواد آن در جلسه هفدهم آذرماه ۱۳۲۷ با کثرت پنجاه و شش رأی از نود و شش نفر عده حاضر به دولت ایشان ابراز اعتماد نموده است. (م)

- (م) - در جلسه یکشنبه ۳۰ آبانماه ۱۳۲۷ هیئت دولت بشرح زیر معرفی شده اند :
- ۱ - آقای محمد ساعد (نخست وزیر و وزیر کشور) . ۲ - آقای محسن صدر (وزیر دادگستری) .
  - ۳ - آقای امیراعلم (وزیر بهداری) . ۴ - آقای علی اصغر حکمت (وزیر امور خارجه) .
  - ۵ - آقای سید امیر احمدی (وزیر جنگ) . ۶ - آقای دکتر سجادی (وزیر فرهنگ) .
  - ۷ - آقای گلشائیان (وزیر دارائی) . ۸ - آقای نادر آراسته (وزیر پست و تلگراف و تلفن) .
  - ۹ - آقای جمال امامی (وزیر مشاور) . ۱۰ - آقای اشرفی (وزیر اقتصاد ملی) .
  - ۱۱ - آقای دکتر احمد مقبل (وزیر کشاورزی) . ۱۲ - آقای دکتر طاهری (وزیر مشاور) .
- در جلسه سه شنبه ۲۳ آذرماه ۱۳۲۷ آقای سر لشکر هدایت بسمت معاونت وزارت جنگ معرفی شده است .
- در جلسه یکشنبه ۲۸ آذرماه ۱۳۲۷ آقایان زیر معرفی شده اند :
- ۱ - آقای دکتر سجادی بسمت وزارت راه . ۲ - آقای دکتر اقبال بسمت وزارت بهداری .
  - ۳ - آقای دکتر زنگنه بسمت وزارت فرهنگ .
- در جلسه سه شنبه ۱۴ دیماه ۱۳۲۷ آقای سید محمد طباطبائی بسمت معاونت پارلمانی نخست وزیر و آقای محمد علی بوذری بسمت معاونت وزارت دادگستری معرفی شده اند .
- در جلسه پنجشنبه ۲۱ بهمن ماه ۱۳۲۷ آقای مصطفی عدل بسمت وزیر مشاور معرفی شده است .
- در جلسه یکشنبه ۲۲ اسفند ماه ۱۳۲۷ آقایان زیر معرفی شده اند :
- ۱ - آقای فهیم الملك وزیر مشاور . ۲ - آقای دکتر سجادی بوزارت دادگستری .
  - ۳ - آقای نادر آراسته بوزارت راه . ۴ - آقای دکتر ادهم بوزارت بهداری .
  - ۵ - آقای دکتر اقبال بوزارت کشور .
- در جلسه یکشنبه ۲۵ اردیبهشت ماه ۱۳۲۸ آقای خواجه نوری بسمت معاونت وزارت دارائی و آقای سیاح بسمت وزارت راه معرفی شده اند .
- در جلسه پنجشنبه ۱۹ خرداد ماه ۱۳۲۸ آقای نجومی بسمت معاونت وزارت پست و تلگراف معرفی شده است .
- در جلسه پنجشنبه ۳۰ تیرماه ۱۳۲۸ آقای ابراهیم مهدوی بسمت معاونت وزارت کشاورزی معرفی شده است .

این تصمیم در جلسه هفدهم آذرماه یکهزار و سیصد و بیست و هفت از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است . رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

***

متن برنامه دولت آقای ساعد

- ۱ - حفظ و تعحکیم روابط دوستانه با کلیه کشورها مخصوصاً با همسایگان براساس احترام متقابل با متابعت از منشور ملل متحد .
- ۲ - اجرای کامل قوانین و حفظ امنیت عمومی و بسط عدالت اجتماعی و قضائی .
- ۳ - اجرای برنامه هفت ساله پس از تصویب مجلس شورای ملی
- ۴ - فراهم آوردن وسایل رفاه عمومی از حیث احتیاجات اولیه مانند خواربار و برق و لوله کشی آب شهرها و سایر مواد زندگی بکمترین قیمت ارزان و تسهیل و تشویق صادرات و توسعه بهداشت و فرهنگ برای عموم .
- ۵ - سعی در بهبود زندگی کارگران و کشاورزان .
- ۶ - تعقیب اقدامات دولتهای گذشته بمنظور استیفاء حقوق ملت ایران از شرکت نفت جنوب .
- ۷ - اقدام برای استرداد اراضی ایران که بدون هیچگونه قرارداد و معاهده مورد مداخله دیگران واقع شده است .
- ۸ - تهیه موجبات استقلال شهرداریها در هر محل و جلوگیری از تمرکز فوق العاده امور اقتصادی و اداری در مرکز .
- ۹ - تنظیم بودجه مملکتی ۱۳۲۸ براساس تعادل و توازن با توجه باین نکته که قسمت عمده از درآمد کشور صرف کارهای تولیدی و عمرانی گردد .
- ۱۰ - تقدیم لوایح قانونی برای سازمان وزارتخانه ها براساس لایحه استخدام که تقدیم خواهد شد .

تصمیم قانونی

دایر به ابر از رأی ساکت در مورد استیضاح آقای عباس اسکندری

مصوب ۱۷ بهمن ماه ۱۳۲۷

مجلس شورای ملی در مورد استیضاح آقای عباس اسکندری پس از استماع توضیحات دولت دایر باینکه بمسئولیت خود ناشی از قانون مصوب بیست و نهم مهر ۱۳۲۶ راجع باستیفاء حد اکثر حقوق ملت ایران نسبت به نفع جنوب بحد اكمل متوجه است و با استفاده از مذاکرات نمایندگان ملت در جریان استیضاح وظائف خویش را طبق دلالت وسیع قانون مزبور اجرا و گزارش اقدامات خود را برای کسب تکلیف بمجلس شورای ملی تقدیم خواهد نمود مذاکرات را ختم وبا کثرت هشتادوشش رأی از نود و یک نفر عده حاضر رأی ساکت داده است.

تصمیم بالا در جلسه یکشنبه هفدهم بهمن ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دایر به ابر از رأی اعتماد بدولت آقای محمد ساعد نخست وزیر

مصوب ۱۷ بهمن ماه ۱۳۲۷

مجلس شورای ملی در جلسه یکشنبه هفدهم بهمن ماه ۱۳۲۷ پس از خاتمه استیضاح آقای عباس اسکندری واسترداد استیضاح آقای رحیمیان باتوجه به بیانات آقای گلشائیان وزیر دارائی و تقاضای رأی اعتماد از طرف دولت با کثرت ۸۹ رأی از ۹۳ نفر عده حاضر بدولت آقای ساعد ابراز اعتماد نموده است.

تصمیم بالا در جلسه یکشنبه هفدهم بهمن ماه یک هزار و سیصد و بیست و هفت از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دائر به ابراز رأی اعتماد بدولت جناب آقای محمد ساعد نخست وزیر

مصوب ۱۰ اردیبهشت ماه ۱۳۲۸

مجلس شورای ملی در جلسه دهم اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ پس از طرح استیضاح آقایان: مکی - دکتر بقائی - حائری زاده و توضیحات هیئت دولت با کثرت ۹۰ رأی از نود و شش نفر عده حاضر بدولت ایشان ابراز اعتماد نموده است .
تصمیم قانونی بالا در جلسه دهم اردی بهشت ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیم قانونی

دائر بتصویب عنوان رسمی اعلیحضرت رضا شاه کبیر

سر سلسله دودمان پهلوی

مصوب ۳۱ خرداد ماه ۱۳۲۸

مجلس شورای ملی بیاس حق شناسی ملت ایران تصویب میکند عنوان رسمی سر سلسله دودمان عظیم الشان پهلوی اعلیحضرت رضا شاه کبیر خواهد بود .
این تصمیم باید بر لوحه‌ای طلا حک و در آرامگاه شاهنشاه فقید نصب گردد .
تصمیم فوق در جلسه سه شنبه سی و یکم خرداد ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت از طرف مجلس شورای ملی اتخاذ شده است .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

آئین نامه

اعزام محصل بخارجه

مصوب ۵ مرداد ماه ۱۳۲۸ (کمیسیون فرهنگ)

ماده اول - در هر سال وزارت فرهنگ طبق اعتباری که برای اعزام محصل بخارجه از طرف مجلس شورای ملی بتصویب رسیده است عده محصلینی را که باید بخارجه اعزام شوند تعیین مینماید.

ماده دوم - محصلینی که در هر سال بخارجه اعزام میشوند بطریق مسابقه از بین فارغ التحصیلهای همان سال دانشسراهای مقدماتی و دیپلمه های کامل همان سال دبیرستانها که زیر نظر وزارت فرهنگ اداره میشوند بشرط آنکه نمره معدل امتحان نهائی خرداد آنان کمتر از ۱۲ نباشد انتخاب میشوند.

ماده سوم - اعزام محصل بخارجه منحصرأ برای قسمتهای پزشکی - فنی - علوم و علوم تربیتی خواهد بود - عده محصلین پزشکی در هر سال نباید از شصت درصد عده کل کمتر باشد.

ماده چهارم - وزارت فرهنگ میتواند با نظر شورای دانشگاه مفتها تا پانزده درصد عده ای را که اعزام مینماید بدون شرط مسابقه در هر سال از مابین شاگردان اول فارغ التحصیل دانشکده ها و دانشسرای عالی در همان سال انتخاب نماید مشروط بر اینکه فارغ التحصیلهای مزبور مدارك رسمی ابتدائی و متوسطه را دارا باشند و همچنین ممکن است بجای بیست درصد مذکور در قانون مصوب ششم تیر ماه ۱۳۰۸ و قانون مصوب ۱۰ اردی بهشت ۱۳۱۱ فقط در سال ۱۳۲۸ تا پنج نفر از کل عده محصلین را از دانشجویان بی بضاعت مقیم خارجه که مشغول تحصیلات عالیه در رشته های مندرج در ماده ۳ این آئین نامه میباشدند انتخاب نمود.

ماده پنجم - از تاریخ تصویب این آئین نامه برقراری کمک هزینه تحصیلی در باره محصلین جدید مقیم خارجه موقوف میگردد و درباره کسانی که تا این تاریخ کمک هزینه برقرار شده تاخاتمه تحصیلات عالیه کمک هزینه آنان پرداخت میشود مشروط بر اینکه کلیه مقررات مربوط بمحصلین را رعایت نموده و گواهی اشتغال بتحصیل خود را منظمأ بوزارت فرهنگ ارسال نمایند محصلین مزبور در صورتیکه در امتحانات توفیق حاصل نمایند از سال بعد کمک هزینه آنان قطع میشود و پرداخت مجدد آن موکول بتوفیق در امتحانات میباشد.

ماده ششم - شرایط شرکت کنندگان در مسابقه و ترتیب مسابقه و موادی که باید امتحان شود مطابق آئین نامه ای خواهد بود که بتصویب شورای عالی فرهنگ میرسد. امتحانات مسابقه زیر نظر وزارت فرهنگ انجام میشود متخنین را وزارت فرهنگ از بین استادان دانشگاه انتخاب مینماید.

ماده هفتم - آئین نامه امور انضباطی محصلین اعزامی پس از تصویب وزارت فرهنگ بموقع اجرا گذاشته میشود.

بموجب تبصره دهم ماده دوم قانون بودجه ۱۳۲۸ کل کشور آئین نامه اعزام محصل بخارجه که مشتمل بر هفت ماده و در تاریخ پنجم مرداد ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون فرهنگ مجلس شورای ملی رسیده است قابل اجراست.
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

اصلاح ماده ۱۸ آئین نامه شماره ۱ قانون

تعلیمات اجباری

مصوب ۴ مرداد ماه ۱۳۲۸ (کمیسیون فرهنگ)

ماده ۱۸ - وزارت جنگ میتواند بنا بپیشنهاد وزارت فرهنگ آموزگاران

مشمول نظام وظیفه را برای خدمت آموزگاری در دبستانهای قراء و قصبات و حومه شهرها و لیسانسیه های دانشسرای عالی مشمول نظام وظیفه را برای خدمت دبیری دبیرستانهای شهرستانها باسقمندای تهران موقتاً تا پنج سال در صورت اشتغال بمشاغل نامبرده در محلهای مزبور و عدم احتیاج ارتش از خدمت زیر پرچم معاف نماید .

اصلاح ماده ۱۸ آئین نامه قانون تعلیمات اجباری که در تاریخ چهارم مردادماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت بتصویب کمیسیون فرهنگ مجلس شورای ملی رسیده طبق ماده ۱۶ قانون آموزش و پرورش عمومی و اجباری قابل اجراست .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

تصمیمات مجلس شورای ملی راجع بانتهاب نظار ذخیره اسکناس

بموجب ماده ۲۹ اساسنامه بانک ملی ایران مصوب ۲۲ مردادماه ۱۳۱۷

شماره ترتیب	تاریخ انتخاب	اسامی منتخبین
۱	۱۷ شهریور ماه ۱۳۲۶	آقایان: دکتر عبدالله معظمی - عباس نراقی
۲	۱۲ اردیبهشت ماه ۱۳۲۷	آقایان: دکتر عبدالله معظمی - عباس نراقی
۳	۱۸ اردیبهشت ماه ۱۳۲۸	آقایان: ناصر قلی اردلان - عباس نراقی

فہرست

تاریخی و موضوعی

قرائین موضوعہ و مصوبات

دورہ پانزدہم قانونگذاری

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
	مصوب ۱۰ شهریور ماه ۱۳۲۶:		
۱	طرح قانونی دائر به تصدیق خدمات گرانهای مرحوم حسین پیرنیا (مؤتمن الملک) نسبت بکشور و مشروطیت ایران	۴۲۵	—
	مصوب ۱۷ شهریور ماه ۱۳۲۶:		
۲	قانون اجازه پرداخت سه دوازدهم بودجه ۱۳۲۵ مجلس بابت سه ماهه مرداد و شهریور و مهر ماه ۱۳۲۶	۲۷۵	—
۳	تصمیم قانونی راجع به انتخاب دو نفر ناظر اندوخته اسکناس	۴۴۸	—
	مصوب ۱۲ مهر ماه ۱۳۲۶:		
۴	تصمیم قانونی دائر ببارازرای اعتماد بکابینه آقای احمد قوام نخست وزیر	۴۲۵	۴۳۰
	مصوب ۲۹ مهر ماه ۱۳۲۶:		
۵	تصمیم قانونی دائر به بی اثر بودن مواثعتنامه مورخ ۱۵ فروردین ۱۳۲۵ راجع به ایجاد شرکت مختلط نفت ایران و شوروی	۴۳۱	۴۳۲
	مصوب ۵ آذر ماه ۱۳۲۶:		
۶	قانون اجازه پرداخت دو دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت دو ماهه ابان و آذر ۱۳۲۶	۲۷۵	۲۷۶
	مصوب ۱۸ آذر ماه ۱۳۲۶:		
۷	تصمیم قانونی راجع به تقاضای رأی اعتماد به آقای احمد قوام نخست وزیر	۴۳۲	—
	مصوب ۱۶ دی ماه ۱۳۲۶:		
۸	تصمیم قانونی دائر بباراز رأی اعتماد بکابینه آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر	۴۳۳	۴۳۵

شماره ردیف	عناوین قانون	صفحه	
		از	تا
	مصوب ۲۴ دی ماه ۱۳۲۶ :		
۹	قانون الغاء قانون مصوبه ۲۸ آبان ۱۳۲۱ مصوب اول بهمن ماه ۱۳۲۶ :	۲۱	—
۱۰	قانون اجازه پرداخت سه دوازدهم حقوق و هزینه سه ماهه آخر سال ۲۶ ۱ - احتساب بیشینه زمان استعفاء افسران جزء که طبق قانون ۲۷ آبان ۳۲۴ مجدداً بخدمت قبول شده اند از لحاظ ترفیع ۲ - بلا مانع بودن انتخاب استادان و دانشیاران عضویت انجمن شهرافتخارا ۳ - اختصاص عایدات نفت جنوب تاده سال بکارهای تولیدی و عام المنفعه مصوب ۱۳ بهمن ماه ۱۳۲۶ :	۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۷ ۲۷۷	۲۷۸ — — ۲۷۸
۱۱	قانون بودجه سال ۱۳۲۶ مجلس شورای ملی ۱ - ممنوع بودن نمایندگانی که از دریافت حقوق و حق الزحمه بهر عنوانی از دستگاه دولتی بجز مقرری مصوب ۲ - ممنوعیت نمایندگانی که از قبول وکالت یا حکایت در دعاوی که یکطرف آن دولت است ۳ - ممنوعیت نمایندگانی که از شرکت در مقاضیه های دولتی مصوب ۲۷ بهمن ماه ۱۳۲۶ :	۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۰ ۳۰۱	۳۲۸ — — —
۱۲	قانون اجازه خرید ده میلیون دلار ساز و برگ و اسلحه و مهمات از دول متحده امریکا مصوب ۲۹ بهمن ماه ۱۳۲۶ :	۴۱۶	—
۱۳	قانون اعطای اعتبار برای اجرای قانون تربیت معلم و تعلیمات عمومی	۴۱۶	۴۱۸

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه
از	تا	
۱۳	۱ - اجبار به تدریس فارغ التحصیلان دانشگاهی مقدماتی و عالی در مدت تعهد	۴۱۷ —
۱۴	۲ - اعزام فارغ التحصیلان دانشرای عالی برای دبیری شهرستانها از طرف وزارت فرهنگ مصوب ۶ اسفند ماه ۱۳۲۶ :	۴۱۷ —
۱۵	تصمیم قانونی دائر به ابراز رأی اعتماد به دولت آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر مصوب ۱۹ اسفند ماه ۱۳۲۶ :	۴۳۵ —
۱۶	قانون راجع به اضافه حقوق سالیانه کارمندان دون پایه و خدمتگذاران جزء مصوب ۲۶ فروردین ماه ۱۳۲۷ :	۴۱۸ ۴۱۹
۱۷	قانون اجازه افزایش سهمیه ایران در صندوق بین المللی پول مصوب ۴ اردی بهشت ماه ۱۳۲۷ :	۴۱۹ ۴۲۰
۱۸	قانون اجازه پرداخت یکدوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت فروردین ماه ۱۳۲۷	۲۷۸ ۲۷۹
۱۹	۱ - موقوف نمودن اجرای حکم داوری بین دولت و ورثه شیخ خزعل مصوب ۶ اردی بهشت ماه ۱۳۲۷ :	۲۷۹ —
۲۰	تصمیم قانونی دائر بایراز رأی اعتماد بدولت آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر مصوب ۱۴ اردی بهشت ماه ۱۳۲۷ :	۴۳۵ —
۲۱	تصمیم قانونی دائر بانتخاب مستشاران دیوان محاسبات	۴۳۶ —

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
	<u>مصوب ۲۸ اردی بهشت ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۲۰	قانون بودجه سال ۱۳۲۷ مجلس شورای ملی	۳۲۹	۳۵۶
	۱ - اصلاح ماده دوم قانون ۲۲ تیرماه ۱۳۰۶ راجع بقبول شغل دولتی از طرف نمایندگان	۳۲۹	—
	۲ - تأسیس بیمارستان دوازده تختخواهی در مجلس	۳۳۰	—
	<u>مصوب اول خرداد ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۲۱	قانون اجازه پرداخت یکموازد هم حقوق و هزینه کل کشور بابت اردی بهشت ماه ۱۳۲۷	۲۷۹	۲۸۰
	۱ - احتساب مدت خدمت خارج از مرز کزبشکان و داروسازان و ماماها و دندان سازان و پزشکباران سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی جزء خدمات رسمی دولتی	۲۸۰	—
۲۲	قانون اجازه الحاق دولت ایران بسازمان بهداشت جهانی	۱۸۵	۲۲۳
	<u>مصوب ۱۸ خرداد ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۲۳	قانون اجازه فروش برنج شالیهای موجوده املاک واگذاری شمال بدون رعایت مقررات مزایده	۲۱	۲۲
	۱ - انحصار ورود کلیه کالا های وارداتی به اتباع و شرکتهای ایرانی	۲۲	—
۲۴	تصمیم قانونی راجع به اخذ رأی اعتماد بکابینه آقای ابراهیم حکیمی نخست وزیر	۴۳۷	—
	<u>مصوب ۳۰ خرداد ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۲۵	قانون اجازه پرداخت یکموازد هم حقوق و هزینه کل کشور بابت خرداد ماه ۱۳۲۷	۲۸۰	۲۸۱

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	از	تا
	مصوب ۸ تیر ماه ۱۳۲۷ :			
۲۶	تصمیم قانونی دایر بر اقرار از رأی اعتماد بکابینه آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر	۴۳۷	۴۴۰	
	مصوب ۱۵ تیر ماه ۱۳۲۷ :			
۲۷	قانون اجازه قبول عضویت قضعی ایران سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد	۲۲۳	—	
	مصوب ۳۱ تیر ماه ۱۳۲۷ :			
۲۸	قانون اصلاح ماده دوم قانون مصوب ۱۸ خرداد ماه ۱۳۲۷	۲۲	۲۳	
	مصوب ۲ مرداد ماه ۱۳۲۷ :			
۲۹	قانون اجازه پرداخت یکصد و دهم حقوق و هزینه کشور در تیر ماه ۱۳۲۷	۲۸۱	۲۸۲	
	۱ - معافیت کتاب و مطبوعات از حقوق گمرکی ورودی و خروجی	۲۸۱	—	
	۲ - معافیت ماشین آلات و لوازم آزمایشگاه که بمؤسسات فرهنگی اهدا میشود از حقوق ورودی گمرکی	۲۸۲	—	
	مصوب ۲۶ مرداد ماه ۱۳۲۷ :			
۳۰	قانون عفو عمومی مجرمین غائله آذربایجان و زنجان	۱	۲	
	مصوب اول شهریور ماه ۱۳۲۷ :			
۳۱	تصمیم قانونی دایر بر اقرار از رأی اعتماد بدولت جناب آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر	۴۴۰	—	
	مصوب ۲ شهریور ماه ۱۳۲۷ :			
۳۲	قانون اجازه پرداخت یکصد و دهم حقوق و هزینه کل کشور بابت مرداد ماه ۱۳۲۷	۲۸۲	۲۸۴	
	۱ - کلیه تصویبنامه های راجع به دانشگاه آذربایجان بشوم خود باقی است	۲۸۳	—	
	۲ - موقوفه مالیات گذاشتن بقایای مالیات املاک مزروعی تا یک هزار ریال	۲۸۳	—	

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
	<u>مصوب ۴ مهر ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۳۳	قانون اجازه پرداخت یکصد و ازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت شهر یورماه ۱۳۲۷	۲۸۴	۲۸۵
	<u>مصوب ۲۵ مهر ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۳۴	تصمیم قانونی دائر بابر از رأی اعتماد بدولت آقای عبدالحسین هژیر نخست وزیر	۴۴۱	—
	<u>مصوب ۵ آبان ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۳۵	قانون اجازه پرداخت یکصد و ازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت مهر ماه ۱۳۲۷	۲۸۵	۲۸۶
	۱ - معافیت مجموع مالیات املاک مزروعی کسانی که مالیات آنها از پانصد ریال نقد و یکصد و پنجاه کیلو جنس تجاوز نمیکند	۲۸۵	—
	۲ - الحاق بیمارستانهای تبریز به دانشکده پزشکی تبریز	۲۸۶	—
	۳ - اعطای پنج میلیون ریال وام بمناطق زلزله زده از طرف بانک رهنی	۲۸۶	—
	<u>مصوب ۹ آبان ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۳۶	قانون اجازه پرداخت کسر اعتبار ترفیع و اضافات کارمندان و خدمتگذاران در سال ۱۳۲۷	۴۱۹	—
	<u>مصوب ۱۳ آبان ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۳۷	تصمیم قانونی دائر بابر از رأی اعتماد بدولت آقای هژیر نخست وزیر	۴۴۱	—
	<u>مصوب ۳۰ آبان ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۳۸	قانون اجازه پرداخت یکصد و ازدهم حقوق و هزینه کل کشور در آبان ۱۳۲۷	۲۸۶	۲۸۷
	۱ - معافیت استریتومیسین از پرداخت حقوق گمرکی	۲۸۷	—
	<u>مصوب ۱۷ آذر ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۳۹	تصمیم قانونی دائر بابر از رأی اعتماد بدولت آقای محمد ساعد نخست وزیر	۴۴۲	۴۴۳

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
	<u>مصوب ۷ دیماه ۱۳۲۷ :</u>		
۴۰	قانون اجازه پرداخت چهار دوازدهم بابت چهارماهه آخر سال ۱۳۲۷	۲۸۷	۲۸۸
	<u>مصوب ۱۹ دی ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۴۱	قانون اجازه پرداخت اضافه اعتبار بودجه سال ۱۳۲۷ وزارت جنگ	۴۳۰	—
	<u>مصوب ۱۷ بهمن ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۴۲	تصمیم قانونی دائر بابر از رأی ساکت در مورد استیضاح آقای عباس اسکندری	۴۴۴	—
۴۳	تصمیم قانونی دائر بابر از رأی اعتماد بدولت آقای محمد ساعد نخست وزیر	۴۴۴	—
	<u>مصوب ۲۶ بهمن ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۴۴	قانون اجازه اجرای مقررات گزارش کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی	۳۳	۳۴
	<u>مصوب ۱۲ اسفندماه ۱۳۲۷ :</u>		
۴۵	قانون اصلاح قانون مطبوعات	۱۸۱	۱۸۳
	<u>مصوب ۱۵ اسفند ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۴۶	قانون اجازه پرداخت بقیه آخرین حقوق مرحوم علی اکبر قاضی زاده	۴۲۳	—
۴۷	قانون اصلاح مواد ۲۶ و ۶۴ قانون نظام وظیفه	۷۳	۷۵
	<u>مصوب ۱۹ اسفند ماه ۱۳۲۷ :</u>		
۴۸	قانون اعتبار هزینه انتخابات دوره شانزدهم مجلس شورای ملی و سنا و مؤسسان	۴۲۱	—
۴۹	قانون اجازه افزایش سرمایه بانک کشاورزی و پیشه و هنر ایران	۴۲۱	۴۲۲
	۱- کارفرمایانیکه بیش از یکصد کار گردانند موظفند برای آنها خانه بسازند	۴۲۲	—

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه
از	تا	
		مصوب ۱۸ فروردین ماه ۱۳۲۸ :
۱۷۴	۱۷۶	قانون اصلاح مقررات بازنشستگی
		مصوب ۲۹ فروردین ماه ۱۳۲۸ :
		قانون اجازه پرداخت دو دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت دوماه اول سال ۱۳۲۸
۲۸۸	۲۹۸	۱ - معافیت آلات لوله کشی شهرها از هر گونه عوارض و حقوق گمرکی
۲۹۰	—	۲ - معافیت مالیات بر درآمد قبل از سال ۱۳۲۷ اشخاصیکه مالیات آنها زائد بر یک هزار ریال نباشد
۲۹۰	—	۳ - الصاق تمیز خیریه بر اسلات و امانات و تلگراف علاوه بر نرخ معمولی
۲۹۱	—	۴ - معافیت واردات از انبارداری و کرایه زمین برای مدتی که مقررات مانع ترخیص میشود
۲۹۲	—	۵ - ساختن خانه برای کارگران کارخانه هاییکه بیش از یکصد کارگر دارند
۲۹۴	—	۶ - افزوده شدن دانشکده های دامپزشکی و کشاورزی و هنرهای زیبا بدانشگاه تهران و تشخیص پایه استادی یادانشیاری معذین آنها و پایه استادی برای اشخاصیکه هشت سال در دانشگاه تدریس نموده اند
۲۹۴	۲۹۵	۷ - ترفیع قضائیکه بیش از حد قانونی دریایه ها توقف نموده اند و ایام نمایندگی مجلس شورای ملی جز مدت اشتغال بخد مت محسوب است
۲۹۵	—	۸ - معافیت لوازم بیمارستانها که اشخاص برای بگن مبدهند از هر گونه عوارض گمرکی
۲۹۶	—	۹ - کمک خرج تحصیلی دو پسر مرحوم دکتر ولی الله نصر
۲۹۶	—	۱۰ - کمک خرج تحصیل پسر مرحوم داور
۲۹۶	—	۱۱ - امکان تبدیل پایه های پزشکیاری فارغ التحصیل های دبیرستان و کلاسهای فنی به اداری
۲۹۸	—	

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	از	تا
	<u>مصوب ۱۰ اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ :</u>			
۵۲	تصمیم قانونی دائر بابر از رأی اعتماد بدولت آقای ساعد نخست وزیر	۴۴۵	—	—
	<u>مصوب ۱۴ اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ :</u>			
۵۳	قانون اجازه اجرای نظامنامه انتخابات مجلس سنا	۷۵	۸۷	—
	<u>مصوب ۲۰ اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ :</u>			
۵۴	قانون اجازه اجرای لوایح وزارت دادگستری پس از تصویب کمیسیون فعلی قوانین دادگستری	۲	۳	—
	<u>مصوب ۲۵ اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ :</u>			
۵۵	قانون اجازه اجرای موقت آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی	۸۸	۱۴۱	—
	<u>مصوب ۲۷ اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ :</u>			
۵۶	قانون اجازه برقراری مستبری دربارہ ورثه مرحوم ذوالقنون و مرحوم جلیلی و مرحوم رشیدی	۴۲۳	۴۲۴	—
۵۷	قانون اجازه استخدام پنج نفر از پزشکان عالیرتبه آلمانی و اطریشی برای تدریس در دانشکده پزشکی تبریز	۱۷۸	—	—
	<u>مصوب ۲۹ اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ :</u>			
۵۸	قانون اصلاح قانون استخدام پزشکان	۱۷۶	۱۷۷	—
	<u>مصوب ۳ خرداد ماه ۱۳۲۸ :</u>			
۵۹	قانون تأسیس دانشگاه های شهرستانها	۱۸۳	۱۸۴	—
	<u>مصوب ۱۲ خرداد ماه ۱۳۲۸ :</u>			
۶۰	قانون مربوط به جمع آوری غله	۳۵	۳۶	—

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	
		از	تا
	<u>مصوب ۱۷ خرداد ماه ۱۳۲۸ :</u>		
۶۱	قانون اجازه اجرای گزارش کمیسیون پیشه و هنر و بازرگانی مربوط بکارگران و کارفرمایان	۲۷۶	۴۸
	<u>مصوب ۳۱ خرداد ماه ۱۳۲۸ :</u>		
۶۲	تصمیم قانونی دایر بتصویب عنوان رسمی اعلیحضرت رضا شاه کبیر سرسلسله دودمان پهلوی	۴۴۵	—
	<u>مصوب اول تیر ماه ۱۳۲۸ :</u>		
۶۳	قانون راجع بضبط اموال اخزایی که باستناد اصل ۲۱ متمم قانون اساسی منحل گردیده است	۳	۴
۶۴	قانون راجع به تجدید نظر درسازمان وزارت خانه ها و تصفیه کارمندان دولت	۴	۶
	<u>مصوب ۲ تیر ماه ۱۳۲۸ :</u>		
۶۵	قانون بودجه ۱۳۲۸ مجلس شورای ملی	۳۵۷	۳۸۸
	۱ - اختصاص صدی پنجاه جرائم به تأسیس بیمارستان مجلس	۳۵۸	—
	<u>مصوب ۵ تیر ماه ۱۳۲۸ :</u>		
۶۶	قانون اجازه پرداخت دودوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت خوردادماه ۳۸	۲۹۹	
	<u>مصوب ۷ تیر ماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین داد گشتری) :</u>		
۶۷	قانون اصلاح ماده ۲۷۵ قانون کیفر عمومی	۶	۸
۶۸	قانون مربوط بوحدت رویه قضائی	۸	۹
۶۹	قانون اصلاح ماده ۱۹ اصلاحی قانون کیفر عمومی	۹	۱۲

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه از	تا
	<u>مصوب ۱۳ تیر ماه ۱۳۲۸ :</u>		
۷۰	قانون اجازه اجرای موقت برنامه هفت ساله <u>مصوب ۱۴ تیر ماه ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دادگستری) :</u>	۳۴	۳۵
۷۱	قانون تشدید مجازات رانندگان <u>مصوب ۲۰ تیر ماه ۱۳۲۸ :</u>	۱۲	۱۵
۷۲	قانون اعطای اختیار به کمیسیون کشور جهت اصلاح و تصویب لایحه مربوط به شهرداریها	۱۴۱	۱۶۲
۷۳	قانون بازگشت اموال و مستغلات اعلیحضرت شاهنشاه فقید به ملکیت اعلیحضرت همایون محمد رضا شاه بهای	۴۸	۴۹
	<u>مصوب ۲۳ تیر ماه ۱۳۲۸ :</u>		
۷۴	قانون بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور	۳۸۹	۴۱۵
	۱ - معافیت کارخانه های صنعتی بلوچستان تا پنج سال از مالیات	۳۹۳	—
	۲ - معافیت تأسیسات جدید کشاورزی از مالیات تاده سال در تمام ایران	۳۹۳	—
	۳ - ممنوعیت ورود اسباب بازی و مشروبات الکلی به کشور	۳۹۳	۳۹۴
	۴ - معافیت موقوفات مسجد شاه از مالیات	۳۹۵	—
	۵ - معافیت شرکتهای آب مشروب شهرها تا هفت سال از هر گونه مالیات	۳۹۵	—
	۶ - واگذاری لوازه کشی آب شهر مشهد به آستان قدس رضوی	۳۹۶	۳۹۷
	۷ - اجازه اخذ عوارض صدور از چوب های صنعتی	۳۹۷	۳۹۸
	۸ - قانون استخدام تلفونچی ها و رانندگان وزارتخانه ها و مجلس	۳۹۹	۴۰۰
	۹ - برقراری مستمری درباره وراثت مرحوم دکتر مصطفی حبیبی و		

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	از	تا
	مرحوم محمد قزوینی و مرحوم مهدی دادور و دربارہ بانوزبور بختیانی و دربارہ بانو عصمت نفیسی خواجہ نوری و ورثہ مرحوم سرتیب عبداللہ سیف و مرحوم سرگرد دکتر حسینعلی شمس ملک آراء و مرحوم محمد تقی قوش بیکی <u>مصوب ۲۸ تیر ماہ ۱۳۲۸ :</u>	۴۰۰	۴۰۲	
۷۵	قانون اجازه اجرای شش فقرہ لایحہ وزارت دارائی پس از تصویب کمیسیون قوانین دارائی	۵۰	—	
۷۶	قانون اجازه اجرای لایحہ هواپیمائی کشور پس از تصویب کمیسیونهای راه و قوانین دادگستری <u>مصوب ۲۹ تیر ماہ ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دارائی) :</u>	۱۶۲	۱۷۴	
۷۷	قانون مالیات املاک مزروعی و مالیات بر درآمد ۱ - تعیین حقوق و عوارض ورودی چندین قلم دارو ۲ - تبدیل نرخ عوارض گمرکی هواپیما و قطعات آن ۳ - معافیت بنزین هواپیما از مالیات دولتی و عوارض شهرداری <u>مصوب ۳۰ تیر ماہ ۱۳۲۸ :</u>	۵۰ ۷۰ ۷۱ ۷۱	۷۲ ۷۱ — —	
۷۸	قانون اجازه استخدام چهار نفر از اتباع کشور سوئد بعنوان کارشناس فنی شهربانی بمدت دو سال	۱۷۸	۱۸۱	
۷۹	قانون اجازه انعقاد دولت ایران بمقررات هواپیمائی کشوری بین المللی <u>مصوب ۳ مرداد ماہ ۱۳۲۸ (کمیسیون قوانین دارائی) :</u>	۲۳۳	۲۷۴	
۸۰	قانون تعویض املاک	۷۲	۷۳	

شماره ردیف	عنوان قانون	صفحه	از	تا
	<u>مصوب ۲ مرداد ماه ۲۸ (کمیسیون قوانین داد گستری):</u>			
۸۱	قانون اصلاح بعضی از مواد قانون دیوان کیفر	۱۵	۱۷	
۸۲	قانون راجع به صلاحیت داد گاههای دائمی نظامی	۱۷	۱۸	
	<u>مصوب ۳ مرداد ماه ۲۸ (کمیسیون راه و داد گستری):</u>			
۸۳	قانون هواپیمائی کشوری	۱۶۳	۱۷۴	
	<u>مصوب ۴ مرداد ماه ۲۸ (کمیسیون کشور):</u>			
۸۴	قانون تشکیل شهرداریها و انجمن شهرها و قصبات	۱۴۲	۱۶۲	
	<u>مصوب ۴ مرداد ماه ۱۳۲۸ (کمیسیون فرهنگ):</u>			
۸۵	اصلاح ماده ۱۸ آئین نامه شماره ۱ قانون تعلیمات اجباری	۴۴۷	۴۴۸	
	<u>مصوب ۵ مرداد ماه ۲۸ (کمیسیون فرهنگ):</u>			
۸۶	آئین نامه اعزام محصل بخارجه	۴۴۶	۴۴۸	
	<u>مصوب ۶ مرداد ماه ۲۸ (کمیسیون قوانین داد گستری):</u>			
۸۷	قانون اصلاح بعضی از مواد دادرسی کیفری	۱۸	۲۱	

